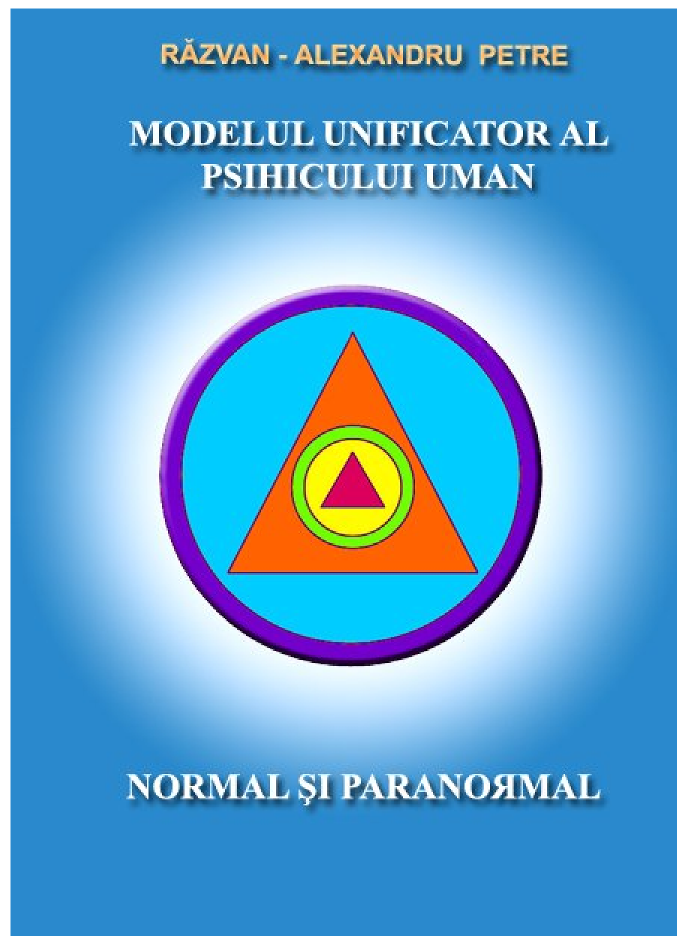


„MODELUL UNIFICATOR AL PSIHICULUI UMAN NORMAL ŞI PARANORMAL”

Lucrarea se adresează în mod special celor interesați de **psihologie**, **filosofie**, **spiritualitate** şi **esoterism**. Efortul de lectură va fi răsplătit de o creştere în cunoaştere şi inteligență, de o pregătire spre aprofundarea unor subiecte subtile. Cartea îşi propune, în principal, să ofere o perspectivă neconvențională asupra **psihologiei**, căreia îi sparge câteva mituri actuale, încurajând noile deschideri spirituale.

Interesul dintotdeauna al autorului, ing. **Răzvan Alexandru Petre,** pentru domeniile enunțate l-au împins la redactarea unei sinteze din toată cunoaşterea acumulată în aproape două decenii. Odată cu punerea pe hârtie, noi idei deosebite au apărut, legându-se unele de altele şi răspunzându-i la întrebările fireşti. Se poate spune că „ideile s-au exprimat singure”. Dorința de cunoaştere l-a inspirat să reformuleze idei mai vechi în concepte moderne, dar şi să lanseze chestiuni cu totul inedite.

MODELUL UNIFICATOR AL PSIHICULUI UMAN NORMAL ŞI PARANOЯMAL

Autor: RĂZVAN ALEXANDRU PETRE

SUMAR

PREZENTARE

Această lucrare constituie o triplă provocare: în plan psihologic, filosofic şi esoteric. Conține date ştiințifice actuale interesante din psihologie şi neurobiologie. Exprimă opinii filosofice referitoare la subiecte aprins dezbătute. Aduce în discuție concepte spirituale larg vehiculate. Lucrarea stă deci sub semnul eclectismului, dar un eclectism echilibrat şi cu rost. S-a acordat egală importanță atât psihologiei ştiințifice, demersului filosofic şi logic, cât şi ştiințelor oculte (destinate în trecut doar câtorva inițiați, dar studiate astăzi de parapsihologi din lumea întreagă).

Am purces la conceperea acestei lucrări din nevoia personală de a găsi substratul comun al psihologiei actuale şi al cunoştințelor esoterice multimilenare. Nu am găsit nicăieri o asemenea abordare unificatoare. De aceea, am încercat să aduc un plus de lumină şi o bază ideatică pentru progresul gândirii. Liantul celor două domenii, cu fundamentări teoretice atât de diferite, l-a constituit actul filosofării asupra naturii profunde a psihicului uman. Lucrarea, fiind de natură pur teoretică şi didactică, are limitele inerente acestei naturi. Sperăm ca specialiştii ambelor tabere să găsească aici suficientă inspirație pentru a aprofunda pe cont propriu apropierea dintre ele.

Viitorul va arăta în ce măsură nonconformismul nostru epistemic este şi fertil. Însă cititorii vor fi neîndoielnic câştigați intelectual lecturând această carte, în ciuda aparentelor subtilități ale subiectelor prezentate. Simplul efort de lectură le poate schimba, pe neobservate, optica asupra vieții. Ne-am bucura dacă întrebările puse de-a lungul capitolelor îşi vor găsi chiar şi alte răspunsuri pertinente şi integrabile într-un sistem coerent. Ce am scris nu este adevărul ultim şi poate fi îmbunătățit. Însă, până la dovada contrarie, este singurul model care ne satisface nevoia de unificare psiho-spirituală.

Cartea oferă, poate mai mult decât orice altceva, o speranță de negăsit: speranța într-o viitoare cunoaştere unitară şi completă a psihicului uman. Cunoaştere care ne va ajuta să facem din această lume un loc mai bun pentru toți.

Răzvan Alexandru Petre
19 aprilie 2008

INTRODUCERE

Motto: Marele psiholog german Kurt Lewin spunea că «cea mai bună practică este o teorie bună». [1, p.382]

Acesta este un studiu pluri- şi trans-disciplinar, cu SCOPUL de a elabora un model al Sistemului Psihic Uman, evidenţiind structura şi dinamica sa. Modelul este flexibil, suportând completări ulterioare, corecţii sau detalieri ale componentelor sale. Se pretează scopurilor didactice, precum şi aporturilor profesioniştilor din domeniile atinse de acest model explicativ.

OBIECTIVELE pe care ni le propunem pentru modelul explicativ sunt:

a) să integreze într-o teorie unificatoare fenomenele psihice normale şi paranormale.
b) să ofere o bază ştiinţifică comună pentru diversele psihoterapii şi orientări psihologice, ştiind că în prezent se manifestă tendinţe separatiste tot mai accentuate între psihologia ştiinţifică (cercetarea fundamentală) şi cea aplicată (psihoterapii), precum şi între diferitele orientări psihologice.
c) să ofere o filosofie comună demersului gnoseologic al ştiinţei şi religiei.

Ca PRINCIPII de abordare a subiectului, am utilizat:

1. Respectarea normelor cunoaşterii ştiinţifice actuale.
2. Adaptarea noţiunilor din sursele spiritualiste la specificul occidental modern şi punerea de acord a laturii ştiinţifice cu cea esoterică într-un model explicativ unificator.
3. Validarea modelului pe bază logico-deductivă, simultan prin criteriile psihologiei academice şi ale fenomenologiei spiritualiste.

INFO: După epistemologul Karl Popper, progresul cunoaşterii ştiinţifice apare, la modul ideal, din ipotezo-deductivism: întâi se lansează o ipoteză legată de problema cercetată, iar apoi i se testează puterea explicativă, dacă prin ea se pot deduce toate cunoştinţele provenite din alte surse.

[http://www.enformy.com/$dual.html]

NOTAŢII

Am introdus în text anumite explicaţii suplimentare, după cum urmează:

- **INFO** – sunt informaţii preluate din diverse surse bibliografice sau de pe internet.
- [între paranteze drepte figurează sursa de informare]
- **NOTE** - sunt completări la subiectul dezbătut, de obicei o continuare interesantă a subiectului.
- **OBSERVAŢII** – sunt observaţii personale cu rol de digresiuni.

MOTIVAŢIA STUDIULUI

Am pornit la conceperea acestui studiu ştiinţific din nevoia de sinteză culturală dintre Est şi Vest, dintre ştiinţa academică şi cea revelată, dintre filosofie şi psihologie. L-am scris pentru că nu există încă un model teoretic unitar care să răspundă la majoritatea întrebărilor actuale ale psihologiei. Constatând divergenţele de idei privind **natura** (relaţia dintre psihic şi corp), **ipostazele** (conştiinţa, inconştientul) şi **stările** (de conştiinţă) ale psihicului, ne-am simţit încurajaţi să ne aducem şi noi contribuţia la descâlcirea acestor probleme.

Nu am insistat pe aspectele deja amănunţit studiate de psihologie, ci am punctat doar asupra celor aflate în dispută, pentru a aduce clarificări novatoare. Acest model este totuşi o simplificare a realităţii şi nu o înlocuieşte. Unele aspecte nici nu le-am luat în considerare, făcând obiectul altor ştiinţe particulare; ele nu sunt conţinute în modelul nostru, ci le lăsăm domeniilor particulare: medical, biologic, sociologic etc. Ne-am axat pe problematica specifică

psihologiei şi psiho-spiritologiei (aspectele umane ale doctrinei spiritologice), într-un studiu de graniță de interes şi pentru alte domenii (filosofic, spiritual, medical, esoteric, cultural, parapsihologic, transpersonal etc). **Spiritologia** originează din **revelații**, mereu reînnoite şi completate, pentru a ține pasul cu progresul ştiinței şi al gândirii omenirii.

Am dorit să fructificăm informațiile valoroase din bogata şi multimilenara cultură hindusă, în vederea dezvoltării aparatului conceptual al psihologiei moderne. Acest lucru este cu atât mai necesar cu cât însuşi avansul empiric al **psihologiei transpersonale** solicită un efort de structurare teoretică corelat cu celelalte orientări psihologice, nu separat şi în afara lor! Acceptarea, cel puțin la nivel ipotetic, a explicațiilor **spiritualiste** ține cont de precedentul creat de psihologia transpersonală. Cercetările sale practice asupra a mii de subiecți relevă concluzii care concordă cu teoriile esoterice orientale şi creştine, verificate personal şi de mulți maeştri şi discipoli ai căilor tradiționale.

Capitolul 1
FUNDAMENTARE FILOSOFICĂ

Obiectivele ambițioase ale acestui studiu impun, în primul rând, o fundamentare filosofică şi o abordare logică a problematicii enunțate.

1.1. TELEONOMIA ŞI ŞTIINȚA

Considerăm că, în filosofie, problema centrală nu ar fi atât disputa dintre primordialitatea spiritului sau a materiei (cu o miză mai mică, în opinia noastră), ci **raportul antagonic dintre întâmplare şi necesitate**.

Dacă este adevărat că **Universul şi mai ales Viața au apărut întâmplător** (cum a eşuat să demonstreze Oparin, prin experimentele sale de recreare a „supei primordiale" a vieții), atunci orice încercare de a pune lumea şi viața pe baze raționale este inutilă. Considerând că, din haos, a apărut spontan organizarea (întâi a materiei anorganice, apoi a vieții), ca un salt calitativ inexplicabil, ce concluzie putem trage? Că este la fel de posibil ca legitățile obiective, pe care încearcă să le descopere ştiința, să fie, la un moment dat, desființate, la fel de spontan. Aceste legi nu se pot baza pe ceva solid, cert, ci sunt valabile până la o nouă „zvâcnire" imprevizibilă a haosului. Cu alte cuvinte, cunoaşterea legităților de funcționare a lumii nu ar avea decât o importanță relativ mică, pentru că ele se pot modifica oricând. Determinismul cauzal ar fi temporar şi instabil. Ştiința ar deveni caducă, efemeră şi iluzorie, fiind în bătaia de joc a dezordinii omnipotente... Haosul a creat lumea şi tot haosul o poate distruge sau transforma profund în orice clipă...

Dacă însă acceptăm **teleonomia Vieții şi Universului**, apărute dintr-un anumit SCOP, trebuie să acceptăm şi existența CONŞTIINȚEI care a stabilit atât scopul, cât şi mijloacele de a-l atinge. În această viziune, „mijloacele" le-am găsi în însăşi lumea creată, structurată pe baza unor legi imuabile, etern valabile. Pe această „credință" se bazează ştiința în demersul ei gnoseologic. Lumea poate fi cunoscută în esența ei dacă ne străduim să-i descoperim principiile de funcționare.

Nu am fi scris acest studiu dacă nu ne plasam pe o poziție gnostică. Lumea poate şi trebuie să fie cunoscută. Acesta este unul dintre posibilele scopuri ale Creației. **Teleonomia Vieții şi Universului (existența unei finalități a acestora) este fundamentul ştiinței**. Cunoaşterea

(*scientia,* lat.) nu se poate întemeia pe nisipurile mişcătoare ale Întâmplării. Acesta este crezul nostru şi argumentul pentru care ne aşezăm de partea Ştiinţei concepând această lucrare.

1.2. CELE DOUĂ VIZIUNI FILOSOFICE COMPLEMENTARE

Spirit sau materie? Această întrebare perenă în istoria filosofiei necesită un răspuns şi din partea noastră. Materialismul pare mai consonant cu practica şi cunoaşterea ştiinţifică, pe când dualismul spirit-materie are la bază intuiţia şi simţul moral. Pentru materialist, conştiinţa umană este urmarea unor stări electrice ale creierului, care ne dau doar iluzia că avem un liber-arbitru. Dacă însă dovezile parapsihologiei ar căpăta credit în lumea ştiinţifică, balanţa credibilităţii ar înclina decisiv în favoarea dualismului spirit-materie.

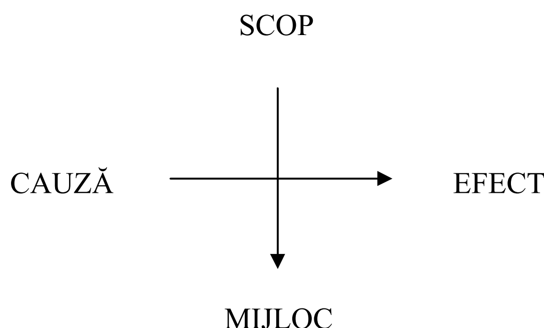
De aceea, ne afirmăm filiaţia ideatică de partea **dualismului**, care acceptă existenţa ambelor forme de existenţă – spiritualul şi materialul. Monismul materialist, rătăcind empiric în necunoscut, îşi dovedeşte **neputinţa gnoseologică**. Monismul spiritualist îşi arată **neputinţa praxiologică**, neoferind omului mijloacele de transformare a lumii. Doar îmbinarea celor două poziţii complementare este soluţia optimă la căutările şi zbaterea omului.

Viziunea spiritualistă Teleonomică (scop → mijloc)	„Spiritul a creat, conduce psihicul şi corpul pentru cunoaşterea şi transformarea lumii”	SPIRIT ↓
Viziunea umanistă Holistică (integrală)	”Cine sunt, de unde vin, încotro mă îndrept?”	PSIHIC
Viziunea materialistă Deterministă (cauză → efect)	”Psihicul a apărut pentru adaptarea superioară a corpului la mediu”	↑ CORP

Viziunea holistică (integrală) cere îmbinarea tuturor perspectivelor. Este şi viziunea noastră.

INFO: Un exemplu de cauzalitate teleonomică, finalistă ni-l dă Carl Gustav Jung, prin formularea **principiului sincronicităţii**. În opinia sa, acesta desemnează o coincidenţă semnificativă de fenomene fizice şi psihice **a-cauzală** (din cauze imposibil de cunoscut). În spatele acestor coincidenţe neîntâmplătoare Jung plasează **arhetipul,** care generează simetric atât manifestări obiective, în lumea fizică, cât şi subiective, în universul psihic. Sincronicitatea, ca explicaţie, se aplică la fenomenele din aria parapsihologiei, previziunii şi premoniţiei, la artele divinatorii, la astrologie (sub numele de *principiul analogiei*) şi în multe alte domenii de frontieră. Jung a scris o carte despre sincronicitate împreună cu fizicianul Wolgang Pauli, laureat Nobel.

Cauzalitatea **finalistă** (teleonomică) nu contrazice cauzalitatea **deterministă**, ambele raportându-se la aceleaşi relaţii, privite din poziţii diferite, deci complementare. Teleonomia constată angrenarea unor mijloace pentru atingerea unor scopuri, iar determinismul nu vede decât o înlănţuire de cauze şi efecte, scopul lucrurilor rămânându-i ascuns.



INFO: ***Dualismul interacționist*** a fost susținut şi promovat de celebrul neurofiziolog australian J.C.Eccles, constituind o replică actuală a ***platonismului***. În opinia sa, psihicul şi creierul sunt entități independente, aflate în lumi şi universuri diferite, distincte chiar din punctul de vedere al naturii lor, dar aflate totuşi în interdependență. Eccles acceptă existența unui spirit independent, capabil să acționeze direct asupra sistemului nervos, dar şi să recepționeze, la rândul său, acțiunea inversă a acestuia. Rolul activ revine spiritului conştient de sine, el fiind cel care asigură „unitatea experienței conştiente", şi nu aparatului neuronal. [1, pag. 210]

Un apărător al dualismului este şi celebrul filosof Karl Popper. El şi Eccles au scris împreună „Sinele şi creierul său" (1977)

1.3. PSIHIC ŞI CONŞTIINȚĂ

Psihologia occidentală recunoaşte diferența calitativă dintre activitatea **substanțială-energetică** a creierului, pe de o parte, şi specificul **energo-informațional** al psihicului, pe de altă parte. Totuşi, cercetarea psihicului este mediată în psihologia occidentală de mijloace obiective, substanțial-energetice (studierea creierului, a comportamentului, conduitei etc), ceea ce ridică serioase semne de întrebare principiale cu privire la posibilitățile acestor metode de a studia complet şi profund natura pur informațională a psihicului.

INFO: Precum informația, psihicul este lipsit de proprietăți sensibile, prezența lui înregistrându-se indirect. Precum informația, psihicul fiind ireductibil la materie (*substanță* - n.n.) şi energie, este dependent de acestea. [2, pag 104]

Psihologia orientală studiază psihicul în sine, prin mijlocirea Conştiinței însăşi şi puterilor sale nebănuite. Această cercetare depăşeşte introspecția clasică, putând fi realizată doar de inițiați cu abilități „paranormale" (neexplicate încă, pentru că ies din paradigma actuală a ştiinței). A început să fie abordată şi de către psihologia occidentală transpersonală, prin alte metode proprii.

Atribuirea calității de „informațională" activității psihice este destul de empirică, fiindcă ea nu explică ştiințific fundamentul psihicului. Conceptul actual de **informație** este oferit de funcționarea computerelor. Dar computerele nu au conştiință. Ele sunt concepute integral de om. Inteligența lor artificială manipulează informații, dar nu le înțelege, nu le dă sens. Toate informațiile, prelucrate automat şi orbeşte de computere, sunt adresate în final omului, conştiinței umane. Or, revenind la paralelismul cu psihismul, informația psihică cui se adresează? Conştiinței umane. Aparatul psihic foloseşte informația pentru a servi Conştiința psihică.

Dilema principală a psihologiei este Conştiința. Ea nu se poate reduce la conceptul de informație, după cum am văzut mai sus. **Conştiința este fundamentul psihicului,** în opinia noastră.

Spiritualismul postulează, de asemenea, existenţa Conştiinţei (Spiritului). Este vorba despre acelaşi lucru, dar la scară diferită. Psihologia se referă strict la conştiinţa umană, iar spiritualismul atât la aceasta, cât şi la alte interpretări mai largi.

1.4. NIVELURI DE CONŞTIINŢĂ

Omul nu a reuşit, cu toată inteligenţa sa, să creeze viaţă. Aceasta înseamnă că Natura, care a reuşit această performanţă, are o inteligenţă mai mare decât a omului. Dar poate exista inteligenţă fără o conştiinţă de care să aparţină? Trebuie, vrând-nevrând, să admitem existenţa unei Conştiinţe superioare omului.

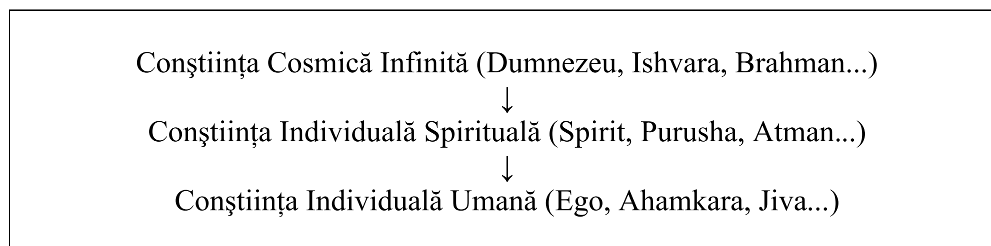
Unii însă refuză această concluzie logică, spunând că materia s-a auto-organizat. Or, conform experienţei umane, organizarea nu este rodul întâmplării şi nici tendinţa naturală a sistemelor. Organizarea este o operaţiune inteligentă anti-entropică. „Principiul” dialectic al „acumulărilor cantitative care duc la salturi calitative” nu este o lege ştiinţifică, ci doar observaţie empirică şi interpretare speculativă. Oare câte grăunţe de nisip trebuie să adăugăm la un pumn de nisip pentru a deveni altceva decât nisip?

Împărtăşim ideea filosofică a **Conştiinţei - temelie a lumii** -, cel puţin în sensul dezvoltării şi transformării calitative a substanţei. Nu putem afirma, deocamdată, cum a apărut substanţa, dar raţiunea ne confirmă că ea evoluează datorită Conştiinţei, care este independentă de ea şi o influenţează. Există şi o relaţie inversă, în care Conştiinţa evoluează şi ea tocmai prin interacţiunea cu materia...

Se cunosc mai multe niveluri de înţelegere a Conştiinţei.

În viziunea spiritualistă şi orientală, Conştiinţa creatoare cosmică (Dumnezeu, Ishvara, Brahman...) a născut Universul. După „chipul şi asemănarea Sa”, El a creat nenumărate mici Conştiinţe individuale (Spirit, Purusha, Atman...) cu care a populat lumea. Ele trăiesc în mod natural în lumile lor spirituale, dar din când în când se întrupează ca oameni (şi alte vieţuitoare) în lumea fizică. În acest scop, Spiritul supraveghează creşterea embrionului uman, timp în care generează în structurile psihice ale acestuia o nouă Conştiinţă fizică, creată „după chipul şi asemănarea Spiritului”.

Deci, conform principiului analogiei, Conştiinţa se replică în forme inferioare, de la Divin către Om, de la Spiritual către Biologic. Vom reţine această triadă a Conştiinţei, asimilată şi de mari gânditori ocidentali. Spre exemplu, filosoful Ken Wilber postulează Conştiinţa ca fiind ireductibilă şi nedefinibilă prin alte concepte [8] (*vezi şi cap.2.5.*). Ea stă la baza lumii, deci va sta şi la baza psihologiei, în viziunea sa şi a noastră.



INFO: Nu numai animalele sunt conştiente; şi **plantele au simţire** şi o conştiinţă primitivă, conform diverselor cercetări ["Our Intelligent Companions, the Plants," John Van Mater, Jr., SUNRISE, April/May 1987]. În ce priveşte regnul mineral, adepţii “panpsihismului”, precum B. Rensch şi C. Birch, cred că **întreaga materie**, inclusiv atomii şi particulele subcuantice, **posedă o protoconştiinţă**. Fizicianul David Bohm e de părere că, la niveluri şi mai profunde, fiecare particulă este unică şi are o marcă individuală [“Causality and Chance in Modern Physics”, pag. 157; “Science, Order & Creativity”, pag. 210-11]. S-a mai observat că compuşii chimici de sinteză

cristalizează cu atât mai rapid cu cât sunt produşi mai des în laboratoarele din întreaga lume, ceea ce implică existenţa unui fel de "memorie la distanţă" a substanţei. [Rupert Sheldrake, "The Presence of the Past", pag.131]

[http://www.theosophy-nw.org/theosnw/science/prat-bra.htm].

1.5. NATURA ONDULATORIE A SUBSTANŢEI

Încă din vechime, iniţiaţii au afirmat că realitatea este multi-dimensională, că există „lumi paralele", coexistente cu universul nostru. Acest lucru nu a fost luat în seamă de savanţii occidentali decât în ultimele decenii, în special de cei specializaţi în fizică cuantică. În tentativa de a demonstra existenţa universurilor paralele, ne-am oprit asupra teoriei matematicianului Milo Wolff, numită „structura ondulatorie a materiei".

Domnul Wolff (astronom, inginer electronist, fizician teoretician) nu a putut niciodată înţelege dualitatea corpuscul-undă, din fizica secolului XX, care este predată în toate şcolile. Paul Dirac a postulat – iar după el nimeni nu a contestat sau revizuit această ipoteză – că semnificaţia fizică a undei ***de Broglie***, asociată oricărei particule elementare, ar fi de „probabilitate de localizare a respectivei particule în spaţiu". În corelaţie cu principiul de nedeterminare a lui Heisenberg (conform căruia „putem cunoaşte exact ori poziţia unei particule, ori viteza sa") fizica a dat, prin urmare, o interpretare abstractă funcţiei de undă asociate oricărei particule. Wolff, ca mulţi alţii, nu a putut înţelege această explicaţie non-intuitivă, şi timp de 30 de ani s-a tot gândit ocazional la acest paradox al fizicii: corpuscul sau undă?

Studiind interacţiunea a două unde sferice, el a descoperit întâmplător că, dacă focarul uneia se află în mişcare faţă de cealaltă, rezultă o a treia undă de interferenţă, similară undei *de Broglie*. A avut atunci intuiţia faptului că unda *de Broglie* are de fapt o semnificaţie fizică concretă: este rezultatul interferenţei altor unde sferice. De aici, a lansat ipoteza că fiecare particulă elementară are asociate câte două unde sferice: una emisivă, emergentă, şi cealaltă incidentă, venind către centrul emisiv. A probat această ipoteză, demonstrând matematic, pe baza ei, teoria relativităţii a lui Einstein, mai exact variaţia masei. Astfel, a unit teoriile fizicii cuantice cu cele ale fizicii relativiste, microcosmosul cu macrocosmosul.

Ce este important din punct de vedere filosofic vine în continuare. Wolff a postulat faptul (presupus şi de Schrödinger, de Einstein şi alţi fizicieni) că, în realitate, **nu există particule de substanţă**... Există doar un focar, care face Spaţiul să vibreze sub forma ***undei emergente*** sferice. Acest focar este observat din exterior ca fiind o aparentă „particulă" datorită interacţiunii tuturor celorlalte unde venind din tot universul, care se întâlnesc în focar (aşa zisele ***unde incidente***). Imaginându-ne particula ca fiind sferică, conturul vizibil al sferei ar fi dat de înfăşurătoarea tuturor celorlalte unde sferice incidente. (De fapt, nimeni nu a văzut vreodată dacă particulele elementare sunt sferice sau de altă formă!)

Milo Wolff a stabilit astfel natura exclusiv ondulatorie a materiei. Ceea ce în experimentele din fizică pare a fi comportarea unei particule, care cedează o cuantă de energie, este de fapt rezultatul faptului că interacţiunea dintre undele elementare se poate face doar la anumite frecvenţe discrete. Nu materia este cuantificată în particule, ci interacţiunea undelor este cuantificată. [Pentru alte detalii: www.spaceandmotion.com]

Prin urmare, **materia este o vibraţie a Spaţiului**, care îşi merită numele ce i se atribuie în unele tradiţii spirituale de „VID CREATOR". Se presupune că lungimile de undă ale acestei vibraţii sunt de ordinul de mărime a constantei lui Planck: 10^{-33} cm, iar frecvenţa, invers proporţională, fiind inimaginabil de mare.

Odată ce accelerăm frecvenţa proprie de vibraţie a undei, la un moment dat se ajunge în situaţia când undele incidente nu mai reuşesc să ne formeze aparenţa unei particule în focar. „Particula" a dispărut. De fapt, ea apare într-un spaţiu superior ca vibraţie de bază. Acesta e

principiul coexistenței lumilor paralele. Substanța proprie fiecărei lumi are o altă vibrație, care face ca universurile să coexiste fără a se amesteca, fiecare pe alt palier vibrațional - dar în același spațiu. Există posibilitatea (nu numai teoretică) de a muta o particulă, un corp, de pe un palier pe altul prin modificarea frecvenței sale proprii de vibrație. „Experimentul Philadelphia" este un exemplu celebru în acest sens.

Acesta ar fi, pe scurt, principiul fizic şi spiritual al substanței vibraționale multi-dimensionale. Pe baza acestui model, cunoscut şi sub numele de „modelul foițelor de ceapă", vom putea continua înțelegerea psihicului şi a altor mistere care ne înconjoară. Conform acestuia, substanța inferioară ca vibrație este ordonată de substanța mai rafinată, care este mai apropiată de frecvența Spiritului. Întreaga materie se subordonează astfel, din aproape în aproape, voinței şi intențiilor Spiritului, care se află pe cel mai înalt nivel vibratoriu.

1.6. SCIENTISM vs. ŞTIINȚĂ

Dintre duşmanii progresului cunoaşterii putem numi cel puțin două categorii importante: într-o extremă – naivitatea şi prostia -, iar în cealaltă extremă – scientismul şi semidoctismul. Nu puțini sunt gânditorii care ne atrag atenția asupra pericolului încarnat de **scientism**. Acesta se poate defini cel mai simplu prin deviza următoare: **„Absența dovezii este echivalentă cu dovada absenței".** Desigur, este vorba de acel gen de dovadă palpabilă care nu poate apare în toate fenomenele naturii la dorința noastră...

Scientismul oferă ştiințelor exacte, naturale, autoritate totală asupra altor viziuni ale vieții (filosofice, religioase, spirituale, socio-umane), chiar şi atunci când viziunea „ştiințifică" este parțială, nebazată pe dovezi imbatabile, apelând la paradigme depăşite. Ştiința este propriul său arbitru. Dogma scientismului este că „ştiința este absolută şi singura cale de a accede la adevăr", manifestând o încredere exagerată în eficacitatea metodelor ştiințelor naturale **actuale**, aplicate la toate ariile de investigație.

Părerea noastră este că spiritul ştiințific trebuie să ne însoțească permanent, dar cunoaşterea nu se poate subsuma numai paradigmei ştiințifice a prezentului, din simplul motiv că paradigmele se schimbă. La fel de manifestă precum rigoarea ştiințifică ar trebui să fie şi libertatea gândirii. Or, o gândire cu adevărat liberă ține cont de toată zestrea ideatică a omenirii, nu se auto-restrânge în principii de genul:

- trebuie să văd cu ochii mei pentru a crede;
- ceea ce nu intră în preocupările ştiinței oficiale nu e ceva serios;
- aştept părerea savanților înainte de a reflecta personal la o problemă;
- autoritatea ştiinței nu se discută: ce au stabilit savanții nu poate fi schimbat.

Malignitatea acestei credințe pseudo-religioase vine din faptul că ne înrolează, fără a ne cere acceptul, încă de pe băncile şcolii.

INFO: Un învățat spunea că „cei care se cramponează de o idee neproductivă, care nu reuşeşte să aducă lumină pentru dezlegarea enigmelor, se aseamănă cu găinile care clocesc ouă gata fierte."

1.7. IMPORTANȚA FILOSOFIEI PENTRU PSIHOLOGIE

Încă de la afirmarea psihologiei ca ştiință de sine stătătoare, în secolul XIX, psihologii şi-au orientat eforturile către delimitarea ei netă de domeniul filosofic, din care s-a desprins. A fost un demers legitim şi productiv. Astăzi însă, noua paradigmă a gândirii psihologice impune o revalorizare pozitivă a filosofiei. De altfel, toate teoriile psihologice sunt inițial concepte filosofice, validate ulterior de experimente ştiințifice.

În general, ştiinţa şi filosofia studiază aceeaşi realitate. În ştiinţă verificăm totul, filosofia preluând ştafeta de acolo de unde nu mai putem verifica, ci doar presupune. Psihicul este o realitate prea complexă ca să fie redus la o perspectivă biologistă sau materialistă. Prin urmare, **psihologia este şi va fi atât ştiinţă, cât şi filosofie**.

Filosofia se ocupă cu modalităţile corecte de abordare a oricăror probleme de cunoaştere. De aceea, filosofia stă la baza oricărei ştiinţe cognitive. În cadrul gândirii, **analiza** este operaţia elementară care începe cu categorizarea dihotomică, duală, polară: cald-rece, pozitiv-negativ, bine-rău etc. Este un mod simplu, eficient, comun, uzual. Chiar dacă o inteligenţă profundă şi nuanţată ar putea critica acest mod ca fiind reducţionist şi static, dihotomizarea are o imensă utilitate, chiar şi în ştiinţă.

Constatăm existenţa a două tipuri diferite de **dihotomii**: cele care includ aspecte **complementare** şi cele care includ aspecte **antagonice,** disjuncte.

Pentru clarificarea ideilor, vom da câteva exemple din cele două tipuri de dihotomii:

Exemple de dihotomii antagoniste		**Exemple de dihotomii complementare**
TIMP: trecut - prezent		SPAŢIU: stânga – dreapta, jos - sus, înapoi - înainte
Stabil – instabil		Activ - pasiv
Fix - mobil		Eu - altul
Bine - rău		Extrovertit - introvertit
Conştient – inconştient		Masculin - feminin
Lumină - întuneric		Yin - Yang
Mort - viu		Catabolism - anabolism

Am observat că multe abordări ştiinţifice combină câte două dihotomii diferite pentru a clasifica fenomenele studiate în patru categorii elementare. Desigur că există multe tipologii taxonomice, dar am ales, spre pildă, aceasta formă simplă ca având un potenţial teoretic şi practic deosebit.

De exemplu, ***psihologia cuantică***, susţinută de gruparea „Noua paradigmă” [www.apsi072.ro], menţionează patru tipuri de comportamente, corelate inclusiv cu cele 4 baze purinice care compun codul genetic al ADN-ului (denumite prescurtat A, T, G şi C):

COMPORTAMENT	**Masculin**	**Feminin**
Raţional	Dinamizare, A	Calmare, T
Iraţional	Constrângere, G	Resemnare, C

Se observă că cele două dihotomii sunt de tipuri diferite, una complementară, iar cealaltă antagonistă.

Un alt exemplu: psihologul Eysenck a luat ca bază iniţială pentru analiza personalităţii doi factori esenţiali: axa **stabil-instabil** şi axa **introvertit-extrovertit**, care nu lipsesc nici din alte clasificări ale personalităţii.

La analiza altor concepte din psihologie, putem folosi aceeaşi metodă fecundă, prin combinarea a două tipuri de dihotomii diferite. De fiecare dată, va trebui să decidem care sunt perechile de elemente esenţiale ce definesc respectivul concept.

Vă prezentăm clasificarea felurilor de VOINŢĂ şi de ATENŢIE, realizată de noi conform acestei metode simple.

În cazul VOINŢEI, am stabilit că ea este implicată atât în luarea **deciziei**, cât şi în **execuţia** acţiunii. Pe de altă parte, manifestarea voinţei poate fi **voluntară,** dar şi **semi-voluntară.**

VOINȚA	Factor de Execuție	Factor de Decizie
Conştientă, voluntară	Efort contra tendințelor naturale, habituale	Alegerea unei variante pe bază rațională, conştientă
Inconştientă, semi-voluntară	Disponibilitate şi uşurință datorită utilizării frecvente (automatizare în subconştient)	Reacție bazată pe impuls emoțional, inconştient

Criteriile de analiză a ATENȚIEI sunt **intenționalitatea** şi **stabilitatea**, rezultând următoarele tipuri de atenție:

ATENȚIA	Activă, intențională	Pasivă, semi-intențională
Stabilă, efect de lungă durată, (cu implicarea Sistemului Reticulat Activator Ascendent)	Focalizată pe detalii. Concentrare.	Receptivitate pasivă a unui „decupaj" din mediu. (*Urmărirea detaşată a unui film uşor*)
Instabilă, efect de scurtă durată, (cu implicarea Sistemului Reticulat Difuz de Proiecție)	Distributivă, fluctuantă.	Difuză, vigilență (*Apare vreun stimul? Când va apare stimulul?*). Reflexe de orientare.

Un ultim aspect pe care dorim să-l menționăm este că, făcând analogii între două dihotomii diferite, putem ajunge la concluzii false. De exemplu, simbolul taoist ☯ Yin-Yang a celor două forțe primare *complementare* (plus-minus/ masculin-feminin) a fost greşit interpretat ca reprezentând şi forțele *antagonice* Bine-Rău. Prin urmare, s-au extrapolat toate conceptele polare Yin-Yang la problematica moralei, ajungând la concluzii absurde. (De fapt, ne putem imagina lumi neantagoniste ale Binelui fără de Rău, în care dinamismul vieții este asigurat doar de polaritatea forțelor complementare.)

Un alt exemplu ar fi eroarea de a identifica dualitatea viață-moarte cu perechea anabolism-catabolism. Chiar dacă, prin definiție, catabolismul înseamnă distrugere, el nu este nicidecum echivalent cu moartea, ci este necesar vieții! Invers, creşterea necontrolată a celulelor canceroase poate duce la încetarea vieții organismului...

În concluzie, raționarea corectă constă în a nu face analogii între perechi duale incomparabile.

Capitolul 2
PARAPSIHOLOGIA ŞI FENOMENELE PARANORMALE

Orice model teoretic al psihicului uman ar trebui să explice atât mecanismele normale, cât şi cele aşa-zis „paranormale". Deoarece explicațiile psihologiei academice nu includ deocamdată fenomenele psihice paranormale, este nevoie de un model unificator al psihismului normal şi paranormal, care ar ajuta mersul înainte al psihologiei ştiințifice.

2.1. DEFINIREA PARAPSIHOLOGIEI

Parapsihologia abordează, prin metode riguroase, ştiinţifice fenomenele ce depăşesc graniţele ştiinţei academice şi ale percepţiei comune a realităţii, aşa-zisele fenomene "paranormale". Putem deci spune că „paranormal" este orice fenomen psihic **real** care încă nu are o explicaţie ştiinţifică. După J. B. Rhine, parapsihologia vizează facultăţile umane (şi ale animalelor) prin care fiinţa respectivă relaţionează cu mediul – sau chiar îl modifică – fără ajutorul celor 5 simţuri sau al corpului său fizic.

Fenomenele paranormale se divid în mai multe clase (printre care şi cele referitoare la combustia umană spontană sau la cele studiate de ufologie, criptozoologie, exobiologie, paleoastronautică etc), **parapsihologia** ocupându-se doar de una din aceste clase. La rândul său, sfera parapsihologiei poate fi divizată în trei clase principale de fenomene studiate: de natură fizică, de natură mentală şi legate de supravieţuirea conştiinţei în afara corpului.

Fenomenele studiate de parapsihologie sunt următoarele:

1. **Fenomene de natură fizică**, ce cuprind evenimente fizice neobişnuite, precum psihokinezia (telekinezia), stigmate, dispariţii paranormale, materializări, pirokinezia, psihofotografia/tautografia (fotografii induse mental - efectul Ted Serious), levitaţia, teleportaţia, transmutaţia atomică de slabă energie (efectul Kervran) ş.a.

2. **Fenomene de natură mentală**, numite şi percepţii extrasenzoriale (predominant bio-informaţionale), care include stări mentale sau abilităţi neobişnuite precum telepatia, clarviziunea, precogniţia, postcogniţia (retrocogniţia), déjà-vu, claraudiţia, clargustul, clarmirosul, clarsenzaţia, psihometria (psihoscopia), radiestezia (tehnica de comunicare cuantificată cu propriul subconştient), percepţia dermato-optică (cum ar fi citirea scrisorilor închise, prin pipăire), sinestezia (amestecul a două sau mai multor simţuri) ş.a.

3. **Fenomene legate de supravieţuirea conştiinţei în afara corpului**, ce includ fantome, raps, poltergeist, bântuiri, fotografii ale spiritelor, transcomunicaţie electronică (efectul Raudive), experienţe în afara corpului fizic (extracorporalitate, dedublare astrală), bilocaţie (raportarea prezenţei unei persoane în două locuri diferite simultan), reîncarnarea şi experienţe în preajma morţii (moartea clinică) ş.a.

[http://ro.wikipedia.org/wiki/Parapsihologie]

Fenomenele din prima clasă au fost demonstrate în repetate rânduri de persoane cu abilităţi speciale. Sunt fenomene incontestabile, obiective, dar destul de rare.

Ne vom referi cu precădere la ultimele două categorii, care cuprind fenomene destul de des întâlnite, dar contestate de către unii „sceptici". Contestarea lor vine fie din dificultatea demonstrării obiective a existenţei lor, fie din lipsa unei explicaţii ştiinţifice. Afirmaţia standard a scepticului este „până nu văd, nu cred" sau „pentru că nu-i explicat ştiinţific, fenomenul nu este real".

Dar oare toate fenomenele psihice „normale" au explicaţii ştiinţifice? După părerea noastră, pentru că nu au explicaţii, pot fi considerate drept **paranormale** şi **visul, somnambulismul, transa hipnotică**. De ce apar totuşi referiri la ele în psihologie? Pentru că sunt obiective.

Visul chiar este obiectiv? Să ne închipuim un savant care nu a visat niciodată. Măsurând activitatea bioelectrică a creierului şi mişcările globilor oculari, el nu poate confirma decât cel mult o activitate neobişnuită şi paradoxală a creierului în timpul somnului REM (*rapid eye movement,* engl.), dar nici un element concret privind trăirea reală a visului, ce este el de fapt.

Acest savant va fi obligat să explice cum este visul exclusiv pe baza mărturiilor concetățenilor săi.

Iată deci că am stabilit două elemente metodice specifice în abordarea fenomenelor paranormale:

1) Trăirea personală a lor de către cercetător.
2) Mărturiile persoanelor care le-au trăit şi le experimentează, tratate ca fapte obiective de către cercetător.

Pe lângă metodele clasice de laborator, specifice ştiinţelor exacte, şi **aceste două metode trebuie considerate ca valide în cercetarea psihologică**.

Cercetările de laborator de până acum, susținute de o metodologie clasică, nu au adus, din păcate, un prea mare câştig teoretic, ci doar au reuşit să demonstreze, prin metode statistico-matematice, că unele fenomene parapsihologice există cu adevărat – ceea ce este totuşi un merit!

Cercetarea mai poate primi un ajutor din studierea scrierilor esoterice, a tradițiilor metafizice, a psihologiei orientale. Noua orientare a psihologiei transpersonale a făcut deja pasul înainte către aceste surse de inspirație, desigur cât se poate de critic. Putem găsi în aceste surse spiritualiste foarte multe informații-cheie. Dificultatea constă în a le recunoaşte, printre multe tratări aparent „naive", corespunzătoare altor epoci şi contexte socio-geografice.

Fenomenele controversate privind supraviețuirea conştiinței în afara corpului ar trebui studiate cu atenție de ştiințe, mai ales de psihologie. Nu putem lăsa acest domeniu doar în seama religiilor. Religia are merite incontestabile, dar şi un mare defect intrinsec: dogmatizarea cunoaşterii. Or, cunoaşterea poate progresa doar punându-se în slujba adevărului, nicidecum în apărarea punctelor de vedere partizane şi foarte pământeşti. În realitate, religiile nu au decât de câştigat din acceptarea şi explicarea ştiințifică a fenomenelor conținute în doctrina lor.

Din cele de mai sus reiese nevoia epistemologică de unificare a teoriilor psihologiei ştiințifice occidentale cu teoriile spirituale de pretutindeni şi de oricând. Modelul pe care l-am elaborat este unul interdisciplinar şi de sinteză culturală. Unul din efectele posibile ale validării sale ar putea fi scoaterea din sfera noțiunii de „paranormal" a multor fenomene psihologice. Altul ar fi introducerea mai multor fenomene, dificil de obiectivat, în problematica ştiinței, eventual înglobând cazuistica adunată de „pseudo-ştiințe" în privința lor.

Trebuie să menționăm, ca un fapt important, că mulți bolnavi psihic relatează fenomene paranormale care li se întâmplă sau pe care le produc. Totuşi, **paranormalul nu înseamnă anormal**. Nu doar pacienții psihiatrici relatează asemenea trăiri, ci şi persoane foarte sănătoase. De aceea, cercetătorii trebuie să discearnă foarte atent între sursele de informație, descurajând tendințele patologice.

Modelul nostru al psihicului uman este în primul rând didactic, nu are o orientare terapeutică, nici religioasă.

> INFO: Deosebirea dintre cei sănătoşi şi cei bolnavi psihic este următoarea: un paranormal sănătos poate să-şi controleze manifestările şi să ducă o viață absolut normală. În schimb, bolnavul psihic confundă realitatea cu ficțiunea, ține foarte mult la viața lui imaginară, nu are puterea să-şi controleze viziunile şi senzațiile energetice aberante, nu vrea să se prezinte la un control medical. El riscă a decade în autism: şi-a creat lumea sa energetică, are musafirii săi imaginari (fantomele, strămoşii etc), trăieşte prin fantome şi pentru ele ş.a.m.d.

Cum am mai spus, dacă fenomenele parapsihologice ar căpăta credit în lumea ştiințifică, balanța credibilității ar înclina decisiv în favoarea dualismului creier-psihic, pentru că materialismul fizicalist este inadecvat explicării acestora.

> INFO: Generalul armatei române Emil Străinu, persoană bine informată şi participant la întruniri ştiințifice mondiale de vârf, a declarat recent: «Există la momentul actual trei descoperiri de ultimă oră. Prima arată ca, de fapt, **gândurile omului nu sunt în creier** şi că nici un proces de gândire nu

se petrece în creier, ci într-un câmp electromagnetic al creierului. A doua descoperire - care poate fi cea mai cumplită lovitură adusă materialismului - este că **nu există materie**, totul este energie pe diferite straturi, structuri şi niveluri energetice. Iar a treia, cu care am cochetat mult timp şi care ridică mari probleme, ar fi că omul este asemănător unui program. Idee care duce către teoria virtuală, acel "matrix" care ne spune că **existăm nu ca entităţi separate, ci ca o structură gen stup**, în interconectabilitate cu fiecare individ. Adică eu am o legătură cu Vasile de la Ploieşti, cu Gigel de la Iaşi, cu Joe din America şi cu Chan din China...»

(Emil Străinu, consilier al Parlamentului României în probleme de conflicte neconvenţionale şi asimetrice, este directorul Centrului de Studii Psihotronice şi Ufologice, personaj cunoscut şi mediatizat în toată presa românească, tocmai datorită pregătirii sale ştiinţifice din cadrul armatei, cercetător recunoscut pe plan internaţional în domeniul OZN.)

[Ziarul "Gardianul" din 28 Iun 2008, online: http://www.gardianul.ro/2008/06/28/ezoteric-c63/omenirea_este_pregatita_pentru_intalnirea_cu_extraterestrii-s116361.html]

2.2. ŞTIINŢĂ SAU PSEUDOŞTIINŢĂ?

Este parapsihologia o ştiinţă? În primul rând, pentru a nu fi catalogată drept o pseudo-ştiinţă (termen cu conotaţii negative) ar trebui să îndeplinească în primul rând cerinţa falsificabilităţii (termen introdus de K. Popper în filosofia ştiinţei, care desemnează posibilitatea ca ipotezele sale de lucru să fie infirmate, admiterea onestă a contradicţiei cu probele empirice dacă ele sunt constatate - spre deosebire de fanatismul ideologic al apologeţilor pseudo-ştiinţelor) şi să nu se abată de la alte aspecte fundamentale ale metodei ştiinţifice. În ciuda unor dezbateri de ordin epistemologic, oamenii de ştiinţă sunt de acord că o pseudo-ştiinţă este caracterizată prin pretenţii vagi, exagerate sau imposibil de verificat, neacceptarea testelor unor experţi independenţi, lipsa progresului în fundamentarea teoretică.

INFO: Karl Popper dădea ca exemple de pseudo-ştiinţe astrologia, homeopatia şi psihanaliza. Astrologia e considerată pseudoştiinţă de către Popper pentru că afirmaţiile astrologilor sunt atât de vagi, încât nu pot fi atacate, iar de către Paul Thagard, pentru că practicanţii ei nu fac eforturi în a dezvolta teoria, a o privi critic, selectând doar dovezile favorabile, focalizându-se mai ales pe analogii decât pe relaţiile de cauzalitate.
În schimb, Paul Feyerabend, filosof al ştiinţei, afirma că, din perspectiva sociologiei cunoaşterii, distincţia dintre ştiinţă şi non-ştiinţă nu este nici posibilă, nici dezirabilă, pentru că pe de-o parte, teoriile şi metodologiile ştiinţei evoluează, şi pe de altă parte, standardele aplicabile în anumite ramuri ale ştiinţei nu sunt utilizabile în altele.

[http://en.wikipedia.org/wiki/Pseudoscience]

Din acest motiv, o primă preocupare a parapsihologilor este să respecte metodologia ştiinţifică. Dar acest lucru nu este suficient ca parapsihologia să devină o ştiinţă în puterea cuvântului. Încă îi lipseşte un model explicativ, o teorie unanim acceptată, în ciuda descoperirii unor reguli empirice. Este şi motivul pentru care este uneori ridiculizată de aşa-numiţii "sceptici". «Descrierea, explicaţia, previziunea, interpretarea nu reprezintă un scop în sine, ci vizează elaborarea teoriilor sau validarea lor. Teoria este punctul de plecare şi punctul terminus al unei ştiinţe.» [1, p.184].

Considerăm că parapsihologia nu poate fi asimilată pseudo-ştiinţelor (cum este frenologia, superstiţiile ş.a.), ci mai degrabă para-ştiinţelor (termen cu conotaţii pozitive), ca o etapă intermediară spre statutul respectabil de ştiinţă.

OBSERVAŢIE: **CINE SUNT "SCEPTICII"?**

Unele persoane publice, chiar notorii (cum ar fi Mario Bunge, Carl Sagan, Richard Dawkins), se auto-intitulează drept "sceptice" în privinţa fenomenelor paranormale. Mai direct spus, le neagă cu

desăvârşire. Oricine are dreptul la opinie. Totuşi este suspect că aceste persoane cu studii universitare şi un anumit prestigiu social, se pronunţă, fără discriminare, împotriva absolut tuturor pretenţiilor de constatare, sau reproducere, a unor fenomene paranormale. Nu credem că aici poate fi invocată ignoranţa, lipsa de cultură în domeniu. Vehemenţa lor bine documentată ne sugerează că există intenţia vădită de a ascunde cunoaşterea, tăindu-ne de la rădăcină orice curiozitate asupra oricărui mister. În viziunea lor, ştiinţa poate explica totul. Şi, desigur, numai EI sunt adevăraţii "guru" ai ştiinţei, minţile sclipitoare şi atotştiutoare pe care trebuie să-i ascultăm. Aceştia declară "marele pericol" la care se expun cei care aderă la "pseudoştiinţe". Exagerând pericolul credulităţii, militează pentru scoaterea din atenţia populară a ocultului, paranormalului, a enigmelor.

"Cunoaşterea înseamnă putere, iar puterea trebuie strânsă cu grijă în cluburi selecte, nicidecum diseminată maselor, care trebuie să fie manipulate, nu deşteptate." Cam acesta ar fi planul după care se ghidează astfel de persoane, aparent bine-intenţionate. Cum altfel am putea interpreta premiul de 1 milion de dolari oferit de J.Randi oricui va putea dovedi existenţa unui fenomen paranormal?! Mai trebuie oare să adăugăm că nimeni nu a reuşit până acum, de-a lungul a mulţi ani, să treacă de condiţiile draconice impuse de cei care oferă premiul?! Oare numai de dragul reclamei au făcut toată această gălăgie mediatică? Părerea noastră este că miza este mult mai mare decât propria glorie...

În acest context, neologismul englezesc "debunker" semnifică tocmai un individ care discreditează orice confirmare a unor subiecte precum OZN, fenomene paranormale, teoria conspiraţiei, medicină alternativă, religie, cercetări din afara ştiinţei oficiale sau ale unor teme pseudoştiinţifice. Cuvântul se foloseşte, în sens mai larg, cu privire la încercările de a neutraliza orice punct de vedere opus, mergând chiar dincolo de limitele scepticismului sănătos, prin afirmaţii incredibile şi nedovedite. De aceea, în locul sonorităţii aristocratice a "skeptic"-ului, credem că mai apropiată de substratul adevărat este rezonanţa sub-pământeană a cuvântului "debunker"…

Câteva cuvinte despre intenţionalitate în experimentele parapsihologice

Reproducerea fenomenelor psi în laborator reclamă multe condiţii optime: starea fizică şi psihică optimă a persoanei dotate cu abilităţile psi testate, confortul psihologic oferit de laborator şi de personalul experimentator, data experimentului şi condiţiile astrofizice, motivaţiile spirituale ale experimentatorilor ş.a.m.d. O condiţie de primă importanţă este încărcătura psihică a asistenţilor sceptici. Reaua-voinţă este un factor perturbator al fenomenelor fine, ce ţin de esenţa mentală. Intenţiile negative ale persoanelor puternice din punct de vedere mental privind experimentul poate duce la ratarea sa. Pentru întronarea unei atmosfere neutre, asistenţii ar trebui să nu aibă preconcepţii partizane, pe care să le apere emoţional. Scepticii nu sunt nici pe departe atât de inteligenţi pe cât se vor, ci doar rău-voitori. "Dubitarea" carteziană înseamnă să gândeşti liber, în concordanţă cu faptele, nu să fii mereu "contra" – care este mai degrabă expresia unei dizarmonii mentale.

Un argument des invocat de sceptici se referă la faptul că fenomenele spiritiste experimentate în prezenţa unor mediumi excepţionali, care făceau deliciul publicului şi mai ales al savanţilor sfârşitului de secol XIX, nu se mai reproduc astăzi, lipsind mediumii dotaţi pentru efecte fizice. Concluzia lor frapează bunul-simţ: fiindcă fenomenul nu poate fi validat, prin repetarea experimentelor astăzi, rezultă că nici nu are rost să vorbim despre el. Cum s-ar spune, dacă experimentul de laborator nu se mai repetă, înseamnă că savanţii-confraţi ai acelor vremuri au consemnat nişte fenomene inexistente! Oare ce logică este asta?

Mai mult, dr. Dan Mihăilescu (în cartea *„Parapsihologia, între adevăruri inexplicabile şi falsuri plauzibile", 1992*), ne aduce la cunoştinţă o constatare care ne pune majore semne de întrebare. Reproducem fraza: « trebuie arătat că, în ciuda autorităţii numeroşilor martori care au asistat la aceste experienţe, nu toţi cercetătorii sunt unanimi în a recunoaşte că LEVITAŢIA este un fenomen *demonstrat*, ci numai unul *constatat* şi înregistrat ca atare »... Noroc că nu toţi cercetătorii gândesc atât de îngust! Sau poate că *demonstrarea* înseamnă, în accepţiunea unora, reproducerea fenomenului la dorinţa lor. Ar trebui să li se atragă atenţia respectivilor că şi condiţiile experimentului dorit de ei ar trebui să se conformeze cerinţelor realizării sale. Cu alte cuvinte:

- Nu sunt uşor de găsit subiecţi care levitează (sau realizează alte fenomene psi) la comandă, şi care doresc să se supună experimentelor unor oarecare curioşi.
- Uneori, condiţiile impuse (din ignoranţă sau rea-voinţă) nu sunt compatibile cu subiectul sau cu fenomenul psi cercetat.
- Alteori, însăşi prezenţa cercetătorului este incompatibilă cu desfăşurarea optimă a experimentului. Fenomenele psi angrenează energii subtile, foarte sensibile la influenţe pe

care savanții obişnuiți le ignoră: biocâmpurile celor prezenți, gândurile şi afectele intense, beneficitatea şi chiar misiunea spirituală a unora dintre cei de față.

În experimentele ştiințifice de parapsihologie, care au ca obiectiv principal dovedirea existenței acestor fenomene paranormale, se folosesc metode cantitative, empirice, precum şi analizele statistice. Nu putem să nu facem o paralelă istorică dintre această abordare a parapsihologiei şi cea behavioristă asupra psihologiei.

INFO: Psihologia pragmatică americană a inițiat, la începutul secolului XX, orientarea behavioristă (comportamentalistă), care urmărea reacțiile fiziologice la diverşi stimuli. Metodologia behavioristă s-a impus prin faptul că excludea subiectivismul cercetătorului şi respecta pretențiile ştiințifice ale măsurabilității şi matematizării.

Asemenea behavioriştilor, aceste cercetări de laborator încearcă să elimine total subiectivitatea cercetătorului, ca şi cea a subiectului studiat. Ceea ce contează pentru aceşti cercetători este statistica, nu conştiința subiectului care generează fenomenul. Se ține cont de o medie a performanțelor paranormale a unui lot de oameni aleşi aleatoriu, fără a fi interesați că persoanele dotate cu capacități native pot să reuşească aceleaşi experimente în proporție de 100% - considerându-le pe acestea drept cazuri particulare, izolate. Şi ne punem întrebarea: ce doresc să dovedească aceste experimente de fapt? Probabil că cei ce folosesc metoda statistică vor să lupte cu armele ştiinței – cifrele - în acreditarea ideii că toți oamenii au un potențial latent de abilități paranormale. Cazurile particulare sunt prea impresionante şi şocante, contrazicând flagrant paradigmele cunoscute, ca să poată crea altceva decât nedumeriri şi neputință în lumea ştiințifică. Şi atunci, susținătorii progresului recurg la concluzii mai uşor de digerat, mai vagi, mai insidioase, dar cu un efect important pe termen lung: schimbarea mentalității oamenilor de ştiință.

În ciuda eforturilor merituoase ale parapsihologilor contemporani de a explica fenomenele paranormale, ei nu au reuşit deocamdată decât atât: să demonstreze, prin metode absolut ştiințifice, că paranormalul există! Ceea ce, în popor, se ştia de mii de ani... Vestea bună este că astfel au fost definite şi eliminate unele superstiții.

INFO: **METODE DE CERCETARE ÎN PARAPSIHOLOGIE**

Experimentul tip Ganzfeld.

Este o tehnică destinată testării fenomenului telepatiei. Metoda constă în primul rând în calmarea „zgomotului mental” al participantului la experiment, prin izolarea simțului vizual (emițându-se în cameră o lumină roşie şi punându-se pe ochi două jumătăți de mingii de ping-pong), a celui auditiv (printr-un sunet alb, emis prin căşti) şi a celui tactil-proprioceptiv (prin aşezarea într-o poziție foarte comodă).

În experimentul ganzfeld tipic emițătorul şi receptorul telepatic se află în două camere separate. Receptorul este izolat senzorial, iar emițătorului i se arată nişte imagini, pe care i se cere să le transmită mental receptorului. În acest timp, receptorul este rugat să exprime cu glas tare toate procesele sale mentale: imagini, gânduri, emoții. După circa o jumătate de oră experimentul încetează, iar receptorului i se arată mai multe imagini, dintre care numai una reprezintă „ținta” care i-a fost transmisă telepatic. Pe baza percepțiilor pe care le-a avut în timpul emisiei-recepției, receptorul trebuie să aleagă „ținta”.

În urma a mii de sesiuni individuale conduse de zeci de cercetători de pe tot mapamondul, s-a constatat că receptorii aleg ținta cu mai mare precizie decât ar face-o la întâmplare, având semnificație din punct de vedere statistic.

Experimentul de vedere la distanță

Acest experiment testează capacitatea de a obține informații despre un obiect, loc sau persoană ascunse de clarvăzător şi de obicei aflate la distanță de acesta.

Într-unul din experimentele tipice, dintr-o grămadă de câteva sute de fotografii, este aleasă una la întâmplare, de către o persoană neutră, şi apoi dusă într-un loc îndepărtat. Clarvăzătorul încearcă apoi să descrie sau să deseneze obiectul țintă. Procedura se repetă pentru mai multe astfel de ținte.

Analiza corectitudinii răspunsurilor se face de un colectiv independent prin următoarea metodă uzuală: se aleg un număr de ținte şi răspunsurile date, se amestecă şi li se cere să le potrivească două câte două, după cum se potrivesc logic, iar apoi să le compare cu răspunsurile indicate de clarvăzător.

Sute de astfel de experimente s-au efectuat timp de mulți ani, iar rezultatele, obținute cu ajutorul unor persoane înzestrate cu darul vederii la distanță, arată că informațiile non-perceptuale obținute despre fotografiile plasate la distanță, despre locuri sau evenimente, sunt corecte într-o proporție mai mare decât simpla întâmplare.

Experimente de psihokinezie asupra generatoarelor de numere aleatoare

Acest tip de experiment total automatizat (fără intervenția cercetătorului) studiază interacțiunile dintre minte şi materie.

În cel mai obişnuit experiment de acest tip, un aparat de numere aleatoare (generate electronic sau radioactiv) produce un flux continuu de numere, care este înregistrat şi analizat de un program de computer. În acest timp, subiectul experimentului încearcă mental să modifice distribuția statistică a numerelor aleatoare. Putem înțelege acest efort prin comparația cu aruncarea unei monede. Este ca şi cum subiectul „vrea” să iasă de mai multe ori „cap” decât „pajură”. Metoda este folosită pentru a testa atât indivizi, cât şi grupuri de indivizi cu privire la abilitățile lor psihokinetice.

Se constată că influența este destul de mică, dar se poate spune, din punct de vedere statistic, că efectul psihokinetic a fost obținut.

Experimente de influență mentală directă asupra unor sisteme vii

Efectul s-a mai denumit şi bio-psihokinezie, şi studiază efectele intențiilor unei persoane asupra stării psihofiziologice a unei alte persoane aflate la distanță.

Un exemplu tipic de astfel de experiment se referă la „senzația că eşti privit”. Subiectul care are rolul de a obține o influență la distanță priveşte pe un ecran imaginea în timp real a subiectului care trebuie influențat. În acest timp, activitatea sistemului nervos a celui privit este continuu monitorizată pentru a sesiza modificări semnificative.

Studiile statistice au arătat că atenția dirijată a privitorului poate activa sau calma sistemul nervos al persoanei aflate la distanță într-un mod statistic semnificativ, deşi destul de redus.

[http://en.wikipedia.org/wiki/Parapsychology]

2.3. PROGRESUL PARAPSIHOLOGIEI

Din punct de vedere epistemologic, cercetările din parapsihologie ar trebui să răspundă, ca orice ştiință recunoscută, la cele 4 criterii de validare:

- Care este **obiectul** ştiinței (există fenomenele paranormale)? – criteriul *ontologic*.
- Fenomenele pot fi **controlate**, dirijate de om (prin metode folosite de subiecții speciali sau de către orice cercetător)? – criteriul *gnoseologic*
- Există o **teorie** explicativă, o concepție, legități? – criteriul *epistemologic*
- Cum pot fi **folosite** fenomenele paranormale în mod sistematic, ştiințific şi benefic oamenilor? – criteriul *praxiologic* (după îndeplinirea celorlalte trei criterii anterioare)

«Concepția, teoria obligă cercetătorul nu numai să selecteze o anumită metodă, dar şi să elaboreze una nouă. Întâi trebuie clar formulată în minte problema şi mai ales ipoteza cercetării, şi abia apoi să se orienteze spre metodă.» [1, p.157] Credem că una din cauzele lipsei de progres ştiințific în parapsihologie este că lipseşte **teoria** care ar trebui confirmată prin experimente, iar multe dintre ele nu-şi propun, deocamdată, decât un scop destul de minor: demonstrarea autenticității fenomenelor paranormale şi descrierea lor.

O altă cauză ar fi că teoriilor avansate nu le poate fi testată valabilitatea prin nivelul actual al ştiințelor exacte. Or, tocmai aici ar putea fi călcâiul lui Ahile al actualei abordări: se doreşte înscrierea parapsihologiei printre ştiințele naturii - ştiințe exacte (aşa cum este fizica). Nu negăm dreptul nimănui de a folosi metodele dorite, dimpotrivă. Dar rezultatele modeste şi fără perspective clare de progres ne dau curaj să afirmăm că **parapsihologia trebuie abordată şi după modelul psihologiei** (ştiință socio-umană), cu care are multiple afinități, un trecut şi un

viitor comun... Deja s-au făcut paşi importanţi către afirmarea unei orientări psihologice inspirate din aceeaşi problematică, şi anume psihologia transpersonală.

INFO: PARALELĂ DINTRE ABORDAREA NATURALISTĂ ŞI CEA SOCIO-UMANĂ.

Ştiinţele naturii, exacte	Discipline socio-umane, inexacte	NOTE
Predicțiile sunt **sigure** [1,p.162]	Predicțiile sunt **probabile** [1,p.162]	Condițiile fundamentale ale unei ştiințe: 1. Descrierea (ce este? cum se desfăşoară fenomenul?) 2. Explicația (de ce?) Se face ulterior evenimentului 3. Previziunea. Se face înaintea evenimentului. Cunoaşterea legităţii este necesară, dar nu şi suficientă. Există **previziuni fără explicaţii** (bazate pe extrapolări temporale sau pe legi empirice fondate pe o simplă deducție). Există şi **explicații fără predicții** (cum face teoria darwinistă, în care multitudinea de condiții descrise teoretic este imposibil de obținut astăzi – mutații, condiții de mediu, număr de specii pe acelaşi teritoriu etc) [1,p.168]
Fondate pe **explicaţie** [1, p.175]	Fondate pe **interpretare şi intuiţie** [1, p.175] Interpretarea sugerează aşteptări, posibilităţi [1, p.178]	
Explicația este logică, analitică, obiectivă. Explicarea precizează cauzele, condițiile, factorii ce determină apariția fenomenelor.	**Înțelegerea** este analogică, globală, subiectivă. Este utilizată cu exclusivitate în psihologia fenomenologică (subiectivă) şi în „pseudoştiinţe" (astrologie, chiromanţie ş.a.). Un grad superior al înțelegerii implicite este **descrierea** (apartenența la o clasă de fenomene sau la un sistem de regularităţi).	
Are valoare **teoretică**, epurând accidentalul, decantând şi conservând esențialul din obiecte şi fenomene. [1, p.183]	Are valoare **practică**. [1,p.171]	
Obiectul este investigat şi cunoscut **direct**.	În psihologie cunoaşterea se realizează **indirect**, manifestările exterioare, comportamentale, indicând stările şi relațiile interne, subiective.	Performanțele subiectului studiat de psihologie sunt dependente de anxietatea sa, precum şi de prezența experimentatorului, care le facilitează sau le inhibă. [1,p.150] Obiecția clasică adusă psihologiei este că perturbă însăşi obiectul său de studiu. [1,p.132] Predicția poate influența şi chiar modifica fenomenul prezis. [1,p.162]
Cercetătorul manifestă o relativă **detaşare** şi indiferență față de obiectul studiat. [1,p.148]	Cercetătorul se **implică** şi chiar se identifică cu destinul obiectului de studiu.	
Metodologia **obiectivă** (ca în psihologia behavioristă) [1, p.156]	Metodologia **subiectiv-interpretativă** (ca în psihologia umanistă) [1, p.156]	

Drept consecinţă a acestui mod de abordare a parapsihologiei, este permis ca cercetările care vizează, în special, fenomenele ce țin de natura supravieţuirii conştiinţei să fie făcute prin culegerea de mărturii – o metodă specifică domeniului socio-uman. Uneori este singura cale acceptabilă, ca în cazul **experienţelor din preajma morţii.** Considerăm drept şocante şi inacceptabile moral tentativele de sfidare a Providenţei, precum cele realizate de doctorul Mina Minovici, care şi-a produs singur asfixie "controlată", din curiozitatea ştiinţifică de a vedea dincolo de moarte.

INFO: O **experiență în preajma morții** este relatată de o persoană care a avut o moarte clinică (încetarea funcţiilor vitale şi ale creierului), din care a revenit la viață. Această experiență include una sau mai multe dintre următoarele experiențe:

- certitudinea că a murit;
- senzația de ieşire din corp (decorporalizare), de plutire deasupra propriului corp, cu o percepție auditivă şi vizuală clară a zonei din jur;

- senzația de pace şi iubire copleşitoare;
- senzația de ridicare printr-un tunel sau pasaj îngust;
- întâlnirea rudelor decedate sau a unor personalități spirituale;
- întâlnirea cu o ființă de lumină sau cu o lumină;
- panorama întregii sale vieți;
- ajungerea la un hotar;
- senzația că este întors în corp, deseori împotriva dorinței sale.

Studiul acestor evenimente medicale a fost inițiat de către psihiatrii Elisabeth Kübler-Ross, George Ritchie şi Raymond Moody. În 1978 s-a înființat Asociația Internațională de Studii asupra Fenomenelor din Preajma Morții. Mai târziu, aceste studii au fost introduse şi în mediul academic.

[http://en.wikipedia.org/wiki/Near-death_experience]

Evenimentele de la hotarul morții sunt generale tuturor oamenilor, din toate timpurile. Facem acest raționament inductiv pe baza relatărilor diverselor cărți sfinte, discipline esoterice, chiar şi descrieri artistice, coroborate cu chestionarea clinică a persoanelor ce au trecut printr-un astfel de eveniment (*vezi Planşa I*). Indiferent de rasă, zonă geografică, clasă socială, religie, cultură, evenimentele din preajma morții urmează aproximativ acelaşi tipar arhetipal, cu diferențe individuale. Predicția post-exitus nu poate fi 100% certă, dar, oricum, un muribund poate fi asistat pe baza datelor de care dispunem. (În budismul tibetan se merge cu predicția mult dincolo de pragul morții, conducând sufletul decedatului încă 49 de zile, prin lecturile preoților *lama* din Cartea Morților – Bardo Thödol.) Desigur că relatările din preajma morții ar trebui să fie cunoscute, încă de acum, de noi toți, muritorii… Este aceeaşi alegere ca în pariul lui Pascal: **dacă Spiritul nu există, nu pierd nimic crezând, dar dacă El există, am totul de câştigat!**

Tot referitor la modul corect de abordare a parapsihologiei, este de la sine înțeles că trebuie să ținem seama de opiniile <u>parapsihologilor practicieni</u>, ca şi de <u>studiile de caz</u> propuse de ei, în speranța depistării măcar a unor reguli empirice, extrem de prețioase, din acest domeniu necunoscut. În privința ***autenticității*** calităților paranormale ale acestor practicieni, trebuie să spunem că cel mai bun criteriu de validare, actualmente, este numai **timpul**. Unele fenomene, precum precognițiile, nu pot fi validate decât aşteptând confirmarea evenimentelor prezise. Alte calități, care apar spontan, sau sunt controlate într-o oarecare măsură de parapsiholog, nu sunt suficiente să facă din acesta o voce avizată, decât dacă se păstrează în timp, nu sunt orientate malefic (respectă o deontologie profesională) şi sunt, preferabil, dublate de o minimă educație ştiințifică.

2.4. TREI TIPURI DE PARAPSIHOLOGI

Aşa cum am afirmat, pentru a înregistra un real progres, trebuie modificată paradigma după care se ghidează cercetările şi experimentele de parapsihologie. Abordarea pe care noi o considerăm potrivită, mult mai nuanțată decât cea fizicalistă, reclamă redefinirea calității de PARAPSIHOLOG, în vederea afirmării şi întăririi forțelor umane care contribuie la progresul acestei para-ştiințe, pentru a o transforma într-o veritabilă ştiință a viitorului.

Parafrazând definția-butadă dată psihologiei de Max Mayer [1, p.35], am putea defini parapsihologia astfel: “parapsihologia este ştiința studiată de parapsihologi”. Să mutăm temporar interesul dinspre validarea ca ştiință a parapsihologiei – lucru încă dificil – către **cercetătorii** dedicați domeniului. De altfel, cunoaştem că însăşi psihologia a fost şi încă mai este contestată ca ştiință… Cum istoria se repetă, ne putem aştepta ca şi parapsihologia să urmeze aceeaşi traiectorie: de la ignorare, la contestare, la tolerare, pentru a fi în final asimilată preocupărilor ştiințifice (poate că sub altă denumire - alături de psihologia transpersonală…)

Prestigiul actual al parapsihologiei poate depinde, într-o oarecare măsură, de credibilitatea celor care îi dau viaţă. Aşa s-a întâmplat în secolul al XIX-lea când, prestigiul unor savanţi ce s-au implicat în studiul fenomenelor spiritiste le-a impus în conştiinţa generaţiilor care au urmat. Trecând dincolo de senzaţionalul efemer, savanţi precum William Crookes, Oliver Lodge ş.a. au efectuat observaţii minuţioase şi experimente ştiinţifice de netăgăduit prin care au verificat, de pe poziţia scepticului, autenticitatea fenomenelor spiritiste.

Credem că, alături de parapsihologii de laborator (savanţi proveniţi din fizică, biologie, medicină etc), ar trebui să le alăturăm categoria parapsihologilor practicieni şi cea a parapsihologilor eruditi.

Parapsihologul de laborator deţine bagajul cercetării ştiinţifice: obiectivitate, rigoare, realism. Are deja un prestigiu profesional şi social. Nu urmăreşte faima facilă obţinută pe cale mediatică, ci dimpotrivă, este deseori nevoit să înfrunte ridicolul colegilor de breaslă, care nu îi înţeleg preocupările. Totuşi, datorită obişnuinţei de a gândi în termenii paradigmei carteziene-newtoniene, este posibil ca metodele utilizate în laborator şi teoriile propuse să nu aducă nici un plus de înţelegere. Această platitudine non-euristică face loc şi altor categorii de parapsihologi.

Persoanele cu abilităţi paranormale pot deveni, din obiect al studiilor de parapsihologie, subiecţi co-participanţi şi chiar cercetători în toată accepţiunea cuvântului. S-ar putea, nu negăm, ca unii dintre ei să aibă un discurs mai… bizar. Timpul face selecţia, păstrându-i pe cei sănătoşi mintal şi care fac eforturi sa asimileze zestrea ştiinţifică a omenirii, să-şi îmbunătăţească performanţele, să se pună în slujba semenilor, să gândească critic, să-şi recunoască limitele, să lase pe plan secund gloria şi câştigurile materiale exagerate. Numai cei care îşi pot controla şi dirija la voinţă capacităţile extrasenzoriale şi le pun în slujba semenilor capătă un larg prestigiu social şi au un cuvânt greu de spus în acest domeniu. Aceştia sunt **parapsihologii practicanţi**.

O ultimă categorie pe care o găsim utilă acestui domeniu ar fi **parapsihologul erudit**, cel care nu este nici experimentator, nici practician, dar are o imensă dorinţă de a descoperi misterele lumii, citind tot ce există despre aceste subiecte, intervievând persoanele care pretind că au trăit experienţe mistice sau practicienii, studiind programatic şi meditând profund la aceste teme. Eruditul este filosoful parapsihologiei şi poate juca rolul de integrator al experienţei celorlalte două categorii (savantul şi paranormalul, fiecare dintre ei cu propriile subiectivisme…), păstrându-şi cugetul liber pentru a găsi explicaţii cât mai apropiate de realitate, dar totodată cât mai depărtate de prejudecăţile non-creative.

Toate cele trei categorii de parapsihologi există deja în realitate, iar noi nu am făcut decât să le dăm un nume, să le atestăm prezenţa şi importanţa. Credem că progresul parapsihologiei implică colaborarea celor trei tipuri de parapsihologi, fiecare abordând predilect o anumită latură. Ar fi foarte bine dacă acelaşi parapsiholog ar îmbina în propria sa persoană cele trei abordări (experiment, practică, erudiţie), cazul ideal fiind reprezentat de INIŢIAT. Copiind modelul iniţiatului din tradiţiile spirituale, parapsihologul ideal este practicant, erudit şi experimentator (sau mai degrabă, şi în primul rând, auto-experimentator). Auto-experimentatorul (fie în condiţii de laborator, fie în condiţiile familiare de existenţă şi de activitate) este un **practicant** cu un plus de curiozitate ştiinţifică, încercând să refacă experienţele spontane, testând concluziile la care ajunge empiric, urmând un program autoimpus de experimente cu propria persoană, exploatând la maxim posibilităţile oferite de abilităţile sale psi.

2.5. O SCURTĂ PRIVIRE ASUPRA PSIHOLOGIEI TRANSPERSONALE

Psihologia transpersonală este o ramură a psihologiei care se ocupă de aspectele trans-personale, transcendente, spirituale ale condiției umane, cum sunt: **auto-realizarea spirituală, experiențele de vârf şi mistice, transa, convertirea religioasă, stările modificate de conştiinţă ş.a.**. O parte dintre psihologi trec cu vederea zona trans-personală, pentru că ei se focalizează exclusiv pe aspectele psihicului personal. Într-o abordare riguroasă, spun ei, aceasta ***nu pare*** a avea o temelie ştiinţifică, deşi, spunem noi, este indubitabil validată de experiențele individuale, de rezultatele încurajatoare ale experiențelor de laborator şi de baza sa istorico-culturală.

Datorită domeniilor de studiu care se întrepătrund, psihologia transpersonală este confundată adeseori cu parapsihologia. Totuşi, putem face o uşoară distincţie între ele: parapsihologia se focalizează mai mult asupra psihicului, iar transpersonalul asupra spiritului. Parapsihologia înclină către epistemologia ştiinţifică tradițională (experimente de laborator, statistici, cercetări asupra stărilor cognitive), iar psihologia transpersonală tinde să se apropie de epistemologia disciplinelor umaniste şi hermeneutice (umanismul, existențialismul, fenomenologia, antropologia), deşi întotdeauna a făcut apel şi la studii experimentale şi statistice.

Chiar dacă este interesată de teoriile şi gânditorii asociați cu termenul "new age", psihologia transpersonală va rămâne o disciplină academică, nefiind nicidecum o mişcare spirituală sau religioasă particulară.

INFO: Psihologia transpersonală şi-a adus contribuția la înțelegerea devenirii şi conştiinței umane prin câteva teorii, dintre care o reținem în special pe cea a gânditorului Ken Wilber.

Pentru a explica integral fenomenologia conştiinței, acesta a studiat peste 200 de abordări ale existenței umane, de la biologia moleculară şi fizica cuantică la antropologie, lingvistică, hermeneutică şi religii orientale. Planul ambițios al lui Wilber a fost de la început **unirea şi reconcilierea psihologicului cu spiritualul**.

În opinia lui Wilber, în toate tradițiile, **spectrul conştiinței** se întinde începând de la Pre-personal, trecând prin Persoană (ego) şi ajunând până la Trans-personal, urmând clasificarea tradițională: materie – corp – minte – suflet – spirit, împărțire care este utilizată atât în Orient, cât şi în Occident. Evoluția nu este continuă în cadrul etapelor, de la corp spre minte, suflet şi spirit. Acestea reprezintă potențialități, pe care un om le poate obține parțial sau în întregime. Caracteristicile individuale (de exemplu: cogniția, morala, voința etc) sunt relativ independente şi, prin urmare, se pot dezvolta separat (dar nu total necorelat). O persoană poate să-şi dezvolte la un nivel superior o anumită caracteristică şi să fie într-o etapă inferioară din altă perspectivă.

Un mare merit al gânditorului Wilber este că a salvat şi reabilitat conceptul de **misticism**, care era considerat obscurantism şi patologie de către pozitiviştii şi materialiştii obtuzi. El a preluat din tradiția Yoga elementele explicative ale extazului, care precizează că acesta este de mai multe tipuri , fiecare fiind susținut de un „corp" energetic subtil. Astfel, Wilber numeşte cele câteva tipuri de extaz ca fiind „stări ne-obişnuite de conştiință", la care poate avea acces ocazional oricine, sub forma **experiențelor de vârf** (*peak-experiences,* engl.). Însă pentru un acces permanent la aceste stări speciale de conştiință, persoana respectivă trebuie să se angajeze într-un proces de dezvoltare (disciplină spirituală), pentru ca structurile „mentale" specifice să fie suficient de dezvoltate astfel încât să poată susține conştiința de nivel superior, adică „starea de conştiință ne-obişnuită".

Dezvoltând o **psihologie integrală** proprie, pentru a descrie şi explica dezvoltarea conştiinței multidimensionale, Wilber inaugurează un model format din 4 cvadrante - respectiv abordarea 1) anorganic-biologică, 2) cea psihologică, 3) cea socială şi 4) cea culturală. Orientările ştiințifice care se axează doar pe manifestările dintr-un cvadrant, vor cuprinde doar un „adevăr" parțial. Conştiința nu este localizată exclusiv în nici unul, ci în fiecare nivel al fiecărui cvadrant, în diferite grade de expansiune.

Ca răspuns la problema „dificilă" a apariției conştiinței în creier, Wilber propune considerarea experienței conştiente ca fiind trăsătura fundamentală, ireductibilă. În loc să se ocupe de problema filosofică a conştiinței extinse, Wilber le propune savanților să o trăiască, să o experimenteze în direct. Astfel, apare o **nouă metodologie a studiului ştiințific al conştiinței, transformarea interioară a cercetătorului însuşi** (într-un proces similar alchimiei spirituale). Evoluția

cercetătorului este esențială, întrucât studierea în special a aspectelor non-duale, transcendente, nu se mai poate realiza la nivel analitic, ci doar printr-un studiu cognitiv sintetic.

[Ovidiu Brăzdău, 2002, apud Ion Mânzat, „Psihologie transpersonală", Ed. Cantes, 2002, p.131]

Psihologia transpersonală a adus în atenția clinică unele probleme psiho-religioase şi psiho-spirituale. Ea proclamă că spiritualitatea este inerentă naturii umane, fiind un aspect esențial al ființării.

Problemele psiho-religioase pot apare în urma implicării persoanei în credințe şi practici religioase instituționalizate: adoptarea, părăsirea sau schimbarea religiei, sectei sau mişcării spirituale, intensificarea practicii sau credinței religioase, pierderea credinței.

Dintre chestiunile psiho-spirituale enumerăm: experiențe în preajma morții, experiențe mistice, ridicarea lui Kundalini, criza de inițiere shamanică, apariția unor abilități psi, cunoaşterea vieților anterioare, stări de posesie, probleme legate de meditație, separarea de un învățător spiritual. Unele probleme legate de meditația contemplativă s-ar putea explica prin faptul că încorporarea sistemelor meditative orientale în occident nu a ținut cont de contextul socio-cultural în care aceste sisteme au luat naştere, un detaliu care îi poate încurca pe practicanții occidentali.

Stanislav şi Christina Grof au introdus sintagmele de "dezvoltare sau emergență spirituală" - ca o apariție gradată, naturală a unor abilități psiho-spirituale - şi cea de "criză sau urgență spirituală" - care descrie o intensificare a dezvoltării spirituale scăpate de sub controlul persoanei în cauză. Aceasta are urmări nefaste pe latura psihologică, socială şi profesională.

La propunerea comunității transpersonale s-a introdus o nouă categorie de diagnostic în DSM-IV (manualul american al diagnozelor psihiatrice), intitulată "problemă religioasă sau spirituală" (codificare V62.89), care ajută şi la o mai bună înțelegere reciprocă între domeniul psihiatriei şi cel al religiei şi spiritualității.

Domeniile generale de interes ale studiilor transpersonale cuprind:

- Contribuția tradițiilor spirituale la psihiatrie şi psihologie – hinduism, yoga, buddhism, vajrayana, zen, taosim, tantra, shamanism, kabbala, sufism, misticism creştin ş.a.
- Vindecările realizate de şamanii indigeni americani şi de pe alte continente
- Dezvoltarea spirituală a adulților şi bătrânilor
- Studii şi aspecte clinice asupra meditației contemplative
- Cercetări şi studii asupra conştiinței
- Substanțe psihedelice, etnofarmacologie, psihofarmacologie
- Parapsihologie
- Studii trans-culturale şi antropologie
- Diagnosticarea problemelor de natură religioasă şi spirituală
- Spiritualitatea ofensivă, protecția spirituală şi psihică
- Tratamentul foştilor membrii ai unor secte
- Psihoterapie transpersonală
- Recuperarea în urma dependențelor psihice şi fizice
- Terapia prin vizualizare dirijată
- Modificarea conştientă a respirației pentru obținerea stărilor modificate de conştiință
- Moartea şi experiențele din preajma morții
- Terapia vieților anterioare
- Ecologie

Referințe la cap. 2.5.: [http://en.wikipedia.org/wiki/Transpersonal_psychology]

2.6. PSIHOLOGIE TRANSPERSONALĂ versus PARAPSIHOLOGIE

Aşa cum am menţionat, o parte din sfera parapsihologiei a fost integrată (de aproape 40 de ani) ca obiect de studiu de către psihologia transpersonală, mai precis este vorba de trăirile umane "neobişnuite" (metafizice). Totuşi, atât parapsihologii experimentatori, cât şi psihologii transpersonaliştii susţin diferenţele dintre ei. Parapsihologia se ocupă de "fenomene paranormale" şi vrea să fie validată de ştiinţele exacte, pe când transpersonalismul se ocupă de "trăiri spirituale" şi vrea să fie recunoscut de mediul academic al psihologiei. În viziunea noastră, putem face o comparaţie cu două grupuri de alpinişti ce se caţără simultan pe doi versanţi ai aceluiaşi munte. Psihologia transpersonală a plecat din cea umanistă, având valenţe terapeutice, religioase, filosofice. Este mai avansată teoretic, deoarece a preluat din gândirea orientală "perlele", iar acum caută să le prezinte in "scoici" potrivite. La rândul său, parapsihologia are o susţinere teoretică în fizica modernă. Totuşi, prin preocupările sale, credem că parapsihologia ar fi mai degrabă o extindere a psihologiei, decât a biologiei sau a fizicii.

INFO: *PARAPSIHOLOGIA ARE SUPORT TEORETIC ÎN:*
- Demonstrarea posibilităţii existenţei şi chiar a obţinerii unor viteze supraluminice, ipoteză care a stat la baza teoriei tahionilor. Aceasta se bazează pe dezvoltările matematice şi este necontradictorie în raport cu teoria relativităţii einsteiniene; oferă suportul teoretic al posibilităţii percepţiei – în acelaşi moment temporal – a trecutului, prezentului şi viitorului. Observaţiile de astrofizică ale lui Kozîrev din anii '60 au arătat, de asemenea, că în acelaşi moment temporal, se poate observa poziţia trecută, prezentă şi viitoare a unei formaţii cosmice.
- Teoria Abaronov – Bohm, demonstrând existenţa interacţiunii de la distanţă în lumea particulelor subatomice, oferă o nouă bază de credibilitate a fenomenelor telepatice.

[http://ro.wikipedia.org/wiki/Parapsihologie]

Probabil că, în final, parapsihologia şi psihologia transpersonală se vor reuni, împreună cu alte orientări psihologice, precum şi cu psihiatria şi spiritologia, într-o **orto-psihologie** (adevărata şi completa psihologie). Lumea are nevoie acum mai degrabă de unificarea ştiinţelor decât de fragmentarea lor în nenumărate specialităţi şi domenii de graniţă… **Orto-psihologia** ar putea să fie definită ca ştiinţa ce studiază psihicul şi spiritualul, normalul, anormalul şi paranormalul uman. Plecând de la o teorie unică, ea va trebui să ofere soluţii terapeutice pentru psihicul anormal, soluţii de optimizare pentru psihicul normal şi soluţii de autocontrol şi gestionare a aspectelor paranormale ale psihicului. Chiar dacă implică o sarcină grea şi de mare anvergură, credem că această sinteză este dorinţa secretă a tuturor marilor gânditori care au activat vreodată în aceste domenii.

Latura spirituală este gura de oxigen de care are nevoie ştiinţa actuală şi paradigma sa "îngheţată". Se va putea dovedi că credinţa religioasă se bazează pe argumente ştiinţifice, că ştiinţa are de câştigat din spiritualitate, că spiritualitatea se poate impune ca ştiinţă. Parafrazând un citat celebru, "***ştiinţa secolului XXI va fi Ştiinţa Spirituală, sau nu va fi deloc***".

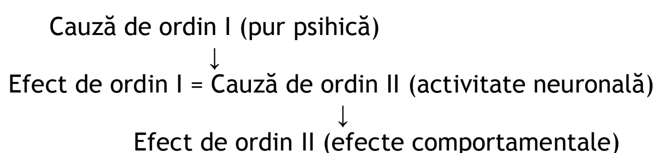
Capitolul 3
CREIERUL SAU PSIHICUL?

După cum am amintit, psihologia recunoaşte că activitatea psihică are o componentă informaţională, calitativ diferită de activitatea energetico-substanţială a creierului. Însă nu vom

ajunge prea departe doar comparând creierului cu un computer ce vehiculează informaţii, şi pe care l-am numi „psihic". Este o comparaţie sărăcăcioasă şi limitativă.

Ţinând cont de specificul vibratoriu al substanţei (*vezi capitolul 1.5.*) , lansăm o altă ipoteză. Creierul e format din substanţă cu vibraţie fizică, iar psihicul, din substanţă cu o vibraţie mai înaltă, „subtilă". Cele două sisteme sunt perfect co-relaţionate, între ele existând, aşa cum atestă neuro-ştiinţele, o legătură foarte strânsă. Totodată, există, aşa cum atestă psihologia şi alte discipline, şi o diferenţă calitativă, chiar o anumită autonomie a celor două niveluri. Vom admite deci că psihicul şi creierul sunt două sisteme materiale vibraţionale distincte, dar cu multiple şi complexe interacţiuni.

NOTĂ: Nu contestăm legătura cauzală ce există între activitatea neuronală şi stările psihice. Problema apare atunci când definim o stare psihică **exclusiv** pe baza activităţii neuronilor. De aceea, vom introduce conceptul filosofic de **ierarhie a cauzelor**, înţelegând prin aceasta un lanţ vertical de cauze care se încheie la nivelul efectului comportamental, uşor de evidenţiat. Misiunea ştiinţei este, în general, de a găsi cauzele ascunse ale efectelor vizibile. În opinia noastră, putem vorbi de cauze de ordin I (primare, superioare) care generează efecte/cauze de ordin II, care la rândul lor generează efectele finale vizibile.



În cazul nostru, activitatea neuronilor este un efect al unei cauze superioare, şi în acelaşi timp este o cauză (secundară) a comportamentului exterior. În mod natural, cauzele superioare dictează comportamentul neurologic, dar în situaţii experimentale sau accidentale, se intervine direct asupra acestuia. Mai mult, intervenţia experimentală poate perturba chiar cauza psihică de ordin superior. De aici, se poate desprinde concluzia falsă că cercetarea cauzelor s-a terminat, ele fiind localizate la nivel de neuroni. De fapt, cauzele de ordin I **nu sunt puse în evidenţă** experimental pentru că pur şi simplu nu sunt luate în considerare, paradigma ştiinţifică folosită „interzicând" acest lucru.
În privinţa efectelor comportamentale, generarea lor este o ***competenţă*** a activităţii neuronale (cauza de ordin II), dar este o ***performanţă*** datorată numai psihicului (cauza de ordin I).

Aceeaşi discuţie se poate duce în privinţa funcţionalităţii ADN-ului.
ADN-ul, în viziunea noastră, nu este o cauză principală, ci un efect al unor cauze încă ascunse. Este adevărat că prin manipulări genetice putem obţine anumite efecte biologice, dar **în mod natural** codul genetic este aranjat într-un anume tipar de cauze mai profunde, care NU se schimbă odată cu manipularea genelor. **Temporar,** se pot obţine efecte biologice prin inginerie genetică, dar ele nu pot fi performante dacă nu se intervine şi la nivelul cauzelor de ordin I. Cercetătorii ruşi, spre exemplu, au studiat puterea sugestiei verbale de a modifica ADN-ul, cu rezultate mai spectaculoase decât costisitoarea inginerie genetică. Acceptăm teoretic şi situaţia în care un defect genetic să fie urmarea unui accident, când nu avem şi cauze mai profunde ale dereglării genetice. Atunci, desigur că o intervenţie fizică ar fi suficientă pentru a îndepărta sursa suferinţei. Dar, de cele mai multe ori, avem de a face cu influenţe subtile foarte pregnante, care necesită o abordare psihologică sau parapsihologică.

OBSERVAŢIE: Conceptul de **ierarhie a cauzelor** poate avea consecinţe epistemice importante, până la demitizarea aşa-zisei „obiectivităţi ştiinţifice".
Paradigma ştiinţifică (modelul dominant de gândire al momentului) generează un anumit tip de ipoteze de cercetare, şi nu altele. Ele se referă la cauzele de ordin II (depistabile cu mijloacele actuale), ignorând total cauzele de ordin I, superioare ierarhic (deocamdată nedepistabile). Ipotezele se verifică exclusiv prin relaţia cauză de ordin II – efect de ordin II, generând o teorie ştiinţifică. Desigur că orice teorie bazată doar pe această verigă cauzală secundară are posibile aplicaţii practice, dar nu şi un fundament suficient de solid şi va fi, mai devreme sau mai târziu, contrazisă de o nouă teorie. Istoria ştiinţei ne furnizează nenumărate exemple de înlocuire a unei teorii cu alta. „Obiectivitatea ştiinţifică" se referă doar la verificarea relaţiei cauză-efect de

ordinul II. Ştiinţa nu este, prin urmare, „obiectivă", ci doar **riguroasă în urmarea paradigmei proprii**. „Obiectivitatea" absolută ar implica cunoaşterea întregului lanţ vertical de cauze şi efecte, lucru, să recunoaştem, foarte dificil.

Iată o analogie sugestivă:
Faptul observabil: dacă introducem un CD în aparat, se aude muzică la difuzor. ***Teoria*** ştiinţifică: muzica este produsă de CD. Din punct de vedere ***practic***, această teorie este suficientă pentru a asculta muzică! ***Obiectivitatea*** ştiinţifică ne-ar obliga însă la mai mult, la descoperirea cauzelor ascunse, cum ar fi existenţa muzicienilor, a studioului de înregistrări etc.

Un alt exemplu, provenind din neurologie (*vezi şi capitolul 4.2*).
Arcul reflex elementar implică doar un centru nervos SUBCORTICAL, iar reacţia sa este rapidă, standardizată, vizează integrarea automată prin adaptarea exclusiv la stimul. Arcul reflex supraelementar este o prelungire şi o dezvoltare a nivelului elementar la nivel CORTICAL, reacţia sa este mai elaborată, mai lentă şi vizează integrarea superioară prin adaptarea şi la circumstanţe. Putem deci analiza comportamentul omului fie pe baza teoriei reflexelor, fie a unei teorii în care se acceptă un nivel superior de decizie. Psihologii behaviorişti extremişti, inspiraţi de cercetările neurobiologilor, au absolutizat concluziile acestora, susţinând că inclusiv aparenta „libertate a conştiinţei" este, de fapt, tot o condiţionare psihică, alegerile noastre fiind pre-programate inconştient. Această teorie favorită a lui B.F.Skinner - şi cercurilor de interese din spatele său - vrea să justifice încercările de control total al conştiinţelor, cam aşa: „din moment ce libertatea este o *iluzie*, lăsaţi-i pe savanţii noştri să v-o coloreze cât mai frumos, conform «obiectivităţii ştiinţifice»...".

O exemplificare a imensei forţe cu care paradigma curentă (prejudecăţile ştiinţifice) ne încătuşează gândirea este binecunoscuta afirmaţie că „**excepţia întăreşte regula**", care este un **non-sens** logic. Scopul acesteia este de a ne asigura confortul psihologic în faţa necunoscutului, permiţându-ne să trăim împăcaţi cu ignoranţa noastră. Din punct de vedere ştiinţific, orice excepţie de la regula descoperită trebuie să ne îndemne a căuta regula de ordin superior, care va îngloba atât excepţia, cât şi regula iniţială. Să nu uităm deci să gândim corect, în dauna prejudecăţilor atotputernice şi a comodităţii, fără să ne temem a rosti tare: „excepţia reformulează, suspendă, erodează, contestă regula, nu o întăreşte, oameni buni!". Istoria studierii fenomenelor paranormale abundă de exemple ce se pot reduce la atitudinea anecdotică a ţăranului român care vede pentru prima oară o girafă: „Aşa ceva nu poate să existe, deci nu există".
Paradigma este un set de reguli de raţionare. Orice fapt care iese din tiparele sale pune în discuţie chiar valabilitatea paradigmei în sine, ducând la un progres în gândire (teoriile lui Newton au fost completate de Einstein, nu eliminate). Considerentele practice impun folosirea în continuare a regulilor elementare, de ordin II, descoperite prima dată, dar cunoaşterea ştiinţifică va căuta mereu reguli şi cauze superioare, de ordin I.

Ce a fost întâi, creierul sau psihicul? Funcţia precede organul sau invers?

Credem că asemenea întrebări sunt absolut legitime. În acest caz, avem şi un răspuns, pe baza argumentelor filosofice de mai sus (*vezi capitolele 1.1 şi 1.2*). În ordinea generării celor două structuri, conform SCOPULUI, întâi este creată funcţia şi structura psihică (***cauza de ordin I***), apoi structura neuronală care să o slujească (***cauza de ordin II***). Însă dezvoltarea psihicului este strâns legată de activitatea creierului, prins în jocul determinismului extern al mediului, iar odată cu maturizarea psihică, şi al autodeterminismului intern. Cu alte cuvinte, materia se structurează teleonomic începând de la nivelurile mai subtile către cele mai grosiere, dar raporturile deterministe cauză-efect sunt vectori bidirecţionali.

Se pare că legăturile info-energetice dintre creier şi psihic, ca sisteme separate, sunt asigurate de firişoare de energie subtilă (un fluid eteric format din particule foarte mobile, care se atrag între ele). Fiecare zonă a psihicului are corespondente pe zonele sistemului nervos central. Unii oameni supravieţuiesc fără a-şi pierde funcţiile psihice, chiar dacă o parte din creier este traumatizat în urma unui accident, pentru că psihicul a fost mai puţin afectat şi s-a reconectat la alte zone ale creierului sau a refăcut legăturile energetice iniţiale.

În capitolul următor, vom încerca să demonstrăm această ipoteză, plecând de la datele experimentale ale neurologiei.

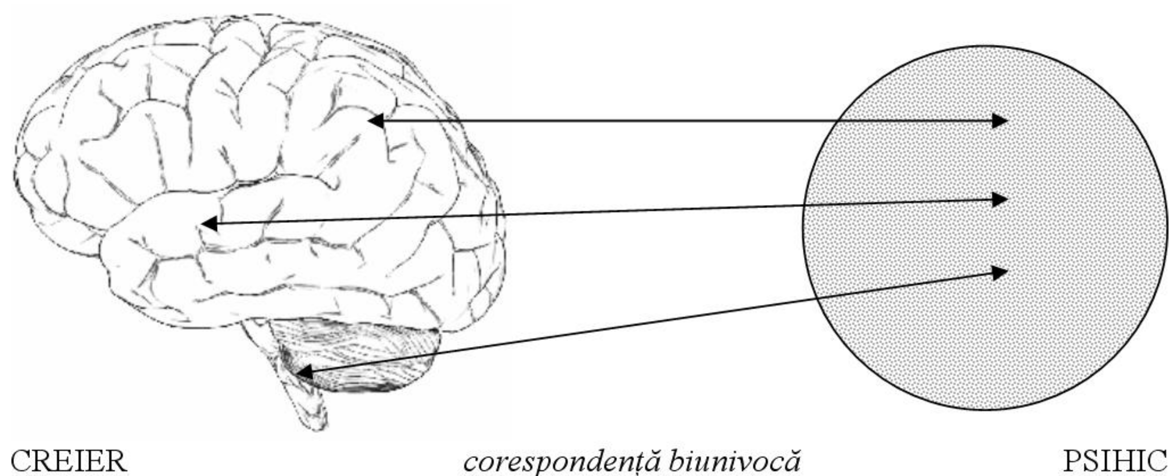


Fig. 3.1. Relaţia dintre creier şi psihic, ca sisteme separate

INFO:

● Wilder Penfield, unul dintre cei mai mari neurologi ai lumii, a explorat funcţionarea creierului prin stimularea electrică a diferitelor regiuni corticale în timpul operaţiilor neurochirurgicale, pacienţii fiind numai sub anestezie locală, deci putând dialoga cu medicul (creierul neavând senzori de durere). Aplicând un curent electric în zona cortexului motor responsabilă de mişcarea mâinii, pacientul a început să-şi mişte mâna (din partea opusă a corpului) înainte şi înapoi. Penfield l-a întrebat de ce îşi mişcă mâna, iar pacientul i-a spus că nu el determină mişcarea, ci doctorul a provocat-o prin electrodul său. Activând zona motoare corticală a laringelui, pacientul a scos un sunet vocal. De asemenea, întrebat fiind, pacientul a negat orice intenţie de a vocaliza, dând vina pe acţiunea doctorului. În general, mişcările sunt de mică intensitate şi limitate fie la un grup muscular, fie la muşchi izolaţi, deosebindu-se radical de acţiunea voluntară.
Putem concluziona că creierul fizic este competent de a realiza toate mişcările, dar nu e performant să le execute decât dacă primeşte comenzi de la Psihic. Creierul este doar o „maşinărie din carne". Nu există nici un loc pe cortex unde stimularea electrică să determine pacientul să creadă, să decidă sau să dorească ceva, adică să simuleze sau genereze Conştiinţa.

● Deşi e clar că văzul, auzul, simţul tactil sunt experienţe diferite, nu există o diferenţiere neuroanatomică sau neurofiziologică a lor. Regiunile corticale specializate în aceste simţuri sunt identice histologic, biochimic şi electrofiziologic. De aceea, este logic că activitatea identică a acestor regiuni este interpretată diferit de ceva care este distinct de creier: Psihicul. Informaţia senzorială este codificată în semnale electrice complexe la nivelul cortexului. Citirea acestui mesaj este însă opera Psihicului, care le decodifică.

● Unui subiect i-a fost conectat scalpul la electrozi şi i s-a spus să îşi îndoaie degetul mâinii drepte, la întâmplare. Înainte cu 800 milisecunde de flexarea muşchilor degetului, suprafaţa cerebrală din ambele emisfere a arătat o uşoară creştere de potenţial electric. Abia cu 50 milisecunde înainte de

mişcare, electroencefalograma arăta o focalizare strictă a activităţii pe aria corticală stângă motoare a degetului.
Concluzia ar fi că activarea difuză iniţială a cortexului reprezintă o influenţă venită din alt centru de comandă decât creierul însuşi.

● Pacienţii care au suferit o lobotomie (separarea anatomică a emisferelor cerebrale prin ablaţia corpului calos dintre ele) şi-au putut duce viaţa pe mai departe într-un mod normal, încât abia în urma cercetărilor de laborator ulterioare medicii şi-au dat seama că operaţia avea efecte secundare grave. S-a demonstrat astfel (Roger Sperry, laureat Nobel, ş.a.) că cele două emisfere funcţionau autonom una de cealaltă.
Luând în considerare observaţiile experimentale, dacă Psihicul (mai precis Conştiinţa) ar fi localizat în creier, ar însemna că el:
- *fie s-ar fi divizat în două după operaţia chirurgicală de lobotomie,*
- *fie s-ar fi retras într-una dintre emisfere (probabil cea stângă, responsabilă de verbalizare), folosită în mod exclusiv, lăsând-o pe cealaltă în afara controlului voliţional,*
- *fie s-a retras la nivel subcortical, de exemplu în talamus, de unde coordonează cortexul – dar această ipoteză iese imediat din discuţie, pentru că circuitele neuronale nu sunt bidirecţionale, adică nu putem comanda un centru superior de la nivelul altui centru inferior.*

Nici una dintre celelalte două variante rămase nu se petrece în fapt. În cadrul experimentelor s-a probat că pacientul putea prelua o comandă auzită de la medic (prin emisfera stângă) şi apoi să o pună în practică (prin emisfera dreaptă).
Rezultă că Psihicul nu s-a divizat şi are acces la ambele emisfere, deci nu s-a retras într-una dintre ele. Prin urmare, ipoteza că Psihicul (Conştiinţa) s-ar afla în creier este falsă. Amănunte în capitolul următor 3.1.1., "Afazie şi lobotomie"

3.1. CREIERUL

3.1.1. AFAZIE ŞI LOBOTOMIE

Vom relua, pe scurt, câteva din experienţele şi concluziile importante ale neurologiei referitoare la rolul diferit al emisferelor, precum şi existenţa unor arii specializate în limbajul natural. Apoi, vom introduce aceste rezultate în modelul nostru, cu comentariile de rigoare.
Referinţe generale la capitolul 3.1.1.: [7, p.70-75], [9].

Examinând pacienţi care au suferit leziuni sau lovituri ale creierului, putem asocia modificările comportamentale cu deteriorarea anumitor arii. Dar, de fapt, nu putem trage de aici concluzia că o anumită structură *determină* un anumit comportament. Diferite părţi ale creierului operează împreună, în sisteme şi subsisteme, pentru a produce anumite efecte – şi deseori sunt influenţate şi de ceea ce se întâmplă în restul organismului. Datorită acestui lucru, **când afirmăm despre o parte a creierului că este puternic implicată într-un anumit tip de comportament, preferăm să spunem că zona respectivă *mediază* comportamentul, şi nu că îl cauzează.** [10, p.75]

3.1.1.1. LIMBAJUL ŞI CREIERUL

Ariile cortexului sunt clasificate în arii primare **motorii** (care controlează mişcările segmentelor corpului), arii primare **senzoriale** (care primesc informaţiile de la toţi receptorii de simţ) şi arii **asociative** (care vizează funcţiile superioare: memoria, gândirea, limbajul etc). Dintre ariile asociative se disting câteva legate direct de <u>identificarea</u> formelor vizuale sau sonore, fiind deci conectate la aria primară vizuală sau auditivă.

O mare parte dintre informațiile noastre despre mecanismele cerebrale vine din observarea pacienților cu **dizabilități neurologice**. Termenul de **afazie** este folosit pentru a descrie tulburările de limbaj produse de leziunile cerebrale.

1. Afazia de expresie (motoare). Leziunile limitate la **aria asociativă a lui Broca** perturbă producerea limbajului vorbit, dar afectează mai puțin înțelegerea limbajului vorbit sau scris. Persoanele au probleme în pronunțarea cuvintelor şi vorbesc lent cu un efort considerabil. Mesajele lor sunt deseori inteligibile şi logice, dar includ numai cuvinte cheie. Substantivele sunt în general exprimate la singular, iar adjectivele, adverbele, articolele şi conjuncțiile sunt, foarte probabil, omise.

2. Afazia de recepţie (surditate verbală). Lezarea **ariei asociative a lui Wernicke** perturbă toate aspectele înțelegerii limbajului, dar persoana mai poate încă articula corect cuvintele (chiar dacă exprimarea sa este lipsită de sens), deoarece aria lui Broca este intactă. Persoanele pot auzi cuvintele, dar nu le cunosc sensul.

3. Dislexia. Indivizii cu leziuni la nivelul **ariei asociative a girusului angular** nu sunt capabili să citească (au probleme în înțelegerea cuvintelor, propozițiilor sau paragrafelor), dar nu au dificultăți în exprimarea orală sau în înțelegerea vorbirii.

4. Disgrafia sau agrafia reprezintă tulburarea ce împiedică pacientul să-şi exprime ideile în scris (nu poate forma literele sau să scrie într-un spațiu definit) şi este localizată în **girul frontal mijlociu**.

Afaziile rămân minore dacă leziunile nu se extind la structurile subcorticale. Centrii subcorticali preiau comanda asupra obiceiurilor, odată ce acestea au fost bine deprinse.

Am schematizat grafic cele patru tipuri de afazii şi ariile corespondente lezate în fig. 3.2, de mai jos.

NOTĂ: Am putea spune că unele funcții considerate în psihologie ca fiind inconștiente sunt îndeplinite de nivelurile subcorticale... Ne referim, de exemplu, la diferiți centri intermediari din talamus, prin care mesajele trec către și dinspre nervii cranieni implicați în formarea sunetelor și a cuvintelor (nervi ce controlează mușchii cavității bucale, ai faringelui și ai laringelui)

Arii asociative	Gir Angular	Wernicke	Broca	Gir Frontal Mijlociu
Lezarea lor produce	Dislexie	Surditate verbală	Afazie motoare	Agrafie

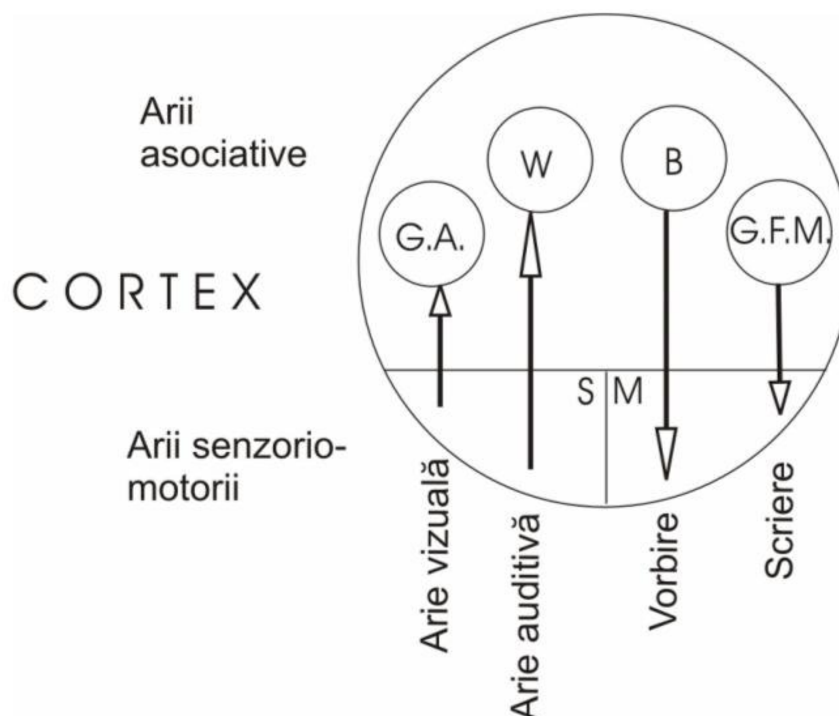


Fig.3.2. Ariile implicate în limbaj şi funcțiile lor

Putem dispune **funcționarea limbajului** în următoarea **schemă analitică** (fig.3.3.), atât în mersul său ascendent, către gândirea abstractă, cât şi cel descendent, către concretizarea ideilor.

- Nivelul **fizic** include creierul cu toate ariile corticale.
- Nivelul intermediar - al **reprezentărilor senzoriale** - are rolul de recunoaştere a formelor vizuale sau sonore, lucru pe care îl pot face şi animalele. Tot la acest nivel, cuvintele simple sunt echivalate cu obiectele pe care le reprezintă, deci gândirea este rudimentară, limitată la obiecte şi acțiuni foarte simple. Aici se fac asociațiile şi pentru celelalte simțuri.
- Nivelul **mental** realizează operații ale gândirii superioare, abstracte, limbajul elaborat.

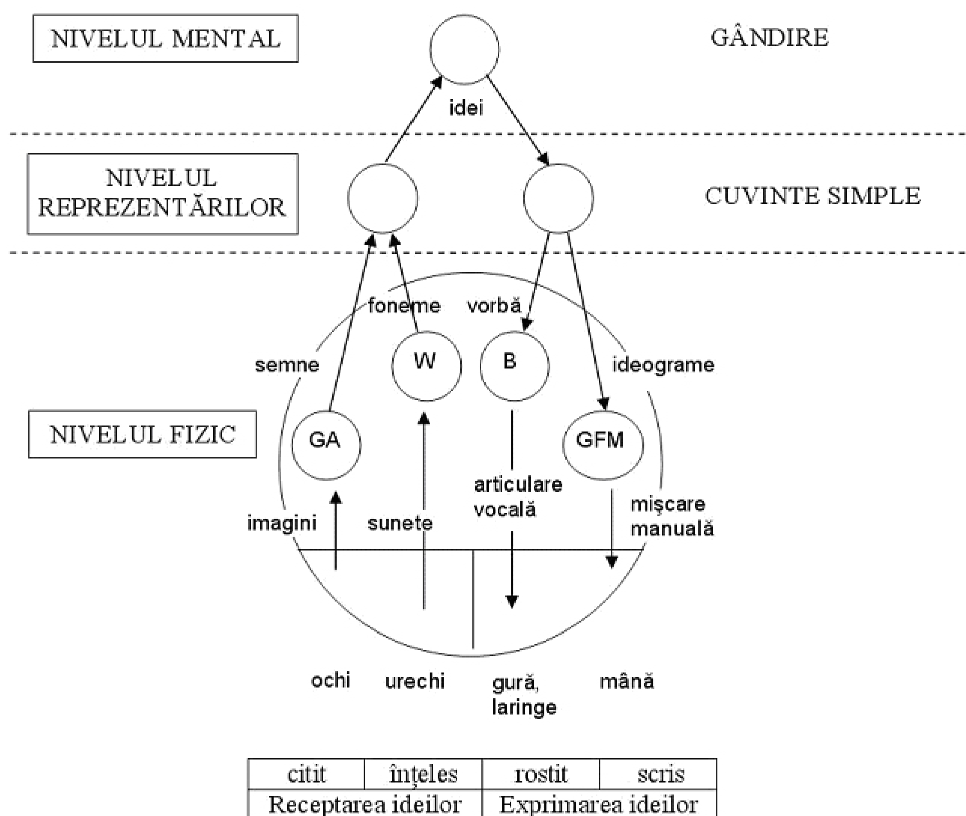


Fig.3.3. Schema analitică a funcţionării limbajului (abstractizarea şi concretizarea gândirii)

Pe baza schemei analitice a funcţionării limbajului (fig. 3.3) vom detalia etajele funcţionale ale creierului care sunt implicate în fiecare etapă. Aceste etaje au deocamdată un rol descriptiv al funcţionării creierului, dar ulterior li se pot da noi semnificaţii. În această fază, schema este doar un adjuvant în explicarea creierului, urmând să fie validată spre sfârşitul subcapitolului 3.1.

Vom exemplifica cu **schema înţelegerii cuvintelor auzite** (fig.3.4) şi **schema rostirii cuvintelor gândite** (fig.3.5), sintetizându-le în **schema generală a funcţionării limbajului, cu diferenţele dintre emisfere** (fig.3.6).

Definiţii referitoare la schemele care urmează

În figurile de mai jos (fig.3.4., 3.5. şi 3.6.), am desemnat prin noţiunea de „dicţionar" zona unde se codifică şi decodifică informaţiile, cu ajutorul asociaţiilor înregistrate în memorie.

„**Dicţionarul de reprezentări senzoriale**" codifică informaţiile primite de la simţuri (în cazurile discutate, văzul şi auzul), le dă nişte etichete, nişte semnificaţii. Este evident că o reprezentare senzorială oarecare (de exemplu, degustarea unei vin de calitate) nu este necesar să ajungă la nivelul mental superior, ci va oferi maximum de informaţii la nivelul acesta intermediar (*buchetul, anul producerii, zona viticolă etc*), pe baza asociaţiilor deja existente în „dicţionar". La acest nivel întâlnim operaţiile elementare ale gândirii:

1. **analiza – sinteza** (depistarea însuşirilor unui obiect, şi invers, reţinerea numai a celor necesare şi esenţiale)
2. **generalizarea – specificarea** (unei percepţii i se atribuie o etichetă, şi invers, se compară percepţia cu toate etichetele din baza de date)

„**Dicţionarul de noţiuni abstracte**" are rolul de a transforma cuvintele (citite sau auzite) în noţiuni abstracte, idei cu care poate opera gândirea. Înainte de a ajunge la sediul gândirii, cuvântul citit sau auzit – deja recunoscut de dicţionar – suferă o codificare, o simplificare, o

sinteză, astfel încât, odată ajuns la „creierul mental”, semnalul este tratat identic, indiferent pe ce canal a ajuns – vizual sau auditiv. Gândirea operează cu abstracțiuni, cu termeni generali, cuvântul fiind tratat ca un obiect abstract. Acelaşi lucru, la exprimarea gândirii: ideea este unică, dar ea poate fi exprimată fie ca scriere, fie ca vorbire – apelând la decodificare înainte de a intra în „creierul reprezentărilor”. La acest nivel apar operațiile de **clasificare – diviziune** (de exemplu, cuvântului auzit, rostit, scris şi citit i se atribuie o noțiune, şi invers, această noțiune se divide în forma sa oral-sonoră şi cea ideografică)

Prin „**gramatică**” am desemnat setul de reguli cu care operează gândirea. La acest nivel se foloseşte în mod riguros **definiția** în sensul logicii formale, **raționamentul, demonstrația, argumentația, teoria ştiințifică**.

NOTĂ: Desigur că logica faptelor de viață diferă de cea strict formală din planul mental, pentru că intervin celelalte aspecte: emotivitatea, motivațiile, personalitatea etc.

„**Dicționarul de deprinderi motorii**” semnifică codificările mişcărilor musculare implicate în actul scrisului sau vorbitului (de exemplu, activarea muşchilor buzelor, limbii şi laringelui, în această ordine).

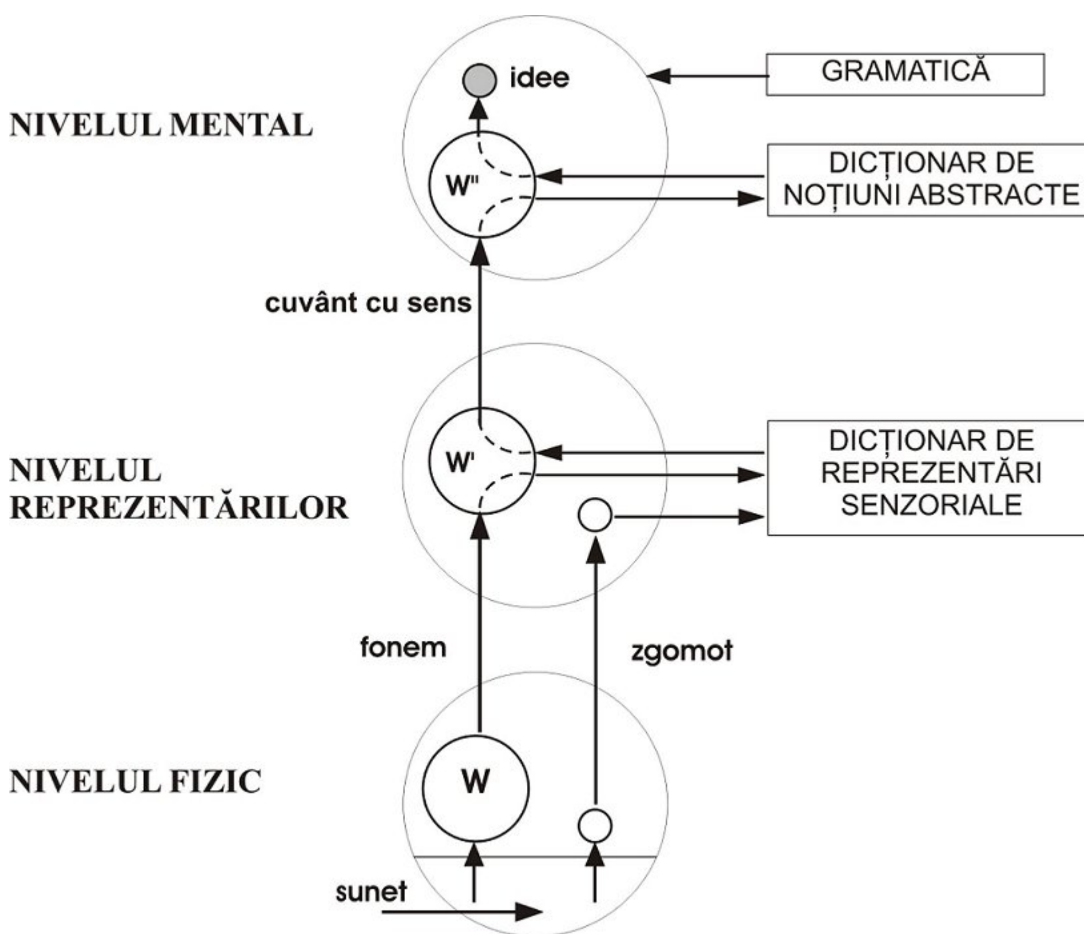


Fig.3.4. Schema analitică a înțelegerii cuvintelor auzite

NOTĂ la figura 3.4.: Pe o schemă similară se poate explica şi înțelegerea cuvintelor scrise, înlocuind sunetul cu *imaginea*, fonemul cu *semnul* şi aria W (Wernicke) cu *aria GA (gir angular)*.

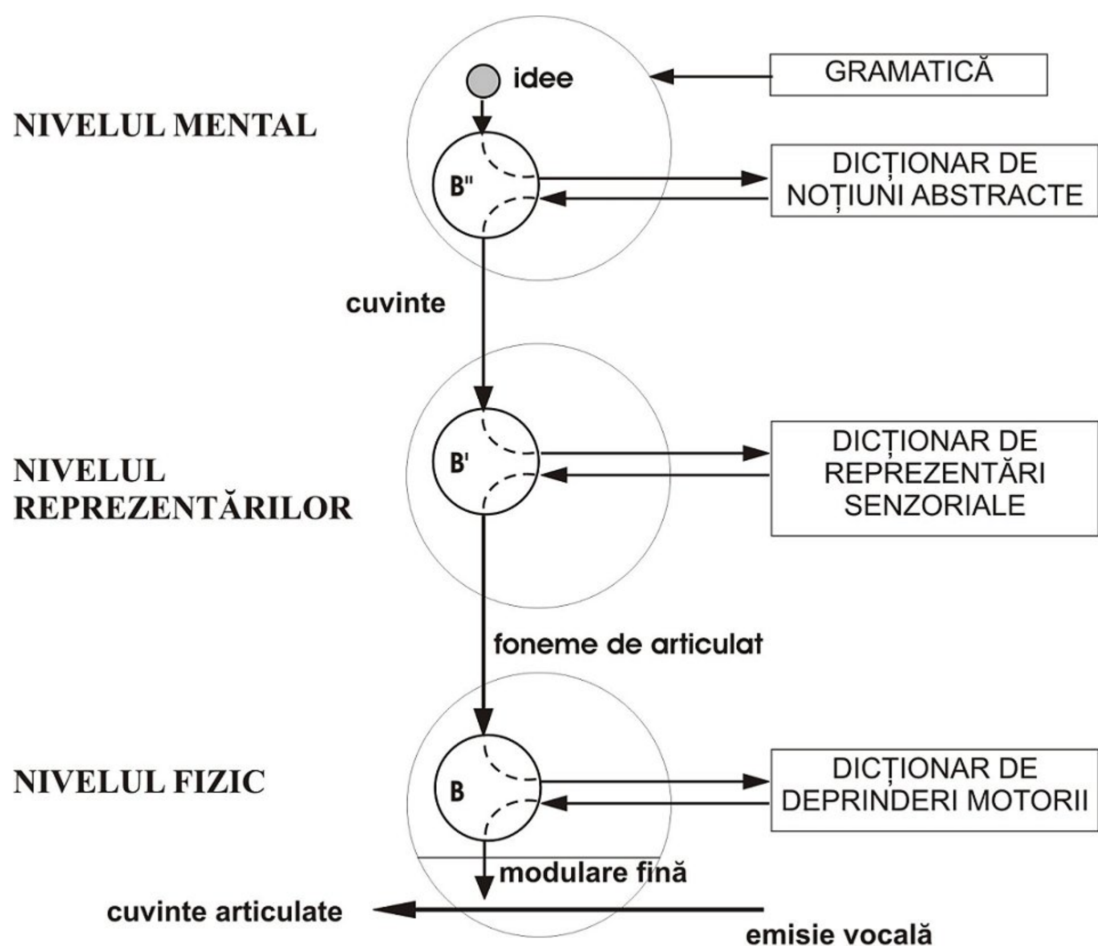


Fig.3.5. Schema analitică a rostirii cuvintelor gândite

NOTĂ la figura 3.5.: Pe o schemă similară se poate explica şi scrierea cuvintelor, înlocuind fonemele de articulat cu *ideogramele (semnele) de trasat*, modularea fină cu *scrisul (desenarea, folosirea tastaturii)*, emisia vocală cu *mișcările preparatorii*, cuvintele articulate cu *cuvintele scrise*, iar în locul ariei B (Broca) ar trebui menționat *GFM (Girul Frontal Mijlociu)*.

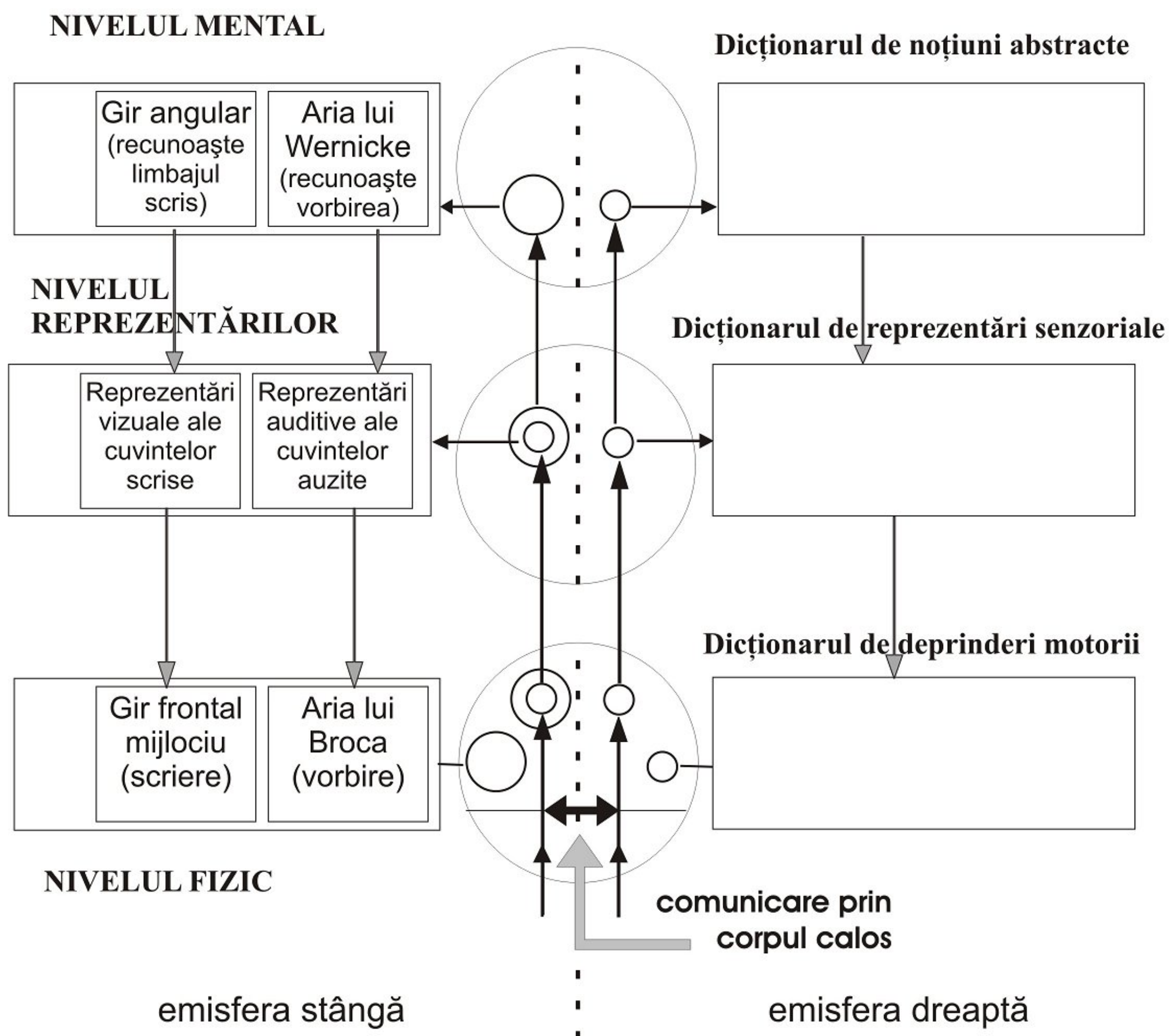


Fig.3.6. Schema generală a funcționării limbajului, cu diferențele emisferice

Pe schema analitică generală din fig.3.6. am precizat diferențele dintre emisfere în utilizarea limbajului scris şi vorbit. Cu excepția funcțiilor realizate de cele patru arii ale limbajului (Gir Angular, Wernicke, Broca şi Gir Frontal Mijlociu), amândouă emisferele posedă „dicționare" proprii, cu un conținut relativ identic, ca urmare a duplicării fluxului informațional receptor (figurată prin săgeata dublă ↔) - prin corpul calos - după ce ajunge în aria senzorială primară, indiferent la ce emisferă ajunsese inițial.

INFO: În privința deprinderii scrisului, mâna dreaptă este preferată, ca urmare a existenței în emisfera stângă a ariei ce îl controlează. La unii stângaci - în procent de 15%, cf. [12, p.382] -, aria grafiei se află în emisfera dreaptă. De aceea, nu este bine ca părinții să-şi oblige copii stângaci să scrie cu mâna dreaptă, pentru ca să nu devină dislexici (aşa cum a pățit, de exemplu, cunoscutul actor Tom Cruise)!

INFO: Trebuie să amintim că, la unele persoane, ariile responsabile de limbaj şi de alte funcții, se găsesc în cu totul alte zone decât pe harta din manualele de neurologie. Însă acest lucru nu afectează schema generală de mai sus, al cărei principiu rămâne valabil - principiul tri-etajării funcțiilor creierului.

INFO: Se pare că persoanele care folosesc LIMBAJUL SEMNELOR şi suferă o leziune în aria Wernicke manifestă aceeaşi perturbare a folosirii şi înțelegerii semnelor. *Ne-am fi aşteptat ca, mai degrabă, acest rol să îl joace Girul Angular, care memorează semnele grafice...* [11, p.58-66] Oare nu cumva **inteligența kinestezică** (în care am putea introduce deprinderea limbajului semnelor, definită în psihologie de Howard Gardner) are o zonă de proiecție importantă tot în aria Wernicke?

3.1.1.2. LOBOTOMIA

În general, emisfera cerebrală stângă controlează partea dreaptă a corpului, iar emisfera dreaptă partea stângă. Emisferele sunt specializate în anumite funcții: de exemplu, limbajul este controlat de emisfera stângă (la dreptaci). În creierul normal, stimulii care ajung la una dintre emisfere sunt comunicați rapid celeilalte, iar creierul funcționează unitar. În urma secționării chirurgicale a corpului calos (lobotomie), care face legătura dintre emisfere apar situații experimentale stranii.

NOTĂ: Această operație, deși aduce o schimbare de 180 grade în funcționarea cortexului, provoacă o tranziție uşoară, neobservată - de la funcționarea sinergică a celor două emisfere împreună, la funcționarea lor absolut separată. Este ca şi cum creierul ar fi fost gata în orice moment să renunțe la colaborarea dintre emisfere!

CERCETĂRI PE PACIENȚI LOBOTOMIZAȚI

Experimentul 1: Un pacient lobotomizat găseşte corect un obiect (nucă), atingându-l cu mâna stângă, atunci când numele lui apare în câmpul vizual al emisferei drepte („nucă"), dar nu poate numi obiectul şi nu poate descrie ce a făcut.

Amintim că emisfera dreaptă controlează partea stângă a corpului. Cuvântul apare şi dispare rapid în partea stângă a unui ecran, timp de o zecime de secundă. Dacă ar rămâne mai mult, ochii persoanei s-ar mişca şi cuvântul ar fi proiectat şi în emisfera stângă (aceasta este şi explicația pentru care deficiențele cauzate de secționarea corpului calos nu sunt detectabile imediat în activitățile zilnice ale unei persoane).

Experimentul 2: O listă cu obiecte uzuale care include cuvântul „carte" este arătată inițial ambelor emisfere. Cuvântul este apoi proiectat doar emisferei drepte. Când pacientului i se cere să scrie ce a văzut, mâna stângă începe să scrie cuvântul „carte", dar când este întrebat, el nu ştie ce a scris mâna sa stângă şi spune alt cuvânt din listă.

Experimentul 3: Pacientul este legat la ochi şi îi este pus în mâna stângă un obiect familar (un inel de chei). Pare să ştie ce este şi, la cererea medicului, poate descrie prin gesturi cum se foloseşte obiectul. Când este întrebat ce se întâmplă în timp ce manipulează obiectul, nu are nici cea mai mică idee. Dacă însă obiectul scoate un sunet caracteristic (ca zornăitul cheilor pe inel), emisfera stângă (a vorbirii) primeşte imediat răspunsul corect (prin urechea stângă, conectată direct la această emisferă).

Prin urmare, **emisfera dreaptă** are capacități lingvistice limitate:

- a recunoscut cuvântul simplu „carte" (ca pe o imagine, nicidecum integrat într-o locuțiune sau propoziție). Recunoaşterea şi reproducerea unui cuvânt la acest nivel este similară cu a unui desen simplu – nu presupune capacități de limbaj avansate.
- îl poate scrie (e suficient să scrie cu mâna stângă, ca un începător, având în minte reprezentarea vizuală a cuvântului, memorată înainte de lobotomie),
- nu poate înțelege forme lingvistice mai abstracte (de aceea comunicarea cu medicul se face exclusiv prin emisfera stângă). Dacă i se dau comenzi simple, ca „clipeşte", „dă din

cap” sau „zâmbeşte”, reacționează foarte rar sau deloc. Prin urmare, îi lipseşte aria Wernicke.

- îi lipseşte capacitatea de a verbaliza, adică aria Broca.

Referințe: [7, p.70-73]

Pe baza schemei analitice a funcționării limbajului (fig.3.6.), vom trasa grafic rezultatele experimentelor cu pacienți lobotomizați, descrise mai sus.

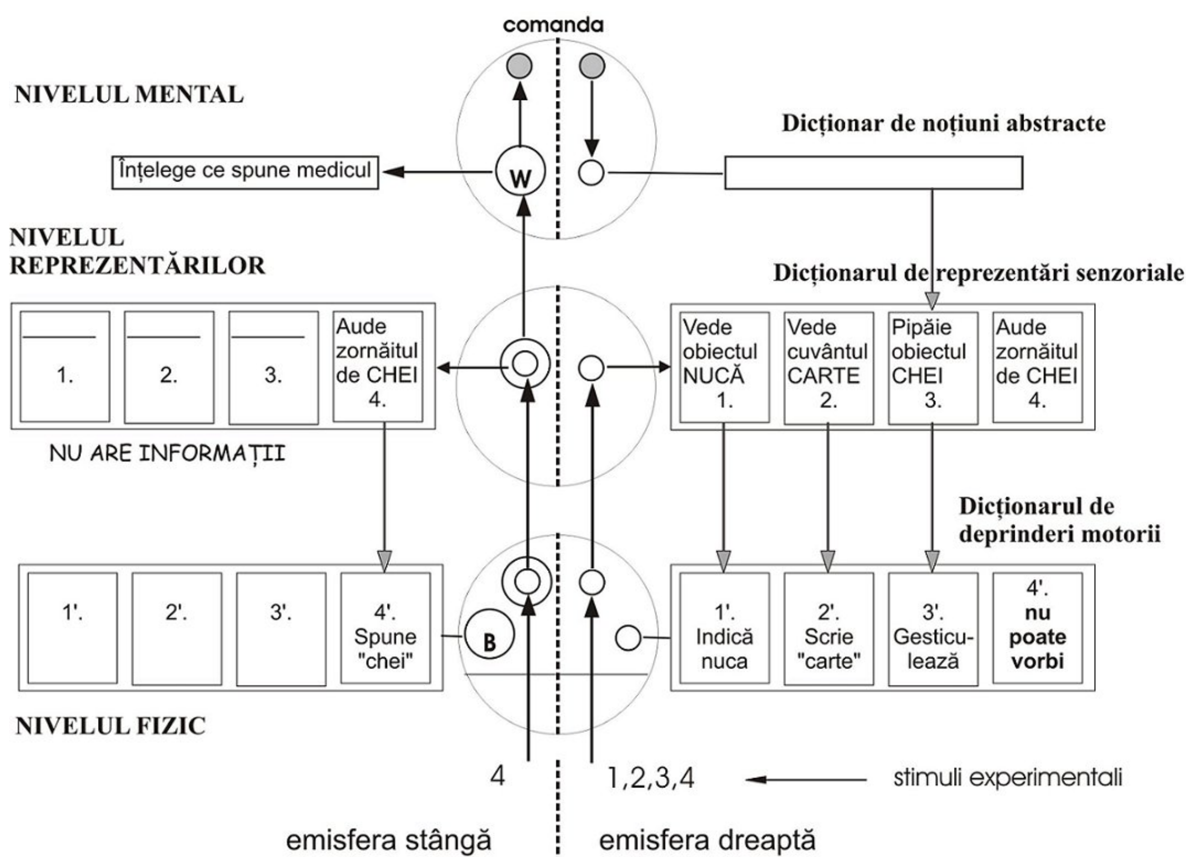


Fig. 3.7. Cele 4 experimente cu pacienți lobotomizați

Rezultatele cercetărilor pe pacienții lobotomizați, sintetizate în fig.3.7., **confirmă** schema generală a funcționării limbajului, din fig.3.6. propusă de noi. Prin urmare, o vom folosi în studiul creierului şi psihicului pe mai departe.

Interpretări filosofice asupra rezultatelor stranii ale lobotomiei

Încercând să explice efectele paradoxale ale separării emisferelor cerebrale din punctul de vedere al interpretării filosofice a conştiinței, oamenii de ştiință au lansat două ipoteze.

1) Prima explicație – a lui Zangwill, 1976 – este că mintea, ca şi creierul, s-a separat în două fluxuri paralele de conştiință.

2) A doua explicație – a dualistului interacționist J.C.Eccles – este că mintea s-a asociat exclusiv cu emisfera stângă dominantă, lăsând emisfera dreaptă să funcționeze automat şi inconştient. Pacientul se prezintă lumii exterioare numai cu această emisferă, a limbajului.

Zangwill critică varianta a doua, invocând faptul că toate activitățile asociate emisferei drepte (cu excepția vorbirii) merită să primească atributul de conştiente. Mai mult, el menționează cel puțin un caz în care întreaga emisferă stângă a unui pacient a fost îndepărtată, şi totuşi el a rămas o ființă umană conştientă (*vezi în subcapitolul 3.1.2. rezultatele lui Gooch*). Desigur că această poziție aduce în prim-plan şi dependența minții de creier, zdruncinând poziția dualist-interacționistă a lui Eccles, care le separa.

Printre dualiştii interacționişti, opinia majoritară este că mintea, ca şi creierul, s-ar diviza şi ea, în timp apărând două personalități distincte, active pe rând, în funcție de care emisferă este folosită la un moment dat. Opinia minoritară este că se păstrează unitatea conştiinței şi a sinelui - contestată însă pe temeiul experimental că „nu ştie stânga ce face dreapta".

Referințe: [http://www.dana.org/news/cerebrum/detail.aspx?id=1248]

Rezolvarea propusă de noi diferă de celelalte două, eliminând paradoxurile care le însoțesc (fig. 3.8., var.3). Interpretarea noastră formulează ipoteza că **Mintea este diferită de Conştiința**.

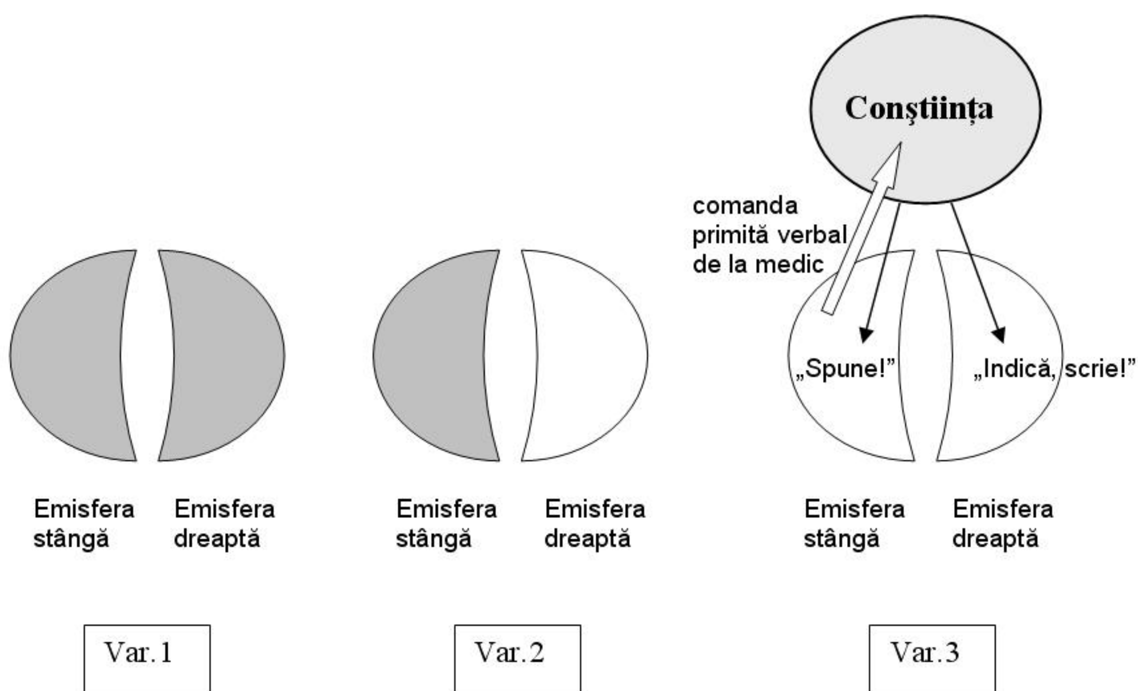


Fig. 3.8. Cele 3 interpretări filosofice ale rezultatelor lobotomiei:
Var.1 – mintea s-a separat în două fluxuri paralele de conştiință (Zangwill)
Var.2 – mintea s-a asociat cu emisfera stângă, dominantă (Eccles)
Var.3 – mintea este diferită de conştiință, care este „supracorticală" (Petre)

Din punctul nostru de vedere, paradoxurile interpretărilor anterioare sunt cauzate de confundarea Minții cu Conştiința. Odată ce acceptăm că sunt distincte, este simplu să concilie cele două viziuni. Astfel, Mintea se divide, odată cu creierul, în două părți, care pot rezolva aceleaşi sarcini specifice ca înainte de lobotomie. Pe de altă parte, Conştiința, centrul

personalității, rămâne unitară, controlând ambele emisfere şi realizând comunicarea dintre ele. Conştiința are acces la ambele emisfere, preluând comanda verbală de la medic prin emisfera stângă şi apoi punând-o în practică prin emisfera dreaptă (sau cea stângă). De fapt, Conştiința preia ideea de la Minte şi trimite comanda simultan la ambele emisfere, dar numai cea capabilă să o rezolve va răspunde la solicitare.

Aceasta ar fi demonstrația 1) **unicității** (Conştiința nu se divide în două prin lobotomie) şi 2) **detaşării** Conştiinței de creier (Conştiința nu se localizează în emisfera stângă după lobotomie).

Nu se poate accepta că Conştiința şi-ar avea sediul la un etaj subcortical, pentru că ar contrazice toate datele ştiinței (sinapsele conduc influxurile nervoase unidirecțional, de la etajele superioare către cele inferioare, nu şi invers). Pentru a explica unde este amplasată, trebuie să folosim conceptele teoretice din această lucrare. Pe scurt, Conştiința este formată dintr-o substanță mult mai fină, imaterială, energetică, şi care nu este afectată de leziunile cortexului (se află pe un etaj „supracortical"). Tulburările de personalitate ale bolnavilor cu leziuni craniene se datorează disfuncționalităților Minții (periferia personalității), şi nu ale Conştiinței (centrul personalității), precum şi blocajelor de comunicație dintre cele două.

Putem accepta că activitatea Minții este strâns legată de cea a creierului, dar rămâne să stabilim gradul de dependență a celor două (în subcapitolele următoare), fiindcă alte argumente infirmă identitatea strictă a celor două. Un astfel de argument, deocamdată ipotetic, ar fi acela că Conştiința este atât de rafinată încât nu poate stabili conexiuni direct cu creierul, şi are nevoie de o instanță intermediară ca vibrație: Mintea. Mintea şi creierul împart sarcinile gândirii şi celorlalte funcții: creierul preia sarcinile mai grosiere, iar Mintea pe cele mai subtile.

REZUMAT AL SUBCAPITOLULUI 3.1.1.

Primele concluzii pe care le putem trage din cele de mai sus sunt următoarele:

1. Creierul este distinct de Conştiință. Aceasta este constituită dintr-o substanță mai fină decât cea fizică a creierului, având o alcătuire aparent imaterială.
2. Funcționarea creierului se poate separa pe trei etaje, conform schemei analitice (fig.3.6.), într-un mod oarecum similar cu divizarea didactică a encefalului în **arhicortex** (bulb, cerebel, punte, formațiune reticulată), **paleocortex** (talamus, hipotalamus, sistem limbic) şi **neocortex**.

3.1.2. CREIERUL FIZIC ŞI CEL SUBTIL

Logica observațiilor ne arată că creierul fizic este dublat de un alt creier invizibil, subtil, care îl supervizează pe primul şi îl ajută să funcționeze. Iată, în cele ce urmează, setul de argumente în favoarea acestei ipoteze.

FAPTE (1)
Referințe: [10, p.123]

Dacă emisfera stângă a unui copil sub 12 ani e deteriorată, funcțiile limbajului îşi modifică de obicei sediul, trecând în emisfera dreaptă. Copiii se refac bine după anumite leziuni ale creierului, datorită flexibilității deosebite ale circuitelor neurologice, care se pot modifica sau adapta imediat la noile condiții.

Chiar şi la adulții care au suferit atacuri cerebrale, dacă se străduiesc, îşi pot redobândi funcțiile creierului, într-o măsură surprinzător de mare, după lezare.

Un studiu efectuat de către Gooch, în 1980, a arătat că pacienții care suferă de o distrugere gravă a emisferei stângi, care să le perturbe sever funcțiile limbajului, şi-ar putea recupera uneori capacitatea de vorbire aproape complet, dacă sunt supuşi după aceea unei emisferectomii stângi totale. Se pare că ambele emisfere sunt capabile să realizeze ambele seturi de funcții (cele verbale, analitice, precum şi cele non-verbale, sintetice), dar nu îşi utilizează capacitățile în prezența celeilalte emisfere. Gooch susținea că, la adulți, prezența unei emisfere inhibă preluarea tuturor funcțiilor de către cealaltă.

INFO: Unul dintre subiecții studiați a fost un bărbat de 47 de ani, cu atacuri frecvente în emisfera stângă, care au determinat o hemiplegie stângă şi tulburări de vorbire grave şi continue. Acestea s-au dezvoltat într-o tumoare mare şi deşi chirurgii ezită, de obicei, să efectueze emisferectomii stângi (deoarece cred că pacientul va rămâne total lipsit de limbaj pentru tot restul vieții), în acest caz au fost obligați să o facă. La început, după operație, pacientului îi era greu să înțeleagă mai mult de câteva cuvinte. Dar, cu trecerea săptămânilor, a început să vorbească din ce în ce mai bine. La zece săptămâni după operație, putea să comunice prin întrebări şi răspunsuri simple, ceea ce a însemnat o ameliorare spectaculoasă a evoluției anterioare, când atacurile îi influențau puternic vorbirea. La cinci luni după operație, a reuşit brusc să-şi amintească o mulțime de cântece familiare, imnuri şi alte cântece pe care le ştia din copilărie, iar la şase luni după operație putea fi ironic şi dădea replici spirituale. Alte cazuri de emisferectomie stângă la adulți, comunicate de către Gooch, au prezentat rezultate similare. [10, p.129]

INTERPRETARE (1):

Se ştie că copilul se naşte cu toți neuronii, dar nu şi cu toate sinapsele dintre ei. Interacțiunile cu mediul determină formarea conexiunilor neuronale, ele fiind cele care dau măsura capacităților psihice umane, şi nu atât numărul neuronilor (iar neuronii nefolosiți în conexiuni încep să dispară după vârsta de 3 ani). Cele mai multe dintre conexiuni se realizează până la vârsta de 4 ani. Dacă se trece peste această limită, copilul nu mai poate fi recuperat (vezi cazul copiilor crescuți de animale, care nu se mai pot adapta integral vieții umane).

Cum atunci putem explica translația funcțiilor emisferelor la copii accidentați până la vârsta de 12 ani? Sau în cazul adulților care îşi pot redobândi funcțiile creierului în situațiile traumatizante amintite mai sus?

O facem pe baza modelului creierului multietajat vibrațional (peste creierul fizic – ca vibrație - se află un creier subtil, invizibil). Astfel, formarea conexiunilor neuronale se formează nu numai în creierul fizic, ci şi în cel subtil (formând un gen de matrice energetică). Dacă se depăşeşte vârsta critică, anumite conexiuni nu se mai pot realiza niciodată în subtil, deci nici în fizic. Dacă însă circuitele sunt deja formate în plan subtil, chiar dacă o leziune poate distruge geometria anatomică a creierului fizic, dar fiindcă s-a păstrat geometria în planul subtil (creier subtil), matricea energetică poate regenera noi conexiuni în creierul fizic, aşa cum s-a constatat clinic.

FAPTE (2)

Unii oameni sunt dreptaci, dar au şi limbajul localizat în emisfera dreaptă! [10, p.125]

Mulți bolnavi ce suferă de afazii au leziuni în arii complet „greşite” (neconforme cu standardele neurologice). [11, p.58-66]

Arii diferite din cortex mediază limbajul la persoane diferite. [7, p.459]

Tot astfel, prin tomografie s-a constatat că oamenii cu capacități mentale neobişnuite îşi activează cu totul alte arii decât cele stabilite de neurologi, chiar în cursul unor sarcini simple...

INTERPRETARE (2):

Se aplică aceeaşi explicaţie ca mai sus (1). În plus, diferenţele pot fi atât de mari între ariile a două creiere supuse analizei tomografice în cursul efectuării unor operaţii mintale similare, încât este fezabilă explicaţia următoare:

Creierul nu îşi poate fi sieşi supervizor. Imensa reţea care trebuie gestionată are nevoie de o viziune de ansamblu, de un „dispecerat". Uneori „dispeceratul" stabileşte reguli noi. Alteori, precum la căile ferate, unde dispeceratul poate dispune devierea unei garnituri de tren pe altă şină, supervizorul creierului poate restructura complet reţeaua neurală, la nevoie. Marea flexibilitate a circuitelor neurologice sugerează că nu ele însele sunt cele care „fac legea" în cortex, că aceeaşi funcţie poate fi deviată spre alte circuite, deci se poate produce o schimbare radicală în întregul creier, cu scopul realizării funcţiilor pentru care a fost proiectat. Această misiune de salvare este foarte asemănătoare cu misiunile navelor cosmice, care în cazul unor dereglări nu pot fi salvate decât de specialiştii care le-au proiectat, care ştiu toate detaliile tehnice, care improvizează pe loc subterfugii şi soluţii genial de simple, la care nu se gândise nimeni vreodată. Este o similitudine de situaţii, care ne îndreptăţeşte să ne gândim că există un „salvator al creierului", altul decât creierul însuşi. Proiectantul creierului fizic poate fi considerat că este **creierul subtil**.

Nu s-a descoperit sediul „dispeceratului central" al creierului fizic. Toţi oamenii de ştiinţă sunt de acord că nu se poate face o corespondenţă clară între funcţiile psihice şi localizările anatomice, creierul având o funcţionare imposibil de descifrat până acum. Nu s-a spus încă, dar ar trebui, că nici nu poate fi descifrată pe bazele teoretice actuale, pentru că funcţionarea cortexului este doar un efect al unei activităţi superioare, „supracorticale". Mecanismele profunde trebuie căutate în altă parte decât în creierul fizic!

Lezarea fizică produce efecte oarecum similare în creierul subtil, care însă pot dispare mult mai repede (în situaţii mai favorabile), ca apoi acesta să ajute şi la recuperarea celui fizic (când acest lucru mai este posibil).

REZUMAT AL SUBCAPITOLULUI 3.1.2.

1. Există un creier subtil, invizibil, coexistent cu creierul fizic în acelaşi spaţiu, dar având o stare vibratorie mai înaltă, fiind din această cauză imposibil de detectat cu tehnica de care dispunem în acest moment.
2. Sediul Conştiinţei nu se află în creier (nici cel fizic, nici cel subtil), ci este o structură particulară, separată, de o calitate diferită.

3.1.3. TREI CREIERE DIFERITE

Cunoştinţele esoterice susţin că există nu doar un creier subtil, ci două creiere subtile (astral şi mentalo-cauzal). Oare putem ajunge la aceeaşi concluzie pe baze deductive?

3.1.3.1. FUNCŢIILE DIFERITE ALE EMISFERELOR CEREBRALE

Savanţii zilelor noastre au descoperit specializarea funcţiilor celor două emisfere cerebrale.

Caracteristicile emisferelor cerebrale ar fi, după B. Edwards următoarele:

Emisfera stângă	Emisfera dreaptă
Verbal: Utilizarea cuvintelor pentru a denumi, defini, descrie	Nonverbal: face conexiuni minime cu cuvintele, are conştiinţa lucrurilor
Analitic: descoperă lucrurile etapă cu etapă, element cu element	Sintetic: plasează lucrurile împreună pentru a forma întregul
Simbolic: foloseşte simbolul în locul lucrurilor	Concret: se raportează la lucruri aşa cum sunt ele în mod prezent
Abstract: extrage o informaţie, folosind-o pentru a reprezenta totul	Analogic: vede legătura dintre lucruri, înţelege metaforele
Temporal: se încadrează în timp, organizează lucrurile secvenţial, executându-le în ordine	Atemporal: nu are sensul timpului
Raţional: trage concluziile bazându-se pe fapte şi pe raţionament	Nonraţional: nu are nevoie de fapte şi raţionamente, manifestând tendinţa de a nu judeca totul
Numeric (digital): utilizează numerele şi modul lor de folosire	Spaţial: vede obiectele în relaţie unele cu altele şi ca părţi care formează întregul
Logic: trage concluzii fondate pe organizare logică	Intuitiv: pleacă de la impresii, sentimente, imagini vizuale, procedând prin salturi în luarea unor decizii într-o problema
Linear: gândeşte în termeni de idei legate unele de altele - gândire convergentă	Global: percepe ansamblul, asocierea dintre părţi - gândire divergentă

O altă diferenţiere a fost făcuta de J. F. Lavach, care a pus în evidenţă modul specific de cunoaştere prin cele două emisfere [M. Roco, 1995, p. 116].

Emisfera stângă	Emisfera dreaptă
- controlează partea dreaptă a corpului	- controlează partea stângă a corpului
- verbal / numeric	- vizual / spaţial
- logic / vertical	- perceptual / senzitiv / gândire laterală
- raţional	- intuitiv
- timp liniar	- spaţiu, infinitate
- concentrare	- disparare
- secvenţial / ordonat	- spontan / creativ
- analitic, aranjarea în părţi	- gestalt, vizualizarea întregului
- explicit	- tacit
- activ	- receptiv

- literar	- metaforic / simbolic
- convergent	- divergent
- fapte / realitate	- vis / fantezie / mistic

Psihoterapeutul Cristiana Alexandra Levițchi mai menționează următoarele:

EMISFERA STÂNGĂ	EMISFERA DREAPTĂ
funcțiile verbale, lingvistice, sediul limbajului, cuvântului, implică aspectele lingvistice ale scrierii	funcții nonverbale, sediul gândirii fără limbaj, al înțelegerii nonverbale
funcții aritmetice, de calculare, este sediul calculului logic, cifrelor, şi abstractizare. raționamentelor	funcții geometrice, spațiale, vizuale de modelare – schematizare, al recunoaşterii formelor, percepțiilor spațiale.
Persoana dominată de emisfera stângă comunică cu exteriorul pe baza unui cod logico-analitic, are gust pentru dicționare, vocabular, are grijă de a numi obiectele şi clasele, preferă detaliile, prezintă logic faptele, are preferință pentru relațiile cauzale unilaterale (cauză - efect), posedă arta de a structura frazele	Persoana preferă să aibe cât mai multe analogii, scheme în abordarea universului, sintetizând şi exprimând rezultatele cunoaşterii în imagini. Imaginația şi intuiția îşi au locul în această emisferă, care este sediul competenței artistice şi muzicale. Imaginația creatoare afectivă descrisă de Ribot deci, îşi are sediul în această emisferă.
traduce orice percepție în reprezentare logică, semantică şi fonetică.	responsabilă pentru tonul şi intonațiile vocii, pentru ritm, muzică, imaginație, simțul culorilor, visării.
caută să aibe explicații pentru orice, gândirea fiind metodică şi structurată. Inexplicabilul pentru astfel de persoane este considerat a fi o “slăbiciune”.	memorie video spațială, preferând o abordare intuitivă, interactivă, folosind asociațiile de idei, reconstituind informațiile într-un tot unitar. Persoana judecă lucrurile în dependență de context, neizolat.
logică, rațională	artistică, afectivă

Şi alți autori oferă detalii ale diferențierii emisferice:

EMISFERA STÂNGĂ	EMISFERA DREAPTĂ
Discriminarea detaliilor vizuale	Percepții vizualo-spațiale sau de orientare în spațiu
Tratează trăsăturile faciale în mod independent	Recunoaşte global chipurile
Tratează limbajul	Percepe modulația limbajului, conținutul emoțional al vocilor. Analizează melodiile. [12, p.381]
	Recunoaşte expresiile faciale ale emoțiilor
	Prelucrează cuvintele simple, substantivele, în nici un caz verbe din structuri mai complicate [10, p.128]
... În acelaşi timp, emisfera stângă joacă un rol special în: înțelegerea sintaxei, transpunerea cuvintelor scrise în reprezentările lor fonetice şi extragerea înțelesului din relațiile complexe dintre conceptele verbale şi sintaxă. [7, p.74]	Când o persoană citeşte o poveste, emisfera dreaptă poate juca un rol special în: decodificarea informațiilor vizuale, menținerea unei structuri logice integrate, savurarea umorului şi a conținutului emoțional, derivarea înțelesului prin asocieri mai vechi şi înțelegerea metaforelor. [7, p.74]

3.1.3.2. LATERALIZAREA FUNCȚIILOR SUBCORTICALE

N.Herrmann a combinat teoria ce susține specificitatea celor două emisfere cu modelul triunic al creierului, unde fiecare nivel reprezintă o etapă distinctă în evoluția creierului (creierul reptilian, sistemul limbic şi cortex).

Creierul limbic - Sistemul limbic - este elementul esențial care pune în acord cortexul cu creierul reptilian. Formațiunile lui nervoase nu sunt incluse în cortex. Funcția esențiala a lui este de a menține adaptarea la mediul social. Empatia, relațiile interpersonale, convingerile, credințele, impulsul de atac şi de apărare, sentimentul de securitate sau insecuritate sunt coordonate de sistemul limbic, nu de cortex.

Rezultatul îmbinării între caracteristicile emisferelor cerebrale şi modelul celor trei (de fapt, două) creiere, va fi **modelul celor patru cuadrante**, denumite astfel: cortical stâng, cortical drept, limbic stâng, limbic drept. N. Herrmann arată că toate cele patru modalități conştiente de funcționare au caracteristici proprii.

Sistem cortical (Gândirea)	
Cortical stâng	**Cortical drept**
- logică - spirit analitic - spirit matematic - tehnic - raționament	- capacitate de a crea - spirit sintetic - înclinație artistică - globalizare - conceptualizare
- control - autocontrol - spirit conservator - spirit planificat - spirit de organizare - spirit administrativ	- contacte umane - emotivitate - înclinație spre muzică - înclinație spre spiritualitate (apreciază partea spirituală, nu cea materială) - exprimare uşoară sub formă de imagini
Sistem limbic stâng	**Sistem limbic drept**
Sistem limbic (Emoțiile)	

Referințe: [http://www.sensart.ro/home.php?articole=art8#articole]

Explicația departajării funcțiilor în cele două emisfere ar fi, după o părere majoritară, gruparea spațială a zonelor corticale ce contribuie la funcții asemănătoare. Apropierea în spațiu sporeşte viteza de transmitere a influxurilor nervoase. Aceeaşi explicație este valabilă şi pentru sistemul limbic. Vom prelua şi aprofunda această explicație în continuare.

Pentru a face un pas înainte în elaborarea modelului psihicului, a sosit momentul să facem un salt de la cunoştințele ştiințifice actuale la cunoştințele milenare esoterice. Acestea din urmă vorbesc despre existența celor două corpuri superioare (astral şi mental) ale căror caracteristici au fost descrise din vechime (*vezi capitolele următoare*). Este uimitor că însuşirile corpului **astral** se suprapun ca o mănuşă peste cele ale funcțiilor emisferei **drepte** (precum şi ale sistemului limbic drept), iar caracteristicile corpului **mentalo-cauzal** peste cele ale emisferei **stângi** (şi sistemului limbic stâng). Nu credem că este o întâmplare. Descrierea specializărilor celor două emisfere cerebrale (ca şi a sistemului limbic) arată că partea stângă se ocupă preponderent (dar nu exclusiv) de funcțiile legate de corpul şi creierul mentalo-cauzal, iar cea dreaptă preponderent (dar nu exclusiv) de cele astrale. De aceea, nu este deloc hazardat să lansăm ipoteza că cele trei etaje cognitive (din fig.3.6.) reprezintă de fapt trei creiere diferite, dispuse pe trei niveluri vibratorii-energetice distincte. Ne bazăm pe corelarea observațiilor şi

experimentelor ştiinţifice cu informaţiile esoterice, care vorbesc de structurarea fiinţei umane din mai multe corpuri energetice subtile, fiecare corp fiind coordonat de un creier subtil (*amănunte în subcapitolul 3.2.*).

Corespondenţa, uimitor de exactă, dintre semnificaţiile celor trei niveluri ale gândirii (fig.3.6.) şi funcţiile cele trei creiere, descrise în esoterism, ar fi următoarea:

- Nivelul fizic – Creierul fizico-eteric
- Nivelul reprezentărilor – Creierul astral
- Nivelul mental – Creierul mentalo-cauzal

OBSERVAŢIE: Ne exprimăm dezacordul cu speculaţiile unor autori de cărţi de spiritualitate, conform cărora emisfera stângă (preponderent raţională şi realistă) ar fi un obstacol în calea intuiţiei (specifică emisferei drepte) şi conectării la lumile subtile invizibile. Modelul nostru pune în evidenţă conectarea emisferei stângi la un nivel superior vibratoriu (planul mentalo-cauzal), deci nici vorbă de o „coborâre" a vibraţiei. Planul mental aduce ordine, rigoare şi un realism sănătos, complementar lipsei de discernământ şi visării specifice emisferei drepte. Desigur că ar trebui ca ambele emisfere să funcţioneze complet pentru ca omul să beneficieze de toate avantajele cu care l-a înzestrat Dumnezeu. Nu încap însă acuzaţii la adresa calităţilor extraordinare ale raţiunii şi gândirii logice, aşa cum ne epatează cei care vor, poate bine intenţionaţi, să evidenţieze meritele, la fel de importante, ale emisferei drepte, cam lăsate în paragină de lumea „civilizată". Dar, pentru a clarifica termenii, subliniem că nivelul mental - „superior" - nu înseamnă, în acest caz, nici „mai bun", nici că „poate înlocui" nivelul astral - „inferior" -, ci că superiorul are posibilitatea de supervizare a inferiorului, reciproca nefiind valabilă.

Făcând o paranteză mai largă, INTUIŢIA în sensul său cel mai înalt, spiritual, de comuniune cu Voinţa Divină, vine din activarea chakrei-coroană, aflată în plan energetic deasupra capului, şi care se întinde în ambele părţi (simetric). Nu este apanajul nici a emisferei stângi, nici a celei drepte, ci a chakrei din creştetul capului, pe toate nivelele energetice (eteric, astral, mentalo-cauzal). Diferenţa dintre această intuiţie spirituală, superioară, şi raţiune ar fi că, în timp ce gândirea ia decizii ce nu ne mulţumesc pe deplin, întrucât întotdeauna mai rămâne o posibilitate care a fost neglijată, ţâşnirea de inspiraţie nu apare în urma unei analize chinuitoare, ci instantaneu şi mai ales fără îndoială, fără regrete că renunţăm la o altă alternativă „mai bună".

REZUMAT AL SUBCAPITOLULUI 3.1.3.

1. Zona ocupată în spaţiu de creierul fizic găzduieşte încă două creiere subtile: creierul astral (mai rafinat ca vibraţie) şi creierul mentalo-cauzal (extrem de fin).
2. Emisfera dreaptă (şi sistemul limbic drept) a creierului fizic realizează preponderent (dar nu exclusiv) legătura cu creierul astral.
3. Emisfera stângă (şi sistemul limbic stâng) a creierului fizic realizează preponderent (dar nu exclusiv) legătura cu creierul mentalo-cauzal (prin creierul astral, ca intermediar între celelalte două).

Pentru clarificări suplimentare, în subcapitolul următor 3.2. vom face o sumară retrospectivă a cunoştinţelor esoterice pe care le-am invocat.

3.2. CORPURI ŞI UNIVERSURI SUBTILE

3.2.1. TRADIȚIA ESOTERICĂ

Diverse tradiții spirituale afirmă existența mai multor învelişuri subtile (corpuri subtile) în jurul omului. După modelul „foițelor de ceapă”, aceste corpuri coexistă în acelaşi spațiu cu trupul fizic, fiind însă invizibile cu ochiul liber (*vezi Planşa II*). Particulele din care sunt alcătuite au frecvențe de vibrație diferită între ele, ceea ce le permite să existe în acelaşi spațiu fără să se deranjeze reciproc, ba dimpotrivă, colaborând intens pentru menținerea vieții omului în parametri optimi.

Tradiția vedantică oferă o clasificare completă a acestor corpuri/vehicule/învelişuri subtile (*koshas*) care compun omul:

Ananda Maya Kosha	Corp spiritual
Vijnana Maya Kosha	Corp mentalo-cauzal
Mano Maya Kosha	Corp astral-emoțional
Prana Maya Kosha	Corp eteric-vital
Anna Maya Kosha	Corp fizic

Această structurare a realității invizibile a fost reiterată, în linii mari, şi de cercetările teosofiei, precum şi de clarvăzătorii zilelor noastre. Cuvântul „*maya*” înseamnă *iluzie* şi se referă tocmai la aparența substanței, aşa cum este ea explicată de teoria materiei vibraționale, menționată la începutul lucrării noastre. *Ananda* înseamnă beatitudine, *Vijnana* înseamnă cunoaştere superioară, *Manas* este o denumire a minții în aspectul ei mai grosier, *Prana* este energia vitală biologică (bioenergie), iar *Anna*, fizicul grosier.

OBSERVAȚIE: Limba sanscrită conține enorm de multe cuvinte care definesc o realitate invizibilă, obiecte inexistente în planul fizic. Dacă o limbă (care este o creație colectivă şi de durată) a reținut o asemenea bogăție de semnificații non-fizice, înseamnă că existau în acea epocă nenumărați oameni cu o percepție clară a lumilor subtile, pe care le vedeau în mod similar, putând astfel să se pună de acord asupra terminologiei, păstrată până astăzi.

Cel mai înalt nivel accesibil conştiinței umane este cel spiritual, în care omul resimte starea de extaz (*ananda*). Există însă frecvențe şi mai rafinate, dincolo de accesul minții, alcătuind zona pur transcendentă. De acolo originează întreaga Creație manifestată, imanentă.

INFO: Se cuvine să facem aici o comparație binevenită cu „Teoria biostructurală” a academicianului român Eugen Macovski:

Materie anorganică	Elemente de construcție - univers dominat de legea entropiei, de legea energiei minime, de legi de conservare
Materie biostructurată	Ingrediente ale organismelor vii, au proprietăți noi, diferite de cele ale elementelor chimice componente, sunt organizate pe niveluri de specializare şi asigură suportul fizic al Viului în general - au proprietăți de metabolism - *evoluție departe de echilibru termodinamic, sisteme disipative* - şi homeostazie în raport cu variațiile de mediu, acționează antientropic atâta timp cât alcătuirea şi funcțiile specifice de VIU sunt active
Materie noesică	În principal sistemul nervos, capabil de procese cognitive, de generare de limbaje, memorie - sediul gândirii, al logicii, al trăirilor afective; o materie special biostructurată pentru o funcție "dincolo de alcătuirea" sa; *materia noesică este considerată un*

	salt de calitate în organizarea materiei biostructurate, aşa cum materia biostructurată este un salt calitativ al materiei chimice anume organizate
Materie enisică	Stadiul spre care se îndreaptă materia noesică în evoluţia ei - materie postulată de Macovski, capabilă de proprietăţi care acum se manifestă accidental: fenomene "paranormale"
Materie superenisică	Denumire ale altor niveluri spre care omul şi Viul în general va evolua...

Se vede că Nivelul Noesic a putut "străpunge" nivelurile inferioare. A permis formalizarea nivelului materiei anorganice (fizica atomică, fizica moleculei, fizica corpului solid, fizica relativistă) şi al nivelului biostructural (genetică, biologie, medicină, ecologie), dar se afla în impas când încearcă să se autostudieze. Probabil că înţelegerea <u>completă</u> a funcţiilor cognitive ale materiei noesice nu poate fi atinsă decât din nivelul enisic, deci dincolo de gândirea comună şi dincolo de limita limbajelor formale.

Referinţe: [http://www.rov.ro/complexity/portal/index.php?name=PNphpBB2&file=viewtopic&p=414]

Explicarea ştiinţifică a celor 5 corpuri/învelişuri se bazează pe Teoria vibraţiei materiei, aşa cum am prezentat-o mai devreme (*capitolul 1.5.*). În realitate, există un spectru continuu al vibraţiei materiei, de la grosier la spiritual. Cele 5 corpuri reprezintă delimitări globale ale spectrului în 5 zone cu proprietăţi diferite. Între niveluri există, desigur, întrepătrunderi şi o comunicaţie energetică.

INFO: Fizica a descoperit particula elementară numită „neutrino”, care nu are masă, iar mişcarea sa nu este perturbată de materia fizică. Neutrino ar fi un exemplu edificator de particulă „energetică”, cu o vibraţie superioară materiei fizice cu care suntem obişnuiţi.

Prin urmare, cele 5 învelişuri ale omului (nivele de conştiinţă) au vibraţii corespunzând la 5 zone ale universului cu proprietăţi şi denumiri similare, conform figurii intuitive 3.9.

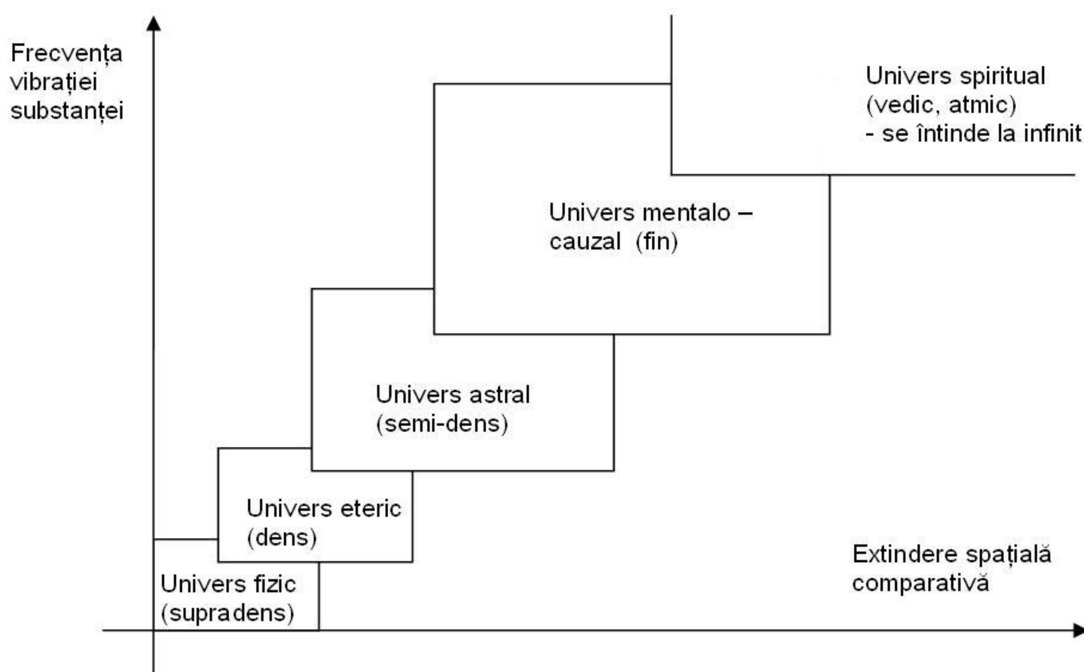


Fig.3.9. Cele 5 zone vibratorii ale Universului

Cele 5 universuri nu sunt alăturate, ci suprapuse, dar nu unul peste altul, ci unul într-altul. Putem face analogia cu lumina solară, care conține simultan toate culorile spectrului, în orice punct din spațiu.

În om sunt cuprinse, prin urmare, toate nivelurile vibratorii ale universului, ceea ce ne dezvăluie şi sensul ascuns al inscripției de pe frontonul templului de la Delphi: „Cunoaşte-te pe tine însuți şi vei cunoaşte întregul univers, cu energiile şi forțele sale ascunse". Analogia dintre microcosmos şi macrocosmos stă la baza tuturor învățăturilor şi practicilor esoterice.

Cum putem înțelege mai bine existența acestor corpuri subtile ale omului? De fapt, ele nu sunt aşezate „în jurul" omului, ci constituie chiar ființa omenească însăşi. Dacă ne-am putea accelera vibrația simțurilor, am putea constata că pe fiecare palier substanța pare concretă, chiar solidă. Totuşi, această soliditate este mai degrabă fluiditate, în sensul în care materia devine tot mai uşor de manipulat, de transformat, de transportat, de penetrat, pe măsură ce este mai rafinată, mai înalt vibrațională. Forțele de legătură dintre particulele subtile sunt mai slabe decât în materia fizică. Putem face analogia cu diferența dintre faza solidă şi cea gazoasă a substanței fizice. Nu vedem aerul pe care îl respirăm, deşi el există şi ne dă viață...

Fiecare corp subtil are o funcțiune proprie şi, în acelaşi timp, interacționează cu corpurile „vecine" ca vibrație. Putem aborda corpul subtil fie ca fluxuri de energie, fie ca structuri de particule – în funcție de nivelul de profunzime a analizei.

Fiecare corp are un centru de comandă, care îl coordonează şi realizează interacțiunea cu celelalte corpuri subtile. În esoterism se vorbeşte de centrii de forță (*chakre*), care şi ei conectează şi au reprezentare pe toate nivelurile, dar aceştia nu fac obiectul prezentei lucrări, subiectul fiind extrem de vast. În vederea elaborării viitoare a unui model global al omului multi-dimensional, teoria chakrelor va trebui însă dezvoltată. Prin urmare, aici nu ne referim la *chakre*, ci la **creierul** (centrul de comandă şi integrare) corpului subtil.

Iată câteva principii ale împărțirii lumii şi ființei umane pe mai multe niveluri vibratorii:

1. Corpul superior are o alcătuire mai simplă decât cel inferior.
2. Corpul superior este alcătuit şi operează cu un material mai fin, mai maleabil, mai rapid.
3. Corpul superior supervizează corpul inferior.
4. Corpul superior are rolul de formare şi organizare a celui inferior.
5. Corpul inferior nu detectează corpul superior, ci doar efectele pe care acesta i le induce.
6. Corpul inferior are de rezolvat sarcini mai grosiere decât cel superior.
7. Corpul superior, fiind mai liber, se ocupă de problemele de finețe (afectivitate, gândire).
8. Fiecare nivel are alte legi, principii de organizare specifice.

3.2.2 CORPUL FIZIC ŞI ETERIC

Corpul eteric (vital, pranic) este o dublură a corpului fizic, ca un mulaj fin tridimensional, cu rolul esențial de vitalizare, reparare, întreținere a corpului fizic. Există deci cópii eterice ale tuturor organelor interne, ale muşchilor, vaselor de sânge, nervilor. Funcționarea corpurilor fizic şi eteric este unitară, dar există şi mici decalaje între ele. De exemplu, o boală poate apare în corpul eteric şi abia peste un interval de latență se manifestă şi în corpul fizic. Corpul eteric este alcătuit din zeci de mii de trasee energetice, ca o rețea foarte fină, putând diferi de traseele vaselor de sânge sau nervilor.

OBSERVAȚIE: Acupunctura este ramura medicală ce tratează exclusiv corpul eteric. Tratamentul prin bioenergie acționează prioritar asupra aceluiaşi corp energetic. La fel, remediile homeopatice.

Creierul fizic are o dublură eterică identică. Acțiunile mecanice sau fizice asupra creierului fizic au efecte imediate şi asupra celui eteric. Orice substanță chimică are şi o componentă eterică. Traumatismele sau intervențiile mecanice au şi o urmare eterică, deşi corpul eteric se reface mai uşor şi mai repede decât cel fizic, ajutându-l pe acesta din urmă să revină la normal.

OBSERVAȚIE: În cazul pacienților cărora li s-a amputat un membru, dar reclamă totuşi senzația prezenței „membrului-fantomă", corpul eteric (şi cel astral) şi-a păstrat parțial conturul şi senzațiile asociate membrului lipsă. Pentru cei care vor dovezi concrete, Scarlat Demetrescu propune următorul experiment [5]: se va interpune membrul-fantomă între o prismă şi ecranul pe care se proiectează descompunerea spectrală a unei raze luminoase, iar efectul va fi că pe ecran nu se va mai forma spectrul colorat, demonstrând astfel prezența obiectivă a corpului astral şi eteric.

În urma nenumăratelor experiențe şi observații, separând artificial corpul eteric la distanță de câțiva metri de cel fizic, s-a constatat că dacă zgâriem, înțepăm sau ardem cu flacără acest corp subtil, apar urmele de înroşire sau arsură şi pe piele. (Iată o direcție de explicare a sugestiei cu efecte fizice.) Acest fapt, şi multe altele de acest tip, reclamă o nouă abordare a însăşi materiei vii. Poate că toate atributele viului se manifestă prioritar în învelişul eteric, animând şi mecanismele fizico-chimice ale corpului grosier. Materia nevie ar deveni organică (biostructurată, *cf. Eugen Macovski, vezi cap.3.2.1*) exclusiv prin apariția învelişului eteric organizator.

INFO: **Ieşirea din corp**. Deseori, în momentul în care medicii spun: „S-a terminat", pacienții cunosc o schimbare completă de perspectivă. Se simt urcând şi îşi văd corpul sub ei. Majoritatea oamenilor spun că nu sunt doar o insuliță de conştiință atunci când li se întâmplă acest lucru. S-ar părea că totuşi continuă să aibă un fel de corp când ies din corpul lor fizic. Ei spun că corpul spiritual are o formă şi un aspect diferite de cele ale corpului nostru fizic. Are brațe şi o formă, chiar dacă, în general, oamenii nu sunt în stare să o descrie. Unele persoane l-au comparat cu un nor colorat sau cu un câmp de energie. În urmă cu mai mulți ani am întâlnit un om care mi-a explicat că şi-a examinat mâinile în timpul unei NDE (*Near Death Experience*, engl. – moarte clinică). Erau formate din lumină, cu mici structuri interne. Vedea **volutele delicate ale amprentelor sale digitale şi tuburi de lumină de-a lungul brațelor**.

[Raymond Moody - *Lumina vieții de dincolo*, pag. 17]

Aşa cum am mai spus, nivelul eteric este o zonă de frecvențe destul de întinsă. La baza sa se află **dublul eteric**, ce formează cu corpul fizic o unitate. Putem deci spune că învelişul fizic se întinde şi la nivel eteric, prin funcționarea sa, deşi nu poate fi perceput cu ochiul liber. În acest sens, creierul eteric are aceeaşi funcție ca şi creierul fizic – coordonarea corpului fizic, în sensul larg amintit mai sus.

OBSERVAȚIE: Vă propunem următorul experiment mintal: anestezierea locală a unui membru (de exemplu, mâna) prin trei metode diferite.

A. Prin **substanțe chimice** injectate sau puse pe piele. Neurologul explică efectul lor prin faptul că blochează transmisia sinaptică a senzațiilor locale către creier.

B. Prin **ințeparea unor puncte** din medicina chinezească. Acupunctorii explică efectul de anestezie prin faptul că se blochează anumite trasee energetice. În teoria orientală, curgerea energiei echivalează cu sănătatea şi viața, iar stagnarea cu boala şi chiar moartea. Putem spune că blocarea energiei în zonă transformă segmentul corporal în ceva temporar „neviu", nesimțitor.

C. Prin inducerea unei **transe hipnotice parțiale**, cu menținerea perfectei conştiențe a omului. Esoteristul explică efectul prin faptul că a scos parțial corpul astral din zona indicată. Corpul astral este corpul tuturor senzațiilor (pe când cel eteric dă numai o stare de vibrație), şi prin scoaterea sa din alinierea cu trupul, nu mai sunt posibile nici senzațiile la nivel local. Scarlat Demetrescu [5] subliniază că, prin organele senzoriale fizice, impresiile sunt transmise ca vibrații, prin intermediul

corpului vital, în special al celui din jurul nervilor, până la corpul astral, unde sunt transformate în senzații de durere sau plăcere şi, mai departe, în emoții.

Putem găsi un punct de vedere comun celor trei abordări diferite, dar care au acelaşi efect funcțional? Există vreun mecanism unic în toate cele trei ipostaze? Ce le leagă din punct de vedere ştiințific?

Iată răspunsul nostru.
Dacă există o cauză comună, ea este de nivelul cel mai înalt dintre cele trei cazuri, respectiv cel astral (cazul C). Celelalte două cazuri se pot reduce succesiv la acesta. Astfel:
- Substanțele chimice din cazul A realizează şi blocarea energiilor eterice, asemenea cazului B.
- Blocarea energiilor eterice din cazul B duce la dedublarea parțială a învelişului astral din zona respectivă, asemănător cazului C.

Se poate obține un efect fizic (de exemplu, anestezie) prin acțiune asupra corpului astral. Şi tot aşa, o afecțiune a corpului astral trece, în timp, în corpul fizic (afecțiunile psiho-somatice).

3.2.3. DESPRE CREIERUL FIZIC, ASTRAL ŞI MENTAL

- **Creierul fizico-eteric** se ocupă cu susținerea vieții biologice şi cu relaționarea senzorio-motorie a organismului cu mediul fizic şi cu cel intern al organismului. Activitatea sa se regăseşte în cea a sistemului nervos.
- **Creierul astral** preia, concepe şi prelucrează gândurile prin imagini şi afectele, este responsabil de imaginație, de reprezentările mentale - într-un cuvânt, de **ideo-afecte**. ***Corpul astral*** este un rezervor de ideo-afecte venite din afară sau elaborate de psihic. Acestea se prezintă ca nişte formațiuni energetice închegate, având diverse culori şi sunete astrale, care se numesc, în esoterism, *forme-dorințe*. Când ideile sunt însoțite şi de stări emotive, ele devin mai clare, mai intense, mai penetrante, cu o vibrație mai puternică.
- **Creierul mentalo-cauzal** preia ideile abstracte, pe care le prelucrează sub forma raționamentelor, a gândirii logico-abstracte în general. El vehiculează un material mai unitar: ideile abstracte. ***Corpul mental*** este depozitarul unicului tip de „particulă" a lumii mentalo-cauzale: gândul. Chiar şi ideile abstracte pot lua forme oarecare simbolice, numite *forme-gând*.

INFO: Faptul că **ideile sunt materiale** poate fi pus în evidență experimental astfel, după indicațiile lui Scarlat Demetrescu [5]: Cineva mentalizează puternic un obiect simplu, deasupra unei hârtii albe. Un om hipnotizat „vede" obiectul, ca şi cum ar fi real, el manifestând acum o vedere astrală. Dacă hârtia este întoarsă la 180°, el vede obiectul cu susul în jos. Poate vedea şi imaginea reflectată într-o oglindă pusă alături.

Postularea existenței celor trei creiere, foarte diferite ca structură, pune unele probleme înțelegerii funcționării unitare a psihicului. Ar fi fost mai simplu să păstrăm în model un singur creier, cel pe care îl ştim cu toții. Însă, în acel caz, nu am fi putut merge mai departe pe drumul infinit al cunoaşterii psihicului.

Am putea presupune că această neomogenitate s-ar rezolva la nivelul Conştiinței unice, care ar prelua informațiile de la cele trei creiere. Totuşi, din ce s-a putut deduce din experiențele pe pacienții lobotomizați, Mintea şi Conştiința sunt structuri cu funcții distincte (*vezi capitolul 3.1.1.2.*). Conştiința are o structură simplă, cu rol de decizie şi comandă, pe baza informațiilor

sintetizate la nivelul Minții. Este nevoie deci de o altă structură, mai complexă decât Conştiinţa, care să unifice miile de informații primite simultan de la cele trei creiere de naturi diferite.

În acest punct vom vorbi despre **Minte** ca fiind distinctă de creier. Fiecare creier va avea asociată o Minte. Rolul pe care îl joacă Mintea va fi cel de unificare a experiențelor diferite de pe cele trei paliere vibratorii pe care se găsesc creierele. Spre deosebire de creiere, care au structuri diferite, coordonând corpuri de naturi diferite, Minţile vor avea o structură ceva mai simplă decât a creierelor, dar similară pe toate cele trei etaje, chiar dacă substanța subtilă va diferi ca vibrație. Datorită structurii similare, cele trei Minți vor putea funcționa într-un **bloc unitar**, împărtăşindu-şi experiențele în timp real, care vor fi astfel complet accesibile Conştiinţei (vezi fig.3.10).

NOTĂ: Credem că „dicționarele" îşi au sediul în Minte, nu în creier (*vezi schema analitică din fig.3.6*). Mai exact, este vorba despre o parte a Minţii, căreia i-am putea spune inconştient sau subconştient (după rolul dat în psihologie), unde sunt depozitate rezultatele învățării şi programele înnăscute. Iar în cazul deprinderilor motorii, dar şi emoțiilor primare, trebuie să luăm în considerație şi legăturile Minţii cu etajele subcorticale, care par a îndeplini exact acest rol al „inconştientului".

Pentru a fi coerenți în modelul nostru, în cazul lobotomizării, spunem că separarea emisferelor va produce o divizare simultană (simplă şi naturală) a creierelor subtile, precum şi a Minţii respective. Conştiinţa are acces simultan la ambele părţi ale Minţii, fiind liantul de legătură între ele. La persoanele normale, cele două emisfere au o funcționare proprie, dar colaborează între ele, deci Mintea este divizată natural, dar cele două părți ale sale conlucrează. La cei lobotomizați, conlucrarea este deficitară, fiind suplinită exclusiv de unitatea Conştiinţei, care are mai mult de lucru în acest caz.

Păstram astfel valabilitatea observației experimentale conform căreia creierul influențează Mintea. Vom vedea mai departe că şi Mintea poate influența creierul.

3.2.4. TREI CREIERE, TREI MINȚI

În desenul de mai jos (fig.3.10) am figurat legăturile dintre corpurile, creierele şi minţile celor trei paliere. Este semnificativ că între corpuri se exercită interacțiuni info-energetice puternice, un corp fiind legat funcțional de cele vecine (ca vibrație). Canalele foarte importante pentru acest scop sunt *chakrele*. Creierul este o parte integrantă a corpului, iar legăturile dintre creiere sunt cele mai intense.

Rolul **blocului Minţii** este de însumare a experienței simultan de pe cele trei paliere vibraționale. Am putea compara-o, eventual, cu funcționarea sinergetică a celor două emisfere cerebrale, care comunică între ele în permanență (prin corpul calos), însumând şi integrând într-un tot unic atât perspectiva senzorială, cât şi cea operativă.

Rolul **creierului** este de însumare a semnalelor şi acțiunilor **corpului** de pe palierul respectiv.

În general, cele trei corpuri funcționează independent unul de altul, dar există influențe şi condiționări. De ce nu există un singur corp în loc de trei? Probabil pentru că nu s-a putut construi un organism unitar care să conțină particule cu atât de diverse vibrații. S-a imaginat cea mai fiabilă metodă de a integra sub o singură comandă semnale şi acțiuni pe cele trei paliere distincte ale universului. Numai ființele biologice au privilegiul de a utiliza simultan toate cele trei game de frecvențe.

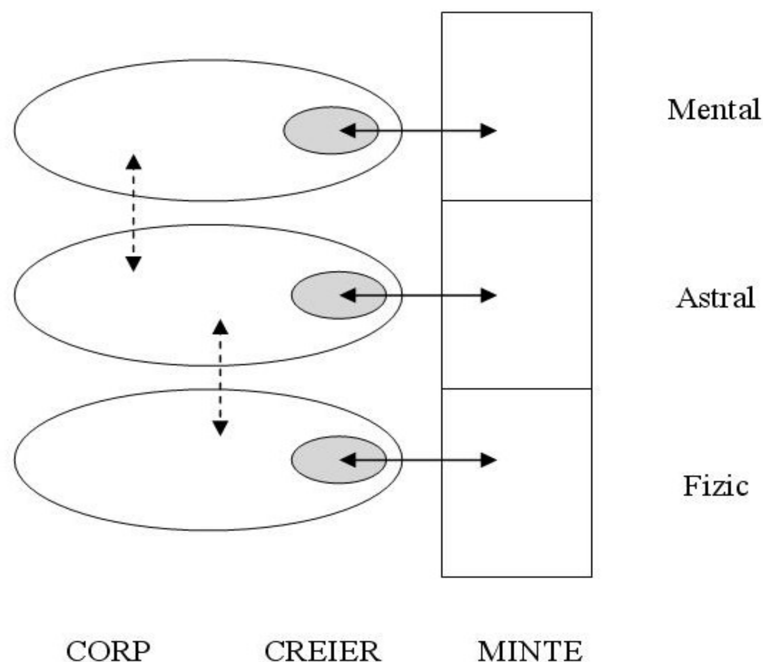


Fig.3.10. Corespondența dintre corpuri, creiere şi minți, pe cele trei paliere vibraționale.

REZUMAT AL SUBCAPITOLELOR 3.2.3 ŞI 3.2.4

Am ajuns să stabilim că Mintea şi Conştiința sunt diferite între ele şi distincte, fiecare în parte, de creier. Cele două constituie baza de plecare în studiul alcătuirii Psihicului, considerat a fi separat de structurile cerebrale.

3.3. PSIHICUL

În această etapă, vom analiza **structura psihicului în sine**, separat de creier. Conform învățăturilor esoterice, Psihicul este un „norişor" de particule eterice, adică un sistem din elemente de substanță subtilă interacționând sinergetic.

Vom prelua din psihologie unele mecanisme psihice principale, pe care le vom plasa într-un model original al psihicului.

a) MODELUL CONŞTIINȚEI (fig.3.11)

Primele noțiuni pe care le introducem sunt Conştiința, Eu-l, Atenția şi Voința, cu funcționalitățile binecunoscute din psihologie.

Definim CONŞTIINȚA ca fiind un sistem material subtil alcătuit din elementele EU, VOINȚĂ şi ATENȚIE, considerate atât ca funcții (ca în psihologie), cât şi ca subsisteme distincte de substanță subtilă, între care există anumite relații de subordonare.

EU-l creează intenția, VOINȚA pune în fapt, dinamizând structurile inferioare, ATENȚIA informează despre funcționarea structurilor inferioare. CONŞTIINȚA fără ATENȚIE este de neconceput. VOINȚA poate orienta şi mobiliza ATENȚIA, la cererea EU-lui.

NOTĂ: Problemele de voință (abulia) sau de atenție (lipsa de concentrare) provin din interferența Minții. Nu există un Eu dependent de alcool, sau un Eu mai mult sau mai puțin inteligent. În modelul nostru, Eu-l nu are aceste atribute, care aparțin altor etaje (mintea, inconştientul). Mecanismele psihice generale ale voinței sau atenției își au sediul în Conștiință, dar manifestarea lor concretă depinde şi de calitățile psihice variabile, de dispozițiile de moment sau de tulburările de personalitate.

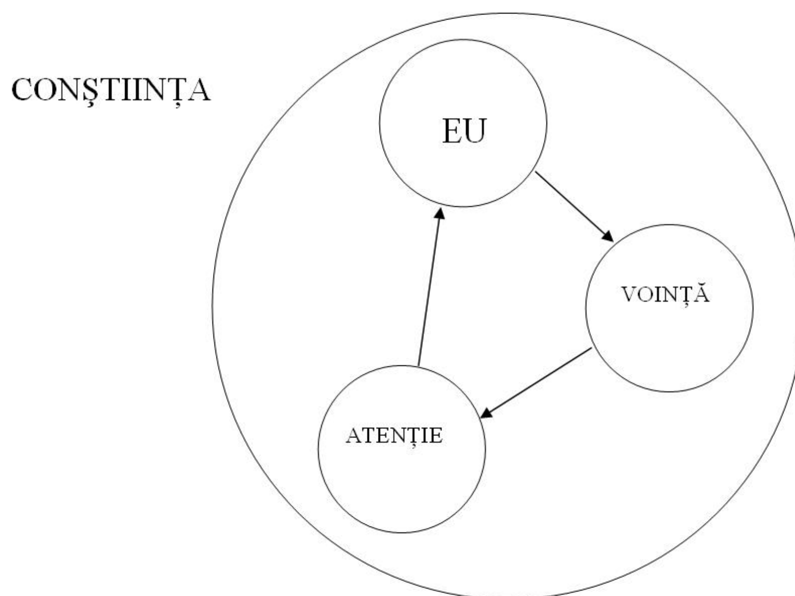


Fig. 3.11. STRUCTURA CONŞTIINȚEI

OBSERVAȚIE: Se poate face aici o analogie, credem noi neîntâmplătoare, cu filosofia hindusă. Aşa cum am mai spus, Conştința individuală este creată după modelul Conştiinței Supreme.

Atributele lui SHIVA (Conştiința Cosmică), preparatorii la crearea lumii	Atributele şi structurile Conştiinței individuale egotice	Atributele filosofice ale conştiinței	Guna (atribut)
ICCHA SHAKTI (dorința, intenția)	EU	Identitate	Sattva(0)
KRIYA SHAKTI (acțiunea)	VOINȚĂ	Libertate de acțiune	Raja (+)
JNANA SHAKTI (cunoaşterea)	ATENȚIE	Libertate de alegere	Tama (-)

CONŞTIINȚA, în forma sa universală şi individuală

b) MODELUL MINȚII

Definim MINTEA ca fiind un sistem format din următoarele subsisteme materiale subtile: **elaborările psiho-mintale** (*manas,* sanscr.) şi **structurile senzorio-motorii** (*indriyas,* sanscr.).

Creierul	interacțiuni	Funcțiile MINȚII	CHITTA (mintea)
Proiecții corticale	↔	Elaborări psiho-mintale - „mintea operativă”	*Manas*
Proiecții nervoase senzoriale	↔	Receptare de senzații, percepții	*Jnanendriyas* (organe de cunoaştere)
Proiecții nervoase motorii	↔	Trimitere impulsuri către acțiuni	*Karmendriyas* (organe de acțiune)

Componentele minții aflate în legătură directă cu zonele de proiecție neurologică ale percepțiilor şi comenzilor motorii se numesc în yoga *indriyas* (organe subtile), fiind de natură subtilă, eterică, energetică. În acest sens, *chitta* (mintea globală) ar putea fi numit „al şaselea organ de simț”. Organele subtile sunt atât de cunoaştere (*jnanendriyas* – în corespondență cu zonele corticale şi subcorticale ce se leagă de receptorii somatici şi vegetativi), cât şi de acțiune (*karmendriyas* – în corespondență cu zonele corticale şi subcorticale ce se leagă de efectorii somatici şi vegetativi ai sistemului nervos periferic).

OBSERVAȚIE: Faptul că Mintea şi Conştiința sunt două elemente distincte ale psihicului se poate verifica simplu prin următorul experiment: Încercați să nu vă gândiți la nimic timp de 1 minut. Veți vedea că simpla dorință conştientă nu este de ajuns, din cauză că Mintea va continua să producă gânduri, în ciuda eforturilor dumneavoastră de a o linişti. Acest experiment simplu ne arată că Mintea nu este acelaşi lucru cu Conştiința şi că ideile produse de Minte sunt prezentate Conştiinței, care ia act de ele, dar nu le poate împiedica să apară în permanență (în cazul obişnuit al persoanelor neantrenate), ci cel mult poate orienta fluxul gândirii către un subiect sau altul.

INFO: Este interesant că la aceeaşi concluzie au ajuns şi mulți alți psihologi de-a lungul timpului, plecând de pe diferite platforme experimentale sau teoretice. Spre exemplu, Henry Maudsley, în *Fiziologia şi patologia minții* (1867) scria, derivând din teza că acțiunea mentală este principial inconştientă: „[...] conştiința şi mintea nu sunt acelaşi lucru; conştiința nu este mintea, ci un fenomen concomitent cu operațiile sale. [...] un om nu ar fi o mai puțin bună maşină, din punct de vedere intelectual, fără conştiință decât cu conştiință. [...] agentul şi-ar continua activitatea în absența martorului.” Desigur că viziunea sa reducționistă a fost corect conciliată de Freud în modelul său dinamic: „Absența conştiinței n-ar putea să nu influențeze faptele psihice”. Iar Sigmund Exner, colegul de cercetări al lui Freud, denunța iluzia de proprietate a gândirii şi simțirii: „Expresiile «eu gândesc», «eu simt» nu constituie moduri corecte de exprimare. Ar trebui spus «se gândeşte în mine» (echivalent în limba română cu «îmi trece ceva prin minte»)”. Nietzsche merge pe aceeaşi linie: „[...] un gând vine atunci când vrea «el» şi nu când vreau «eu» [...]. Sinele gândeşte, dar că acest «sine» ar fi vechiul şi faimosul «eu», asta nu e, ca să mă exprim cu moderație, decât o ipoteză, o alegație, în nici un caz o «certitudine nemijlocită».” [apud Marcel Gauchet, *Inconştientul cerebral*, Ed. Univers Enciclopedic, 1997, pag. 73, 76, 92, 100]

MEMORIA este o anexă indispensabilă a Minții şi a Conştiinței.

Între Minte şi Conştiință mai există un sistem intermediar, numită PRECONŞTIINȚĂ, care are rolul de a proteja Conştiința de impulsurile necontenite pe care „agresivitatea” minții i le trimite. În ea regăsim multe dintre funcțiile subconştientului şi ale inconştientului din psihologie. Preconştiința conține acte reflexe şi condiționări mai complexe, conexiuni între informațiile engramate (arhivate în memorie).

OBSERVAȚIE: Conştiința este polul liberului-arbitru, iar Preconştiința (inconştientul) este polul determinismului în ființa umană.

Recapitulând, într-un prim nivel de analiză:

Psihic = Memorie + Minte + Preconştiinţă + Conştiinţă

Minte = Elaborări + Comenzi + Percepţii

Conştiinţă = Eu + Voinţă + Atenţie

OBSERVAŢIE: Între Conştiinţă şi Minte se constată analogia următoare:

Guna (atribut)	CONŞTIINŢĂ	MINTE
Sattva (0) = echilibru	Eu	Elaborări mintale
Raja (+) = dinamism	Voinţă	Motor
Tama (-) = receptivitate	Atenţie	Senzorial

Conştiinţa este pe un nivel mai rafinat decât mintea. Conştiinţa cunoaşte lumea prin intermediul Minţii. Putem spune că, figurativ, Conştiinţa se află în mijlocul Minţii, pe care o conduce şi de care se foloseşte în cunoaşterea şi transformarea mediului înconjurător.

Iată o schemă simplificată a componentelor cognitive ale psihicului:

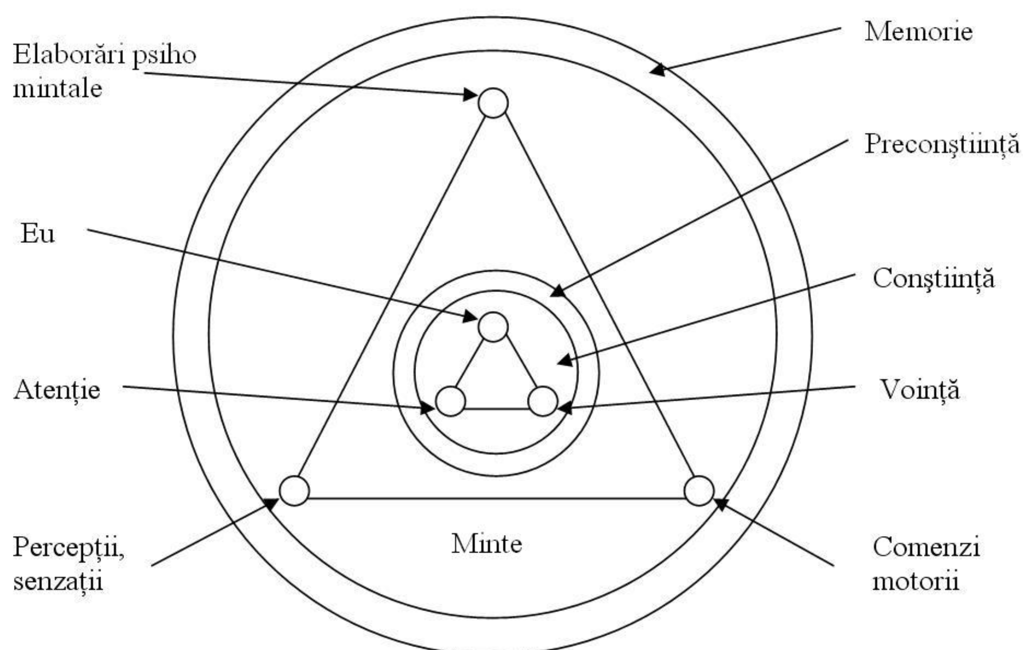


Fig.3.12. Structura simplificată a sistemului psihic cognitiv

Pe baza acestui model am schiţat simplificat simbolul psihicului (fig.3.13.) care se găseşte şi pe coperta acestei lucrări.

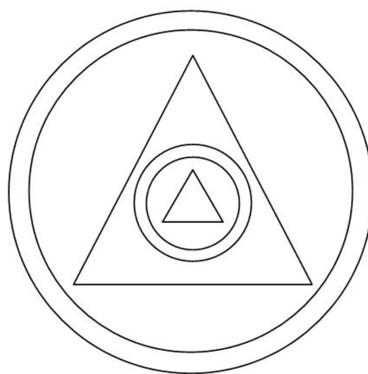


Fig.3.13. Simbolul simplificat al psihicului

Ajunşi în acest punct, constatăm că încă nu apar în modelul nostru mecanisme psihice precum afectivitatea, motivaţiile şi nici nu am detaliat ipostazele psihicului subconştient, inconştient sau funcţionarea minţii.

Pentru aprofundarea teoriei este nevoie să apelăm la doctrinele esoterice şi la fundamentele filosofice menţionate la începutul lucrării. Vom introduce noţiunile următoare: sufletul vital, corpurile subtile, etajele subtile ale minţii (mintea treimică), spiritul şi perispiritul.

3.3.1. SUFLETUL VITAL

Există zone superioare ale etericului care ajung până la nivel astral, cu alte funcţii şi structuri. În această zonă se găseşte MINTEA, PSIHICUL. Mintea, fiind de natură eterică, se leagă prin numeroase conexiuni/fluxuri energetice cu creierul eteric – acestea creează corespondenţele dintre proiecţiile corticale şi zonele psihicului (*aşa cum le-am modelat în fig.3.1.*).

Corpul fizic (în sens larg, adică incluzând dublul eteric) este foarte important. Fără el, structurile superioare (astrală, mentalo-cauzală) nu au nici un rost de sine stătător. De aceea, foarte multe resurse ale fiinţei sunt orientate către supravieţuirea şi funcţionarea optimă a corpului fizic. Instinctul de conservare este cel mai important mecanism prin care se asigură supravieţuirea trupului. Acest instinct este cel mai prezent într-o structură specială numită SUFLET VITAL.

Mintea fizico-eterică comandă întreg agregatul fizico-eteric, nu doar cel eteric, şi nu se îngrijeşte numai de detaliile biologice. Rolul major al minţii (ca şi al sistemului nervos) este de integrare a organismului ca un sistem unitar (menţinerea constanţei parametrilor interni) şi în mediul fizic (funcţia de reflectare **activă** – specifică viului în general-, **conştientă** – specifică animalelor - şi **raţională** – pur umană), atât la nivel primar (senzorio-motor), cât şi la nivel secundar (psiho-mental). [6, p.9,10]

Să enumerăm deci centrele de comandă:

<table>
<tr><th>CORP</th><th>Fizic</th><th>Eteric (conţine şi creierul eteric)</th><th>Astral</th><th>Mentalo-cauzal</th><th>Spiritual</th></tr>
<tr><td rowspan="2">CENTRU</td><td>Creier</td><td>Suflet vital</td><td>Creier astral</td><td>Creier mental</td><td rowspan="2">Spirit</td></tr>
<tr><td colspan="2">Minte fizico-eterică</td><td>Minte astrală</td><td>Minte mentalo-cauzală</td></tr>
</table>

SUFLETUL VITAL (numit *pneuma* în neoplatonism, spre deosebire de *psyche* – suflet psihic) este un nucleu eteric inteligent, asociat permanent al minții.

NOTĂ: În yoga, este postulată o corelație directă între respirație (*pneuma*, gr.) şi energia eterică (*prana*, sanscr.), astfel încât putem clarifica sensul cuvântului *pneuma* ca fiind cel de suflet vital, de grad inferior sufletului psihic.

«Mintea, psihicul este o structură subtilă plasată spațial în zona cerebelului. Dacă mintea are un loc fix prestabilit, în schimb sufletul este agentul de mişcare. El preia de la minte indicațiile pentru funcționarea trupului şi le aplică, circulând prin traseele eterice către toate organele corpului uman. Sediul său central este în interiorul inimii, dar în prea puține cazuri stă pe loc. El are rolul de a menține sistemul vital al corpului.

În timp ce omul este treaz, sufletul circulă de-a lungul întregii rețele de energie a corpului de un număr nedefinit de ori, dar în timpul somnului găseşte răgazul de a se odihni câte puțin în interiorul inimii, durate foarte mici. În general, mişcarea sa nu este dirijată de nimeni, ba dimpotrivă, acolo unde se produce o vătămare, un pericol, o încetinire a circulației, sufletul este prezent, ordonând țesuturilor să reziste presiunilor la care sunt supuse din exterior. El energizează zonele devitalizate, ajutându-le să se refacă şi să supraviețuiască. Este "salvatorul corpului fizic".

Când omul moare, sufletul se retrage în locaşul său din inimă, mai stă acolo până când corpul se răceşte, încercând neputincios să mai circule. După ce corpul s-a răcit şi energia vitală nu mai curge, sufletul mai rămâne în inimă 7-9 zile, după care inima încetează să mai trăiască. La 10 zile după moartea fizică, inima începe să putrezească, sufletul se retrage şi încet-încet se dezintegrează, iar particulele sale eterice se împrăştie în spațiu.»

[www.spiritus.ro/SPIRITISM/nina_petre_-_mintea_astrala_si_spiritul_sau.htm]

De aceea, unele tradiții asociază inima cu sediul sufletului, fiind vorba nu de sufletul psihic, ci de cel vital.

3.3.2. MINTEA TREIMICĂ (ETERICĂ, ASTRALĂ, MENTALO-CAUZALĂ)

În modelul simplificat al psihicului am stabilit că mintea se ocupă şi de elaborările psiho-mentale (*manas*), care includ gândirea, imaginația, afectele ş.c.l. Pe de altă parte, în tabelul de mai sus am afirmat că mai există o minte astrală şi o minte mentalo-cauzală, ce comandă corpurile subtile respective. Vom reuni într-o explicație unificatoare aceste perspective analitice.

Mintea fizico-eterică este ocupată cu susținerea vieții biologice şi cu relaționarea senzorio-motorie a organismului cu mediul fizic şi cu cel intern al organismului. Activitatea sa se regăseşte în cea a sistemului nervos.

Mintea astrală preia, concepe şi prelucrează gândurile prin imagini şi afectele, este responsabilă de imaginație, de reprezentările mentale.

Mintea mentalo-cauzală preia ideile abstracte, pe care le prelucrează sub forma raționamentelor, a gândirii logico-abstracte în general.

Elaborările psiho-mentale se realizează prin colaborarea sinergetică a celor trei subsisteme inteligente (mintea fizico-eterică, astrală şi mentalo-cauzală). Există un continuu schimb de informații între ele, care servesc, în ultimă instanță, Conştiința. Elaborările psiho-mentale folosesc tot spectrul vibrațional disponibil, de la eteric până la mentalo-cauzal. Acesta este doar privilegiul omului. Mintea animalelor nu poate integra decât nivelul eteric şi cel astral, neavând acces şi la cel mentalo-cauzal. Prin urmare, **conştiința reflexivă** specifică omului este legată direct de dezvoltarea nivelului superior, **mentalo-cauzal**, abstract, al minții. Animalele au o

conştiinţă pre-reflexivă corespondentă nivelului **astral**, prin care animalul îşi conduce şi îşi trăieşte intens viaţa, dar nu o poate raţionaliza şi nici nu îşi poate autoanaliza sau dirija trăirile în mod creator.

Fiecare dintre cele trei minţi este înglobată, pe nivelul său vibraţional, în schema psihică a acelui corp subtil. Astfel, schema simplificată a psihicului (*fig.3.12*) este respectată atât la nivel eteric, la nivel astral, cât şi mentalo-cauzal. Comunicarea dintre cele trei paliere se face prin intermediul minţilor amintite (*manas*).

Funcţionarea minţii este unitară, deşi are trei compartimente distincte pe fiecare palier vibraţional (*manas* şi cele două *indriyas*), fiecare cu rolul său diferit. Iată câteva dintre rolurile lor diferite:

„Organele de simţ şi acţiune" **astrale** (*indriyas*) receptează din mediu, dar şi emit **afecte şi gânduri în imagini**. Similar, centrul **mentalo-cauzal** primeşte şi trimite în spaţiu **gânduri abstracte** (necolorate afectiv şi fără imagini). Desigur că minţile superioare (*manas*) pot elabora propriile concepte, sentimente şi idei, pe care le furnizează Conştiinţei.

Dacă schema simplificată a psihicului (*fig. 3.12*) este identică pe cele trei paliere, înseamnă că, oricât ne-ar surprinde, Conştiinţa astrală este diferită de cea fizico-eterică, precum şi de cea mentalo-cauzală! Este şi logic, din moment ce noi (Conştiinţa fizico-eterică) nu avem cunoştinţă de planurile superioare. Această noţiune de „conştiinţă multiplă, treimică" nu trebuie să ne sperie, nu trebuie nici pe departe comparată cu disocierea patologică a personalităţii sau cu alte forme de disociere psihică. Aşa cum am spus, chiar şi sufletul vital are o autonomie şi conştiinţă proprie, focalizată exclusiv pe corpul biologic, de care nu avem habar şi care nu numai că nu ne deranjează, ci chiar ne este de folos.

NOTĂ: În realitate, fiecare organ al corpului, ba chiar fiecare celulă vie are propria sa conştiinţă. Conştiinţele au responsabilităţi diferite, dar şi o relativă independenţă. Dar, prin analogie cu integrarea omului în social, aceste conştiinţe „mărunte" se supun binelui general al organismului.

În om coexistă deci mai multe conştiinţe separate. Toate sunt însă integrate la nivel de Spirit, după cum vom vedea mai departe. Oricum, să reţinem că bolile psihice nu îşi au cauza în existenţa diferitelor Conştiinţe amintite (aceleaşi pentru toţi oamenii), ci în disfuncţionalităţile de <u>comunicaţie</u> sau în suferinţa sistemelor particulare din aparatul psihic.

Memoria este şi ea prezentă pe toate frecvenţele accesibile minţii treimice.

Rezumăm aceste informaţii în schema de mai jos (fig.3.14):

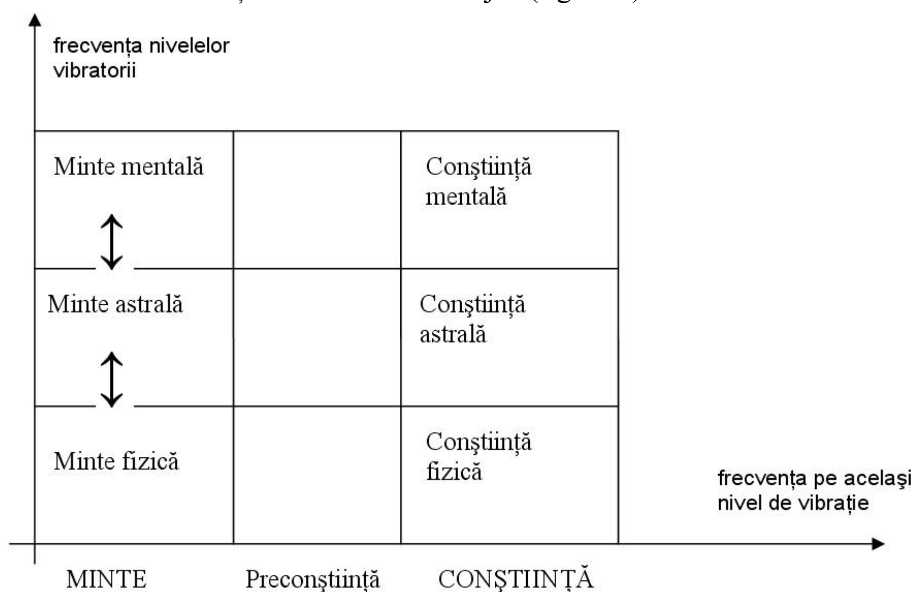


Fig.3.14. Mintea treimică, Preconştiinţa, Conştiinţa treimică

3.3.3 INDRIYAS ŞI MANAS

Neuroştiinţele divid funcţiile **nervoase** în subcorticale (inconştiente) şi corticale (conştiente). În zona subcorticală sunt plasate toate reflexele elementare legate de păstrarea vieţii în sine şi ca urmare a integrării organismului în mediu. Pe cortex sunt descrise arii senzitive, motorii şi de asociaţie (acestea din urmă fiind predominante), corespunzând activităţii nervoase conştiente.

Vom dubla aceasta clasificare simplă cu viziunea yoghină, care împarte **psihicul** în *Indriyas* (organe de simţ şi de acţiune) şi *Manas* (mintea operativă, superioară) - *vezi „Modelul Minţii” din deschiderea subcapitolului 3.3.*

	Indriyas	*Manas*
Cortex (cele două emisfere cerebrale)	Arii **senzoriale** şi **motorii** (funcţii somatice şi vegetative)	Arii **asociative** (funcţii psihice):
		Gândire
		Emoţii, sentimente
		Integrarea superioară a activităţii somatice
Subcortical (măduvă, trunchi cerebral, diencefal etc)	1. Reflexe de păstrare a homeostaziei, întreţinerii funcţionării organismului biologic 2. Reglarea reacţiilor primare exterioare: -Reflex auditivooculogir şi auditiv de clipire (punte) -Postura bipedă (bulb) -Veghe-somn (sist. reticulat, hipotalamus) -Sexualitate (hipotalamus)etc.	-Memorie (hipocamp) -Atenţie (sist. reticulat) -Verbalizare (cerebel)
		-Agresivitate (hipotalamus) -Frică (sist. limbic: amigdala) -Plăcere-neplăcere (hipotalamus)
		-Mişcări fine (cerebel) -Învăţare motorie (corpi striaţi, cerebel)

Nu întâmplător am aprofundat în acest fel diviziunea funcţiilor sistemului nervos. Am dat calitatea de *Indriyas* acelor funcţii legate exclusiv de simţuri şi de acţiuni corporale care realizează **integrarea elementară** şi se prezintă ca suport pentru integrarea de nivel mai înalt, psihic (afectiv, ideatic, acţiuni umane: deprinderi motorii, comunicarea).

În schimb, în *Manas* am inclus ceea ce are legătură cu afectele, cogniţia, acţiunile specific umane. Acestea sunt dispuse pe cele trei paliere corespunzătoare celor trei planuri vibratorii (fizic, astral, mental), în ambele ipostaze (cortical şi subcortical). Vrem astfel să subliniem că în cadrul psihicului, **Indriyas aparţin exclusiv unui palier, dar Manas are în permanenţă cele trei componente**. Doar *Manas* este elementul permanent de conectare şi colaborare între cele trei planuri şi tipuri de info-energii. *Indriyas* sunt doar porţi de intrare şi ieşire a semnalelor specifice palierului psihic respectiv (fizic, astral, mental), legăturile cu creierele respective.

În practică, mintea funcţionează unitar, fără segmentări didactice.

OBSERVAŢIE: Mai remarcăm că nu orice activitate corticală este şi conştientă (cum au simplificat unele tratate medicale), referindu-ne aici în primul rând la funcţiile vegetative, dar şi la altele, cum ar fi de exemplu „vederea oarbă” (proces în care un grup de fibre optice merg direct la ariile vizuale V4 şi V5, ocolind cortexul vizual primar V1, responsabil de vederea conştientă, când omul este nesigur, dar poate confirma anumite percepţii vizuale neconştientizate [11, p.134]).

Se poate spune că ponderea între *Manas* şi *Indriyas* (ca volum de informații) diferă de la un nivel vibrator la altul. Pe nivelele inferioare, predomină simțurile şi acțiunile, pe când la nivelele superioare predomină elaborările psiho-mentale (fig. 3.15).

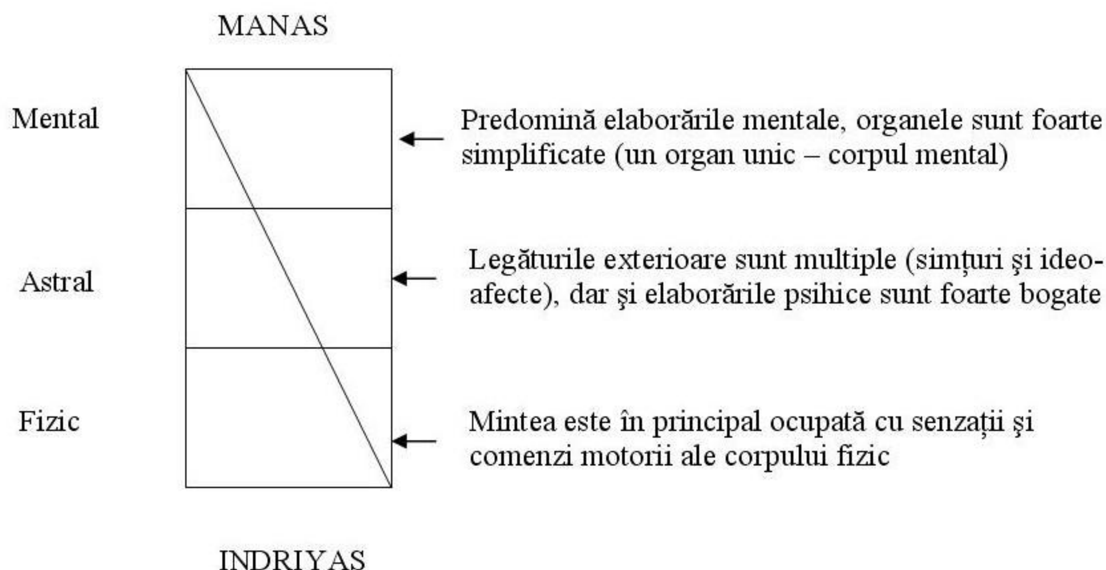


Fig.3.15. Ponderea Indriyas şi Manas pe cele trei paliere vibraționale

Indriyas **astrale** sunt difuze, uniform distribuite pe tot corpul astral. În situația normală, de aliniere cu corpul fizic, *indriyas* astrale uzuale sunt numai **ideo-afectele**. Dacă se scoate din aliniere o parte a corpului astral, devin active şi cele 5 simțuri astrale subtile (clarvăz, clarauz, clarsimț, clarmiros, clargust) – astfel se explică **percepțiile extrasenzoriale**.

NOTĂ: Circumferința corpului astral se poate extinde fie prin voință educată, fie ca urmare a activității intense (transfer intens de ideo-afecte cu exteriorul) – cum este cazul actorilor.
Tot prin voință antrenată se poate dizloca o parte din corpul astral (dedublare, proiecție astrală).

Corpul mentalo-cauzal are un unic organ de simț (nediferențiat), pentru că singurele obiecte ale simțului mental sunt ideile.

3.3.4. ALCĂTUIREA HOLOGRAFICĂ A SISTEMELOR DIN SUBSTANȚĂ SUBTILĂ

Figura 3.14, care prezintă Mintea şi Conştiința treimică, ne ridică unele dificultăți în înțelegerea intuitivă a alcătuirii spațiale a psihicului. Cum să ne închipuim plasarea tuturor componentelor în acelaşi spațiu (eventual într-o sferă - forma obişnuită în care se organizează materia subtilă)?

Fără a avea pretenția că putem lămuri în detaliu această problemă dificilă, vom descrie întâi principiul de alcătuire a oricărui nucleu psihic (minte, conştiință, memorie etc). Un **nucleu psihic** este un sistem alcătuit din componente elementare (să le spunem **atomi subtili**), între care există comunicare şi legături interne, presupunem de tip ondulatoriu. Atomii subtili pot avea diverse vibrații, dar nu foarte variate, ci într-un spectru destul de restrâns, pentru a putea

configura un sistem coerent. Prin analogie cu alte sisteme, este de presupus că acest sistem are şi un centru nuclear, care asigură identitatea şi funcţia sistemului. Fiecare atom are aceleaşi calităţi specifice sistemului, repetând holografic proprietăţile nucleului central. Fiecare atom poate juca orice rol specific sistemului, este deci un minisistem în sine. Asocierea atomilor nu este doar o sumă, ci un întreg cu posibilităţi noi, mai performante decât ale atomului individual.

În cazul Minţii, nu toate particulele atomice sunt utilizate în mod curent, rămânând un mare număr de rezervă. Putem pune în corelaţie acest fapt cu afirmaţia binecunoscută că omul îşi foloseşte actualmente doar maxim 10% din posibilităţile creierului. Aceşti *atomi de rezervă* pot fi folosiţi în scopuri speciale, cum ar fi şi realizarea fenomenelor paranormale.

OBSERVAŢIE: În legătură cu abilităţile parapsihologice, trebuie să atenţionăm în legătură cu pericolele pe care le prezintă. Dacă omul nu reuşeşte să le controleze, atunci îl vor controla acestea pe el, iar respectivul va deveni clientul clinicilor psihiatrice. O altă soluţie înţeleaptă este a şti să nu le foloseşti oricând şi oricum, ba chiar preferând să le blochezi apariţia complet (în cazul în care nu poţi să ţii sub control fenomenele paranormale, care simţi că te depăşesc), chiar împotriva curiozităţii morbide ce îţi dă ghes la noi experimente inedite. Amănunte în capitolul următor 3.3.5.

Nucleul psihic interacţionează cu alţi nuclei psihici chiar prin intermediul atomilor subtili componenţi. În cazul nostru, comparând psihicul cu un bol sferic de sticlă, apa din bol reprezintă atomii de MEMORIE, iar diversele substanţe chimice dizolvate în apă reprezintă atomii celorlalţi nuclei menţionaţi. Deci, toţi atomii tuturor nucleilor împart acelaşi spaţiu, intrând în contact permanent unii cu alţii, dar nu un contact haotic, ci ordonat de la centrul fiecăruia. Tot ce se întâmplă în interior este engramat în atomii de Memorie, care sunt nişte atomi-martori.

Totuşi, fiindcă vibraţiile nucleilor diferă, nu interacţionează toţi între ei, ci numai cei cu vibraţie apropiată în anumite limite. Prin urmare, interacţiunile la „distanţă" se fac prin intermediarii arătaţi de structura psihicului (vezi imaginea 3.14).

OBSERVAŢIE: Nu întâmplător am ales comparaţia **Memoriei** cu apa. Experimentele profesorului Masaru Emoto, din Yokohama, Japonia, legate de formele cristalelor de apă [4], au arătat lumii întregi faptul că <u>apa deţine o memorie fidelă</u> a tuturor obiectelor, evenimentelor, afectelor şi gândurilor care o ating suficient de mult timp sau cu suficientă forţă. Cristalele de apă iau **forma simbolică** fie a elementelor esenţiale dintr-o fotografie oarecare pe care a fost aşezat vasul-martor, fie a emoţiei transmise direct (prin *gând* sau *rostire*) sau indirect (printr-un cuvânt *scris* şi lipit de vasul-martor, dar al cărui sens a fost *mentalizat* clar în prealabil, de către operatorul uman). Aceasta arată o mare capacitate de engramare a conţinuturilor realităţii, adică de memorizare. Apa este, prin excelenţă, un fel de memorie magnetică naturală, având o maximă receptivitate (calitate *yin*).

Putem explica această capacitate, pe baza modelului nostru, astfel: În experimentele domnului Emoto, informaţiile sunt transmise întâi materiei astrale (mai precis particulelor de memorie astrală, numite Akasha, care sunt un fel de aparate de fotografiat minuscule). Particulele astrale din preajma fotografiei, de exemplu, se amestecă într-un timp suficient de lung, cu cele ale apei. Similar, prin emiterea unor gânduri-afecte, acestea încarcă întâi spaţiul astral înconjurător, de unde influenţează şi particulele astrale, foarte receptive, ale apei. Trebuie desigur avut grijă ca apa din vasul-martor să nu fie ulterior magnetizată de alte influenţe. Credem că acest efect se datorează faptului că apa are o alcătuire foarte simplă, de dipol electric.

Deci apa proiectează, prin forma simbolică a cristalelor sale, imaginile astrale recepţionate din mediu şi devenite proprii. Aceasta este, probabil, cea mai fidelă expresie fizică şi dovadă materială a existenţei particulelor de memorie astrală (Akasha).

O altă analogie ar fi utilă aici. Să considerăm că spectrul luminii (de la roşu la violet) acoperă toate frecvenţele de vibraţie ale componentelor (nucleilor) psihicului. Putem plasa

Mintea în spectrul culorii roşii, Preconştiinţa în zona intermediară de verde, iar Conştiinţa în zona de albastru. Atomii de Conştiinţă pot comunica cu cei ai Minţii numai prin mijlocirea atomilor aparţinând Preconştiinţei (o propagare din aproape în aproape). Atomii de Memorie ar avea o vibraţie corespunzând culorii galben, fiind accesibili atât dinspre Minte, cât şi dinspre Preconştiinţă. Adăugând lumină albă la culoarea de bază, prin aceasta înţelegem ridicarea vibraţiei către nivelurile astral şi mentalo-cauzal ale fiecărui nucleu în parte (minte, preconştiinţă, conştiinţă). Porţiunea albă superioară poate fi asimilată zonei „cauzale", despre care vom mai vorbi. În *Planşa III*, pentru a descrie complexitatea alcătuirii psihicului, am reprezentat ridicarea vibraţiei atât prin spectrul culorilor, cât şi prin mărirea luminozităţii culorilor. Psihicul ar fi format din particule ce acoperă întreg spectrul luminii, de la roşu la violet şi de la culoare saturată la alb.

3.3.5. CONŞTIINŢA TREIMICĂ ŞI EVOLUŢIA SPIRITUALĂ

Unul dintre subiectele preferate ale orientalilor este **Conştiinţa**, poate şi din cauză că *guru*-şii îi cunosc foarte bine tainele. Conştiinţa este un subiect dificil pentru occidentali, fiindcă nu poate fi circumscrisă în paradigma ştiinţifică actuală. Totuşi, credem că prin acest model pe care îl propunem ea va deveni mai uşor de abordat didactic.

Abordarea nomotetică (generalizatoare) nu exprimă şi diferenţele dintre oameni. În următoarele paragrafe vom încerca să definim unul dintre criteriile de departajare: **înţelepciunea**, ca specific propriu Conştiinţei, nu al Minţii. Nu orice om inteligent este înţelept, după cum oameni foarte simpli se pot dovedi mari sfinţi.

Aşa cum am prezentat, Conştiinţa este şi ea alcătuită din trei componente (Eu, Voinţă şi Atenţie). EU-l sau EGO-ul este cunoscut în Yoga sub numele de *Ahamkara* (principiul eului). La fiinţa umană, Eu-l primeşte o calitate în plus, cea de Buddhi. *Buddhi* nu este atributul de reflexivitate al gândirii. Acesta este realizat de către nivelul gândirii abstracte (mentalo-cauzal), care lipseşte la animale. În schimb, **Buddhi semnifică: discernământul, judecata, decizia înţeleaptă**. Evoluţia omului, ca fiinţă superioară altor oameni, se poate defini pe scurt ca fiind urmarea dezvoltării acestui atribut spiritual, Buddhi. Omul foarte înţelept devine un **Buddha** (om cu un *Buddhi* foarte evoluat). Scopul disciplinelor spirituale este dezvoltarea sa.

NOTĂ: Intuiţia de a alege spontan varianta corectă dintre două sau mai multe, fără un raţionament analitic, este afirmarea lui Buddhi. Sentimentul sacrului şi credinţa într-o Existenţă Cosmică ordonatoare, prezentă în măsură mai mare la unii oameni decât la alţii, este afirmarea lui Buddhi. Buddhi face posibil adevăratul spirit pan-religios, iar lipsa lui lasă loc liber învrăjbirilor din „raţiuni" religioase. Lipsa fricii de moarte şi împăcarea mioritică cu destinul este afirmarea lui Buddhi. Multe dintre calităţile oamenilor consideraţi „sfinţi" sunt urmarea firească a dezvoltării lui Buddhi.

În modelul nostru, putem defini dezvoltarea lui Buddhi ca fiind procesul de rafinare (accelerare a vibraţiilor) a **Conştiinţei fizico-eterice**, astfel încât vibraţiile sale se apropie mai mult de cele ale **Conştiinţei astrale**. Prin acest fapt, comunicarea dintre ele devine spontană, cele două reuşind să se pună la unison în orice decizie. Fără a-şi pierde autonomia, continuând să răspundă de sarcinile ce le revin prin ontogeneză, totuşi datorită aproape totalei identificări vibraţionale dintre atomii componenţi celor două etaje, ele „privesc" lucrurile la fel - de pe un nivel superior. Această stare de graţie este valabilă numai în cazul rar al oamenilor înţelepţi, care manifestă o înţelegere spirituală a lumii. Desigur că aceasta se face simultan şi prin mai buna comunicare dintre Minţile şi Preconştiinţele celor două paliere vibraţionale.

Orientalii prescriu meditaţia contemplativă ca metoda regală de atingere a înţelepciunii. În actul meditaţiei, Psihicul astral şi cel mentalo-cauzal colaborează mai bine, iar Psihicul eteric îşi

rafinează vibrațiile către nivelul astral. Totodată, şi Preconştiințele colaborează mai bine, unul dintre efectele mai puțin plăcute, dar se pare că necesare, fiind emergența unor trăiri ce zăceau ascunse în inconştient. Toți misticii şi inițiații în yoga meditației vorbesc despre asemenea momente de coborâre în abisuri, cu atât mai adânci cu cât reuşiseră să se înalțe în prealabil pe culmi spirituale inimaginabile. Tehnic vorbind, meditația ridică vibrațiile zonei eterice şi îmbunătățeşte comunicarea dintre palierele psihice, ceea ce în final are efectul de sporire a conştienței globale. **Omul înțelept este, în primul rând, mai conştient de tot ce se întâmplă în jur şi cu el însuşi.** Iar unele căi spirituale prescriu direct chiar exercițiul de sporire a conştientizării permanente a fiecărei clipe. În acest sens, inițiatul Gurdjieff spunea despre omul obişnuit că „este adormit, ca un mecanism orb”, adică nu este conştient de sine aproape niciodată, este rob al evenimentelor exterioare şi puseelor interne...

OBSERVAȚIE: În testele psihometrice, inteligența generală este clasificată în: **fluidă** şi **cristalizată**. [cf. Raymond Cattell] Iată o sinteză a celor două noțiuni:

INTELIGENȚA FLUIDĂ	INTELIGENȚA CRISTALIZATĂ
Poate fi direcționată asupra oricărei probleme (este *fluidă*)	Este prezentă în diverse abilități specializate (*cristalizate*), ce pot fi independente între ele.
Găseşte sensuri acolo unde este confuzie, rezolvă probleme noi, înțelege relația dintre concepte variate. Este independentă față de cunoştințele acumulate.	Foloseşte aptitudinile, cunoştințele, experiența de viață. Este mult mai dispusă la schimbare în timp.
Corelată cu gândirea abstractă şi rezolvarea de probleme, include abilități ca învățarea.	Corelată cu abilități ce depind de cunoaştere şi experiență (vocabular, informații generale, analogii)
Îşi are vârful în tinerețe şi apoi scade constant. Rareori este afectată de traumatismele craniene (!!!).	Creşte treptat, rămâne relativ constantă la vârsta adultă, iar la bătrânețe începe să scadă uşor.
Psihologia Getaltistă a studiat acest tip de inteligență, în care experiența anterioară nu are nici un rol, iar înțelegerea este privită ca o „iluminare”, fiind SPONTANĂ.	Psihologia Cognitivistă consideră experiența anterioară ca esențială, înțelegerea provenind dintr-un travaliu intelectual, înțelegerea fiind DISCURSIVĂ.

Conform acestei împărțiri (validată de teste şi experimente psihologice), **inteligența fluidă**, cu rolul ei în soluționarea situațiilor nou ivite, este apanajul **Conştiinței** din modelul psihicului (fiind mai puțin afectată de tulburările cerebrale). În rezolvarea unei probleme dificile, Conştiința comandă deschiderea porților minților astrale şi mentalo-cauzale pentru aportul de idei noi din mediu. Filosoful Leibniz a intuit magistral acest adevăr, scriind că „inteligența este efortul evolutiv al conştiinței”. [2. p.399] În schimb, **inteligența cristalizată** semnifică activitatea **Minții**, bazată pe memorie şi schemele inconştientului cognitiv.

În cazul omului obişnuit, cele trei Conştiințe îşi văd separat de sarcinile lor. Optimizarea comunicării dintre Conştiința eterică şi cea astrală îl duce la o nouă viziune asupra vieții pe cel care reuşeşte această performanță naturală. „Ridicarea vibrațiilor” ar trebui să fie pentru oricine o țintă plină de promisiuni spirituale.

Dar ce este „spiritual”?

3.3.6. SPIRITUL

Până în acest moment, modelul nostru pare să explice multe aspecte ale psihologiei umane. În plus, împacă viziunea pur materialistă asupra vieţii cu cea care susţine şi imixtiunea factorilor inteligenţi invizibili. Dar oare nu-i lipseşte ceva?

Toate tradiţiile spirituale (religioase-exoterice şi mistice-esoterice) vorbesc despre acel „ceva" din om care nu moare niciodată. Unii îi spun suflet, alţii spirit. Pentru a păstra o distincţie didactică, preferăm denumirea de „spirit", ca fiind componenta misterioasă eternă a psihicului uman.

Prin urmare, vom adăuga în model elementul esenţial numit SPIRIT. Spiritul este o scânteie din marele foc al Divinităţii. Este cea mai rafinată particulă din toată Creaţia, dar cu potenţe nelimitate, „după chipul şi asemănarea Creatorului Suprem".

NOTĂ: Noţiunile despre Spirit provin din disciplina numită **spiritologie**, care se bazează mai ales pe **revelaţiile** primite chiar de la spirite. De altfel, oamenii nici nu ar fi putut afla atâtea prin puterea propriei minţi. Observăm că, în general, Natura nu se sinchiseşte de efortul nostru de a o cunoaşte: nu ne împiedică, dar nici nu ne ajută. Singura excepţie sunt Spiritele, care dintotdeauna şi pretutindeni au comunicat cu pământenii apţi să le vadă sau audă. Aşa au luat naştere religiile, aşa lucrează şamanii, aşa putem înainta pe drumul nesfârşit al cunoaşterii tainelor omului şi ale universului. Muzele inspiratoare ale artiştilor sau savanţilor au fost şi sunt nişte Spirite binevoitoare. Miracolele se petrec prin aportul şi la dorinţa Spiritelor Superioare. Omul este el însuşi un Spirit etern întrupat într-un corp muritor şi vulnerabil.

Toate formele de viaţă au întrupate în ele nişte Spirite, de o calitate desigur inferioară celei umane. Ca regulă generală, fiecare Spirit care doreşte să se încarneze într-un corp biologic trebuie să aibă calitatea necesară conducerii acelui corp. De aceea, ideea metempsihozei dintr-un regn într-altul inferior este total neştiinţifică. Spiritul vrea să înveţe ceva din acea experienţă biologică, şi va refuza o „retrogradare" către o fază evolutivă deja depăşită.

Ce este întruparea?

Pentru că acesta nu este un tratat de spiritologie, vom aborda numai câteva chestiuni legate de geneza şi alcătuirea psihicului uman, care formează subramura numită **psiho-spiritologie**.

Odată cu formarea celulei-ou (zigotul), sau chiar înainte de acest moment, un spirit va căpăta dreptul (sau şi-l va câştiga) de a coordona dezvoltarea embrionului şi a locui permanent în acel om, nou format, până la moarte. Nu este doar un drept, ci şi o obligaţie. Spiritul se va identifica cu viaţa omului respectiv, îndurând necazurile, dar şi bucurându-se de reuşitele sale. În alte cuvinte spus, dacă spiritul era înainte liber să facă ce voia, acum este legat de starea grosieră şi forţat să locuiască (cel puţin pe timpul stării de veghe) în interiorul omului, experimentând viaţa prin organele sale de simţ şi acţiune, coordonând-o atât cât poate şi i se îngăduie de către Minte şi Ego. Am putea compara situaţia aceasta cu manipularea acelor roboţi ce lucrează în medii ostile, cu ajutorul unor mănuşi şi costume speciale pe care le îmbracă experţii, roboţii reproducând exact mişcările omului, detectate de senzori speciali şi transmise prin mecanisme electro-mecanice. Acţiunile robotului (omului) sunt efectul deciziilor luate de expert (spirit).

Această analogie este foarte săracă în semnificaţii. În realitate, lucrurile sunt mai complicate. Spiritul ajută la croirea noilor structuri psihice şi biologice ale copilului, dar viaţa însăşi va desăvârşi dezvoltarea sa, prin cei trei factori cunoscuţi: ereditatea, mediul şi educaţia. Iar viaţa este trăită de omul în carne şi oase. Între spirit şi creier se interpun mai multe instanţe inteligente, cu sarcina atât de a facilita integrarea omului în mediu, cât şi de a duce la îndeplinire intenţiile spiritului. Deseori este o distanţă foarte mare între dorinţele utopice ale spiritului şi

posibilităţile materiale şi psihologice. Viaţa este o continuă schimbare şi o nesfârşită căutare a fericirii, care îl obligă pe om să nu stagneze, să-şi îmbogăţească experienţa.

Să revenim la modelul psihicului propus de noi. Corpurile subtile iau naştere sub impulsul Spiritului şi modelându-se după tipare oferite chiar de el. Aceste tipare preexistă în învelişul subtil al Spiritului, numit „perispirit". **Perispiritul** este format din particule de toate vibraţiile, începând de la cele eterice, până la cele cauzale. El este protectorul Spiritului şi totodată interfaţa prin care acesta intracţionează cu materia. Prin urmare, corpurile subtile vor copia relativ fidel tiparele perispirituale. Conştiinţa treimică (eterică, atrală, mentalo-cauzală) face parte din primul strat al perispiritului, dinspre exterior către Spirit. Mai precis, fiecare Conştiinţă este alcătuită din particule provenind direct din perispirit, nu doar structurate după modelul acestuia. De aceea, mergând pe firul logicii în sens invers, putem înţelege cam ce este Spiritul, analizând Conştiinţa noastră. Ea este un fel de copie puţin deformată, puţin estompată, un ecou îndepărtat al glasului Marii Conştiinţe a Spiritului. Spiritul este, în esenţă, o Conştiinţă de natură divină, care se foloseşte de perispirit pentru a se manifesta şi a interveni în lumea materiei vibraţionale.

Conştiinţa este un locţiitor al Spiritului la comanda fiecărui corp subtil şi, în final, al omului. Deci, Conştiinţa noastră fizică este şi ea un intermediar (cel mai important, spunem noi) între Spirit şi corp, cu rolul de a conduce viaţa omului, cu problemele sale existenţiale. Tot de aici rezultă însă şi relativa autonomie a omului în raport cu Sinele său suprem. Datorită vibraţiilor extrem de diferite între viaţa fizică şi cea pur spirituală, apar puncte de vedere diferite sau pierderi de informaţii pe traseul destul de lung dintre fizic, eteric, astral, mental, până la Spirit.

NOTĂ: Mustrările de conştiinţă pe care le avem în urma unor fapte reprobabile sunt poate cel mai concludent argument că mai există ceva deasupra conştiinţei noastre obişnuite, ceva care ne supervizează acţiunile şi ne mustră când facem invers decât ne-a fost sugerat să facem.

Conştiinţa cea mai rafinată, cea **mentalo-cauzală**, este şi cea mai apropiată ca frecvenţă de vibraţie faţă de Spirit, fiind alcătuită din particule perispirituale de mare fineţe. De aceea, cele mai intime dorinţe ale Spiritului se reflectă instantaneu şi fără distorsiuni în Conştiinţa mentalo-cauzală. Conştiinţa **astrală** este şi ea destul de rafinată, primind uşor intenţiile şi comenzile spiritului, dar fiind influenţată şi de viaţa fizică. Cea mai „rebelă" este conştiinţa **fizico-eterică** (în principal, Ego-ul) care este la mijloc, între nivelul „aerian" al Spiritului şi urgenţele concrete ale vieţii fizice.

Comunicaţiile între cele trei planuri de vibraţie se fac uzual prin intermediul Minţii treimice. Fiecare palier al minţii este controlat de Conştiinţa specifică. Astfel încât putem spune că Spiritul ne influenţează **indirect**, prin comunicaţiile permanente obişnuite (în starea de veghe) sau sporadice speciale (în vis, meditaţie contemplativă) între Mintea astrală şi cea fizico-eterică, dar şi **direct**, prin legătura dintre Spirit şi Conştiinţa fizico-eterică. De asemenea, reamintim că este posibilă rafinarea Conştiinţei fizico-eterice până la nivelul superior astral, ceea ce duce la o comunicare mai apropiată între Spirit şi Conştiinţă şi la o viziune superioară asupra vieţii.

Am pomenit de-a lungul acestei lucrări de corpul şi zona <u>mentalo-cauzală</u>. Am folosit această denumire din două motive. Primul ar fi de natură terminologică: „***mentalo-cauzal***" se referă exclusiv la zona de vibraţie super-rafinată, pe când „***mental***" se poate referi la orice are legătură cu mintea, în general. Al doilea ar fi legat de existenţa zonei de frecvenţă ultra-înaltă la marginea superioară a zonei mentale, numită zona „***cauzală***". Această denumire provine din faptul că acolo se înscriu efectele esenţiale ale acţiunilor omului, cunoscute şi prin numele de „karmă" (***cauzele*** ascunse ale destinului). Deci karma este o engramare de nivel abstract într-o memorie specială, indestructibilă, a tuturor faptelor noastre (inclusiv gânduri) şi a urmărilor acestora asupra fiinţelor. Perispiritul are şi el un strat cauzal care poartă „seminţele" karmei de la o încarnare la următoarele. **Karma** înseamnă, pe scurt, principiul acţiunii şi reacţiunii,

cunoscut din fizică, dar aplicat la viaţa omului de zi cu zi, unde se exprimă cel mai simplu sub forma „După faptă, şi răsplata".

Până acum am expus didactic faptul (greu de înţeles şi acceptat) că omul este format din mai multe puncte de conştientizare a realităţii, pe care le-am numit Conştiinţe de diverse grade. O dilemă similară întâmpină şi teologii când vorbesc despre Sfânta Treime ca despre o Unime. Cum putem împăca această teorie, care ne fragmentează fiinţa, cu dorinţa firească de a avea o identitate unică, de a şti cine suntem?

Suntem spirit sau ego? Suntem conştiinţă fizică sau astrală?

Modelul este sentenţios şi clar: suntem multipli, adică toate la un loc. Unde putem atunci plasa **identitatea de sine**? Cum am spus într-un alt loc, integrarea se face de către **Spirit**. El este cauza primară şi singurul supravieţuitor dincolo de moarte. Conştiinţa treimică este temporară, doar pe durata unei vieţi. Prin urmare, purtătorul identităţii de sine este Spiritul. Dar această identitate se replică şi în Conştiinţa treimică, precum într-o oglindă cu trei feţe. De fapt, <u>singura fiinţă reală este Spiritul, fiindcă este etern</u>. Celelalte trei sunt reflectări efemere, dar reale ale sale.

Să înţelegem deci că noi, ca oameni, suntem doar o „iluzie optică", că nu avem consistenţă şi nici importanţă?

Să nu dramatizăm situaţia! Noi, în calitate de Conştiinţă fizică, nu suntem rupţi de Spirit, facem parte chiar din perispiritul său, din corpul său subtil, suntem o parte de Spirit. Atâta doar că frecvenţa inferioară de vibraţie eterică (şi legarea de locul fix din cadrul sistemului psihic) nu ne permite să avem perspectiva holistică asupra vieţii. La o astfel de viziune globală integratoare nu avem cum să accedem fără a ne ridica vibraţia pe niveluri mai înalte. Este pur şi simplu neputinţa obiectivă a vibraţiei eterice. Ne simţim separaţi de Spirit fiindcă ne aflăm pe nivelul vibraţional cel mai ingrat, în care trebuie să ne jucăm rolul locţiitorului, fără a şti cui ţinem locul. Repetăm, noi suntem o parte din Spirit. Într-adevăr, mai sunt şi alte părţi-surori, dar acest lucru nu ar trebui să ne deranjeze orgoliul. Noi suntem o parte din Spirit, iar la moartea corpului, ne vom reintegra total în El, ca şi cum nu am fi fost vreodată separaţi, redevenind Unul. Da, suntem temporar aparent separaţi de Spirit, dar purtăm caracterele Sale, felul său de a fi, mai ales în atributele eterice. Conştiinţa omului este pur spirituală, chiar dacă uneori este umbrită şi chiar deturnată de duritatea vieţii.

Spiritul deţine Identitatea pe care i-a oferit-o Divinitatea la început. Nimeni altcineva nu poate crea spirite, decât Dumnezeu. Eu-l fizic este o parte din Spirit, deci are aceeaşi identitate cu EL şi cu celelalte Eu-ri (astral şi mentalo-cauzal). Eu+Eu+Eu=EU.

OBSERVAŢIE: Spiritul este imaterial prin EU, dar material prin Perispirit.

Iată o explicaţie intuitivă mai detaliată a acestui paradox (fig.3.17). Din trei particule de Spirit şi mai multe de Perispirit se generează cele trei Conştiinţe. Aceasta este geneza Conştiinţei prin disocierea (diviziunea) Spiritului.

La moarte, psihicul treimic însoţeşte Spiritul, care pleacă de lângă cadavru către lumi mai bune. Cu timpul, Mintea şi Preconştiinţa se dezintegrează în mare parte, Spiritul păstrând esenţialul din ele în Perispiritul său. Conştiinţa se dezintegrează şi ea astfel: particulele de Atenţie şi Voinţă rămân ataşate Perispiritului, iar Eu-l translatează către nucleul spiritual, reunindu-se cu Spiritul. Aceasta este reintegrarea, reasocierea conştiinţelor într-un singur EU.

NOTĂ: Spiritele unor persoane decedate au mărturisit separarea lor de trup şi intrarea în lumea astrală, fără nici o disociere între identitatea spirituală şi cea fizică anterioară. Disocierea există doar când Spiritul este încarnat – atunci el singur poate părăsi corpul în fiecare noapte, şi atunci pot exista diferenţe de păreri între Spirit şi Conştiinţă. La moarte, întregul aparat psihic însoţeşte Spiritul în călătoria fără întoarcere în trup, fiind integrat în marele Perispirit, iar comanda redevine unitară.

După acelaşi principiu creator, Dumnezeu ia particule de Conştiinţă din Sine, le înconjoară cu particulele materiei subtile (perispiritul) şi formează Spiritul individual. În acest sens, învăţătura vedantică afirmă că ATMAN=BRAHMAN, adică Spiritul individual este identic cu Dumnezeu creatorul. Desigur că această multiplicare nu se face prin „rupere”; în realitatea transcendentă, EU rămâne nedisociat, Unul şi acelaşi, astfel încât toate spiritele au fost şi vor fi mereu în unitate cu Dumnezeu, la nivel de esenţă. În acest sens, putem spune că Dumnezeu este nu numai transcendent, ci şi imanent, fiind prezent în întreaga Creaţie prin intermediul spiritelor.

Fig.3.17 Crearea Conştiinţei, la diferite niveluri

INFO: În **filosofia mentalului** există două condiţii care privesc existenţa decorporalizată:
1. Condiţia identităţii: întrucît persoana supravieţuieşte, ceea ce face ca o persoană să fie ceea ce este, adică identitatea sa personală, trebuie să se regăsească după moarte. Supravieţuirea a ceva neidentic cu mine nu poate conta drept supravieţuirea mea.
2. Condiţia recunoaşterii: trebuie să existe recunoaşterea (conştientizarea) supravieţuirii. Această conştientizare poate fi asigurată de conştiinţa a ceea ce eşti sau ai fost şi de prezenţa amintirilor despre viaţa pre-mortem.

Ambele condiţii sunt realizate de modelul şi explicaţiile prezentate mai sus.

În concluzie, vom relua schiţa anterioară (fig.3.14), plasând Spiritul şi perispiritul Său la intersecţia cu Conştiinţa treimică, pe cele trei planuri vibratorii. Spiritul se află pe o frecvenţă hiper-înaltă, superioară tuturor. Aceste frecvenţe superioare constituie zona spirituală a universului. Partea perispiritului ce cuprinde exclusiv particule cu vibraţie deasupra cauzalului se numeşte corp spiritual. Acesta ar fi, în opinia noastră, modelul didactic al psihicului uman (fig.3.18).

OBSERVAŢIE: Scarlat Demetrescu [5] scrie că Spiritul are trei atribute esenţiale: **inteligenţă**, **memorie** şi **voinţă**. Ele pot fi puse în corespondenţă cu cele trei etaje ale aparatului psihic: **minte**, **preconştiinţă** şi **conştiinţă**. Această analogie neîntâmplătoare ar putea fi o altă confirmare indirectă a valabilităţii modelului nostru. În cartea *„Din tainele vieţii şi ale universului”* el mai menţionează un fapt remarcabil, şi anume că materia primă a universului este formată din cele trei particule fundamentale: particula de **inteligenţă**, cea de **memorie** şi cea de **voinţă**, prin combinarea cărora se formează absolut toate varietăţile de particule (fluide subtile) din cosmos, inclusiv Spiritul şi

Perispiritul. Aparatul psihic ar reproduce astfel, într-o formă complexă particulară, structura treimică de bază a oricărei alte forme de viață din univers. În paranteză fie spus, particula de memorie este deja cunoscută sub numele sanscrit de **Akasha**.
Cele trei tipuri de particule subtile fundamentale corespund triadei **sattva-tama-raja**, care, în filosofia hindusă, se combină pentru a da formă tuturor manifestărilor naturii.

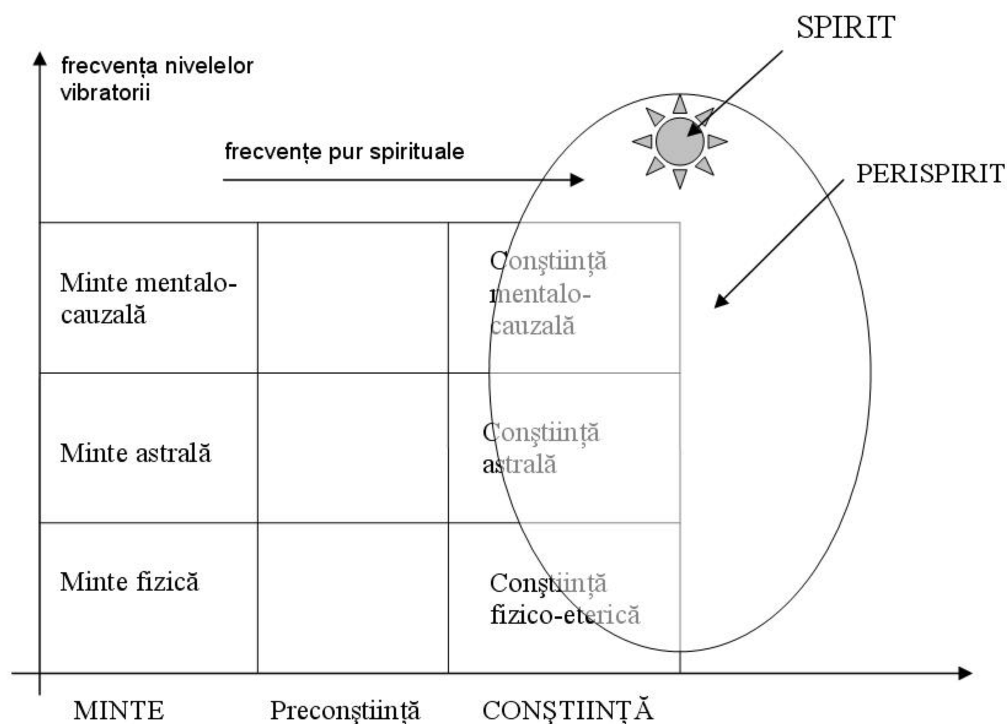


Fig.3.18. Modelul didactic al psihicului uman –
Spiritul şi perispiritul său, Conştiinţa, Preconştiinţa şi Mintea treimică

Revenind la ideea din subcapitolul anterior 3.3.5 despre **evoluția spirituală**, putem acum să o detaliem.

«În majoritatea cazurilor, nu toate informațiile preluate de creier ajung la spirit, din cauza impurităților existente pe tot traseul. Astfel, spiritul suferă o dezinformare şi nu poate lua decizii corecte. Din aceeaşi cauză se poate întâmpla şi invers : comenzile transmise de spirit nu ajung în întregime la corpul fizic sau unele ajung deformate. Putem spune că, dacă spiritul este regele naturii umane, totuşi corpul fizic este rege pe pământ. Arareori aceşti doi regi sunt frați buni, numai în cazul înțelepților care reuşesc să recepteze intențiile şi dorințele spiritului lor. Dar, de cele mai multe ori, există nenumărate discordanțe între cei doi conducători ai ființei umane.»
[www.spiritus.ro/SPIRITISM/yogananda-_spirit,_minte.htm]

Între Conştiința fizică (ceea ce numim, în mod obişnuit, „Eu") şi Spirit există un transfer permanent de informații în ambele sensuri. El se efectuează pe un „canal", care, la omul obişnuit, transportă informațiile cu pierderi de date. Pierderile se datorează atât vibrației joase a Conştiinței, cât şi „magistralei" informaționale imperfecte. Vibrația joasă a Conştiinței se datorează în parte obiceiurilor proaste, gândurilor meschine, prejudecăților şi altor defecte umane – pe scurt: greşelilor de conduită şi de gândire ale omului.

Vom distinge trei cazuri reprezentative, figurate mai jos (fig.3.19):

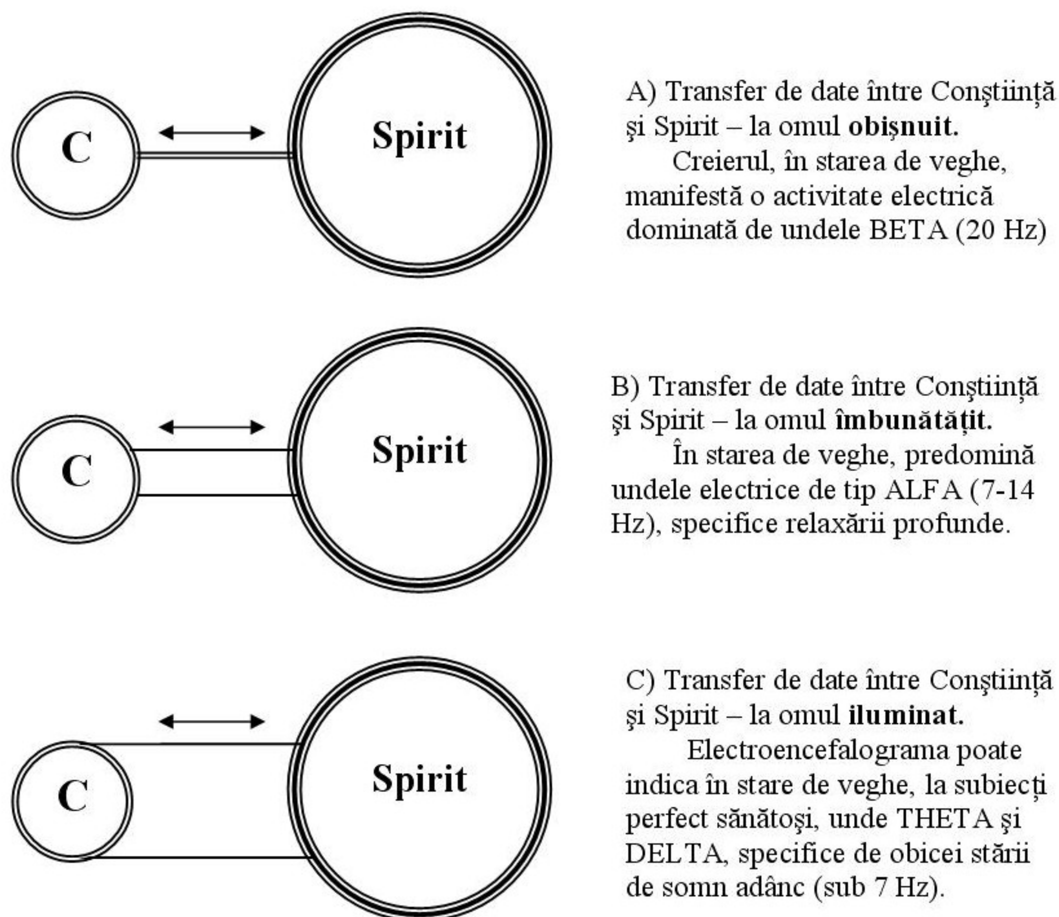


Fig.3.19. Diferenţe de comunicare între Conştiinţă şi Spirit, corelate cu nivelul spiritual al persoanei.

A) Este cazul marii majorităţi a oamenilor. Canalul de transfer informatic este „îngust” (figurativ vorbind), astfel că nu toate datele ajung la destinaţie. Munca Conştiinţei este intensă, ea fiind nevoită să ia majoritatea deciziilor pe cont propriu, fără aportul Spiritului, rezultatele fiind de multe ori discutabile.
B) La persoanele „îmbunătăţite” spiritual, transferul este foarte bun, astfel încât Conştiinţa ia, de obicei şi în cazurile importante, decizii în acord cu dorinţele Spiritului. Omul manifestă înţelepciune şi compasiune.
C) „Iluminaţii” sunt acei semeni de-ai noştri, foarte rari, care reuşesc un transfer integral de informaţii între Conştiinţă şi Spirit. La ei, Conştiinţa nu mai depune nici un fel de efort în a lua hotărâri, ea fiind perfect transparentă la fluxul de date care o parcurge în ambele sensuri – de la Minte la Spirit şi invers. Deciziile sunt luate numai de Spirit, care este dotat cu o inteligenţă supremă.

Desigur că există nenumărate trepte intermediare între cele trei menţionate.

Îmbunătăţirea este o urmare firească a dorinţei omului de a se apropia de Lumina Divină, luptând cu propriile limite, vicii şi neputinţe psihologice.

Iluminarea este o stare de graţie, extatică, de obicei, temporară. Cei care au avut norocul să o atingă au însă posibilitatea să o permanentizeze, atunci devenind nişte adevăraţi „**desăvârşiţi**”, care transpun în fiecare faptă, cuvânt şi gând intenţiile Spiritului lor. De fapt, ei mărturisesc că nici măcar nu se mai chinuie să analizeze datele realităţii în vederea luării unei decizii pe baza

experienței trecute. Totul este spontan, liber, intuitiv şi plin de înțelepciune. Problemele nu-i ocolesc, dar le rezolvă genial de simplu, fără încrâncenare, soluțiile venind intuitiv, din înaltul Spiritului atotştiutor.

Am putea spune că **gradul de evoluție spirituală** a omului (ca şi ***Buddhi*** – *intuiția spirituală*) ar putea fi definit chiar pe baza calității comunicației dintre Conştiință şi Spirit.

INFO: Sri Aurobindo (1872-1950), un mare înțelept şi clarvăzător de forță, descrie astfel descoperirile sale spirituale:

« Substanța mintală este liniştită, atât de liniştită încât nimic n-o poate tulbura. Dacă gândurile sau activitățile vin... ele traversează mintea ca un stol de păsări prin aerul nemişcat al cerului. Mintea care a ajuns la acest calm poate acționa, intens şi puternic, dar va păstra întotdeauna această nemişcare fundamentală, primind de Sus şi dând la ceea ce a primit o formă mintală fără a-i adăuga nimic de la sine, în mod calm, imparțial, dar cu bucuria Adevărului, cu puterea şi cu lumina trecerii Acestuia. »

În momentele când scria acestea, Sri Aurobindo conducea o mişcare revoluționară şi pregătea lupta de partizani în India… Ulterior a renunțat la deziderատele războinice, preferând lupta împotriva abisurilor inconştientului uman, cauzele tuturor nefericirilor noastre.

[„Sri Aurobindo sau aventura conştiintei", Satprem, Ed. Herald, pag.47]

NOTĂ: Trebuie totuşi să menționăm că nu toate Spiritele se află la acelaşi nivel de evoluție, prin urmare starea de *îmbunătățire* şi mai ales de *iluminare* nu poate surveni decât în cazul unor persoane conduse de spirite suficient de înalte. Evoluția spiritului se realizează în timp, după zeci şi sute de reîncarnări în formă umană, în care spiritul a fost confruntat cu tot felul de obstacole şi provocări, pe care a învățat să le depăşească.

Informațiile despre aceste realități ne-au parvenit însă doar de la oameni cu spirite înalte, de aceea teoria este croită, în general, pe un tipic superior. De fapt, pe Pământ sunt încarnate mai mult spirite inferioare, ceea ce provoacă nenumăratele neajunsuri cu care ne confruntăm cu toții... În acest sens, *spiritologia* este disciplina care analizează cu maximum de obiectivitate viața şi activitatea spiritelor de toate gradele evolutive.

3.3.6.1. MOTIVAȚIA SPIRITUALĂ

Motivația este considerată un important mecanism de stimulare şi energizare a proceselor psihice. Motivațiile se pot împărți în a) cele de **deficit**, care tind să păstreze homeostazia; ele scad odată cu satisfacerea trebuinței; b) cele de **creştere** (privind dezvoltarea personală - cunoaştere, etică, cultură, spiritualitate), care pot creşte la nesfârşit (după A. Maslow).

Asupra acestui subiect putem aduce şi noi o contribuție, urmând modelul psihicului.

Spiritul este cel care are un rol esențial în stabilirea motivațiilor omului respectiv. Astfel, motivațiile **psihologice** sunt un amalgam şi o sinteză a motivațiilor **biologice** şi **sociale**, pe de o parte, şi motivațiilor **spirituale**, pe de altă parte.

Motivațiile provenite de la Spirit sunt de cel mai înalt nivel, având două componente cunoscute drept **karma** şi **dharma**. Ele au un caracter strategic. *Strategic*, pentru că nu sunt neapărat foarte concrete, exacte, dar au o finalitate bine definită (generic, purificarea energetică şi dobândirea experienței).

Motivația fundamentală a oricărui Spirit este ridicarea vibrațiilor sale către nivelul suprem, divin, unde beatitudinea este perfectă şi eternă. Acestei motivații universale i se subordonează acceptarea încarnării Spiritului într-un corp omenesc, cu toate avantajele şi neajunsurile pe care i le poate aduce.

Înaintea încarnării, Spiritul îşi alege (iar pentru Spiritele mai slab evoluate, li se prescrie de către alte Spirite superioare), o parte din zestrea sa karmică negativă (*prarabdha karma,* sanscr.), pe care va avea datoria să o anihileze prin fapte în armonie cu legile divine. În **karmă** intră atât suportarea unor pedepse pentru greşeli din alte vieți, dar şi ocazia împlinirii unor aspirații mai vechi, care nu au apucat să se realizeze, precum şi anumite sensibilități bio-psihice moştenite de la antecesorii spirituali.

De asemenea, în vederea unui succes în această tentativă, primeşte unele talente, calităţi şi şanse de afirmare care i-au lipsit în alte încarnări, fiind achiziţii absolut noi pentru el – formând **dharma** (rostul vieţii, misiunea actualei încarnări). În dharma intră deci experienţele noi prescrise pentru Spirit, ca şi misiunile de înfăptuit în slujba oamenilor.

Dharma semnifică noile abilităţi dăruite la naştere, iar karma, vechile abilităţi redeşteptate.

Karma şi dharma se întrepătrund. Karma este selectată de „ursitoare" din marele bagaj al vieţilor anterioare, astfel încât să se potrivească cu misiunea vieţii actuale. De asemenea, omul este dăruit cu noi abilităţi dharmice, potrivite să „ardă" karma negativă prescrisă pentru această viaţă.

3.3.7. PRECONŞTIINŢA

Mintea analizează şi informează. Conştiinţa este informată şi decide. Mintea este inteligentă, dar nu are Conştiinţă. Conştiinţa decide ce variantă alege dintre cele prezentate de Minte, dar Conştiinţa nu elaborează gândirea.

De aceea, este nevoie de o structură intermediară între cele două, şi anume Preconştiinţa, care este semi-inteligentă şi semi-conştientă (autonomă). Preconştiinţa este formată din structuri mintale cu comenzi predefinite. Ea ajută atât Mintea să ia decizii rapide, cât şi Conştiinţa, scutind-o de eforturi inutile de judecată.

Preconştiinţa conţine deci scheme mintale preformate fie ereditare, fie dobândite prin experienţa de viaţă a individului.

INFO: Cercetările **psihologiei cognitive** relevă că procesarea *inconştientă* de informaţii este rapidă şi paralelă, pe când procesarea *conştientă* este lentă şi secvenţială.

Putem face aici o analogie cu ştiinţa computerelor. **Mintea** este sistemul de operare (*ex. Windows, Linux etc*), **Preconştiinţa** este mulţimea de aplicaţii şi programe folosite (*ex. Word, Excel, Photoshop etc*), iar **Conştiinţa** este operatorul. Toate programele (Preconştiinţa) rulează pe suportul oferit de sistemul de operare, iar acesta din urmă (Mintea) este ineficient fără programe specializate în diverse sarcini.

Mintea şi Preconştiinţa formează o unitate ontologică, ele pretându-se modelării şi automatizării artificiale. De altfel, proiectarea software-ului a ţinut mereu cont de modul de lucru natural al minţii omeneşti. Mintea şi Preconştiinţa sunt produse de Perispirit, pe când Conştiinţa este chiar o parte a acestuia. De aceea, Conştiinţa nu va putea fi niciodată reprodusă artificial, simulată; ea este chiar fundamentul de la care trebuie plecat în ştiinţa viitorului!

OBSERVAŢIE: În universul subtil se găsesc nu numai Spirite, ci şi fiinţe inteligente fără Conştiinţă. Acestea sunt fie nişte „roboţi" (proiectaţi special de diverse fiinţe astrale, în diverse scopuri), fie nişte reziduuri, „carcase astrale" ale unor foste fiinţe biologice decedate, al căror Spirit s-a înălţat în lumi mai înalte, care încă nu s-au dezintegrat complet în particulele componente, păstrând încă automatismele din timpul vieţii şi putând crea chiar impresia că sunt conştiente. Desigur, este vorba de o autonomie temporară. De obicei, fantomele sunt carcase astrale golite de Spirit, dar păstrând automatismele omului decedat.

Pentru a ne pune de acord cu terminologia psihologiei, vom defini cele două aspecte ale Preconştiinţei - inconştient şi subconştient - în funcţie de criteriul analizei.

După criteriul modului de formare a schemei mintale: Inconştientul este **moştenit**, subconştientul este **dobândit**. După criteriul accesibilităţii: Inconştientul este **inaccesibil**, subconştientul este **accesibil** Conştiinţei. Amestecând cele două criterii, putem denumi şi un

Subconştient profund, care ar fi totuna cu Inconştientul dobândit (al refulărilor freudiene, unde intră şi superego-ul). Astfel definite, este clar că limita dintre cele două structuri este mobilă, cu alte cuvinte este o chestiune convențională. Structură cu adevărat distinctă este numai **Preconştiința**, în integralitatea ei.

Încercând o diviziune mai detaliată a Preconştiinței, vom include aici (*vezi figura 4.2*):

- **inconştientul psiho-somatic** (sistem nervos periferic şi central subcortical, reflexe somatice şi vegetative – nivel ***eteric***)
- **inconştientul subliminal** (împiedică pătrunderea stimulilor prea slabi la Conştiință); ar putea fi doar o funcție a inconştientului eteric, nu un etaj specific.
- **inconştientul arhaic**, darwinian (memoria speciei: instincte şi afecte primare – frică, dezgust, tristețe, bucurie, mânie/agresivitate - nivel ***astral***; teritorialitate, gesturi automatizate, comportament non-verbal, comportament sexual – nivel ***eteric***). Tot aici vom plasa şi inconştientul jungian al **arhetipurilor** – nivelul ***mentalo-cauzal***.
- **subconştientul senzorio-motor** (deprinderi ce implică trupul)
- **subconştientul ideo-afectiv** (condiționări ale reacțiilor emoționale şi gândurilor în imagini, inclusiv cenzura superego-ului freudian)
- **subconştientul intelectual-cognitiv** (scheme de gândire logico-matematice, lingvistice)

Funcțiile şi alcătuirile complexe sunt rezultatul însumării unor funcții şi alcătuirimai simple. De exemplu: Mintea (ca un procesor de computer) este specializată în **procesarea** foarte rapidă a unor scheme preformate. Preconştiința (ca un hard-disk) este specializată în memorarea şi organizarea acestor **scheme preformate**. Conştiința (decidentul) este specializat în luarea hotărârilor, în **alegerea** unei variante dintre cele prezentate de către Minte, care le-a preluat dintre cele preexistente. De fiecare dată când Conştiința ia o decizie inedită, Mintea o şi înmagazinează în arhiva de programe din Preconştiință, pentru uzul viitor. Deciziile inedite valoroase nu sunt rodul întâmplării (decât în cazuri rare, norocoase), ci aparțin experienței Spiritului, cel care stă în spatele oricărei decizii a Conştiinței. Nici un om nu poate explica cum ia o decizie, de unde îi vine intenția într-o situație cu totul nouă. Unii ar zice că este bazată pe experiența inconştientă, deşi într-o situație cu totul nouă, nici aceasta nu are cum să ajute cu folos. Decizia îi vine de undeva, de sus, spunem noi, de la nivelul vibrator superior al Spiritului.

3.3.7.1. GÂNDIRE, INTUIȚIE, IMAGINAȚIE

După cum vă amintiți, în modelul nostru am împărțit gândirea în două categorii:

1. Gândirea **concretă**, care operează cu obiecte reale – specifică planului ***astral***.
2. Gândirea **abstractă**, care operează cu concepte, noțiuni – specifică planului ***mentalo-cauzal***.

INFO: În această clasificare simplă putem regăsi coincidențe cu viziuni ale altor psihologi. Astfel, Vâgotski desprinde etapa „gândirii sincretice”, caracterizată prin:
a) formarea imaginii pe bază de încercări şi erori; b) pe baza întâlnirii spațiale şi temporale ale obiectelor; c) pe baza aducerii la aceeaşi semnificație a diferitelor reprezentări. Gândirea „sincretică” ar corespunde gândirii **concrete**, iar gândirea „complexuală şi noțională” ar corespunde gândirii **abstracte**. [2, p.208]
Zlate, menționează cele două mari activități ale gândirii: a) Înțelegerea şi b) Conceptualizarea. Gândirea **concretă** se manifestă prin „înțelegere”, pe când gândirea **abstractă** pleacă de la înțelegere, aducând şi propria sa contribuție - „conceptualizarea”. Înțelegerea poate fi „imediată”, instantanee (şi o vom numi **intuiție**, un apanaj al *inconştientului cognitiv*) sau „discursivă”, obținută cu efort mintal. [2, p.209]
Şcoala de la Würtzburg s-a dedicat studiului gândirii fără imagini (pure, **abstracte**).

După cum am arătat, caracteristicile esențiale ale Conştiinței sunt Atenția şi Voința (*capitolul 3.3.*). Prin urmare, activitățile inconştiente s-ar caracteriza prin lipsa lor. În realitate,

limita dintre conştient şi inconştient este greu de trasat, fiind variabilă, în funcție de întinderea Conştiinței individuale. În scop didactic, putem însă plasa, într-un sumar tabel de sinteză, activitățile gândirii şi cele ale intuiției, după cum urmează:

	INCONŞTIENT	CONŞTIENT
Plan Mentalo-cauzal	- **Intuiția** relațiilor dintre noțiuni abstracte	- **Gândire** abstractă
Plan Astral	- **Intuiția** relațiilor dintre obiecte concrete - Pulsiuni afective	- **Gândirea** concretă - Emoții, sentimente
Plan Fizico-eteric	- Automatisme biologice sau motorii (deprinderi) - Stimuli senzoriali subliminali	- Acțiuni volitive - Percepții fizice

Prin urmare, afirmăm că psihicul foloseşte aceeaşi „materie primă" pe fiecare plan vibratoriu, fie conştient, fie inconştient. **Diferența dintre gândire şi intuiție o dă CONŞTIENȚA operării cu obiectele lumii mentale (ideile) sau ale lumii astrale (ideo-afectele) sau ale planului fizic.**

De altfel, orice înțelegere (gândită sau intuită) este de fapt o „stare de iluminare", despre care nu ştim cum şi de unde vine. Procesarea informațiilor de către structurile psihice este încă un mister. Însă o enigmă şi mai mare va rămâne Conştiința, cea care face diferența. Cu ajutorul ei se trece de la automat-intuitiv la controlul proceselor psiho-mintale. Gândirea este un proces catalizat de Conştiință, efectuat cu aceleaşi mecanisme deja existente la nivel inconştient. Gândirea desfăşoară etapizat şi analitic în fața Conştiinței ceea ce intuiția oferă dintr-o dată, sintetic.

Ontogenetic şi filogenetic, intuiția nu este anterioară gândirii, ci cele două apar simultan. De aceea nu putem spune că una este superioară celeilalte. Mecanismele psihice (aceleaşi implicate şi în intuiție) sunt *orientate, dirijate* de gândire, astfel încât să obțină soluții mai complexe la problemele ridicate de Conştiință, cu riscul abordării mai laborioase.

Gândirea şi intuiția apar în ambele emisfere ale cortexului. Emisfera stângă se ocupă nu doar de gândirea abstractă, ci şi de intuiția directă a ideilor abstracte (ambele fiind cuprinse în noțiunea mai largă de inteligență cognitivă). Emisfera dreaptă se ocupă de gândirea concretă, ca şi de intuiția non-conceptuală (de exemplu, intuiția pericolului, a firii oamenilor nou întâlniți, empatia etc).

OBSERVAȚIE: Mai există un gen de intuiție specială, numită **intuiție spirituală**, care transmite Minții intențiile şi orientările Spiritului, care însă nu este localizată emisferic. Aceasta este direct proporțională cu gradul de activare a chakrei-coroană (din creştetul capului).

În privința energizării chakrei-coroană (*sahasrara chakra*, sanscr.) mai putem adăuga observația că este la fel de necesară Spiritului precum oxigenul pentru creier. Prin această chakra, Spiritul se leagă de univers, de unde primeşte info-energie specifică. Şi în somn Spiritul poate călători în zone energizante şi reconfortante, dar atunci i se impun anumite limitări. Paradoxal, deşi închis în cutia craniană, Spiritul poate comunica eficient cu universul, receptând realitatea prin toate caracteristicile ei. Aici, Spiritul este în centrul ființei sale pământeşti şi poate adapta mai bine stimulii astrali la misiunea sa terestră, dar numai dacă chakra-coroană funcționează bine.

Un om care are chakra superioară blocată poate manifesta numeroase calități umane, dar deficiența sa majoră este că nu-şi poate integra viața în armonia cosmică. Astfel, acțiunile sale pot fi performante, dar nu duc pe termen lung şi mediu la nici un folos real pentru sine sau pentru

semeni. Activitatea sa este precum a unui robot fără conştiinţă, programat să fie eficient, dar lipsit de discernământ şi intuiţie. Deseori, este omul nepotrivit la locul nepotrivit...

Unele voci avizate susţin astăzi că, de fapt, intuiţia ar fi superioară gândirii, generând aceleaşi efecte fără efortul implicat de cea din urmă... Este adevărat că se pot obţine soluţii similare atât prin gândire (cu un efort mai mare), cât şi prin intuiţie (spontan şi comod). Rezolvările obţinute prin gândire pot fi reproduse şi înţelese, pe când cele intuitive nu pot fi explicate, deşi sunt foarte eficiente. De aceea, cele două mecanisme psihice sunt complementare. Dacă ar fi să facem o comparaţie între cei doi termeni, atunci cuvintele-cheie definitorii ar fi:

- Pentru gândire = **complexitate**,
- Pentru intuiţie = **simplitate**,

atât ca **mecanism** de producere, cât şi ca **produs**. S-ar părea că actualmente civilizaţia occidentală preferă metoda - mai greoaie - a gândirii, pentru că pare a fi mai accesibilă oricui, pe când intuiţia scapă oricărui control sau dirijare volitivă.

Am putea să definim, la modul general, INTUIŢIA ca fiind „obţinerea de informaţii despre mediu şi propria persoană în mod direct, fără implicarea Conştiinţei, decât în actul final al luării la cunoştinţă". Intuiţia nu este amintită, din păcate, în nici un manual de psihologie ştiinţifică, deşi este intens uzitată în psihoterapie şi consiliere.

NOTĂ: Unele dintre tipurile de inteligenţă multiplă, definite de Howard Gardner, sunt de fapt tipuri de intuiţie, în accepţia noastră. Intuiţia este omniprezentă în toate procesele psihice. Astfel, *telepatia* este un gen de intuiţie ideatică (receptare directă a gândurilor altuia), *empatia* este o intuire a afectelor celuilalt (prezentă în **inteligenţă interpersonală)**, **inteligenţa kinestezică** este intuiţia mişcărilor corecte şi precise (ca în dans), **inteligenţa muzicală** se bazează pe intuiţia armoniei naturale a sunetelor, **inteligenţa vizual-spaţială** este intuiţia ce o au desenatorii, ca şi a vederii în spaţiu, **inteligenţa naturalistă** este comunicarea intuitivă dintre om şi natură, iar **inteligenţa intrapersonală** provine din intuiţia (dar şi din efortul autoanalitic) asupra felului de a fi al propriei persoane. „Celebra" inteligenţă emoţională se găseşte la confluenţa dintre inteligenţa interpersonală şi cea intrapersonală. **Inteligenţa existenţială** ar fi chiar intuiţia spirituală. (Acest ultim tip de inteligenţă nu a fost încă omologat, şi, din păcate, nici nu credem că va fi validat vreodată de studiile psiho-neurologice, întrucât intuiţia spirituală, ca efect al energizării chakrei-coroană, are un efect difuz şi generalizat asupra scoarţei cerebrale, neputând fi localizat într-o anumită arie a cortexului.)

Deseori, intuiţia poate fi provocată şi chiar educată. Conştiinţa este cea care decide suspendarea temporară a gândirii şi solicitarea serviciilor intuiţiei când raţiunea este nesigură sau imposibilă. Gândirea nu este inamica intuiţiei, decât dacă Conştiinţa îi acordă monopolul asupra prelucrării informaţiilor.

În privinţa **IMAGINAŢIEI**, am putea să o împărţim, *grosso-modo*, în:

1) **Imaginaţie pură**, obţinută prin captarea ideo-afectelor din exterior, care aduce NOUL, invenţia, fantezia, ficţiunea, creaţia.
2) **Pseudo-imaginaţia**, este o combinatorică mintală a datelor din experienţa anterioară, care aduce OPTIMIZAREA, inovaţia, completând şi extinzând realul (fiind mai degrabă o caracteristică a gândirii). Pseudo-imaginaţia se poate atribui inconştientului.

Ribot şi Freud leagă imaginaţia de emoţii, pulsiuni afective [2, p.234], uneori fiind fertilă (în artă şi alte forme de sublimare a pulsiunilor), alteori paralizantă (în cazul fricii).

NOTĂ: O posibilă explicaţie pentru faptul că stările afective declanşează, facilitează sau inhibă imaginaţia este următoarea. Primirea unor **ideo-afecte** din exterior acţionează nu doar ideatic, ci simultan afectiv (după cum sugerează şi denumirea). Reciproc, emoţiile interne sugerează şi idei cu care sunt asociate (în ideo-afecte).

Imaginația este legată, în viziunea psihologilor, de imagini, de reprezentări senzoriale.

Zlate afirmă că «deşi rezultatul imaginației este imagine plastică, intuitiv concretă, ea se bazează pe scheletul logic furnizat de gândire...». «... Majoritatea psihologilor au considerat imaginația ca o ilustrare fragmentară şi accidentală a gândirii, o formă a inteligenței, gândirea fiind o previziune imaginată» [2, p.233]

Aceste considerații ne fac să plasăm şi imaginația pe cele două coordonate din modelul psihicului: a) astral- b) mental. Avem astfel a) o imaginație **concretă** (în imagini, cu multiple corelații cu afectivitatea) – uzitată în artă, dar şi b) o imaginație „**abstractă**" (deşi pare o contradicție în termeni), care ar fi totuna cu gândirea abstractă prospectivă – uzitată în filosofie şi ştiință. [2, p.233].

OBSERVAȚIE: Empatia este considerată de unii psihologi ca fiind „introducerea pe cale imaginară în altul" [2, p.235]. Precizăm că, în opinia noastră, empatia poate fi de două feluri:

a) **Imaginativă** (de exemplu, emoțiile resimțite la vizionarea unui film artistic). Aici *imaginația* generează emoții.
b) **Comuniune directă** (este o transmitere-recepție energetică subtilă a stărilor emoționale dintre două ființe vii, nu neapărat oameni). În acest caz, *emoțiile altuia* ne induc **direct** emoții.

Pentru a clarifica oarecum problema imaginației şi a gândirii, vom recurge la următoarea explicație unificatoare între imaginație şi gândire.

Atunci când ne lansăm în studiul unui fenomen, eveniment, lăsându-ne mintea să lucreze liber, intră în funcțiune două tipuri de procese psihice:

1) Primirea în minte a unor idei noi din univers.
2) Ordonarea acestora în funcție de tiparele de gândire, pentru a fi integrate în ceea ce cunoaştem deja, ce este vechi, comun, recunoscut de toți, real fizic.

În timp ce *gândirea* pune accent pe etapa a doua, *imaginația* accentuează primul proces. Ambele procese au loc simultan, în proporții diferite. Imaginația creatoare, ca şi cunoaşterea, solicită idei din univers. Diferența dintre ele mai poate proveni şi din rezonanța diferită a **intențiilor** Conştiinței, care cheamă idei novatoare diferite.

INFO: «Ideea ni se prezintă ca un produs al imaginației când îi apare Conştiinței ca fiind insolită, acompaniată de un sentiment de noutate, de străin.» (Titchener)

«Imaginația contribuie mai mult la invenție decât la înțelegere.» (Paul Popescu Neveanu)

«Imaginația, ca experiment mintal, se apropie de simpatie, ca formă primitivă de cunoaştere; între idei există atracții şi repulsii, prietenii sau duşmănii.» (Bernis)

Iată o clasificare a formelor imaginației, după opinia noastră:

a) Imaginația poate fi ACTIVĂ, un act de **gândire**. Aici plasăm imaginația reproductivă, bazată pe evocarea din memorie a reprezentărilor senzoriale. Se mai întâlneşte în *mistificare* (minciună), în *vizualizarea creativă* (tehnică de tip yoga, prin care sunt evocate imagini cu putere de sugestie pozitivă) sau în *reveria dirijată* (tehnică psihologică propusă de Desoille, cu rolul de deblocare a conflictelor inconştiente).
b) Imaginația PASIVĂ, este fațeta **necontrolată** a imaginației. Aici găsim delirul, fabulația, halucinația, fantezia sterilă... Tot aici includem visul, cu rolul său eminamente pozitiv pentru sănătatea psihică.
c) Imaginația CREATOARE este intuiția, uneori genială, care aduce noul constructiv şi util, care revelează un real ascuns. Este un gen de imaginație pasivă, dar puternic supusă controlului şi intențiilor Spiritului, care deschide porțile simțurilor superioare. Dacă în tipul a) Mintea era cea activă, aici este mai activ Spiritul.

3.3.7.2. MEMORIA

Tulving clasifică MEMORIA în:

a) episodică (legată de experiențele **concrete**)
b) semantică (legată de cunoştinţele **abstracte**) [2, p.216]

ceea ce corespunde dihotomiei astral-mental din modelul nostru.

Memoria şi Akasha

Reamintim că ***Akasha*** este denumirea sanscrită şi esoterică pentru memoria universală, care înregistrează orice se petrece în timp şi spaţiu. Există o akasha „fixă" a spaţiului, dar există şi o akasha „mobilă" a fiecărei fiinţe vii.

Putem face o corelaţie între Memoria psihică şi Akasha?

În transa hipnotică se pot obţine informaţii din Akasha individului (iar uneori chiar şi din Akasha universală, vezi cazul Edgar Cayce), nu doar din memoria personală. Acest fapt ne indică o COMPATIBILITATE între cele două forme de memorii.

Mai există şi o COMPLEMENTARITATE între ele, Akasha fiind totală şi pasivă, iar Memoria psihică fiind selectivă şi activă. Procesul de selecţie este operat de Minte, sub comanda Conştiinţei (Eu + Atenţie + Voinţă) sau a Preconştiinţei.

De aceea, considerăm că există o strânsă legătură între Memorie şi Akasha. Este posibil ca Mintea să preia şi să selecteze în permanenţă **din Akasha** informaţiile dorite. Poate chiar însăşi memoria este formată din particule de akasha specializate pentru activitatea psihică...

„Totul zace în inconştient, absolut toate amănuntele". Unii au auzit poate această frază-tip, cu care nu putem fi integral de acord. Memorarea presupune un efort intenţional, dar şi o latură automată, involuntară. Considerând a doua faţetă a memorării, nu credem că inconştientul nostru personal păstrează absolut toate informaţiile percepute vreodată. Dacă ar fi aşa, nu ar fi deloc selectiv. Mai degrabă, atunci când avem nevoie de nişte informaţii de care nu am fost niciodată conştienţi sau interesaţi, psihicul nostru apelează la baza de date akashică individuală. Aceasta nu înseamnă că inconştientul nu ar deţine şi el informaţii redundante sau aparent inutile, pe lângă cele „uitate" (adică dificil de reactualizat în memoria de lucru). Ci că memoria inconştientului personal se diferenţiază de Akasha tocmai prin faptul că inconştientul, fiind selectiv în anumite limite, nu reţine chiar orice, aplicând principiul economiei de spaţiu şi timp. De aceea, pentru aflarea unor informaţii detaliate, dar care nu au avut o minimă semnificaţie pentru noi, inconştientul „ia legătura", la nevoie, cu memoria universală a spaţiului personal (akasha personală).

Memoria are componente pe toate palierele vibratorii. Pe lângă memoria **astrală**, plină de înregistrări senzoriale, mai există memoria **mentală** (conţinând engrame ale ideilor abstracte) care se ridică până la nivelul **cauzal** (unde se înmagazinează karma, sub forma unor „seminţe" – *samskara,* sanscr. - ce vor rodi, în următoarele încarnări, evenimente nefaste şi defecte umane, cu rol de compensare a erorilor trecutului). La nivel **eteric**, memoria este alcătuită din particule eterice ce cuprind scheme corporale sau bioenergetice.

Putem împărţi, pe scurt, inconştientul ca fiind alcătuit din:

a) memorie psihică
b) scheme psiho-comportamentale, subrutine, miniprograme

Astfel, memoria **retrospectivă** ar fi chiar memoria propriu-zisă (a), iar memoria **prospectivă** (de exemplu, când ne reamintim că urmează să efectuăm o activitate în viitor) ar fi formată din ambele categorii (a + b)

NOTĂ: Psihologii afirmă că informaţiile senzoriale sunt întâi aşezate în **depozitul senzorial**, pe o durată foarte scurtă (cel mult câteva secunde). Apoi informaţiile trec în **memoria de scurtă durată**

(de lucru), devenind conştienţi de ele. Aici informaţiile se vor degrada după câteva zeci de secunde. Ele pot fi păstrate numai dacă trec în **memoria de lungă durată**, care are o capacitate nelimitată de stocare, de unde informaţiile pot fi reactualizate în memoria de scurtă durată, pentru a fi manipulate în vederea rezolvării sarcinilor curente. [7, pag. 386] Transpunând aceste date în modelul psihicului, depozitul senzorial corespunde *Indriyas*, memoria de scurtă durată corespunde *Manas* (mintea operativă), iar memoria de lungă durată corespunde *Preconştiinţei* (inconştientului). Identificarea Minţii cu memoria de scurtă durată este justificată şi de observaţia că «memoria de scurtă durată are o importanţă critică pentru gândire, pentru că stochează şi procesează informaţia necesară în timpul rezolvării de probleme». [7, pag.400] Avem *conştienţa* informaţiilor doar atunci când ele apar în Manas (mintea operativă), pentru că, după modelul psihicului, - şi numai dacă - Mintea (*Manas*) este conectată la Conştiinţă.

Modelul psihicului ne explică **de ce** avem cele trei tipuri de memorie distincte, explicaţie pe care nu o găsim în neuroştiinţe. Neurologii susţin - şi nu îi vom contrazice - că memoria de lungă durată este în legătură cu *hipocampul*, iar cea de scurtă durată, cu *cortexul frontal*. Acest lucru nu contravine teoriei noastre, care este plasată la un nivel superior de analiză. De fapt, cercetările neurobiologice se desfăşoară în continuare, iar alte studii arată că amneziile grave se pot datora *sistemului limbic*... Cercetări şi mai detaliate relevă faptul că funcţia hipocampului este de a consolida amintirile relativ noi (dar numai după ce trec câteva săptămâni de la encodare), stocarea permanentă fiind localizată în cortex. [7, pag.409-410]

Amnezia posttraumatică, ce survine după un traumatism cranian, blochează evocarea perioadei imediat precedente accidentului (de la câteva secunde la câteva minute înainte de survenirea acestuia). Memoria de scurtă durată este anihilată de accidentul cranian, pe când memoria de lungă durată nu este afectată. Ce putem deduce de aici? Este clar că memoria de scurtă durată este mai uşor influenţată de accidentele fizice ale creierului, pe când cea de lungă durată nu depinde la fel de mult de integritatea creierului. Aplicând modelul psihicului, rezultă că **memoria de scurtă durată are o structură mai apropiată de cea eterică, iar memoria de lungă durată are o structură mai apropiată de cea astrală**. Corelând cu cele afirmate în paragraful anterior, putem desprinde ideea că funcţionarea componentei eterice a Manas (minţii operative) este perturbată de traumatism, fiind componenta care foloseşte percepţiile fizico-eterice. Deoarece Manas acţionează sinergic şi holografic pe toate cele trei planuri, este de aşteptat că şi componenta sa astrală şi cea mentalo-cauzală să aibă de suferit (amnezia cuprinde nu doar întâmplarea sau starea de fapt imediat anterioară accidentului, ci şi emoţiile sau gândurile care îi trecuseră prin cap). Nu la fel de dependentă de creierul fizic este Preconştiinţa (chiar dacă are şi o componentă eterică), pentru că arhiva de engrame eterice (conţinând deprinderi şi scheme senzorio-motorii) este plasată pe un plan eteric ceva mai rafinat vibratoriu decât vibraţia eterului Minţii operative, adică mai apropiat de vibraţia astrală. (v*ezi Planşa III*)

OBSERVAŢIE: Amnezicii nu îşi pierd aptitudinile de a vorbi sau de a efectua acţiuni învăţate, cum ar fi încheiatul şireturilor la pantofi. De asemenea, pacienţii cu amnezii anterograde (imposibilitatea de a mai achiziţiona noi amintiri după accident) pot fi învăţaţi de exemplu, să meargă pe bicicletă sau să citească cuvintele în oglindă, deşi nu îşi amintesc când, unde, cum au învăţat. De aceea, psihologii sunt de acord că memoria deprinderilor este diferită de memoria datelor, a contextelor, a întâmplărilor. [7,pag. 416]

Cercetări recente împart memoria în două tipuri: *explicită* (conştientă, declarativă) şi *implicită* (inconştientă, non-declarativă). Memoria explicită ar putea fi şi ea separată în memoria *episodică* (referindu-se la amintiri personale, legate de un moment şi un loc anumit) şi cea *semantică* (referindu-se la date şi adevăruri generale). Din memoria implicită fac parte *aptitudinile*. Neurobiologii au constatat că la activarea memoriei implicite scade activitatea neurologică, iar la folosirea memoriei explicite creşte activitatea neurologică. Încercând să tragă o concluzie, au afirmat că aceste două tipuri de memorie funcţionează „ca sisteme separate". [7, pag. 421] Amendăm această concluzie pentru motivul că nu există nici un criteriu ca informaţiile să fie memorate diferenţiat în funcţie de modul cum vor fi ele utilizate ulterior: conştient sau inconştient. Nu se poate şti ce utilitate vor avea informaţiile cândva! Iată deci la ce concluzii eronate îi poate conduce pe unii lipsa unei teorii...!

Psihologii au constatat că amneziile se referă de obicei la memoria episodică, dar nu şi la cea semantică. [7, pag.420] Ei au mai observat că amnezicii sunt influențați de amintiri inconştiente (chiar recente), pe care nu le pot însă conştientiza. [7,pag. 417]

Aplicând modelul psihicului, vom constata cât de clar se aranjează tipurile de memorie, pe baza acestuia. Completând locurile goale din dreptul memoriei explicite şi implicite (prin cuvinte *scrise înclinat*), le-am etajat pe cele trei nivele fundamentale din modelul psihicului.

Structură de	**Memoria explicită (conştientă)**	**Memoria implicită (inconştientă)**
Nivel fizico-eteric	Ex: *defalcarea acțiunilor componente din care este compusă aptitudinea, pentru şcolarizarea unui ucenic*	Aptitudini motorii (automate), deprinderi manuale, corporale
Nivel astral	Episodică	Ex: *Complexele, fobiile (reactualizarea unor stări neplăcute în contexte similare, fără identificarea contextului inițial generator de stres)*
Nivel mentalo-cauzal	Semantică	*Aptitudini lingvistice.* Ex: *Limbajul (recunoaşterea propozițiilor nu implică conştientizarea fiecărui cuvânt în parte, ci a sensului general al exprimării)*

Acum devine clar **de ce** activitățile neuronale diferă la cele două tipuri de memorii. Nu pentru că ar fi „sisteme separate”, cum afirmă cercetătorii, ci pentru că **fluxul informațional este diferit** în cele două cazuri. În cazul reamintirii *implicite*, fluxul de informații ajunge (bidirecțional) din inconştient la Mintea operativă, dar de aici nu trece la Conştiință. Activitatea neurologică creşte în cazul reamintirii *explicite* întrucât fluxul informațional se prelungeşte de la Minte la Conştiință (bidirecțional), activând şi alte structuri ale creierului pentru acest nou traseu.

Prin urmare, amnezia ar putea fi, de obicei, mai ales o lipsă de primire a datelor de către Conştiință de la Minte. Este un dovadă în plus, dacă mai era nevoie, că Mintea este o altă structură decât Conştiința...

Mai putem trage o concluzie strict cu privire la modelul psihicului (*capitolul 3.1.1.1.*), şi anume că **"dicționarul de reprezentări senzoriale" (astral) este o structură diferită de memoria episodică (personală, legată de coordonate spațio-temporale)**. Aceasta pentru că <u>învățarea</u> poate funcționa în cazul amnezicilor anterograzi, în ea fiind implicată şi reprezentările astrale.

Vă propunem o altă observație interesantă legată de constatarea uimită – şi nelămurită - a cercetătorilor că «la **encodarea** informațiilor se activează majoritar emisfera **stângă**, iar la **reactualizarea** lor, emisfera **dreaptă**» [7, pag.385]. La prima vedere, nici noi nu am găsit o explicație, dar analizând condițiile experimentului care a stat la baza afirmației de mai sus am dedus o concluzie simplă. Astfel, în experiment, subiecților li se dădea spre memorare (encodare) mai multe perechi de cuvinte ale unor <u>obiecte concrete</u>, ordonate după regula *categorie-exemplar* (de exemplu, *mobilă-bufet*). Apoi li se cerea să îşi reamintească (reactualizeze) cât mai multe *exemplare* la menționarea de către cercetător a *categoriei*. Conform modelului psihicului, operația de **encodare** trimite perechile de cuvinte în dicționarul de noțiuni abstracte, dar şi în dicționarul de reprezentări senzoriale, ca imagini obiectuale. De aceea, encodarea presupune activarea preponderentă a emisferei stângi, conectate cu creierul mentalo-cauzal (sugerând un efort de abstractizare pronunțat). În schimb, la reactualizare (reamintire) subiectul face apel mai ales la memoria sa astrală, obiectuală (de exemplu, imaginându-se într-o cameră virtuală, de unde alege mental diverse obiecte de mobilier). De aceea, reamintirea activează preponderent emisfera dreaptă, aflată în legătură cu creierul şi memoria astrală (imagistică, obiectuală).

Iată cât de important este pentru metodologia cercetării, şi mai ales a comunicării rezultatelor, ca să se menționeze toate condițiile experimentului, nu doar concluziile seci, care uneori pot fi derutante!

* * *

Aici am încheiat prezentarea alcătuirii psihicului, într-o viziune simplificatoare, desigur. Vom trece acum la explicarea **funcționării** acestor structuri.

Capitolul 4
DINAMICA PSIHICULUI:
FLUXURILE INFO-ENERGETICE

Motto: Sistemul Psihic Uman şi personalitatea sunt cele mai dinamice şi complexe sisteme dintre cele cunoscute până acum. [1, p.374]

4.1. MATERIALISMUL NU ESTE SUFICIENT

„*Credeți în psihokinezie?*" Această întrebare i-a pus-o C.G.Jung lui S. Freud, când, în camera în care discutau, o piesă de mobilier s-a mişcat singură, fără nici o intervenție umană, de față cu cei doi. Jung, fiu de pastor baptist, credea. Freud, ateu, nu credea.

Credem că astfel de dialoguri sunt anacronice. Astăzi nu se pune problema „credinței" în paranormal, ci a informării suficiente despre acest subiect, care atestă existența fenomenelor paranormale. Totuşi, şi astăzi, în lumea ştiinței, cu precădere printre savanții neuroştiințelor, se manifestă un mare entuziasm în explicarea manifestărilor psihice ca rezultat exclusiv al activității creierului. Pentru ei, abordarea materialistă este suficientă, spunând că totul se poate explica doar pe această bază monistă. Progresul studiilor de neurobiologie este uimitor şi încurajator pentru mersul înainte al cunoaşterii. Problema delicată este, în opinia noastră, cum se interpretează rezultatele experimentelor şi observațiilor.

După cum se ştie, lansarea unei ipoteze se bazează *ab initio* pe o teorie, mai mult sau mai puțin verificată. Este posibil chiar ca ipoteza să se verifice plecând de la o teorie ce se va demonstra ulterior că ar fi falsă. Până la urmă, alți savanți vin din urmă să parafeze sau să infirme o afirmație, o interpretare, o teorie a predecesorilor. Acesta este mersul înainte-înapoi al ştiinței, care a început odată cu introducerea de către Leibniz în filosofie a „principiului rațiunii suficiente". Conform acestuia, ne este permis să construim un întreg sistem de gândire dacă pe baza lui obținem rezultate practice, chiar dacă nu putem să-l fundamentăm ştiințific. Abia în momentul când demersul praxiologic se blochează, atunci se pune problema revizuirii teoriei inițiale. Este un principiu cât se poate de pragmatic, care a scos din stagnare ştiința secolelor precedente. Se pare că neurobiologia nu a ajuns încă la punctul de reevaluare a conceptelor sale. Vor mai trece probabil zeci, sute de ani până la epuizarea cunoaşterii complete a creierului fizic. Deşi nu toți neurologii sunt atei, ei nu pot lega nicicum domeniul de cercetare neurologic de funcționarea propriului lor „suflet". Şi aceasta arată cât de vastă este necunoaşterea creierului şi

psihicului uman... Dar omenirea nu are răbdare să aştepte până când savanţii vor concluziona, plecându-şi capul, că mai există „ceva” dincolo de creier!

INFO: Neurobiologul J.C.Eccles, laureat Nobel, defineşte ironic afirmaţia materialiştilor că „problemele ştiinţei vor fi rezolvate când vom avea o cunoaştere completă a creierului”, drept o superstiţie a dogmaticilor, o „profeţie mesianică” ce promite o rezolvare ipotetică a tuturor problemelor noastre, aruncată într-un viitor incert – un fel de Nirvana pentru strănepoţii noştri. După el, misterul finţei umane este diminuat cumplit prin reducţionismul ştiinţific, ce explică spiritualitatea umană doar în termeni de activitate neuronală. «Trebuie să recunoaştem că suntem atât suflete provenite dintr-o lume spirituală, cât şi fiinţe materiale într-o lume materială.»

[Evoluţia creierului, http://www.enformy.com/$dual.html]

Astăzi, suntem martorii situaţiei următoare. Neurobiologii sunt încântaţi de teoriile lor explicative ale funcţionării creierului şi, ca un corolar, a organismului în ansamblul său. Pe de altă parte, specialiştii în acupunctură (de pildă) au rezultate remarcabile practice, de necontestat, bazându-se pe cu totul alte principii – ale bioenergeticii umane (energetica corpului eteric) – provenind din multimilenara tradiţie orientală. Fiecare dintre cele două tabere sunt mulţumite cu ceea ce cunosc şi aplică. Neurobiologii nu sunt curioşi să li se demonstreze eficacitatea procedeelor chinezeşti, iar acupunctorii nu se zbat prea mult să-şi pună la unison tehnicile cu teoria occidentală. De fapt, cei care încearcă să explice medicina orientală pe bazele actuale ale medicinei occidentale se împotmolesc repede, fiindcă explicaţiile lor nu sunt coerente până la capăt şi, oricum, nu egalează simplitatea şi claritatea teoriei orientale. Prin urmare, ne aflăm într-un impas de comunicare între cele două abordări ştiinţifice, ambele materialiste... Fiecare merge pe un drum paralel şi, în ciuda bunăvoinţei unora, nu s-a reuşit întâlnirea celor două paradigme. De exemplu, neurologul John Carew Eccles a susţinut până la moarte abordarea dualistă interacţionistă, dar nu a reuşit să o impună colegilor săi, pentru că i-au lipsit argumentele ştiinţifice convingătoare. Punctul de vedere standard al neurobiologilor ar fi următorul: „Dacă transmisia neuronală explică aşa de bine funcţionarea minţii, de ce am mai avea nevoie de adăugarea unui psihic imaterial?! Materialismul este suficient. Iar dacă teoria energiei subtile justifică funcţionarea corpului, pentru ce natura a mai inventat celula vie?!”. Şi pentru că nimeni nu a dat un răspuns mulţumitor până acum, savanţii proclamă triumfător: „Pentru că energiile subtile nu există, iată de ce!”. În opinia noastră, acesta nu este decât nu simplu sofism, o jonglerie a gândirii...

Să apropiem, aşadar, lumea ştiinţifică de viziunea dualistă, măcar cu încă un pas...!

Vom încerca o explicaţie raţională plecând de la grosier către subtil, ceea ce este util în scop didactic. De fapt, crearea fiinţei umane, a vieţii în general, pleacă de la subtil către grosier, de la Conştiinţă către corp, de la Spirit către materie. Abordarea didactică, pe care o încercăm mai jos, lămureşte necesitatea existenţei acestor paliere vibraţionale, precum şi rolul lor în devenirea nesfârşită a vieţii.

4.1.1. ETERICUL

Viaţa este definită (în biologie) prin „activitatea metabolică a unei celule” (un agregat de substanţe). Prin urmare, o celulă fără metabolism nu este vie. Este cazul viruşilor, care nu au metabolism propriu. Organismele pluricelulare sunt vii ca rezultat al faptului că sunt alcătuite din celule vii.

În esoterism, se spune că energia eterică vitalizează celula vie. Curgerea energiei realimentează corpul cu energie proaspătă.

Dar oare celula nu foloseşte energia rezultată din reacţiile chimice, care se obţine prin arderile substanţelor provenite din hrană? Atunci, ce este „vitalizarea” celulei, dacă este

altceva decât obţinerea energiei din hrană? Şi de ce nu poate supravieţui celula fără energia eterică? Care este diferenţa dintre energia fizică şi cea eterică? Se pot înlocui una pe cealaltă?

CELULA VIE deţine un minicorp eteric, cu un rol analog sistemului nervos al organismelor superioare: integrarea celulei în mediu şi comanda funcţionării sale coerente, unitare.

Etericul celulei vii conţine (sau pune în funcţiune) un program de formare şi organizare a tuturor organitelor celulare. Pentru aceasta, întâi se formează structura de ţesut eteric ce va vitaliza viitorul organit (*câmpul morfogenetic*, conform denumirii date de savantul Rupert Sheldrake). Această structură va atrage din mediul fizic (pe baza atracţiei eterice, similare cu atracţia magnetică sau electrică – de fapt şi aceste energii sunt tot de natură eterică) particulele necesare constituirii organitelor. Fiecare particulă are o componentă eterică, fiindcă nimic din natura fizică nu e lipsită de eteric. Planul viitoarei celule este „schiţat pe canavaua" ţesutului eteric.

OBSERVAŢIE : **Nu ADN-ul este cauza primară a diferenţierii celulelor în ţesuturi!** Este concluzia logică ce contrazice mitul ştiinţific despre originea lor. **Toate celulele au acelaşi ADN, prin urmare, ar trebui să fie identice între ele.** Savanţii nu au menţionat niciodată că s-ar fi descoperit secvenţe de ADN specifice fiecărui ţesut. În schimb, se menţionează că anumite gene sunt blocate, iar altele activate, trecând sub tăcere totala ignoranţă privind cauza acestei blocări-activări selective.

Dacă am accepta – ca ipoteză de lucru – că numai în ADN zace sursa diferenţierii celulelor în cursul embriogenezei (care activează anumite gene şi dezactivează altele), ipoteza secundară imediat deductibilă ar fi că există un fel de „contor", parte din ADN, care numără diviziunile celulei. La fiecare diviziune, ADN-ul noilor celule s-ar îmbogăţi cu un element distinctiv, exprimând numărul diviziunii. Acesta s-ar compara cu un fel de „hartă geometrică" a organismului, iar celula s-ar diferenţia conform acestei „hărţi". Problema este că savanţii nu au descoperit un asemenea „contor". Cu atât mai puţin s-a descoperit vreo hartă ce ar conţine un gen de tabel de corespondenţă dintre numărul diviziunii şi tipul de ţesut. Şi nici nu credem că biologia funcţionează pe bază de algoritmi de acest tip...!

Oricum am aborda chestiunea, mitul ADN-ului este fie nedemonstrat, fie fals. Ne găsim într-o situaţie similară cu aceea în care spunem cu lejeritate că „CD-ul este sursa muzicii" sau „volanul dă direcţia de mers a autovehiculului". Acestea sunt doar aparenţe. De fapt, muzica este creată de cântăreţ, iar direcţia de mers a automobilului este dată de conducătorul auto. Tot aşa, cauza diferenţierii celulelor nu stă în ADN, ci în **matricea energetică-eterică**. Aceasta preexistă şi se reflectă în mozaicul celular, obligând celulele să ia forma ţesutului necesar a fi construit în acel loc. Prin urmare, „harta" organismului este prezentă în conformaţia structurii energetico-eterice, din afara celulei. La rândul ei, aceasta structură este generată de alte structuri de ordin superior, mai simple.

Am putea spune, cel mult, că în ADN este reprodusă holografic, într-un mod fizic, structura întregului organism, cu toate componentele sale fizice şi energetice. Savanţii recunosc că nu ştiu la ce foloseşte 90% din genotip; s-ar putea să fie engramele corpurilor subtile-energetice...

Celula este incomparabil mai complexă decât o uzină. De aceea, are nevoie de o permanentă coordonare centrală, realizată de către un nucleu eteric decizional, plasat în nucleul celulei. El are multiple roluri de organizare şi conducere a celulei (reparare în situaţii de urgenţă, comenzi în situaţii nespecifice, formarea iniţială a celulei şi întreţinerea funcţionării sale până la intrarea în regimul normal etc). Nucleul eteric („creierul" celulei) preia informaţiile, prin minicorpul eteric, din fiecare zonă şi organit al celulei, dar şi din mediul înconjurător. Corpul eteric este, printre altele, „antena" cu care celula intră în relaţii la distanţă cu celelalte celule şi cu ce mai există în vecinătate. Putem spune că, dacă celula obţine energia necesară desfăşurării proceselor vitale din substanţele prezente în lichidul interstiţial, în schimb informaţiile necesare integrării acestor procese într-o activitate coerentă şi constructivă provin din minicorpul eteric (nu ne

referim, desigur, la coordonarea generală neuro-hormonală, ci la coordonarea strict locală, tisulară).

O celulă vie, IZOLATĂ pe lama microscopului, îşi poate absorbi singură energia eterică (*prana*, sanscr.) din eterul liber. Pusă însă într-un țesut, aglomerată printre mii de alte celule, are nevoie să fie alimentată cu energie proaspătă, „vitalizată" de corpul eteric al organismului. Macrocorpul eteric (al organismului) este structurat din matricile țesuturilor ce este necesar să fie construite. Fiecare tip de țesut are propria rețea eterică, ce vehiculează un tip propriu de info-energie. Aceste trasee sunt precum liniile aeriene de troleibuz, de la care se alimentează fiecare celulă, după necesități. Macrocorpul eteric nu alimentează doar cu energie fiecare celulă, ci şi cu informația inclusă în ea (de unde şi numele de ***info-energie***). Această informație îi comandă celulei să se specializeze în funcție de țesutul ce trebuie format. Astfel se explică diferențierea celulei-ou, prin diviziune repetată, în nenumărate tipuri celulare. Întâi se creează matrița energetică a tuturor țesuturilor ce trebuie formate, iar celulele care se nasc sau ajung în zonele respective sunt automat determinate să ia forma şi funcțiile celulei-tip. Tot astfel se explică şi succesul grefelor medicale, prin care celule străine şi cu o alcătuire diferită se adaptează perfect noii locații tisulare în care au fost transplantate.

TUMORILE CANCEROASE se pot explica pe baza unui deficit în rețeaua eterică, ce furnizează informații eronate celulelor: să se dividă rapid. De aceea, după extirparea chirurgicală a tumorii, cancerul se poate muta în altă zonă a corpului – pentru că defectul de structură eterică a translatat acolo, energia eterică fiind foarte mobilă. Medicina s-ar apropia mai mult de cauza reală a cancerului dacă ar studia patologia corpului eteric (bioenergetic).

În cazul celulelor mobile, de exemplu *hematiile*, odată ce au fost create de către țesuturile hematopoietice, sunt programate să funcționeze autonom şi sunt eliberate în sânge. Fiind libere, au o rezervă proprie de energie, dar nu suficientă. Din timp în timp, „parchează" în stații de realimentare eterică, specializate în tipul respectiv de celulă. Acolo primesc „ultimile noutăți" şi comenzile ce trebuie urmate. De pildă, *limfocitele* primesc informații despre tipul de virus recent intrat în organism, care trebuie detectat şi anihilat.

În concluzie, corpul eteric este alcătuit dintr-o suprapunere de rețele cu diverse funcții, corespunzătoare tipurilor de țesuturi şi organe. Specializarea celulelor depinde de rețeaua de la care se alimentează, iar dacă schimbă rețeaua, se modifică şi structura celulei. Rețelele urmează propriile reguli de structurare, ele constituind o matrice a țesutului sau organului. La aceste „linii eterice" se racordează toate celulele pentru alimentare.

Un caz aparte este ȚESUTUL NERVOS. Aici, traseele eterice coincid perfect cu rețeaua neuronală. Datorită acestui fapt, în caz de lezare a unui nerv, este posibil ca după un timp să se recreeze joncțiunea neuronală ruptă – prin influența şi efortul rețelei eterice de a reconstrui o legătură neurologică în zona lezată.

Tot pe această bază putem explica atracția dintre axonul unui neuron şi dendrita altuia - legătura sinaptică fiind mobilă - ca şi cum axonul şi dendrita ar fi poli magnetici de semn contrar (de altfel, magnetismul este tot o formă a energiei eterice). Este lesne de presupus că traumele mecanice pot dizloca legăturile sinaptice, care, după un timp (de odinhă), revin la normal, în virtutea acestui „magnetism" al schemei eterice.

Înțelegem deci că refacerea integrității anatomice (ca şi a celei funcționale) a unui țesut distrus se face cu ajutorul corpului eteric. Rolurile sale macroscopice sunt de **vitalizare** a țesuturilor (furnizarea energiei *pranice*, de care sunt „înfometate" minicorpurile eterice ale celulelor) şi de păstrare a **integrității anatomo-fiziologice** (furnizarea comenzilor de specializare a celulelor în țesuturi-tip).

INFO: Scarlat Demetrescu menționează că magnetismul celulelor, provocat de fluidul vital, este cauza coeziunii dintre ele. Celulele devitalizate îşi pierd coeziunea, iar organele nu mai funcționează corect. [5] Putem adăuga că lipsa parțială de vitalitate eterică are ca efect boala, iar moartea biologică este sinonimă cu dezmembrarea corpului eteric, care va produce în câteva ore şi zile putrezirea cărnii (complet lipsită de vitalitate).

4.1.2. GENEZA LUI ADAM

Vom face în continuare un experiment mintal prin care vom încerca, asemeni Demiurgului, să creăm prima ființă umană, pe Adam. Este o alegorie a creării omului plecând de la nimic, făcând abstracție de datele științei, conform cărora, de fapt, ontogeneza repetă filogeneza (dezvoltarea individului se bazează pe memoria speciei)... Totuşi, filogeneza a plecat de la organisme simple (structura eterică şi astrală elementară) spre cele complexe (structură eterică, astrală şi mentală foarte elaborată).

Rețeaua eterică a țesutului nervos este o „schemă electrică" identică cu rețeaua neuronilor, dar simplificată la rolul său esențial, acela de transmitere a impulsurilor electrice către centrii nervoşi. Desigur că ar trebui luați în considerație şi neuromodulatorii, care transformă schema de tipul unui simplu circuit electric în ceva mult mai sofisticat, dar pentru moment ne păstrăm la acest model – larg împărtăşit de neurobiologi. Din anumiți centri nervoşi eterici (cei mai importanți, de nivel înalt) pornesc legături eterice (firişoare subtile) către Mintea fizico-eterică. Ea primeşte informațiile sub formă sintetizată. Mintea fizică nu pierde nimic din ce este recepționat pe căile senzoriale, dar nu totul este trimis şi Conştiinței (adică conştientizat). Prin urmare, rolul principal al Minții fizice este de centru de comandă senzorio-motor.

NOTĂ: Întâlnim acest principiu peste tot: structurile de nivel inferior prezintă celor superioare (mai rafinate vibratoriu) informații sintetice.

Până acum, corpul eteric îi dădea lui Adam posibilitatea de a funcționa perfect ca organism izolat (sistemul vegetativ este complet), dar şi capacitățile somatice. Adam nu le va putea însă utiliza pe acestea din urmă. Metaforic descriind situația, Adam va simți foamea şi va vedea para din pom, dar nimic nu îl va îndemna să ridice mâna, sa culeagă para şi să muşte din ea. Numai dacă altcineva i-ar pune para în gură (sau i-ar cădea singură din pom), ar şti să o mănânce. Pentru a-şi putea folosi potențialul somatic (analizatori + muşchi striați, scheletici) în vederea satisfacerii trebuințelor biologice, Adam trebuie să dobândească un nou corp: **corpul astral**. Planul eteric îi permite existența plată, târându-se într-un spațiu bidimensional, pe când planul astral aduce viziunea spațialității tridimensionale 3D. Acesta îi va oferi motivațiile acțiunilor asupra mediului, instinctele primare animalice şi o gândire rudimentară focalizată pe integrarea în comunitate şi pe satisfacerea instinctelor. Coerența biologică este rezolvată de corpul eteric. Corpul astral este interesat numai de acele impulsuri eterice pe care le va modula prin prisma afectelor şi gândirii rudimentare, concrete, asupra obiectelor. Din anumiți centri importanți eterici pornesc legături spre creierul astral. Acesta este mult mai simplu alcătuit: dacă creierul eteric era format, să spunem, din linii eterice, cel astral ar fi format din puncte, zone, corespunzând legăturilor cu centrii eterici.

INFO: Doctorul Friedrich Goltz a îndepărtat întreg cortexul unui câine, dar acesta continua să stea în picioare şi să meargă. Totuşi, deşi îi era foame, acest câine nu mergea singur să caute mâncarea. Explicația neurofiziologică este că funcțiile simple, odată învățate cu ajutorul cortexului, sunt preluate de zonele subcorticale. Pe acest principiu se explică şi de ce pacienții care au lezată aria lui Broca, neputând vorbi, uneori se întâmplă să înjure sau să cânte – aceste reacții automate nu solicită regiunile corticale necesare pentru vorbirea voluntară. [11, pag.28-29]

Comentariu: Am mai putea adăuga interpretarea că primele acțiuni deliberate se produc ca urmare a apariției corpului astral şi a cortexului uman, cele două fiind legate (prin emisfera dreaptă, amintim, la oameni). Scoaterea cortexului ar duce la ruperea legăturii cu creierul astral - sediu al dorințelor şi acțiunilor voluntare.

Există copii care se nasc fără cerebru – cunoscuți sub denumirea de copii anencefali. Deşi aceştia pot supraviețui în primele luni de viață, posedând structurile necesare unei vieți primitive, nu pot să învețe lucruri noi şi, de fapt, nu devin niciodată conştienți de lucrurile care îi înconjoară. Pe

măsură ce cresc şi necesităţile lor devin tot mai complexe, aceşti copii nu mai au capacităţi de supravieţuire şi, astfel, rareori trec de vârsta de 4 luni. [10, p.79]

După cum am mai spus, corpul astral vehiculează afecte primare şi gânduri rudimentare, într-un cuvânt, ideo-afecte. Apariţia lor s-ar datora nevoii de motivare a lui Adam pentru a acţiona în mediu. De exemplu, pentru că văzul este deja dezvoltat la nivelul eteric, se va naşte funcţia astrală a **reprezentării** (bazată pe memoria astrală). La nivel eteric Adam vede perfect (decodificarea semnalelor optice se face în Mintea fizică), dar nu acordă semnificaţii. Acum, astralul îi va prezenta lui Adam „fotografia" (reprezentarea) mâinii sale care culege para din pom. Simultan cu acest gând rudimentar, el va simţi afectul primar al plăcerii. Apariţia gândirii este legată de operaţii simple asupra mediului, fiind însoţită de un afect. În acest caz, *afectul* îi oferă motivaţia, iar *imaginea*, modul de acţiune. Deci gândirea concretă şi afectele sunt strâns legate, apărând pentru prima dată la nivelul astral.

Creierul astral se leagă de Mintea astrală, care îl comandă. Faţă de Minte, şi **creierul** astral are funcţii elementare proprii: concentrarea ideo-afectelor primite sau emise de **corpul** astral. Corpul astral este un rezervor de ideo-afecte venite din afară sau elaborate în Mintea astrală. Creierul astral este interfaţa dintre cele două. Ideo-afectele se prezintă ca nişte formaţiuni energetice închegate, fără o formă definită, de diverse culori astrale. Creierul primeşte informaţiile vehiculate de acestea şi le sintetizează mai departe pentru a le prezenta Minţii astrale.

Cum am mai spus, corpul astral are şi funcţii senzoriale similare celor 5 simţuri fizice. Este ca şi cum am translata din corpul eteric traseele nervoase ale analizatorilor şi proiecţiile lor corticale. Numai că nu este o translaţie izomorfă şi riguroasă, ci vagă, difuză. Ca rezultat, nu vor mai fi un grup de celule receptoare localizate spaţial, ci funcţia va fi realizată de acest grup răspândit în tot corpul astral. În fiecare zonă a corpului astral vor fi deci 5 „micro-analizatori" distincţi, întregul corp astral fiind un „macro-analizator" pentru toate cele 5 simţuri.

În acest moment, putem vorbi de schema funcţională cu două posibile trasee eterice :

1) Minte astrală - Creier astral - Creier fizic;

2) Minte astrală - Minte fizică - Creier fizic.

Creierul fizic beneficiază de sprijin din două direcţii: de la creierul astral şi de la mintea fizică (v*ezi fig.3.10*).

SUBSTANŢELE PSIHOTROPE ce ating creierul fizic perturbă circuitele eterice şi implicit zonele din creierul astral, afectând gândirea şi alte funcţii superioare. Dacă Mintea astrală a beţivilor şi drogaţilor ar fi lucidă, înseamnă că ar fi perturbată doar Mintea fizică prin circuitul 2, rezultând distorsiuni senzorio-motorii. Desigur că sunt perturbate şi reflectările mintale superioare, dar nu grav. Dacă se produce pe circuitul 1, tulburarea creierului astral va produce mişcări ideo-afective haotice în corpul astral şi preluări necritice de ideo-afecte din mediu, astfel că sunt posibile coşmaruri, fantasme (preluări din astral). Deci efectele psihotrope se pot manifesta pe ambele căi, dar cu efecte diferite: distorsiuni perceptive şi motorii, sau fantasmagorii ideo-afective.

NOTĂ: Lezarea creierului fizic poate duce şi la afectarea funcţionării *sau chiar a alcătuirii* creierului astral, ori chiar mentalo-cauzal (medicul constată deteriorarea funcţiilor psihice reflectate din mintea superioară).

Explicaţie: Mergând în sus pe verticală, creierele sunt tot mai simplu alcătuite, deci nu se poate vorbi de o corespondenţă punct cu punct a celulelor neuronale. Pe fiecare palier funcţionează alte legi şi principii ale vieţii, aşa că nu le putem impune aceeaşi anatomie şi fiziologie ca cea fizică! Nici măcar corpul eteric nu conţine celule eterice similare celor fizice. Corpul eteric este alcătuit numai din firişoare foarte fine şi extrem de des întreţesute, care la o privire generală dau o impresie de „ţesut" subtil. Dar acest ţesut nu este alcătuit din celule, ca în corpul fizic, ci din canalicule prin care curge energia vitală! Rolul acestei energii este de a vitaliza celulele vii.

Leziunile fizice pot defecta (dar nu întotdeauna) funcţionarea creierului superior, care însă se poate reface mult mai rapid, uneori chiar instantaneu, acesta încercând o reconectare cu altă zonă

netraumatizată a creierului fizic. Refacerea legăturii stricate dintre creierul fizic şi Mintea fizică, de exemplu, în cazurile de lobotomie (separarea chirurgicală a emisferelor cerebrale, prin tăierea corpului calos dintre ele) - când se constată că una din emisfere preia funcţiile celeilalte emisfere suferinde - este tot o chestiune de ordin superior, care nu ar putea fi făcută de către emisfere cerebrale însele (presupusul sediu al conştiinţei), ci de o instanţă superioară care le supervizează pe amândouă şi nu se identifică cu ele.

Când leziunile fizice grave afectează puternic conexiunile cu creierului astral, abia atunci putem vorbi de o traumă iremediabilă.

În general, leziuni aparent similare (macroscopic) pot produce efecte diferite (spre nedumerirea medicilor), pentru că influenţează diferit creierul astral şi mentalo-cauzal.

Odată cu dezvoltarea gândirii rudimentare, s-au pus bazele gândirii superioare. Încet, încet, gândurile nu au mai depins de afecte, ci s-au construit exclusiv pe ideile anterioare. În acelaşi timp, gândirea superioară a „civilizat" afectele primare, transformându-le în emoţii superioare şi sentimente. Apariţia CORPULUI MENTAL s-a impus de la sine în geneza lui Adam.

Creierul mental se leagă de cel astral. El este şi mai simplu alcătuit, pentru că vehiculează un material mai unitar: ideile abstracte. Corpul mental este un unic analizator pentru unica „particulă" a acestei lumi: gândul. Creierul mental se leagă şi el de Mintea mentală, printr-o schema similară cu cea anterioară (v*ezi fig.3.10*).

4.1.3. COMUNICAREA

Gândirea rudimentară (de nivel ***astral***) cuprinde şi reprezentările auditive (fonetice). Prin asocierea unei obiect concret sau acţiune cu un grup fonetic s-au născut **vorbele** (limbajul primitiv). Gramatica şi scrisul a apărut mai târziu, abia cu dezvoltarea palierului ***mentalo-cauzal***.

Vorbele şi cuvintele scrise intră pe canalele senzoriale fizice şi ajung la mintea fizică. Ele nu sunt prelucrate la acest nivel, ci se reflectă pe nivelul astral. Reprezentările auditivo-vizuale ale cuvintelor se găsesc la nivelul astral, împreună cu un „dicţionar" al sensurilor acestora în gândirea concretă, la obiect, pe baza reprezentărilor a orice poate fi reprezentat (*vezi capitolul 3.1.1.1.*). Conceptele de ordin superior, schematic, abstract îşi au sediul în planul mentalo-cauzal. Aici se vehiculează semnificaţiile cuvintelor, ca termeni ai unor scheme mintale, ai unor simboluri abstracte. Unele simboluri abstracte pot fi reprezentate (coborâte la nivel astral) prin figuri geometrice, desene, aducându-le astfel la nivelul limbajului uman concret. Altfel, planul mental ar fi inabordabil pe baza senzaţiilor şi reprezentărilor. **Gândirea abstractă este cu totul altceva decât gândirea concretă...**

De mare importanţă pentru omul contemporan este limbajul natural, o mare realizare a speciei umane, despre care putem susţine că a avut chiar rolul de a cataliza procesul umanizării noastre. Să nu uităm însă că şi animalele posedă un limbaj primitiv, de nivel astral elementar.

Limbajul uman are ca urmare activarea planului mentalo-cauzal, al abstracţiilor, în paralel cu cel al astralului ideilor concrete şi reprezentărilor.

NOTĂ: Convenţional şi didactic, putem separa astralul în două zone, fără a le ierarhiza în vreun fel: cea a afectelor, emoţiilor, şi cea a reprezentărilor, imaginaţiei, gândirii prin imagini şi sunete.

Limbajul a adăugat zonei astrale şi gândirea prin cuvinte. Cuvintele sunt reprezentări vizual-auditive cărora omul le-a găsit corespondenţe iniţial în planul obiectelor concrete, iar mai apoi în planul conceptelor abstracte.

Oare omul gândeşte abstract prin cuvinte?

Nu. Gândirea abstractă pură nu conţine reprezentări senzoriale de tip vizual sau auditiv. Însă omul s-a obişnuit să combine limbajul natural cu raţionamentele. Aceasta a fost chiar calea umanităţii de a ajunge la conceptualizări – prin limbaj, care a trecut treptat de la concret la

abstract. Am putea spune că limbajul a fost puntea de legătură dintre gândirea animalică, pur imagistică, la gândirea umană, fără suport senzorial. Mergând pe acest raționament, odată ce a atins stadiul dezvoltării mentale, omenirea viitoare ar putea să renunțe treptat la folosirea intensivă a cuvântului rostit şi scris, bazându-se din ce în ce mai mult pe comunicarea directă **telepatică**, de la minte la minte.

Vom interpreta mai jos sistemele de semnalizare, în legătură cu rolul lor de comunicare în cadrul speciei.

Sistem de semnalizare fizică	Sistem de semnalizare non-fizică
I. Postură, gesturi, mimică, glas (inclusiv foneme, interjecții)	1.1 Prin biocâmp (corp eteric, energetic). Fiind o comunicare de proximitate, vizează stabilirea instantanee a **compatibilității** dintre doi indivizi ai speciei, precum şi **dominanța** unuia față de celălalt.
	1.2 Prin **empatie** (transmiterea afectelor de aproape şi de la distanță) şi prin **telepatie elementară** (idei simple transmise prin imagini, legate de supraviețuire şi relații familiale, între indivizi înrudiți sau apropiați). Se pot combina în termenul comun de **tele-empatie**.
II. Cuvântul scris (şi vorbit)	2. Prin **telepatie superioară** (gânduri complexe în imagini, idei abstracte)

La început, oamenii rosteau câteva foneme simple, prin care puteau transmite câteva zeci de tipuri de mesaje (probabil, nediferențiindu-se funcțional prea mult de lătratul câinilor sau ciripitul păsărilor). Apariția suportului material pentru înregistrarea vorbelor (scrisul) a avut ca motivație imediată: a) Mărirea numărului de membri ai comunității tribale şi disiparea lor în spațiu; b) Necesitatea păstrării mesajelor mai mult timp. Efectul colateral – dar mult mai important - al apariției scrisului a fost dezvoltarea capacității de gândire abstractă. **Datorăm civilizația actuală cuvântului scris**. Limbile moderne sunt o reflectare a complexității mentale dezvoltate, istoriceşte vorbind, prin scris.

OBSERVAȚIE: **Civilizația INCA nu cunoştea scrierea**! Imperiul s-a dezvoltat pe baza unei puternice ordini socio-legislative. Printre cele mai cunoscute enigme incaşe: oraşul „suspendat" la 4000 de metri, Machu Pichu, şi desenele imense pe platoul arid de la Nazca. (*Desenele sunt vizibile doar dintr-un aparat aerian, ceea ce arată schițarea lor chiar dintr-un astfel de vehicul. La sol, nu sunt vizibile decât nişte drumuri drepte, care se intersectează, dar al căror rost nu îl bănuieşte nimeni.*) Iată deci că scrierea nu le-a fost necesară pentru progresul civilizației lor! *Nu contravine oare aceasta afirmațiilor de mai sus?*

Nu contravine, şi iată de ce! Am spus că „datorăm civilizația actuală cuvântului scris". Civilizația INCA a avut un alt tip de civilizație. Cu siguranță că modul lor de gândire nu era unul superior, foarte rațional (ca al nostru), ci supus impulsurilor emoțional-astrale. Nu s-au impus prin cultură, ci prin forță şi cruzime. Apoi, nu trebuie exclusă ipoteza cât se poate de logică a intervenției extraterestre în unele realizări incaşe. (*Construirea citadelei religioase Machu Pichu într-un loc inaccesibil ar fi fost, probabil, imposibilă - din zonă lipsind lemnul şi drumurile de acces - dacă „inițiații" nu ar fi fost ajutați de mijloacele de zbor ale extratereştrilor. Este şi explicația ingeniozității tehnice, încă neegalate, în amplasarea pietrelor - unele cântărind 50 de tone.*) Însă, din cauza nedezvoltării suficiente a palierului mental, incaşii au rămas limitați cultural şi civilizatoric, în final dispărând ca imperiu.

Ar fi util să mai amintim de ipoteza lansată de cercetătorii civilizației Atlantidei, care susține că urmaşii atlanților s-au refugiat după distrugere de-o parte şi de alta a Oceanului

Atlantic. Cei din America de Sud, rasa roşie, au încercat să perpetueze cunoştinţele acumulate de atlanţi, parţial şi cu deformări inevitabile, până la incaşi. Civilizaţia Atlantidei era diferită de a noastră, utilizând frecvent puterile paranormale, adică energiile planului astral. Prin urmare, civilizaţia actuală diferă de civilizaţia anterioară (se vorbeşte că ar mai fi fost patru civilizaţii anterioare pe Terra) prin modul de abordare a realităţii înconjurătoare. Semnificaţia distrugerii civilizaţiei Atlantidei ar putea fi nivelul mental superior al civilizaţiei care trebuia să-i urmeze. Legile universului impun o evoluţie planetară, nicidecum o regresie. Racilele actualei civilizaţii sunt efecte colaterale nedorite, dar ele nu sunt semnificative pentru definirea cosmică a civilizaţiei umane actuale, care se poate lăuda prin cultură, spiritualitate, tehnologie etc.

Dacă astăzi am desfiinţa brusc toate suporturile fizice ale cuvintelor, civilizaţia ar decade la fel de brusc. Scrisul stă deci la baza capacităţii noastre de abstractizare. Totuşi, trebuie să spunem că acesta nu putea apare decât dacă omul avea deja o capacitate pre-operaţională de abstractizare, avea în germene inteligenţa umană. Nici o altă specie nu a mai reuşit această performanţă de atunci.

INFO: Noam Chomsky a arătat că doar creierul uman, dintre toate creierele biologice, este capabil să analizeze un limbaj. Ascultând orice limbă, copilul poate extrage regulile gramaticale ce stau în spatele structurii limbii date. Poate deci analiza cu aceeaşi uşurinţă orice limbaj (fără a putea spune cum) şi ştie intuitiv dacă o anume construcţie este corectă. Maimuţele şi alte animale superioare nu au această abilitate analitică, deşi ele pot recunoaşte câteva cuvinte şi sunete.

Pe de altă parte, analfabeţii de azi beneficiază nativ de achiziţiile inconştientului colectiv şi mai ales de interacţiunea cu ceilalţi oameni, ceea ce le dezvoltă mentalul, chiar în lipsa cuvântului scris din educaţia lor.

Pe măsură ce telepatia va deveni un fapt banal, cuvântul scris va decade ca importanţă în dezvoltarea mentală a copilului, fiind suplinit de interacţiunea telepatică încă de timpuriu, ca şi de o dezvoltare maximă a memoriei.

INFO: Se cuvine amintită aici şi contribuţia filosofului Karl R. Popper la sublinierea rolului **cuvântului** în progresul continuu al omenirii [1, p.216].

El propune o teorie care ia în considerare 1) lumea obiectelor materiale, 2) psihicul uman subiectiv – *până aici, teoria este dualistă* -, 3) sistemele teoretice de gândire, transmise prin educaţie – acestea sunt obiectele, produsele minţii. Psihicul interacţionează atât cu obiectele materiale, cât şi cu cele mintale. Psihicul acţionează asupra obiectelor materiale cu ajutorul obiectelor mintale (construite de predecesori şi remodelate de psihicul fiecăruia). Popper dă o consistenţă de sine stătătoare ideilor, apropiindu-se de viziunea orientală asupra lumii ideilor, dar şi de ipoteza arhetipurilor jungiene.

În centrul lumii a treia (a cunoaşterii, lumea produselor minţii umane) Popper pune **limbajul** uman. «Prin faptul că învăţăm să vorbim, învăţăm şi să ne schimbăm mintea.» Printre uneltele construite de Homo Faber este şi limbajul, ca şi teoriile expuse oral sau scris, ele fiind instrumente asemănătoare ochilor sau urechilor cu care ne orientăm în lumea fizică.

4.1.4. AFECTIVITATEA

Nu dorim să se înţeleagă că afectivitatea este doar un rudiment al preistoriei, unde avusese un rol auxiliar dezvoltării gândirii. Afectele primare (plăcere-neplăcere, apoi bucuria, dezgustul, tristeţea, mânia, frica) au evoluat şi ele prin interacţiuni sociale. La început, afectele se adresau exclusiv individului, pentru a-i orienta adaptarea la mediu. Apoi afectele au orientat individul pentru a se integra în comunitatea semenilor. O celulă vie pusă pe lama microscopului trăieşte doar pentru sine, dar numai integrată într-un ţesut (comunitatea supra-celulară) devine utilă organismului. La fel, un individ izolat nu este foarte important pentru lume, ci numai prin

contactul cu semenii capătă şi un rol supra-individual. Putem desprinde ideea filosofică următoare: sarcina integrării celulei îi revine ***etericului***, iar sarcina integrării individului îi revine ***astralului***.

NOTĂ: În cazul insectelor de genul furnicilor sau albinelor, integrarea acțiunii întregului muşuroi sau roi se face la nivel astral, de către instanțe inteligente. Unii esoterişti dau inteligențelor astrale supracomunitare numele de *eggregor* - sufletul de grup, mai ales la nivelul colectivităților umane, unde gândurile şi afectele individuale similare se adună în forme energetice ce dobândesc o „personalitate” proprie.

Deci emoțiile au simultan două roluri: individual şi social. Planul astral stă la baza gândirii, motivației şi socializării. Omul este şi va rămâne o ființă socială, deci va avea nevoie de afectivitate întotdeauna. Dezvoltarea planului mental a adus afectivității noi valențe: sentimentele superioare specific umane, morala, arta, cultura etc. Motivațiile au întotdeauna şi un substrat afectiv (primar sau superior).

INFO: Ablația chirurgicală a afectivității.

Operațiile pe cord deschis au efecte secundare în planul afectivității. Mai ales în cazul introducerii unor inimi artificiale, pacienții se schimbă complet: parcă nu ar mai avea suflet, au inima împietrită, nu mai empatizează cu cei din jur, nu se mai simt legați de persoanele apropiate, au o mai mică intuiție interpersonală. Nu se ştie de ce apar aceste efecte psihologice.

Putem interpreta aceste date prin prisma modelului nostru astfel: Operațiile chirurgicale, de orice fel ar fi ele, pot produce defecte ale rețelei eterice. În special în cazul transplanturilor de cord artificial se produce o traumă definitivă a rețelei eterice locale. Din yoga, se ştie că acolo există centrul energetic al inimii (*Anahata chakra*, sanscr.), care are, printre altele, şi rolul de a regla afectivitatea umană. Distrugerea funcționalității sale are ca urmare logică anihilarea sentimentelor şi efectul de „cyborg” pe care îl reclamă pacienții.

4.1.5. DEVENIREA VIEȚII

Făcând o sinteză a afirmațiilor noastre de mai sus:

- **etericul** ajută la integrarea celulei în țesut
- **astralul** ajută la integrarea individului în comunitate

Putem extrapola acestea, spunând mai departe că:

- în mediul **fizic** atomii se agregă în molecule
- în mediul **mental** omenirea se va integra în civilizația spirituală (etapa ierarhic superioară)

Vom sintetiza aceste afirmații filosofice în schema „Spiralei devenirii Vieții” (fig.4.1)

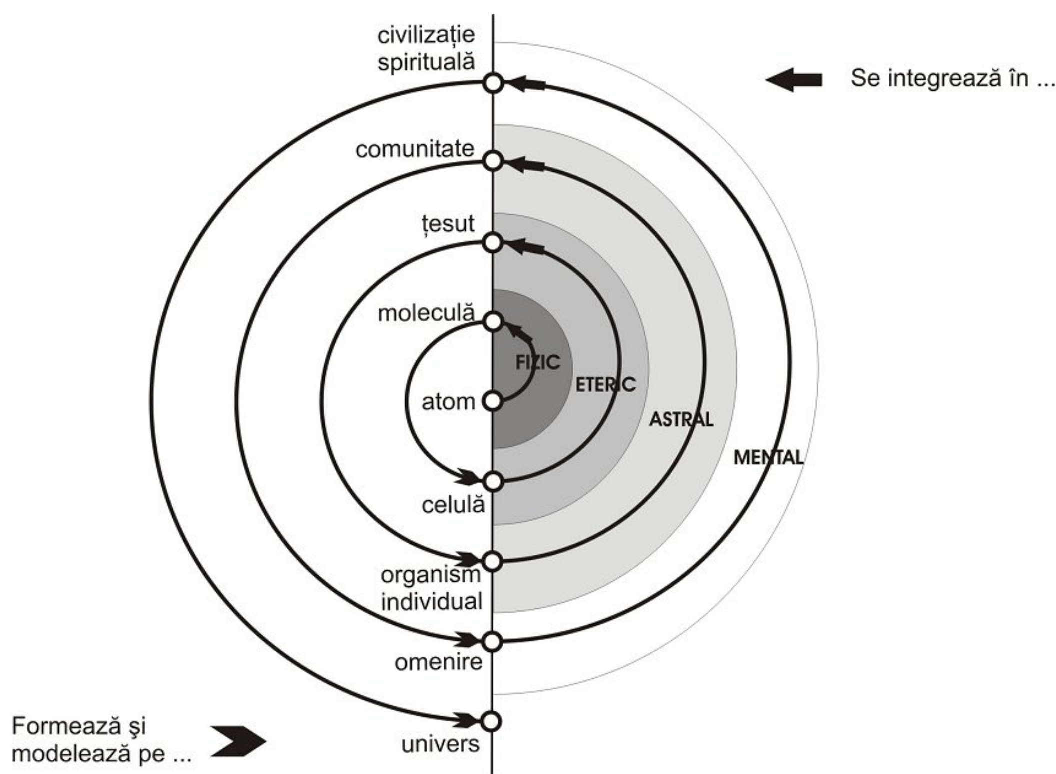


Fig.4.1.   Spirala devenirii Vieții

Ce înțelegem prin civilizația spirituală?

La o primă vedere, aceasta ar fi nivelul ideal la care poate ajunge umanitatea într-un viitor mai îndepărtat, aşa cum au profețit scriitorii de science-fiction. Lumea ar ajunge la un nivel tehnologic inimaginabil astăzi, iar cercetarea cosmosului ar deveni principala ocupație a omului. Conform scenariilor SF, se presupune că civilizația terestră se va alătura celorlalte civilizații galactice, pentru colonizarea universului.

Există destule dovezi, pe lângă intuițiile multor oameni, că aceste civilizații extraterestre ne vizitează din negura timpului, încercând să ne dea un ajutor invizibil. Ele ne-au monitorizat de la început, dacă nu chiar au şi provocat mutațiile genetice destinate umanizării strămoşilor noştri îndepărtați (inclusiv „pierderea” celor doi cromozomi față de genotipul primatelor).

INFO: După cum se ştie, maimuțele posedă 24 de perechi cromozomiale, cu una mai mult decât oamenii. Dacă ne-am trage din maimuță, ar fi singurul caz cunoscut în genetică în care o specie îşi pierde „în mod natural” o pereche cromozomială. Ştiința tinde să presupună că, mai degrabă, strămoşii omului actual sunt şi strămoşii maimuțelor, acestea mergând mai departe cu specializarea prin adăugarea celor doi cromozomi. Succesul omului s-ar datora mai slabei sale specializări, deci adaptabilității sporite la provocările mediului.

În legătură cu acelaşi subiect al „civilizației spirituale”, iată care ar fi baza esoterică a **astrologiei**: fiecare planetă şi stea are anumite influențe asupra pământenilor, care rezultă din <u>emisia astrală subtilă</u> (de aici vine şi numele de „plan astral” – planul vibratoriu prin care stelele îşi fac simțită influența) ce străbate distanțele cosmice cu uşurință şi marchează viața oamenilor. Emisia subtilă a planetei respective este o rezultantă a activităților locuitorilor săi. Se înțelege că aceşti locuitori pot să fie alcătuiți exclusiv din materie astrală, nu neapărat din cea fizică.

Impulsurile afective şi mentale sunt emise în cosmos de corpul ceresc şi tind să creeze stări similare, prin rezonanță, în corpul şi mintea omului. Vrem să subliniem că este valabilă şi reciproca: rezultanta activității psihice a oamenilor străbate cosmosul şi generează stări similare în locuitorii planetelor întâlnite în cale de acest flux subtil (similar cu zgomotul electromagnetic al planetei, rezultat al funcționării maşinilor electrice, emisiilor radio-tv etc). Se ştie că, în prezent, calitatea acestui flux psihic este de joasă calitate (prea mulți semeni de-ai noştri complăcându-se în mizerie morală, concupiscență şi toate celelalte rele), ceea ce deranjează civilizațiile vecine. Este evident că se impune ca oamenii să-şi ridice vibrația sufletească - abia atunci celelalte civilizații arătându-se dispuse că colaboreze cu noi, cei conştienți de responsabilitatea ce ne revine în armonizarea universului. Acesta ar fi unul din sensurile reale ale integrării omenirii în civilizația spirituală.

Dăm însă şi un sens mai larg noțiunii de „civilizație spirituală”. După cum viața este sinonimă, în sens strict biologic, cu metabolismul, ea poate fi definită, în sens spiritual, ca fiind conştiința. În acest caz, putem accepta că există ființe non-substanțiale dotate cu o conştiință (numite şi „spirite”), care formează o imensă comunitate pur spirituală, dedicată armonizării ființelor din toate planurile vibratorii.

Această lume a spiritelor înalte supraveghează omenirea încă de la naşterea sa. Tot ce înseamnă umanizare şi civilizare nu este o invenție a omului, ci efortul său de a aplica în practică ideile creatoare ale civilizației spirituale a Pământului. Rezonanța mentală dintre om şi spiritele superioare face posibil progresul în toate domeniile, iar lipsa ei aduce dezastrul şi nefericirea. Chiar dacă nu ne dăm seama, civilizația omenească traduce în fapt armonia ideilor frumoase venite „de sus”. **Civilizația spirituală a Pământului există** şi se străduieşte să ridice oamenii la un nivel de gândire şi comportare onorabil. Deocamdată s-a reuşit doar preluarea unor indivizi separați, numiți în diverse feluri: inițiați, maeştri, guru, mediumi, mistici, channels, iluminați, persoane îmbunătățite, paranormali, intuitivi, senzitivi etc. Nu ştim cât este de departe momentul schimbării viziunii întregii omeniri. Unii, mai pesimişti, cred că nu va veni niciodată, fiindcă „omul este rău de la natură, iar lucrurile merg tot mai prost în lume”. Alții, mai optimişti, spun că „atunci când lucrurile vor merge cel mai prost va fi impusă o nouă viziune spirituală”. Mai sunt unii care afirmă că Noua Eră deja a început, tot mai mulți oameni (în ritm exponențial) apropiindu-se de înțelegerea spiritualității intrinseci Omului...

OBSERVAȚIE: Până nu demult, credința în existența extratereştrilor sau a spiritelor era catalogată imediat drept „naivitate”. Din fericire, omenirea a evoluat şi numai dezinteresul, neinformarea sau reaua-voință ne-ar putea împiedica să afirmăm astăzi răspicat că există dovezi clare privind existența lor, chiar dacă nu sunt neapărat materiale.

Omenirea nu este obligată să se integreze în civilizația spirituală, după cum o celulă bolnavă nu contribuie la funcționarea țesutului. Dar toate forțele constructive ale universului doresc aducerea Pământului în rândul celorlalte civilizații avansate, spre binele tuturor. Chestiunea de principiu este aceasta: mai devreme sau mai târziu, omenirea ar putea face un salt legic către o nouă viziune, spirituală, care o va face utilă alături şi acționând împreună cu celelalte civilizații avansate din univers...

4.2. ROLURILE PRECONŞTIINȚEI

În neurofiziologie, unitatea anatomo-funcțională a sistemului nervos este ARCUL REFLEX (nu neuronul, cum greşit se mai susține). Arcul reflex este un sistem cibernetic cu autoreglaj

(feed-back), format din cel puţin 4 neuroni (neuron senzitiv, neuron de asociaţie, neuron efector, neuron senzitiv secundar pentru aferentaţia inversă) [6, p.102]

Arcul reflex **elementar** implică doar un centru nervos SUBCORTICAL, iar reacţia sa este rapidă, standardizată, vizează integrarea automată prin adaptarea exclusiv la stimul. Arcul reflex **supraelementar** este o prelungire şi o dezvoltare a nivelului elementar la nivel CORTICAL, reacţia sa este mai elaborată, mai lentă şi vizează integrarea superioară prin adaptarea şi la circumstanţe.

Preluăm acest model cibernetic şi în cadrul modelului psihicului, în figura 4.2.

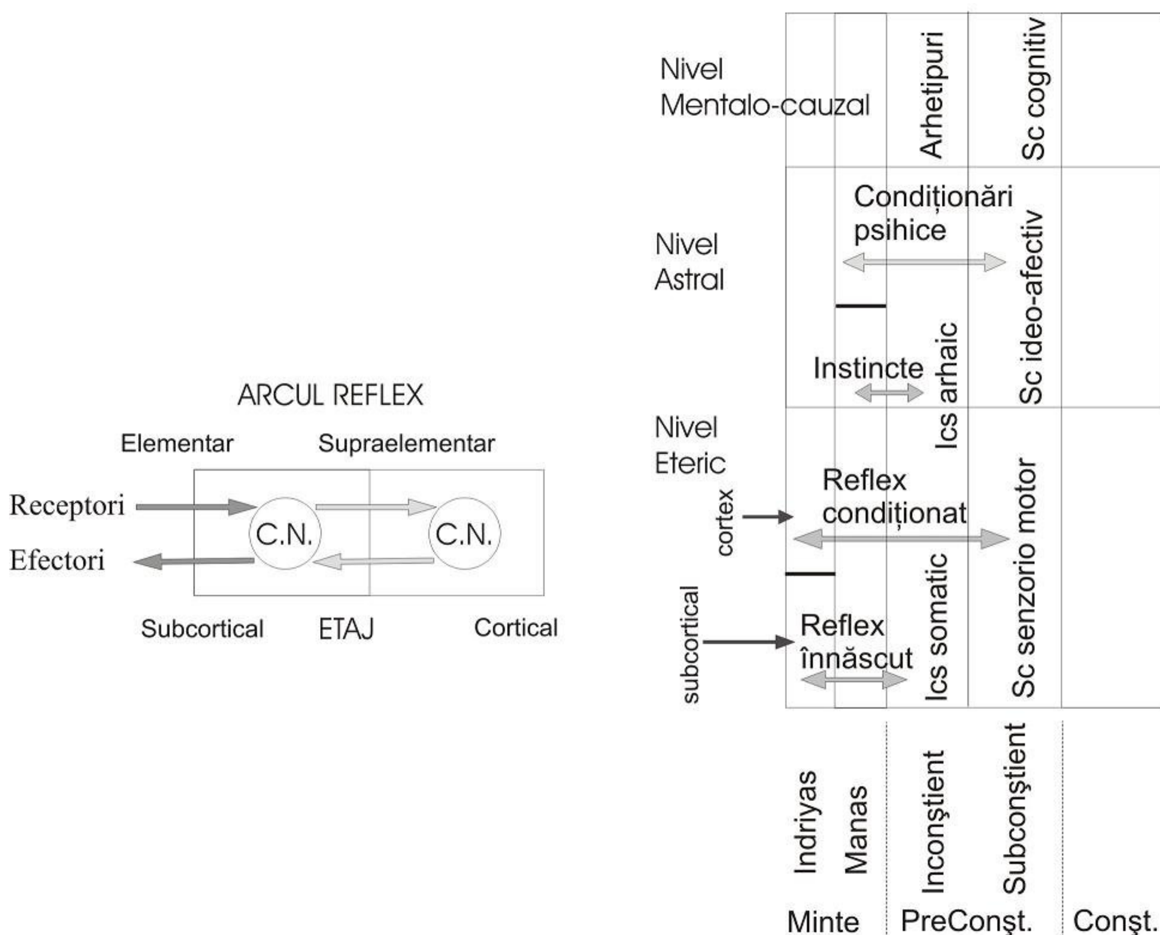


Fig.4.2. Acţiunea arcurilor reflexe în cadrul Minţii şi Preconştiinţei, precum şi alcătuirea Inconştientului şi Subconştientului treimic. Vezi şi subcapitolul 3.3.7.

În acord cu definiţiile introduse de noi, vom reformula mai jos (fig.4.3.) schema freudiană privind solicitările la care este supus EU-l (Conştiinţa), care trebuie să le împace pe toate. Adăugăm că **transa creatoare, inspiraţia, contemplaţia, intuiţia** nu sunt produse prin recombinări ale informaţiilor din interiorul Preconştiinţei, ci este un aport de sus, din Supraconştiinţă (Conştiinţa astrală, mentalo-cauzală, Spiritul). Superego-ul este o structură din inconştient generată de cenzura exterioară a părinţilor, mediului, educaţiei. Superego-ul poate avea influenţă asupra Supraconştiinţei doar în măsura în care normele sociale sunt interiorizate şi li se înţelege necesitatea, altfel rămâne un factor coercitiv „orb”.

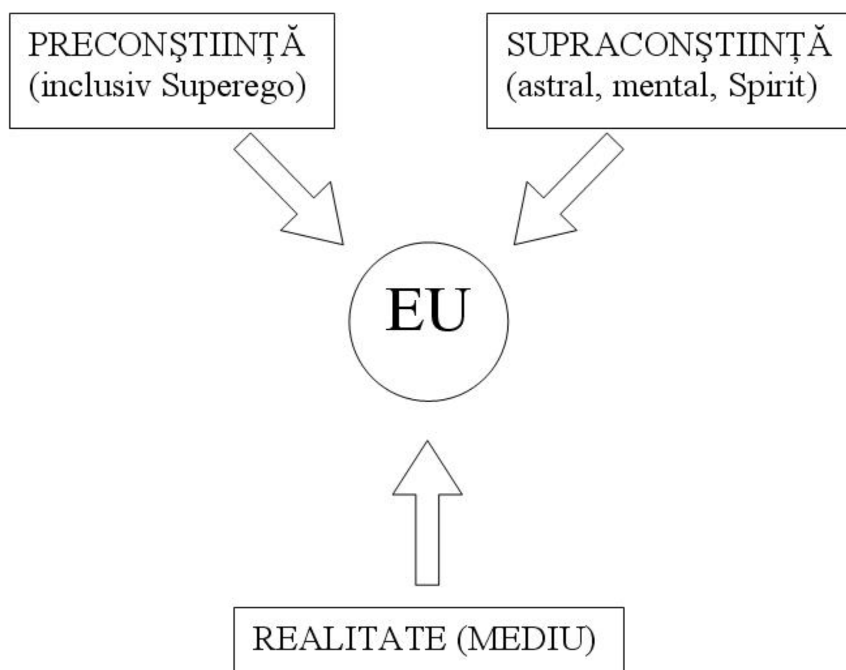


Fig.4.3. Schema freudiană - reformulată - *a solicitărilor la care răspunde Conştiința (Eu, personalitate)*

Psihanaliza a sesizat o relație dezechilibrată între Conştient şi Inconştient. Conştientul este strivit de puterea pulsiunilor abisale. Freud a asemănat Conştiința cu vârful vizibil al aisbergului Inconştient.

Aprofundând metafora freudiană, credem că, mai degrabă, Conştiința este vârful aisbergului Supraconştiinței, iar Inconştientul este un vulcan aflat de cealaltă parte a Conştiinței. Echilibrul psihologic poate fi adus numai prin introducerea în ecuație a Supraconştientului, la fel de vast şi puternic precum Inconştientul. Orice cale care abordează Inconştientul trebuie sprijinită pe o poziție Supraconştientă. Altfel, Conştientul singur este manipulabil, impresionabil, voința ocazională a unui individ nu are succes contra tendințelor acumulate în milioanele de ani. Dacă însă îşi trage forța de sus, din etajele Supraconştiente, având resurse psihice nelimitate, atunci instinctele anarhice pot fi domesticite, tendințele negative anihilate şi noi scheme pozitive inoculate, după modelul Supraconştiinței. Poți coborî în abis numai pe cât te ridici în slăvi...

Polul determinismului, fatalismului este Inconştientul (Preconştiința). Polul libertății este Supraconştiința, din care o mică parte este Conştiința.

4.2.1. PLECÂND DE LA NEUROLOGIE

INFO: **Unele rezultate din domeniul neurobiologiei au dus recent la concluzia că, în procesul luării unei decizii, creierul nostru ia propria decizie înainte şi independent de voința noastră conştientă.** Mai precis, dacă este clar că suntem conştienți de motivațiile care ne ghidează acțiunile, alegerea momentului precis în care trecem la realizarea lor este cel care scapă voinței noastre.

Un set de experimente inițiat în anii '80, dar cu rezultate concludente abia în 2004, a avut ca scop să elucideze mecanismele cerebrale intrate în joc când decidem să facem o mişcare. În finalul acestor cercetări a reieşit următoarea constatare: când resimțim dorința de a face un

gest, oricare ar fi acela, noi nu facem decât să urmăm ceea ce anumite zone ale creierului nostru au decis fără ca noi să ne dăm seama. Confirmarea definitivă şi implicaţiile acestui rezultat au fost anunţate de profesorul de neurobiologie **Patrick Haggard** de la University College of London într-un articol intitulat "Conscious intention and motor cognition", publicat în iunie 2005 în revista ***Trends in Cognitive Science***.

La baza concluziilor profesorului Haggard stă în primul rând un experiment din anul 2004, condus de neurobiologul **Angela Sirigu** la Institutul de ştiinţe cognitive din Lyon. Dispozitivul a implicat 15 voluntari: aşezaţi la o masă echipată cu un buton, li s-a cerut ca fiecare să acţioneze butonul într-un moment ales de ei şi numai de ei. O singură condiţie, totuşi: să noteze, la momentul luării deciziei, poziţia indicată de acele unui ceas special conceput pentru acest experiment (efectuând un tur complet în 2,46 secunde). În tot acest timp, activitatea electrică a creierului lor era înregistrată prin electroencefalografie via electrozi dispuşi pe craniul lor, în scopul de a detecta debutul "potenţialului de pregătire motorie" - o creştere bruscă a activităţii electrice a neuronilor indicând că creierul urmează să declanşeze acţiunea de a apăsa pe buton.

Rezultatele sunt clare: "Potenţialul de pregătire motorie precede în medie cu 350 milisecunde momentul în care subiecţii au senzaţia că decid conştient să apese pe buton", anunţă Angela Sirigu. "În ce priveşte începutul mişcării braţului, acesta survine la 200 de milisecunde după decizia conştientă." Este limpede, declanşarea gestului este iniţiată de creier înainte ca subiecţii să decidă conştient că îl vor face.

Pe larg, experimentul Angelei Sirigu permite astăzi să înţelegem de ce creierul iniţiază mişcările înainte ca noi să devenim conştienţi de intenţia de a le executa: de fapt, această luare la cunoştinţă este direct generată de declanşarea non-conştientă a gestului de către creier. Cu alte cuvinte, a vrea să efectuezi o acţiune este doar o simplă consecinţă a faptului că creierul a lansat deja executarea ei fără ştirea noastră. "Iată ce se întâmplă când subiectul decide să apese pe buton, explică Angela Sirigu", citată de Science&Vie. "S-a văzut că totul începe cu procese cerebrale non-conştiente. Zonele frontale (zone ale creierului situate deasupra ochilor), care au memorat în prealabil consemnul de a apăsa pe buton la un moment la alegere, stimulează cortexul parietal. Situat sus, în partea din spate a craniului, una din funcţiile acestei zone este supervizarea executării sarcinilor motorii. Acesta din urmă activează aşadar cortexul motor, căruia îi cere să efectueze acţiunea de a apăsa pe buton."

Rolul acestuia din urmă este crucial, deoarece stă la originea mişcărilor noastre: cortexul motor selectează în fapt natura exactă a mişcării ce urmează să fie executată, stimulând pentru aceasta muşchii adecvaţi. "Când cortexul motor primeşte ordinul de a acţiona din partea cortexului parietal, continuă Angela Sirigu, el devine sediul unei modificări de activitate electrică: este vorba despre naşterea faimosului potenţial de pregătire motorie, ce arată că va fi lansată executarea gestului."

Până în acest moment, pe tot parcursul acestui dialog cortical, neuronii au făcut schimb de informaţii la nivel non-conştient. Cum va fi până la urmă avertizată conştiinţa de ceea ce se pregăteşte? "Odată declanşat acest potenţial de pregătire motorie, cortexul motor informează înapoi cortexul parietal asupra naturii precise a mişcării pe care a ales s-o execute la comanda sa. Exact receptarea acestei informaţii de către parietal este cea care generează la subiect conştiinţa de a vrea să apese pe buton." După cum se vede, tocmai pentru că cortexul nostru parietal şi cortexul nostru motor s-au pus de acord asupra naturii precise a unui gest ajungem noi resimţim senzaţia de a vrea să îl efectuăm.

Totuşi, mai precizează Angela Sirigu, conştiinţa nu este un simplu birou de înregistrare limitat la a valida alegerile făcute fără ştirea sa. Dovada: ea dispune de un fel de "drept de veto". "Noi dispunem de o libertate: aceea de a refuza ceea ce ajunge să decidă creierul nostru"

Referinţe:
[http://www.comunic.ro/article.php/Neurologii_pun_sub_semnul_%C3%AEntreb%C4%83rii_existen%C5%A3a_liberului_arbitru/1969/]

Comentând această informaţie ştiinţifică, nu putem să nu subliniem în primul rând speculaţiile pe care le poate insinua, filosofii întrebându-se „ce mai rămâne din noţiunea de liber arbitru, de responsabilitate morală şi, în final, legală?". De fapt, rezultatele trebuie interpretate strict în contextul sarcinii date: alegerea aleatorie a momentului unei acţiuni obligatorii. Nu se pune în nici un fel problema validităţii deciziei conştiente, ci doar a declanşării la întâmplare a acţiunii, fără nici o miză majoră. Este chiar logic ca, în această sarcină simplă (alegerea unui

moment oarecare echiprobabil), conştiinţa să fie ajutată de un etaj inferior (numit de savanţi „inconştientul cognitiv"), unde sunt stocate astfel de programe automate, similare cu generatoarele aleatoare de numere.

Bazându-ne pe acest experiment, ajungem la problema care ne interesează cu adevărat, şi anume **prezentarea fluxurilor info-energetice** din interiorul psihicului uman.

Vom reprezenta grafic observaţiile şi concluziile neurobiologilor (fig.4.4.). Pe acelaşi tip de grafic vom reprezenta apoi şi interpretarea rezultatelor plecând de la modelul propus de noi fig.4.5.). La final, vom face comparaţie între cele două interpretări.

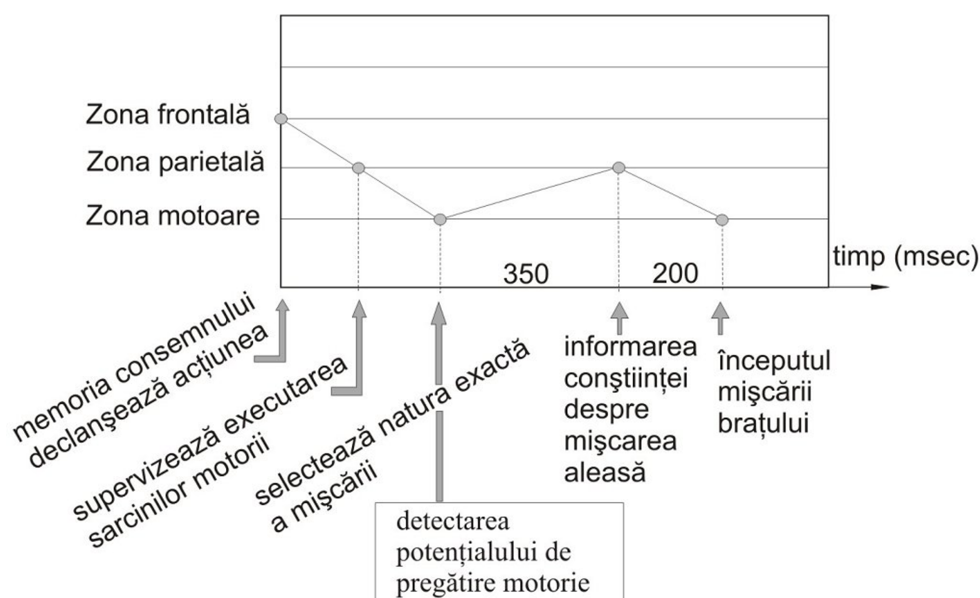


Fig.4.4. Observaţiile şi interpretările neurologilor privind luarea unei decizii de creier

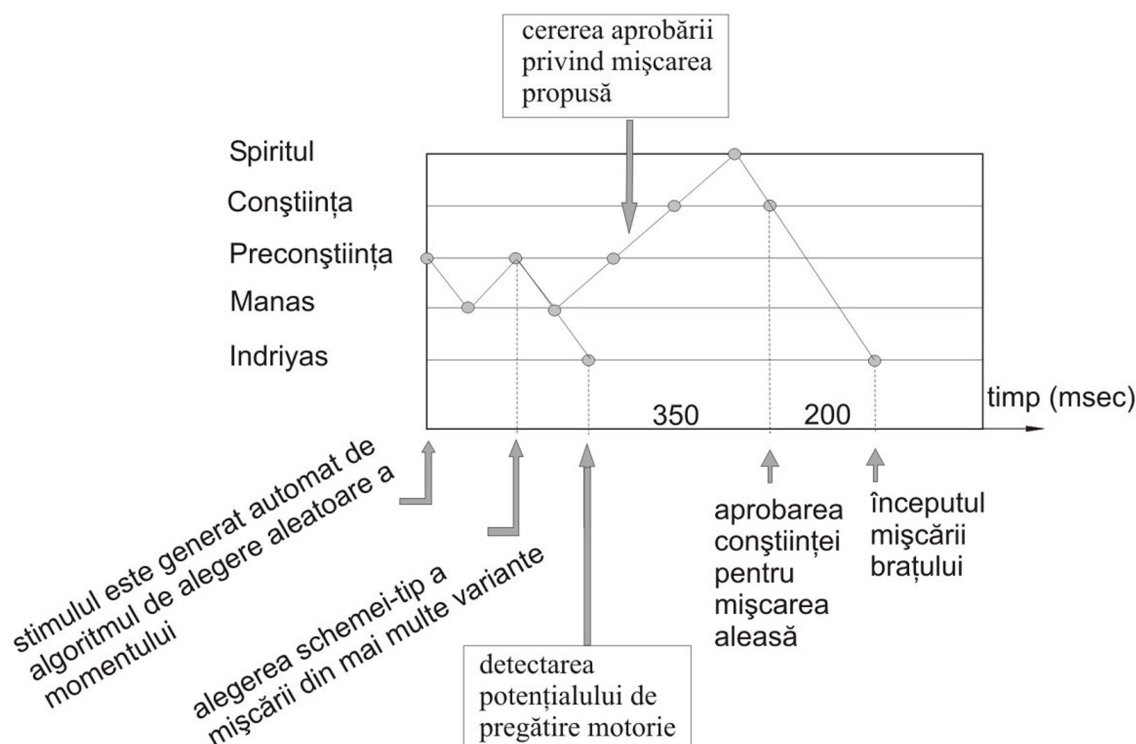


Fig.4.5. Interpretările privind luarea unei decizii, pe baza modelului psihicului uman, propus de noi

COMPARAŢIE ÎNTRE CELE DOUĂ INTERPRETĂRI

Prima diferenţă esenţială constă în denumirea diferită a zonelor prin care trece fluxul informaţional, în modelul nostru existând o corespondenţă cu zonele corticale implicate. Astfel, zona motoare corespunde organelor subtile de acţiune (Indriyas), zona parietală corespunde atât minţii operative (Manas), cât şi Conştiinţei, iar zona frontală corespunde Preconştiinţei. După cum se observă, instanţa superioară care ia decizia finală de aprobare este Spiritul.

A doua diferenţă constă în fluxul intens recurent între Manas şi Preconştiinţă. Considerăm că mintea operativă (Manas) interoghează permanent baza sa de date (Preconştiinţa) în legătură cu toate acţiunile pe care doreşte să le execute. Mintea în sine nu deţine aceste scheme-tip, ci doar le selectează, le reţine pentru scurt timp şi le prezintă aprobării superioare. Simultan, pentru economie de timp, lansează către organul motor comanda preparatorie.

NOTĂ: Revenim la analogia cu structura hardware. Putem compara Mintea operativă (Manas) cu ***procesorul*** computerului, schemele-tip alese din Preconştiinţă ar fi ***memoria RAM***, de lucru, temporară, iar Preconştiinţa ar fi memoria de lungă durată, adică informaţiile de pe ***hard-disk***.

De reţinut este şi faptul că semnalul de la Minte către Conştiinţă (sau Spirit) trece tot prin Preconştiinţă, dar nu prin baza de date, ci printr-o altă parte a ei. Mai bine spus, fluxul nu mai face staţie aici, ci trece nestingherit mai departe. Este dificil, deocamdată, să facem o delimitare strictă între posibile diverse segmente ale Preconştiinţei, lăsând această sarcină viitorului...

După cum se observă pe grafic, paşii intermediari până la conştientizarea mişcării, prezenţi în modelul nostru, nu sunt descrişi în cadrul experimentului. Întrebarea firească ar fi aici de ce Conştiinţa nu sesizează informaţia chiar la primul contact cu fluxul informaţional, ci abia la al

doilea. O explicaţie simplă este aceea că intervalul de timp real (nu cel figurat pe desen – fig.4.5) între cele două momente este extrem de mic, insesizabil practic. Comunicarea între Conştiinţă şi Spirit este extrem de rapidă, părând a fi o clipă unică.

Pe acelaşi grafic de mai sus (fig.4.5) putem imagina şi alte situaţii comune, în care stimulul iniţial nu vine de la Preconştiinţă (ca în experimentul prezentat), ci fie de la Conştiinţă – ca o comandă pentru a elabora un raţionament, de exemplu -, fie din mediu – ca senzaţie.

Am afirmat că Mintea operativă nu deţine scheme-tip preformate, ci doar le selectează din Preconştiinţă, le reţine pentru scurt timp şi le prezintă aprobării superioare. Rezultă astfel importanţa Preconştiinţei din toate punctele de vedere:

- al continuităţii experienţei omului (prin memoria de lungă durată),
- al rolului său operativ în orice elaborare mintală (conştientă sau nu),
- al menajării Conştiinţei de supraîncărcarea cu decizii mărunte şi senzaţii nesemnificative.

OBSERVAŢIE: Putem asemăna această funcţie a Preconştiinţei cu cea a talamusului, care are rolul de releu-filtru senzorial pentru toate informaţiile ce ajung la creier. S-ar părea că există o legătură între Preconştiinţă şi talamus (în general, etajele subcorticale). Multor funcţii desemnate a fi *sub- sau in-conştiente* de către psihologie li se descoperă conexiuni *subcorticale* de către neurobiologie.

4.3. CÂTEVA STĂRI ALE CONŞTIINŢEI

Am ajuns la momentul când putem să unificăm, conform modelului nostru, experienţele normale cu cele „paranormale” ale psihicului. Pe baza următoarei scheme (fig. 4.6.) putem explica în mod unitar diversele **stări ale conştiinţei fizico-eterice.** Reamintim că Preconştiinţa este o extensie a Minţii, împreună ele constituind o unitate operatorie.

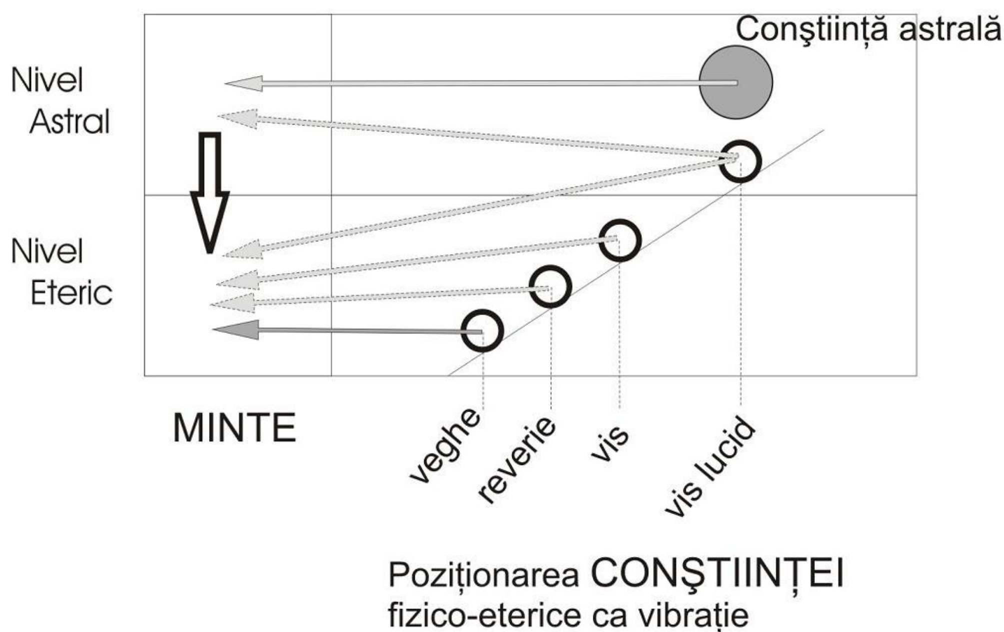


Fig.4.6. Explicarea unitară a diverselor stări de conştiinţă

De la început, vom preciza capacitatea Conştiinţei fizice de a-şi ridica frecvenţa vibraţiei faţă de starea obişnuită de veghe. Această mobilitate se obţine printr-o uşoară dedublare (ieşirea corpului eteric din aliniere cu corpul fizic). De aceea, când ne trezim brusc din somn, avem impresia că am căzut de undeva, de sus, aceasta fiind de fapt reintrarea în corpul fizic (realinierea cu el).

În starea de **reverie** (aţipire) Conştiinţa primeşte informaţii de la Minte, ca simple combinări de reprezentări, rezultat al preocupărilor zilnice sau amintirilor.

INFO: Trebuie deosebit între vis şi imaginile hipnogogice. Acestea din urmă sunt elaborate de scoarţa cerebrală (zona optică) în starea dintre veghe şi somn. Se crede că imaginile hipnogogice sunt excitaţii vizuale retiniene ce apar cu ochii închişi, reprezentând imagini vii luminoase, colorate şi caleidoscopice.
Comentariu: Putem completa această explicaţie neurologică cu cea sugerată de fig. 4.6, în care **reveria** este o stare ceva mai „rapidă" ca vibraţie decât veghea, putând oferi câmpului conştiinţei senzaţii mai apropiate de planul astral.

În starea de **vis**, Conştiinţa fizică primeşte informaţii de la Conştiinţa astrală, prin Mintea astrală şi cea fizică. Codificarea simbolică este apanajul inteligenţei astrale. În vis, Mintea fizică nu reuşeşte să engrameze visul în Memoria de lungă durată decât dacă este trezită imediat după terminarea sa. Altfel, informaţia se pare că se pierde, cu excepţia unor cazuri speciale. Probabil că trezirea este provocată atunci când informaţiile sunt foarte importante şi trebuie reţinute. În cursul visului, Conştiinţa fizică recepteză pasiv informaţiile şi nu poate interveni volitiv. Trezirea înseamnă revenirea Spiritului în corp, deci vom deduce că lipsa Sa duce la incapacitatea Conştiinţei fizice de a memora pe termen lung visul, adică orice conţinut mintal pe care l-a trăit în somn.

INFO: Savanţii au observat că visele pot fi împărţite în două categorii, în funcţie de pattern-urile electrice ale creierului, în vise REM şi NREM. În visele din starea REM (*rapid eye movement*, engl.) ritmul cardiac este crescut, corpul este virtual paralizat, apare un blocaj senzorial, neuronii implicaţi în mers şi vorbire sunt activaţi, visele sunt mai vii şi mai emoţionale, dar şi mai ilogice decât visele NREM. Acestea din urmă se înregistrează în celelalte faze de somn (când sunt prezente semnalele electrice de tip alfa, delta, theta), fiind mult mai legate de ceea ce se petrece în viaţa reală a persoanei. [3, pag.289] În ceea ce ne priveşte, considerăm că visul REM este cel în care se comunică intens între astral şi fizic (la intenţia Minţii astrale), iar visul NREM este doar o stare de mare sugestibilitate (creştere a frecvenţei Conştiinţei fizice), în care sugestiile „hipnotice" provin chiar din interior, din memorie sau din senzaţiile fizice. Invers privind, hipnoza induce o stare de receptivitate similară visului NREM.

Prin comparaţie, în starea de **vis lucid**, Conştiinţa fizică reuşeşte simultan:
- să viseze că visează
- să controleze decurgerea visului

Acestea sunt posibile prin faptul că, odată trecută dincolo de graniţa dintre eteric şi astral, Conştiinţa îşi păstrează percepţia venită de la Mintea fizică, dar, în plus, capătă şi abilităţile specifice Minţii astrale, care trimite informaţii celei inferioare. Conştiinţa devine, alternativ sau simultan, atât obiect, cât şi subiect al visării. Se pare că acesta nu este un somn profund, ci omul poate bascula imediat în starea de veghe, dar şi să revină la fel de rapid la visul lucid.

INFO: Unii oameni nu pot visa lucid cu sonor.

Somnambulismul diferă de visul lucid prin faptul că nu se limitează la o elaborare mintală, ci implică şi *Indriyas* fizice (angrenarea activităţilor fizice simple). Somnambulul nu mai poate accesa din memoria fizică propriile restricţii (de pildă, obstacole pe care omul şi le-a pus singur înainte de culcare, pentru a nu se lăsa dus de impulsurile somnambulice). El poate merge şi cu ochii închişi pentru că foloseşte şi *Indriyas* astrale. Nu îi este teamă (îşi depăşeşte restricţiile

mintalo-afective din stare de veghe). Toate acestea arată că Conştiinţa nu mai utilizează doar memoria sau simţurile obişnuite din starea de veghe (eterice), ci şi pe cele astrale, care sunt mai stângace şi mai rudimentare faţă de cele fizice (specializate şi antrenate în realizarea acţiunilor fizice).

INFO: B.P.Haşdeu, citându-l pe Despine, relevă unele fapte realizate de somnambuli, care demonstrează starea de conştiinţă astrală. Astfel, somnambulul:
- poate citi dintr-o carte acoperită,
- poate indica ora unui ceasornic închis într-o cutie,
- poate vorbi o limbă străină pe care nu o cunoaşte,
- poate dezbate cu siguranţă probleme ştiinţifice despre care în stare de veghe nu are idee.

INFO: Activitatea neuro-motoare a măduvei spinării este inhibată pe parcursul viselor, ceea ce ne împiedică să ne mişcăm chiar şi în visele cele mai animate (probabil ca o măsură de protecţie). Acest lucru nu se întâmplă la somnambuli...

Transa hipnotică diferă de somnambulism prin faptul că este provocată şi dirijată din exterior, de către o terţă persoană. Se poate folosi pentru a extrage din astral informaţii uitate, neconştientizate vreodată, ascunse în profunzimile cauzale (karmice) sau cu totul inedite. Se mai foloseşte şi pentru a realiza acţiuni fizice comandate (gen spectacol de circ) sau pentru a obţine stări cataleptice ale trupului (prin angrenarea unor energii astrale şi eterice). Dacă hipnotizatorul doreşte ca pacientul să-şi amintească experienţa peste un anumit timp, îi dă comanda post-hipnotică de a-şi reaminti. Aceasta este un program inclus în memoria astrală, Conştiinţa astrală având grijă să transfere în memoria fizică informaţia la momentul potrivit.

INFO: Apariţia în hipnoză a unei ALTE conştiinţe decât cea obişnuită a fost pusă în evidenţă experimental, fiind numită de psihologul Hilgard „observatorul ascuns". Este de subliniat că apare un factor CONŞTIENT nou, ceea ce este cu totul altceva decât o secvenţă de comenzi automate inconştiente, cum încă se mai presupune!

«…la multe persoane hipnotizate, o parte a minţii care nu se află sub control conştient pare să urmărească experienţa persoanei la un nivel global… Metafora "observatorului ascuns" se referă la o structură mentală care monitorizează tot ce se întâmplă, inclusiv faptul că persoana hipnotizată nu este conştientă că percepe… Hilgard şi colaboratorii au comparat acest fenomen cu experienţele cotidiene, în care un individ îşi împarte atenţia simultan între două sarcini: condusul unei maşini şi conversaţia concomitentă.» [7, pag. 303]

Comentariu: Trebuie totuşi să adăugăm că această simplă analogie nu explică fenomenul în sine, care are implicaţii mult mai profunde. Nu este vorba de două acţiuni simultane ale aceleiaşi structuri mintale, ci de două structuri diferite. Hilgard descrie experienţe în care, pacientul fiind sugestionat hipnotic că nu poate auzi nimic, cercetătorul discuta şi cerea referinţe de la «partea din tine care m-a ascultat înainte şi a executat comanda pe care i-am dat-o…» – acel martor detaşat al evenimentelor, care, în experienţa anterioară, declanşase acţiunea comandată de hipnotizator, deşi subiectul era complet sugestionat să nu audă absolut nimic din ceea ce se vorbea în cameră (lucru verificat de asistenţi). Este clară confirmarea existenţei celor două Conştiinţe diferite: cea fizică şi cea astrală.

OBSERVAŢIE: DESPRE OROLOGIUL BIOLOGIC

Unele persoane reuşesc, zile şi săptămâni la rând, să se trezească la aceeaşi oră şi minut, cu o precizie care îi cam pune pe gânduri. Ele pun acest fapt pe seama "obişnuinţei", a "programării subconştientului", a "orologiului biologic"… Aceste expresii sunt simple etichete ale unui fapt enigmatic, pe care nu-l lămuresc deloc. O încercare de explicare ştiinţifică a acestui fenomen, bazată pe **paradigma neuro-biologică**, menţionează, la modul general, ciclicităţile omniprezente în viaţa biologică, începând cu ritmul circadian şi terminând cu marele ciclu al vieţii, ce se încheie la bătrâneţe, afirmându-se că "totul este înscris în gene" (adică are o cauzalitate internă, de parcă genele ar conţine şi un sui-generis *cristal de cuarţ* care "bate secunda"). În legătură cu problema pusă, de evaluare a orei **exacte** de către creier, se presupune că creierul ar face o legătură

automată între un eveniment biologic ori microbiologic şi ora primei sale apariţii. Astfel, a doua zi, creierul dă un semnal puternic la reluarea evenimentului intern, care apare la aceeaşi oră indicată de ceas. Aparent logică, această explicaţie implică însă nişte condiţii riguroase imposibil de respectat, pe care le vom detalia în cele ce urmează.

1. În primul rând, se cere ca aceleaşi evenimente interne, biologice să apară la exact aceeaşi oră. Pentru aceasta ar fi nevoie de o **sincronizare** a orologiului biologic (cel puţin la fiecare 24 de ore) cu un "ceas natural", extern, un reper temporal. Chestiunea depăşeşte cadrul paradigmei neuro-biologice, deoarece intră în discuţie factorii cosmici (în principal rotirea Pământului în jurul axei proprii şi poziţia Soarelui pe cer). În plus, nu s-a descoperit nici un fenomen natural, exterior cu care să se coreleze - cu exactitate matematică şi independent de alţi factori - vreun fenomen organic. Putem totuşi aminti influenţa luminii asupra unor glande şi secreţii endocrine, dar cantitatea de lumină este variabilă de la o zi la alta şi nu poate intra în calcul pentru determinarea orei exacte. Singurul reper orar **exact** este poziţia Soarelui (sau a altor astre) pe cer.

2. În al doilea rând, se cere ca **succesiunea** şi **durata** presupuselor serii de fenomene biologice să fie riguros aceleaşi de la o zi la alta. Mai mult, pentru a avea o precizie de minut, este necesar ca fenomenul declanşator să dureze un minut sau chiar mai puţin. Din păcate pentru susţinătorii acestei explicaţii şubrede, nu se cunosc fenomene biologice care să îndeplinească această condiţie.

Este evident că problema nu poate fi rezolvată în cadrul paradigmei neuro-biologice. O posibilă ieşire din acest impas ar fi admiterea unei sincronizări a presupusului "orologiu biologic", clipă de clipă, cu poziţia relativă a Soarelui faţă de meridianul terestru pe care ne găsim. O asemenea legătură se face în plan astral. Putem astfel să explicăm uşor mecanismul "orologiului biologic", care ar fi doar un **rezonator al poziţiilor şi energiilor de moment ale Soarelui**. Toate fenomenele interne legate de ora exactă (inclusiv trezirea la aceeaşi oră dimineaţa) se raportează la influenţele subtile astrale. Subliniem că astfel de influenţe temporale ale Soarelui nu sunt încă explicate nici de astronomie, nici de fizica cerească, ci doar de teoria esoterică, ce menţionează **influxurile specifice de energie subtilă astrală**, cu diverse influenţe asupra vieţii pe Terra. Prin urmare, deducem lesne, pe baza modelului psihicului, că **mintea astrală** este interfaţa prin care primim semnale legate de ora astrală exactă. Iar mintea astrală semnalizează minţii fizice momentul când o acţiune specifică trebuie executată.

În concluzie, mintea astrală este cea care ne trezeşte la ora la care ne-am propus. Aceasta este şi explicaţia pentru ghicirea spontană, cu alte ocazii, a orei exacte. Mai mult însă, ţinând cont de performanţele obţinute în starea de hipnoză sau de somnambulism, o explicaţie şi mai simplă ar fi aceea că mintea astrală are chiar posibilitatea de a "citi" cadranul ceasului de lângă noi (sau să observe alte întâmplări invizibile cu rol declanşator) şi să ne atenţioneze la momentele critice prestabilite. Aici nu ar fi vorba de o sincronizare cu evenimente cosmice, ci de observarea unor evenimente create de om (cum sunt şi mersul acelor ceasului sau alte indicatoare electronice, ori chiar acţiuni ale unor terţe persoane, de care nu suntem informaţi prin cele cinci simţuri fizice).

Tot în astral se înmagazinează comenzile pe care le dăm prin autosugestie (repetare insistentă), pentru a ne fi retrimise ulterior. În starea hipnotică sugestia este mult mai puternică, pentru că se adresează direct Conştiinţei fizice ajunse la nivel astral, ca vibraţie.

INFO: Atunci când se provoacă un somn hipnotic, el se poate transforma în somn natural dacă se întrerupe sau slăbeşte legătura dintre hipnotizator şi hipnotizat. Se poate trece şi invers: de la somnul natural la somnul hipnotic. Un astfel de caz se poate manifesta şi atunci când omul vorbeşte în somn şi îi sunt adresate întrebari pe un ton potrivit şi legate de conţinutul visului. Dacă cel care doarme răspunde, somnul natural se transformă în somn hipnotic şi se acţionează prin sugestie. În felul acesta, se poate recurge la sugestia hipnotică în scopul înlăturării unor deprinderi şi înclinaţii negative din comportamentul copiilor. Unii bolnavi pot fi învăţaţi să se autohipnotizeze în aşa fel încât, atunci când se apropie criza, să-şi provoace o stare de hipnoză. Spre exemplu, bolnavii de

astm, când ştiu că se apropie criza, îşi provoacă un somn hipnotic, iar în această stare criza de sufocare nu mai are loc şi bolnavul se trezeşte automat (după circa un sfert de oră).

Trebuie să reţinem că nu se manipulează Conştiinţa astrală, care are propria ei autonomie, ci Conştiinţa fizico-eterică, ajunsă la nivelul vibraţional astral. Dificultatea obiectivă de a fi hipnotizat se explică deci prin greutatea de a-ţi ridica vibraţia Conştiinţei. Cea subiectivă constă în respingerea ideii de a fi hipnotizat, prin angrenarea voinţei. Marii hipnotişti recunosc că au o deosebită putere a magnetismului propriu, supunând voinţa hipnotizatului prin includerea corpului său astral în corpul astral extins al maestrului. În acel moment, dedublarea Conştiinţei fizice (ieşirea lejeră din alinierea cu trupul) se va face imediat, la comanda exterioară, voinţa proprie fiind supusă voinţei mai puternice. În şedinţele de hipnoză terapeutică se solicită acceptul pacientului pentru efectuarea experimentului.

OBSERVAŢIE: Prin contrast cu hipnoza benefică, unii iniţiaţi nu au nevoie să fie prezenţi în camera de experienţă, astralul lor putând călători la o oarecare distanţă şi influenţa voinţa omului conform intenţiilor sale de manipulare psihică. Totuşi, este nevoie de o oarecare acomodare şi cunoaştere reciprocă înaintea unei asemenea acţiuni de „hipnoză" agresivă (fără acceptul victimei). De fapt, în acest caz, nu se realizează o „adormire" a Conştiinţei (respectiv ridicarea vibraţiei sale), ci numai inducerea unei idei-forţă nu doar la nivel mintal (informativ), ci şi la nivel voliţional (de comandă), care reclamă realizarea urgentă şi fără comentarii a comenzii ordonate mental de către magician, ca şi cum ar fi propria idee a victimei. Aceasta ar fi un tip de telepatie, însoţită însă şi de subjugarea subtilă a voinţei.

Asemenea trăiri paroxistice manifestă şi unii bolnavi psihic, care mărturisesc să se simt siliţi de entităţi invizibile să facă anumite acţiuni, cu care în mod explicit nu sunt de acord... În cazul lor, prin slăbirea capacităţii de control al canalului telepatic, deschis la ei în mod spontan sau provocat, diverse entităţi răuvoitoare le impun telepatic nu numai anumite idei, ci ajung chiar să le subjuge voinţa, deşi sunt cazuri foarte rare. Omul poate şi trebuie să-şi folosească voinţa pentru a bloca şi neglija aceste influenţe exterioare, însă cei care s-au îmbolnăvit psihic au fost prea curioşi şi s-au obişnuit prea mult cu ascultarea acelor „voci" din lumea astrală. Fiind atât o dependenţă, cât şi o boală funcţională psihică (sau chiar organică cerebrală), este destul de greu de vindecat.

Sunt cunoscute în literatură, şi prin relatările martorilor oculari, fenomenele de **hipnoză în masă** realizate de fakiri indieni în spectacole de circ. De referinţă este fenomenul de creştere a unui arbore de la sămânţă până la fruct, în decurs de câteva minute, chiar în faţa audienţei. Deşi este imposibil de crezut, toţi spectatorii văd cum din pământ răsare o tulpină care creşte, se îngroaşă, înverzeşte, înfloreşte şi dă fruct, ca apoi să reia parcursul invers, până când dispare de unde a apărut. Cunoaştem relatarea unui român din perioada interbelică ce a participat la o astfel de şedinţă în India, care fiind pus în temă, totuşi nu reuşea să se sustragă iluziei, deşi se pişca de mână şi se concentra pentru a nu se supune sugestiei fakirului. Camerele de luat vederi nu înregistrează nimic din ce „văd" spectatorii, ceea ce confirmă că este o iluzie perfectă. Cum putem explica acest fenomen paranormal (abilitate controlată)?

OBSERVAŢIE: Prin analogie şi la o analiză mai profundă, chiar şi **teatrul** este o formă de hipnoză în masă (autoindusă). Aici, actorul joacă rolul hipnotizatorului, iar convenţiile scenice, asumate de spectatorul-hipnotizat, trasează cadrul realităţii fictive.

Fakirul are puterea de a vizualiza pe ecranul său mental tot parcursul creşterii şi descreşterii arborelui, în detaliu. După cum se ştie, reprezentarea mentală se face în planul astral, specializat în operarea cu imagini, mai precis, cu ajutorul Minţii astrale. În acelaşi timp, fakirul îşi extinde corpul astral pe raza întregii audienţe, înglobând corpurile astrale ale tuturor. Similar cu fenomenul inducţiei hipnotice, voinţa fakirului impune tuturor Minţilor astrale din spaţiul

respectiv să „vadă” ceea ce el vizualizează. Tehnic vorbind, la organele de simț astrale (*jnanendriyas*) spectatorilor ajung informațiile emise cu o mare forță de către fakir în planul astral. Această iluzie se suprapune perfect cu senzațiile fizice obişnuite primite de spectator. Explicăm aceasta prin faptul că Mintea fizică primeşte simultan informații pe canalele senzoriale fizice comune, dar şi de la Mintea astrală, ambele tipuri de informații amestecându-se, în acest caz, la nivelul Minții fizice într-un mod cât se poate de coerent, precum într-un trucaj cinematografic.

OBSERVAȚIE: Ar fi interesant de realizat studiul creierului pentru următoarele trei situații: **percepție extrasenzorială**, **somnambulism** şi **hipnoză colectivă**. Conform modelului nostru, în toate trei este angrenat acelaşi mecanism de obținere a informațiilor senzoriale tipic astrale. În cazul hipnozei în masă, fakirul induce un gând (concentrându-se perfect pe vizualizarea creşterii arborelui, pe ecranul său mental), care e considerată **senzație** fizică de către Conştiința spectatorului, dar Mintea şi creierul o tratează ca pe o **elaborare** psihică. La fel şi în celelalte două cazuri. IPOTEZA noastră este deci următoarea: chiar dacă senzațiile sunt legate parțial şi de planul fizic, ele vin mai ales pe un canal îndeobşte folosit pentru elaborările psihomentale (de la Mintea astrală). Dovada experimentală a acestei ipoteze s-ar putea obține prin detectarea activității creierului în timpul acestor trei situații. Ar trebui ca, în fiecare dintre cele trei cazuri, creierul să activeze, pe lângă ariile senzorio-motorii obişnuite simțurilor fizice, cu preponderență ariile asociative.

Dedublarea (proiecția conştientă astrală) este un fenomen paranormal spectaculos pentru subiectul care o experimentează. Practic, este o „moarte” în avanpremieră. În timp ce Conştiința fizică se află într-o stare vibratorie înaltă (de nivel astral), Mintea îşi trimite un „robot” în planul astral cu scopul explorării acestuia. Robotul este alcătuit dintr-o parte a minții „de rezervă”, nefolosită în mod uzual, însoțită şi comandată de o mică parte a perispiritului, detaşat în acest scop. Legătura dintre „robot” şi Psihic este realizată printr-o „fir” energetic foarte subțire şi extensibil (numită în esoterism şi „cordon de argint”), care transmite informațiile în ambele sensuri. Dacă Spiritul rămâne în corp, atunci omul poate relata ceea ce se întâmplă în timp real. Dacă Spiritul însoțeşte „robotul” astral, atunci omul zace ca într-un somn letargic, dar Conştiința sa este trează şi va putea relata la întoarcerea Spiritului din călătorie tot ceea ce a experimentat. Prin urmare, în acest caz, diferența față de ceea ce se întâmplă în somnul obişnuit (când Spiritul părăseşte corpul, către alte planuri subtile) este că, de data aceasta, Conştiința fizică este cât se poate de activă şi participă integral la experiențele Spiritului, reuşind şi memorarea lor perfectă. Performanța este posibilă numai dacă ea îşi rafinează vibrațiile către cele astrale.

INFO: Se cunosc cel puțin trei forme diferite de dedublare:

«DEDUBLAREA ETERICĂ se produce atunci când îți trimiți componenta rarefiată în planul eteric şi discuți cu oameni vii ai prezentului, participi la acțiunile lor. Dar acțiunile tale sunt iluzorii, căci tu nu eşti omul în carne şi oase, ci doar o fantomă, asemenea fantomelor morților, adică a spiritelor dezîncarnate.

DEDUBLAREA ASTRALĂ se produce când pătrunzi în astral şi ai acces la Akasha (memoria astrală). Atunci nu poți participa la nici o acțiune, eşti spectatorul unor clişee fotografice care se succed, sau vezi scurte filme, făcute de particule astrale specializate în înregistrări de durată.

ASTRALUL este o lume constituită din particule pe care sunt imprimate imagini. Cine pătrunde în astral cu dublura, sau doar cu mintea, are acces la o parte din imagini pe traseul urmat. Se spune că “omul vede cu ochii minții”. Fiecare particulă a astralului, oricât de mică şi de fină ar fi ea, este un aparat de fotografiat, astfel încât tot ce se întâmplă pe Pământ sau în universul nostru stelar este “fotografiat” în astral. Ceea ce vezi când pătrunzi în astral reprezintă imagini şi fapte petrecute oricând în trecut şi oriunde în prezent. Despre viitor se pot obține informații prin deducție, prin declanşarea unui mecanism automat şi instantaneu care revelează ipoteze despre fapte şi situații viitoare, dar sunt doar variante, doar probabilități despre ceea ce se va întâmpla.

DEDUBLAREA MENTALĂ se produce trimițându-ți mintea de rezervă în locuri mult mai rafinate decât prin dedublare astrală sau eterică. Trimiterea dublului eteric este dependentă de cantitatea de energie eterică de care dispui. În schimb, prin meditații speciale, poți ajunge mental oriunde doreşti, cu un

consum mai mic de energie, depinzând doar de agerimea minții tale şi de cantitatea de energie de care dispune creierul.»

[www.spiritus.ro/SPIRITISM/yogananda-_spirit,_minte.htm]

4.4. MINTEA, ÎN STAREA EI NORMALĂ

Cu explicațiile din paragrafele anterioare ne-am apropiat de înțelegerea modului în care mintea omului poate opera în mod **obişnuit** cu informații diferite, venite simultan de pe cele trei paliere vibraționale (eteric, astral, mentalo-cauzal). Este evident că existența celor trei paliere psihice are un rost bine definit, pe care l-am descrie ca fiind tocmai accesul la informații cât se poate de diferite, menite să ajute omul în viețuirea şi devenirea sa. Informațiile ajung la minte în acelaşi timp prin organele de simț fizice, astrale şi mentalo-cauzale. Aici se combină într-un mod miraculos, realizând o perspectivă unitară asupra realității. Am putea face o analogie cu suprapunerea celor trei culori de bază (roşu, verde şi albastru), care oferă toată gama de culori posibile. Tot aşa, suprapunerea informațiilor venite pe cele trei canale mentale oferă omului toată gama combinatorică posibilă de percepții, acțiuni, afecte, gânduri. La animale lipseşte canalul mentalo-cauzal, deci viața lor este mult mai săracă în informații.

Acțiunile omului se manifestă, şi ele, pe cele trei canale: fizic (somatic şi vegetativ), astral (emisia de afecte şi gânduri prin imagini) şi mentalo-cauzal (emisia de gânduri fără imagini sau cuvinte, raționamente abstracte). Desigur că înainte de a fi emise, gândurile şi afectele sunt întâi elaborate şi prelucrate la nivel pur mintal, prin ceea ce am numit „mintea operativă” – *manas*.

Figura 4.7 arată schema informațională a psihicului uman.

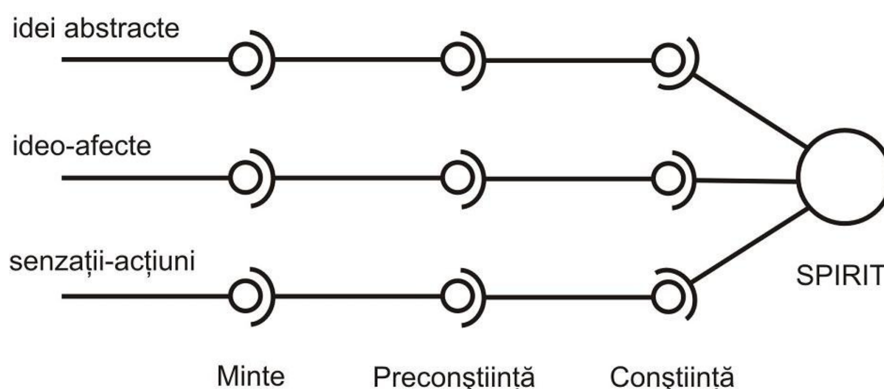


Fig.4.7. Cele 3 circuite informaționale principale din psihicul uman

Vom departaja modul de acțiune al minții în două tipuri total distincte: primul tip, în stare de **veghe**, al doilea, în **somn** şi celelalte stări modificate de conştiință.

4.4.1. STAREA DE VEGHE

Starea de veghe este cea pentru care a fost proiectată mintea să opereze în mod normal. Acum este prezent în corp şi Spiritul, numai el putând realiza sinergia celor trei compartimente psihice (fizico-eteric, astral, mentalo-cauzal). În somn, deci în lipsa Spiritului, cele trei compartimente funcționează separat, în alt regim, după cum am văzut deja în explicațiile de mai sus.

Ştiinţa curentă şi simţul comun consideră că informaţiile sunt transmise omului prin cele două forme de semnalizare – non-verbal (gestual, mimic) şi verbal (cuvinte scrise şi vorbite) – *vezi şi cap.4.1.3.* Acesta este doar o jumătate de adevăr. Mai există şi alte forme de transmitere.

Aşa după cum am mai spus, afectele (emoţiile) se transmit direct, energetic („prin aer”, dacă se poate spune astfel), între minţile şi corpurile astrale. Tot prin astral se transmit şi gândurile în imagini şi cuvinte, fenomen cunoscut sub numele de ***telepatie***. Diferenţa între telepatie şi transmiterea obişnuită este următoarea: în telepatie, se trimit focalizat **distal** numai informaţii astrale (de obicei), pe când în starea de veghe obişnuită, primim însumate de la realitatea **proximală** semnale fizice (vizuale, auditive etc), semnale astrale (afecte ce însoţesc gândurile concrete, altfel spus: semnale ideo-afective) şi semnale pur mentale (gânduri fără cuvinte sau imagini), care se combină într-o percepţie unică, fizico-ideo-afectivă. De cele mai multe ori, semnalele fizice sunt mult mai pregnante decât cele telepatice, şi de aceea realitatea fizică imediată este percepută mult mai intens, noi putând să neglijăm sugestiile mai slabe ale zonelor vibraţionale superioare. Dezvoltarea sensibilităţii extrasenzoriale este o metodă de amplificare a semnalelor astrale, fără însă a diminua receptivitatea la stimulii fizici obişnuiţi. Toate cele cinci senzaţii (vizuale, auditive, tactile, olfactive şi gustative), dar şi altele greu de descris, sunt prezente în corpul astral, dar cu o intensitate mai mare decât în planul fizic. În urma antrenamentelor de percepţie extrasenzorială, ne putem extinde corpul astral la dorinţă, de exemplu până la marginile camerei, şi să obţinem senzaţii specifice oricărui loc din spaţiu atins sau înglobat de corpul astral. Acest antrenament specific amplifică atenţia pe care Conştiinţa fizică le-o acordă simţurilor astrale. Tehnic vorbind, semnalele primite exclusiv astral (aşa cum sunt şi semnalele telepatice) sunt amplificate şi direcţionate către Conştiinţa fizică.

Dar de ce nu putem recepţiona în mod natural aceste semnale? Se pare că, iniţial, omul putea face aceasta, dar cu trecerea epocilor, canalul de comunicare dintre palierul astral şi cel eteric s-a „îmbâcsit” prin nefolosire, pe măsură ce omul s-a orientat mai mult către senzaţiile fizice. Numai o analiză de profunzime poate lămuri această problemă, şi mai ales cum funcţionează metodele de reconectare a Conştiinţei fizice la zona astrală.

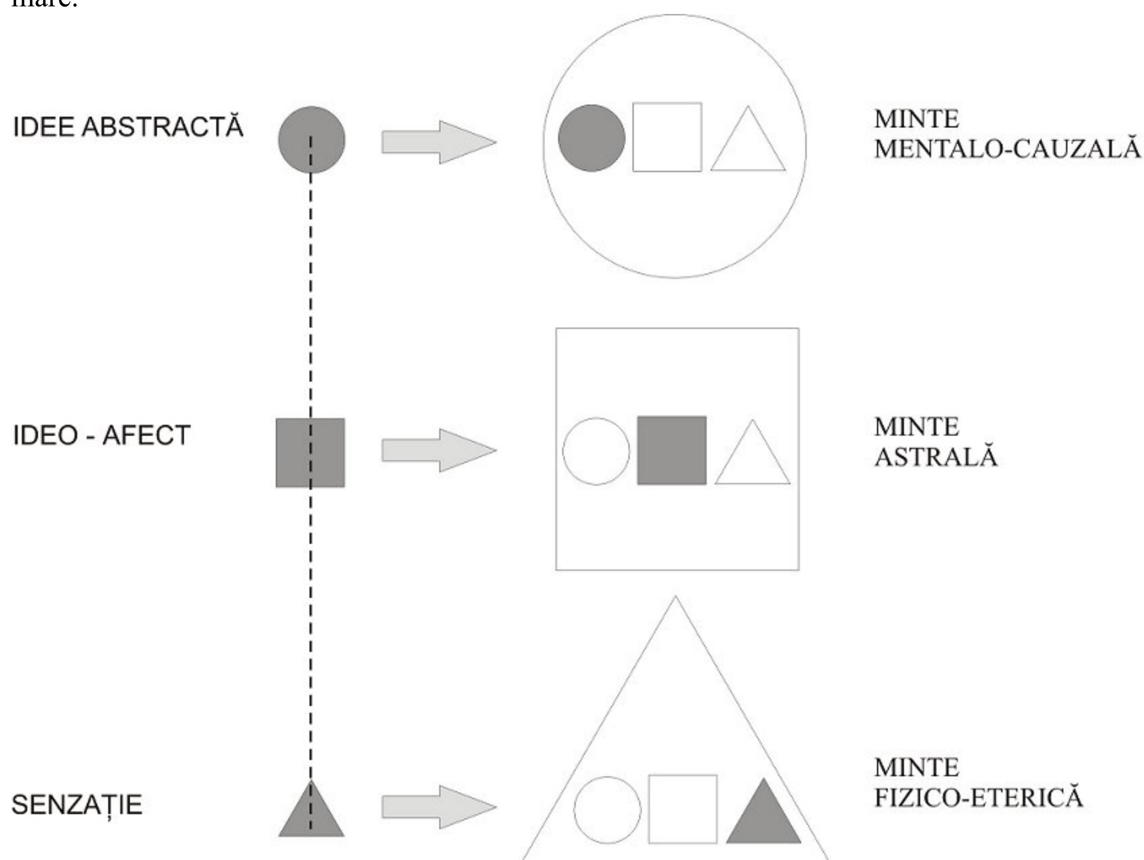
Simţurile astrale percep aceleaşi senzaţii percepute şi fizic sau alte tipuri de senzaţii? Şi unele, şi celelalte. Este posibil ca, prin extinderea conştienţei astrale, să receptăm la distanţă aceleaşi senzaţii pe care le-am percepe fizic, dacă ne-am afla chiar în locul respectiv. Aceasta, deoarece sursele semnalelor adresate simţurilor fizice au o componentă, o replică astrală. După cum este posibil ca senzaţiile astrale să fie cu totul originale, chiar nemaiîntâlnite, pentru că universul astral este mult mai bogat în experienţe senzoriale decât cel fizic.

OBSERVAŢIE: Auzul astral este activ la orice om, chiar în stare de veghe. Cu toţii am avut măcar o dată ocazia să mergem într-un loc unde era atâta linişte de „ne ţiuiau urechile”. Nu despre zgomotele cauzate de afecţiunile urechii vorbim acum. Ne referim la acele sunete de frecvenţă foarte ridicată şi de o consistenţă asemenea unui „bloc sonor” pe care le putem sesiza în minte, fără aportul auzului fizic, sunete de mai multe feluri, apărând în una sau mai multe zone ale creierului, care cresc în intensitate dacă le dăm atenţie. Este descrierea sumară a sunetelor astrale pe care le putem recepta dacă este linişte, preferabil dimineaţa, când creierul este mai odihnit. Pe acest fapt se întemeiază tehnica yoghină secretă numită Nada (sau Laya) -yoga, care ne învaţă să amplificăm un astfel de sunet subtil, ales cu atenţie dintre multele sunete similare. Aceste sunete subtile sunt energiile astrale care ne înconjoară în fiecare moment.

Mirosul astral este foarte dezvoltat la câini, explicând capacitatea lor de a detecta în aer concentraţii infinitezimale de particule individualizate. Acelaşi raţionament se aplică homeopatiei, care produce efecte datorită particulelor eterice din soluţie, efecte altfel inexplicabile, concentraţia fizică de particule active fiind practic zero.

Receptarea simultană a semnalelor pe cele trei canale (fizico-eteric, astral, mentalo-cauzal) nu se poate face decât în prezenţa Spiritului, care catalizează acest mecanism. Este un mecanism

de tip holografic, pentru că, odată intrate pe unul dintre canale (de exemplu, o emoție, prin canalul astral), semnalele se reflectă automat şi pe celelalte două canale (fig.4.8). Astfel, toate cele trei Conştiințe au acces la aceleaşi informații. Există, probabil, diferențe între modul în care le sunt prezentate aceleaşi informații, în funcție de vibrația specifică. De exemplu, afectele sunt receptate de Conştiința astrală mult mai intens decât de cea fizico-eterică, sau ideile abstracte sunt primite mult mai clar de către Conştiința mentalo-cauzală, față de cea fizico-eterică. În schimb, Conştiința fizico-eterică operează mult mai bine cu informațiile senzorio-motorii ale corpului fizic, dar operarea cu idei rafinate este oarecum bruiată de densitatea sa materială mai mare.



Reflectarea holografică a stimulilor pe fiecare palier vibrațional.

Formele geometrice necolorate reprezintă reflectări de pe celelalte paliere, iar cea colorată, stimulul propriu planului respectiv.

Fig.4.8. Procesarea paralelă şi diferențială a stimulilor de către mintea treimică.
Fiecare nivel are propria imagine în celelalte niveluri.
Informațiile se reflectă şi se procesează simultan pe toate nivelurile.

Este lesne de înțeles că, în primul rând, Mintea treimică este cea care operează sinergic, pentru că aici intră semnalele externe, prin *jnanendriyas*. Mintea combină semnalele de pe cele trei canale şi le prezintă separat celor trei Conştiințe. Totodată, Mintea poate elabora raționamente, reprezentări proprii şi poate da comenzi motorii organelor fizice.

NOTĂ: Astfel putem explica faptul că putem primi aceeaşi idee fie citind-o pe hârtie, fie direct telepatic. În primul caz, semnele grafice sunt receptate la nivel fizic, dar sunt interpretate la nivel mental (prin reflecție holografică). În al doilea caz, informația ajunge direct la mintea abstractă.

Acceptând că Mintea funcționează unitar, oare ar putea veni simultan (sau alternativ) de la cele trei Conştiințe comenzi diferite sau contradictorii? Ei bine, nu. În starea de veghe, cel care dă comenzile este Spiritul, pe toate cele trei canale. Integrarea semnalelor de intrare şi ieşire din sistem este făcută de Spirit. Tocmai de aceea spuneam că în timpul somnului, când Spiritul lipseşte, integrarea nu mai este posibilă şi cele trei paliere funcționează relativ autonom, dar limitat, tocmai pentru a nu apare confuzii.

Aminteam mai sus de funcționarea subconştientului şi inconştientului (Preconştiința), care ajută la luarea deciziilor rapide în situații urgente sau neimportante. În acest caz putem spune că informația nu mai ajunge la Spirit, fiindcă nu ajunge nici măcar la Conştiință. *Cum se face integrarea celor trei Preconştiințe într-o singură unitate?* La fel de misterios cum se face şi integrarea Minții treimice într-o singură unitate operativă. De fapt, Preconştiința este o parte a Minții, o creație din acelaşi „material". Se pare că există un fel de reflectare reciprocă a celor trei paliere, care este diminuată în timpul somnului, dar este realizată perfect în timpul stării de veghe. Putem să numim acesta **principiul reflectării holografice** a fiecărui plan în celelalte.

OBSERVAȚIE: Acelaşi principiu al reflectării holografice se regăseşte în reflexoterapie, unde se afirmă că talpa piciorului, mâna sau pavilionul urechii sunt zone în care se reflectă întregul organism.

ADN-ul poartă în fiecare celulă a organismului informațiile despre întregul corp.

În gândirea esoterică, acesta este un principiu cunoscut de mii de ani. Teoria chakrelor susține că fiecare din cele 7 chakre principale are o proiecție în celelalte 6.

Tot aşa, se vorbeşte despre microcosmosul uman, care este o proiecție a macrocosmosului, în om putând găsi zone de rezonanță cu toate sferele de influență din univers. *Pe frontonul templului de la Delphi scria „Cunoaşte-te pe tine însuți şi vei cunoaşte universul".*

Principiul holografic este prezent în multe curente filozofice trecute şi actuale (şi în mecanica cuantică), unde se spune că fiecare ființă şi eveniment are repercusiuni asupra tuturor celorlalte din univers, pentru că toate fințele sunt legate între ele printr-o rețea invizibilă subtilă (*tantra,* sanscr.), sensibilă la toate influențele venite de pretutindeni. În acest sens, totul este legat de tot.

Reflectarea holografică este evidentă în transmiterea, prin corpul calos, a conținuturilor informaționale dintr-o emisferă într-alta. La fiecare nouă informație primită de o emisferă, se face o replicare, o copie şi în cealaltă emisferă, pentru a integra experiențele din cele două emisfere.

4.4.2. STAREA DE SOMN

Odată ce survine somnul, **Spiritul** pleacă de lângă trup, călătorind în zonele (de obicei astrale) în care doreşte şi are acces. El îşi păstrează legătura cu psihicul prin aşa-zisul „cordon de argint", un fir fluidic subtil, prin care comunică în permanență cu Conştiința treimică. În situații de urgență, de trezire bruscă, Spiritul este informat că trebuie să revină rapid în trup, ceea ce se şi întâmplă. **Conştiința fizică** are mai mult rolul de a monitoriza discret evenimentele din mediul fizic extern şi cele ale funcționării normale ale corpului fizic. Când apar pericole sau situații urgente, Conştiința fizică dă alarma, iar Spiritul revine instantaneu pentru a controla situația. Un rol esențial al Conştiinței este protecția pe timpul somnului împotriva eventualelor spirite răuvoitoare, inferioare, care ar dori să ia în posesie corpul părăsit de proprietarul său de drept.

Este clar că, în lipsa Spiritului, Conştiinţa nu ar putea rezolva singură orice situaţie apărută. Funcţionarea sa parţială este exprimată cel mai clar în starea de vis, când primeşte informaţii de la Mintea astrală şi dovedeşte o inerţie totală. În somn, percepţia realităţii nu mai funcţionează unitar, senzaţiile fizice se pot amesteca în vis, fără a fi discriminate de unde au apărut, ele determinând eventual cursul visului. Prin urmare, Conştiinţa fizică este prizoniera semnalelor prezentate ei de Mintea fizico-eterică: un melanj de senzaţii fizice şi informaţii de la Mintea astrală. Înţelegem astfel că, în somn şi vis, Mintea fizico-eterică nu se mai amestecă în elaborările Minţii Astrale, ci le primeşte pasiv, dar le poate preschimba aleatoriu, înainte de a le prezenta Conştiinţei fizice.

În timpul somnului profund, electroencefalogramele indică o mai slabă activitate cerebrală. O excepţie este starea de vis, când semnalele electrice sunt puternice, arătând că – paradoxal - Mintea fizică funcţionează intens, de parcă ar fi vigilă. *Care ar fi cauza?*

1) Lipsind Spiritul, cele trei Minţi funcţionează autonom, iar cea astrală trimite semnale către cea fizică periodic (la intervale de circa 90 de minute). Sunt indicaţii şi informaţii provenite de la Spiritul plecat în călătorie astrală, trimise Conştiinţei astrale, care are rolul de a le prelucra simbolic pe înţelesul celei fizice.

NOTĂ: Conştiinţa astrală are posibilitatea teoretică să trimită informaţii Conştiinţei fizice şi în timpul stării de veghe sau în somnul fără vise. Totuşi, se pare că perioada optimă de comunicare este pe timpul visului - mai exact: visul denotă că se produce comunicarea. Probabil că pe timpul stării de veghe Mintea fizică este prea tulburată de contactul cu realitatea fizică brută.

2) Conştiinţa fizică este ocupată exclusiv cu trăirea visului, considerat drept realitate. Aceasta este una dintre limitele evidente ale percepţiei unilaterale ale Conştiinţei fizice, care, în vis, nu poate face diferenţa dintre semnalele venite prin *indriyas* fizice şi cele imaginate (imaginaţia ar fi aici o primire pasivă a informaţiilor astrale, astralul fiind specializat în operarea cu imagini). Numai prezenţa Spiritului aduce o percepţie clară şi integrală a realităţii exterioare. Fără el, fiecare Conştiinţă are o viziune parţială, trunchiată şi neputincioasă în adaptarea omului la mediu.

OBSERVAŢIE: Orbii din naştere nu pot vedea imagini în vis, ci folosesc celelalte simţuri valide, mai ales auzul. Indică aceasta că le este blocat canalul vizual chiar din zona astrală, care nu le poate trimite imagini (din astral) nici măcar în vis? Sau indică faptul că visele folosesc numai materialul senzorial disponibil în stare de veghe?

Psihologia arată că somnul fără vise odihneşte mai ales trupul, iar cel cu vise mai ales creierul [1, p.294]. Acest lucru poate fi explicat astfel:

În timpul visului se produce un transfer de info-energie din astral către fizico-eteric, care energizează psihicul fizic. În timpul somnului, în general, corpul eteric se desprinde uşor din alinierea cu corpul fizic, realimentându-se singur din eterul înconjurător cu energie proaspătă. Acesta este unul din rolurile foarte importante ale somnului – refacerea energiei consumate peste zi. Însă, aşa cum au demonstrat experimentele, privarea omului de vise este la fel, ba chiar mai dăunătoare, fiindcă nu permite în special creierului şi minţii să fie energizate.

INFO: Ca urmare a privării de somn (mai ales privarea de vise), organismul recuperează ulterior prin perioade de somn cu vise mai lungi şi mai intense. Aceasta ar fi explicaţia neurologică a fazelor halucinatorii ale creierului obosit, în proces de recuperare (visele prea intense, chiar cu ochii deschişi)...

3) Conştiinţa fizică nu reuşeşte să engrameze trăirile onirice în memoria de lungă durată. Ele se menţin o durată scurtă, timp în care, dacă nu sunt conştientizate în stare de veghe sau semiveghe, nu mai pot fi recuperate. Este clară şi aici neputinţa Conştiinţei şi Minţii fizice de a impregna memoria de lungă durată cu amintiri, atâta vreme cât Spiritul nu este prezent. Se

poate spune că, pentru Conştiinţa fizică, somnul şi mai ales visul este o succesiune de stări fără legătură între ele, lipsind continuitatea experienţei personale. Conştiinţa este aceeaşi, identitatea se păstrează ca Ego, dar nu şi legătura cu trecutul, care devine aleatorie şi vagă. Chiar şi reamintirea este un proces incontrolabil de către Conştiinţă, în starea de vis.

OBSERVAŢIE: Vorbind de memorie, cercetările psihologilor menţionează că visul facilitează formarea memoriei de lungă durată a informaţiei câştigate în starea de veghe, mai ales a materialelor care au o încărcătură afectivă – observăm că apare iarăşi legătura cu afectele, deci cu planul astral! [1, p.294].

Se consideră că somnul fără vise este relativ mai recent achiziţionat pe scară filogenetică, iar cel cu vise constituie o formă atavică, foarte necesară vieţii, în legătură cu porţiunile străvechi ale creierului. Corpul astral, de asemenea, este o achiziţie mai veche decât cel mental. Iată încă o corelaţie indirectă între vis şi astral.

În învăţăturile yoghine se spune că starea de vis corespunde lumii astrale, iar starea de somn profund corespunde lumii mentalo-cauzale, ceea ce confirmă ierarhizarea filogenetică descoperită de savanţii occidentali.

INFO: Paramahamsa Yogananda, un mare yoghin contemporan, relata următoarele: «Azi-noapte am experimentat intrarea în subconştient. Parcă aş fi fost înconjurat de un perete masiv de carne. Nu mi-a plăcut deloc senzaţia!... Somnul este modul semiconştient de a şti că suntem Spirit. Fără el, n-am suporta viaţa. Totuşi, deşi subconştientul poate fi plăcut, el este şi un fel de beţie. Mult, mult mai plăcut este supraconştientul... Somnul este extaz contrafăcut...»

[Conversaţii cu Yogananda – Swami Kriyananda (J. Donald Walters), Pro Editură şi Tipografie, 2007, pag. 91]

REFERINŢE

În documentare, pe lângă lucrările psihologice de bază, am folosit surse bibliografice din filosofia antică hindusă, opinii avizate ale iniţiaţilor, teosofie, doctrina spiritistă, parapsihologia contemporană. Ţinând cont de dimensiunea restrânsă a acestui studiu, am pus accent pe actul de sinteză creatoare şi mai puţin pe informarea generală şi detaliată, care se poate face cu alte prilejuri, eventual lecturând sursele indicate între paranteze drepte.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

1. Zlate, M., (2007) „Introducere în psihologie”, Ed. Polirom, Iaşi
2. Golu, M., (2007) „Fundamentele psihologiei”, Ed. Fundaţiei România de Mâine, Bucureşti
3. Patanjali, (2000) „Yoga Sutras”, Ed. Herald, Bucureşti
4. Masaru, E., (2007) „Miracolul apei”, Ed. Adevăr Divin, Braşov.
5. Demetrescu, S., (1993) „Din tainele vieţii şi ale universului”, Ed. Emet, Oradea
6. Stanciu, C., (2006) „Neuropsihologie”, Ed. Fundaţiei România de Mâine, Bucureşti
7. Atkinson & Hilgard, coord., (2005) „Introducere în psihologie”, ediţia a XIV-a, Ed. Tehnică
8. Wilber, K., (2005) „Fără graniţe”, Ed. Elena Francisc, Bucureşti

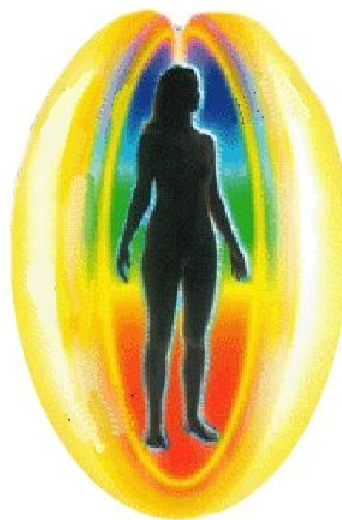
9. Mogoş, Gh., Ianculescu, A., (1972) „Compendiu de anatomie şi fiziologie”, Ed. Ştiinţifică, Bucureşti
10. Hayes, N., Orrell Sue, (2003) „Introducere în psihologie”, ediţia a III-a, Ed. Bic All, Bucureşti
11. Gellatly, A., Zarate, O., (2004) „Câte ceva despre Minte şi creier”, Ed. Curtea Veche
12. Larousse, (2006) „Marele Dicţionar al Psihologiei”, Ed. Trei, Bucureşti

PLANŞE



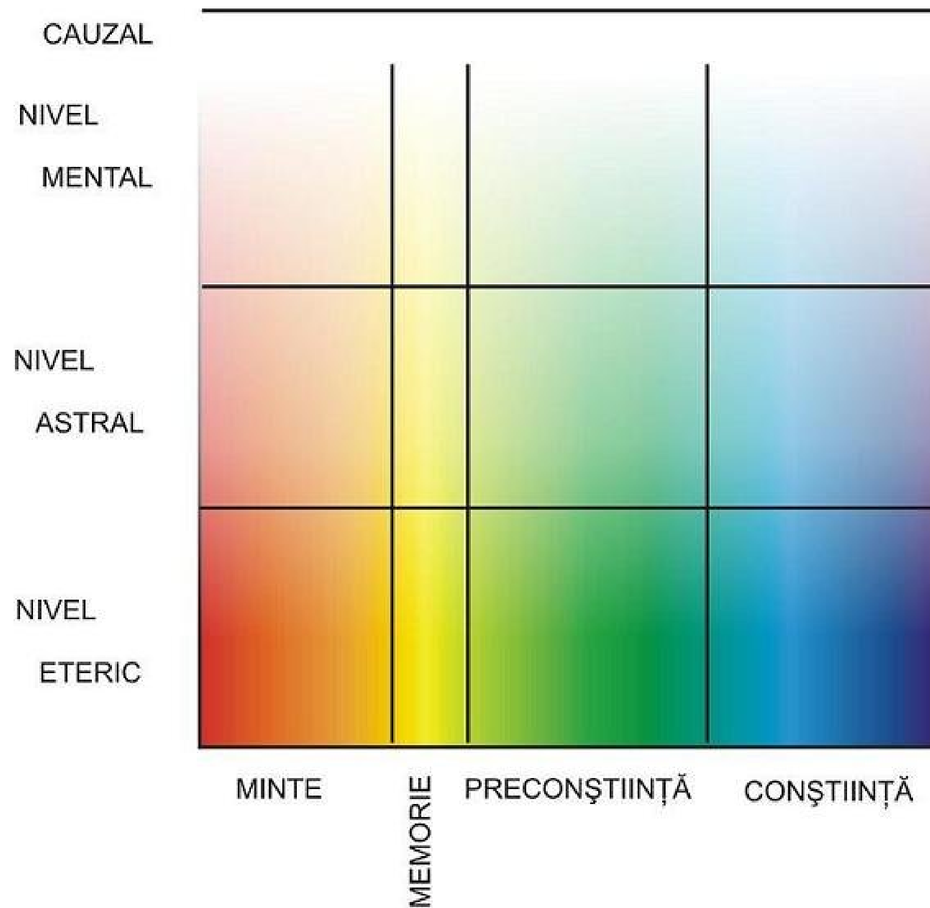
PLANŞA I

Ascensiunea fericiților, de Hieronymus Bosch (cca 1490) ilustrează un tunel de lumină şi figuri spirituale similare celor descrise de cei care au avut experiențe în preajma morții.



PLANŞA II

O ilustrare intuitivă a învelişurilor subtile ale corpului uman



PLANŞA III

Reprezentarea analogică a vibrațiilor psihicului, care acoperă întreg spectrul de frecvențe ale Universului